

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEKİRDAĞ İLİNDE FAALİYETTE BULUNAN
ÇEŞİTLİ GIDA SANAYİ İŞLETMELERİNİN
EKONOMİK YAPILARI VE KARŞILAŞTIRMALI
FİNANSAL ANALİZLERİ
Feyzullah Tarık GÜLGÖR

Yüksek Lisans Tezi
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
Danışman: Yrd.Doç.Dr. Günay GÜNGÖR

2008

**T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEKİRDAĞ İLİNDE FAALİYETTE BULUNAN ÇEŞİTLİ GIDA SANAYİ
İŞLETMELERİNİN EKONOMİK YAPILARI VE KARŞILAŞTIRMALI FİNANSAL
ANALİZLERİ**

Feyzullah Tarık GÜLGÖR

TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Günay GÜNGÖR

**TEKİRDAĞ - 2008
Her Hakkı Saklıdır**

Yrd.Doç.Dr.Günay GÜNGÖR danışmanlığında, Feyzullah Tarık GÜLGÖR tarafından hazırlanan bu çalışma 10.01.2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Juri Başkanı : Yardımcı Doçent Doktor Günay GÜNGÖR

İmza :

Üye : Yardımcı Doçent Doktor. Ali GÜREL

İmza :

Üye : Yardımcı Doçent Doktor E.Recep ERBAY

İmza :

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Profesör Doktor Orhan DAĞLI
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksel Lisans Tezi

TEKİRDAĞ İLİNDE FAALİYETTE BULUNAN ÇEŞİTLİ GIDA SANAYİ İŞLETMELERİNİN EKONOMİK YAPILARI VE KARŞILAŞTIRMALI FİNANSAL ANALİZLERİ

F.Tarık GÜLGÖR

N.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı

Danışman : Yrd.Doç.Dr. Günay GÜNGÖR

Girişimciler tarafından kurulan tüm ticari işletmelerin temel amacı kâr elde etmektir. Kazanç elde edildiği sürece firmalar hayatlarını ve faaliyetlerini sürdürebilmektedirler. İşletmelerin ilk kurulma aşamasından, gelişip, olgunlaşmaya kadar ki tüm hayat evrelerinde en önemli sorunlarından biri finansman kaynağı yaratma olabilmektedir. İşletmeler bu finansman sıkıntılarını ya kendi öz kaynaklarıyla veya faaliyetlerinden yarattıkları kaynaklarla gidermeye çalışmaktadırlar. Fakat, aynı sektörde birden fazla firma olması, rekabet koşullarını ve ekonomik şartları ağırlaştırmakta ve firmaların faaliyetlerinden sağladıkları bu kaynakların yetersiz kalmasına neden olabilmektedir.. Bu yüzden firmalar farklı kaynak arayışları içerisine girmek zorunda kalabilmektedirler. Ülkemizde özellikle kredi veren kurumlardan alınan krediler bu yabancı kaynakların başında gelmektedir. Firmalar kredi verenlerden özellikle bankalardan nakit veya diğer ihtiyaçları için kredi kullanmaktadırlar. Burada önemli olan kredi başvurusunda bulunanların kredi kurumlarınca değerlendirilen kredibiliteleridir. Kredi kurumları da kendilerini garanti altına almak kredileri verecekleri firmaları tanımak, geri ödeme alıp alamayacaklarını tespit etmek isterler. Bunun için de firmaları tanıtan bazı bilgiler gerekmektedir, bunlar; mali bilgilerden firma ortaklık durumuna kadar tüm bilgileri içermektedir. Mali anlamda bilgi sahibi olabilmenin tek yolu ise, temel mali tablolar olarak adlandırılan bilanço ve gelir tablosu bilgileridir. Burada araştırmanın amacını oluşturan, bu mali tabloların analizleri, analizlerin yorumlanması ve yorumlara göre finansal durum hakkında kararlar verilmesi konuları gündeme gelmektedir.

Araştırmanın konusunu oluşturan mali tablolar un, yem ve yağ sektöründe faaliyet gösteren üç gıda firmasından seçilmiştir. Bu üç gıda firması ile ilgili olarak, ekonomik faaliyet sonuçları ve muhasebe süreçleri sonucunda oluşturulan temel mali tabloları verilmiştir. Temel mali tablolar olan bilanço ve gelir tablolarının finansal analizleri yapılmış ve firmaların ileride yaşayabileceği sıkıntılar belirlenerek ve çözüm önerilerinin sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Finansman, Finansal Yönetim, Mali Tablolar Analizi, Gıda Endüstrisi, Yabancı Kaynak.

10.01.2008, 208 sayfa

i

SUMMARY
HIGH GRADUATE THESIS
ECONOMICAL STRUCTURES AND FINANCIAL COMPARED ANALYSES OF
DIFFERENT FOOD INDUSTRY COMPANIES RUNNING IN TEKİRDAĞ CITY

F.Tarık GÜLGÖR

N.Ü İnstitut Of Science

Agriculture Economy Main Science Department

Supervisor: Assist.Prof.Dr. Günay GÜNGÖR

Creating financial resources could be one of the most important problems for the institutions at all life stages from building phase to mastering phases. Institutions try to solve these problems with their own sources or sources obtained from their activities. But competitive conditions, hardening economical situations can cause not enough resources provided from firms activities. Accordingly, firms can look for different sources. Firms use credits from credit suppliers for their cash or other needs. What important here is credibilities of those applied for credits. Credit institutions can need information to know firms. These include all from financial resources to situations of firm partnerships. To be informed about financial situations financial datum are used. Here subjects arise like aims of the researches, financial table analyses interpretation of analyses and deciding according to comments made.

Financial tables were chosen according to three food firms working on flour, oil, baits. Related with these three food firms consisting economic activity results and basic financial tables during accountance processes have been given. Basic financial tables and income tables were analysed and problems of the firms to have in future were determined and solutions to them have been supplied.

It has been determined that milk industry firm is the most powerful one by way of economy and credibility among the food firms in the example. The other arrangement can be made for flour and bait firms. Milk process firms use its resources activities for improving its market place and has been trying to make more developments. While increasing its sales with the help of market places, some paying problems can be lived. This situation reflects to sales also cause not supplying demands. The most risk firms are bait firms at market and economic areas. Foreign resource is highly common. Its sales have increased and made its production mass during the increase of prices for mass production if a dispute arises there is a risk of production stopping.

Key Words: Finance, Financial Management, Financial Tables Analyses, Food Industry, Foreign Resource

10.01.2008, 208 pages

1. GİRİŞ	1
2. MATERYAL VE YÖNTEM	3
3. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	4
4. FİNANSAL AMAÇ VE FONKSİYON	7
4.1. Finansmanın Tarihsel Gelişimi	7
4.2. Finans Fonksiyonunda Gelişme Nedenleri ve Finansal Amaçlar	9
4.3. Enflasyonun İşletme Finansı Üzerindeki Etkileri	11
4.3.1. Faiz Oranlarının Yüksekliği	11
4.3.2. Planlama Zorlukları	12
4.3.3. Kaynak Talebinin Artışı	12
4.3.4. Tahvil Fiyatlarının Düşüşü	12
4.3.5. Yatırımların Planlanmasında İhtiyatlı Davranılması	12
4.3.6. Muhasebe Sorunları	12
4.4. Finansman ve Firma Yönetimi	13
4.4.1. Finans Yöneticisinin Görevleri	13
4.4.2. Finansman Kararlarının Firma Açısından Önemi	15
5. FİNANSAL ANALİZ VE TÜRLER	16
5.1. Mali Tablolar Analizi	16
5.1.1. Yapılış Amacına Göre Analiz Çeşitleri	16
5.1.2. Kapsamına Göre Analiz Çeşitleri	17
5.1.3. Mali Analizi Yapan veya Yaptıran Kişilere Göre Mali Analiz Çeşitleri	18
5.2. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler	18
5.2.1. Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi	19
5.2.2. Dikey (Yüzde) Analizi	20
5.2.3. Trend (Eğilim) Yüzdeleri Analizi Tekniği	21
5.3. Oran Analizi	24
5.3.1. Kullanım Amaçları	25
5.3.2. Analizde Kullanılan Oranlar	26
5.3.2.1. Likidite Oranları	26
5.3.2.2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar	30
5.3.2.3. Faaliyet Oranları	38
5.3.2.4. Karlılığa İlişkin Rasyolar	47
6. ARAŞTIRMA BULGULARI	53
6.1. Un Sanayi	53
6.1.1. İşletmenin Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Araştırma Bulguları	53
6.1.2. İşletmenin Ekonomik Faaliyetleri Sonuçlarına Göre Finansal Bulgular	53
6.1.3. İşletmenin Ekonomik Faaliyetlerine Göre Finansal Analizleri	59
6.1.3.1. Şirket Bilançoları	59
6.1.3.2. Şirket Gelir Tabloları	63
6.1.3.3. Şirket Finansal Analizleri	64
6.1.3.3.1. Dikey Analiz	64
6.1.3.3.2. Trend Analizleri	73
6.1.3.3.3. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	78
6.1.3.3.4. Oran Analizleri	85
6.1.3.3.4.1. Likidite oranları	85
6.1.3.3.4.2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar	86

6.1.3.3.4.3. Faaliyet Oranları	90
6.1.3.3.4.4. Kârlılığa İlişkin Oranlar	95
6.1.4. Firma SWOT Analizi	98
6.2. Yem Sanayi	100
6.2.1. İşletmenin Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Araştırma Bulguları	100
6.2.2. İşletmenin Ekonomik Faaliyetleri Sonuçlarına Göre Finansal Bulgular	100
6.2.3. İşletmenin Ekonomik Faaliyetlerine Göre Finansal Analizleri	106
6.2.3.1. Şirket Bilançoları	106
6.2.3.2. Şirket Gelir Tabloları	110
6.2.3.3. Şirket Finansal Analizleri	112
6.2.3.3.1. Dikey Analiz	112
6.2.3.3.2. Trend Analizleri	119
6.2.3.3.3. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	124
6.2.3.3.4. Oran Analizleri	131
6.2.3.3.4.1. Likidite oranları	131
6.2.3.3.4.2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar	132
6.2.3.3.4.3. Faaliyet Oranları	135
6.2.3.3.4.4. Kârlılığa İlişkin Oranlar	139
6.2.4. Firma SWOT Analizi	142
6.3. Süt Sanayi	144
6.3.1. İşletmenin Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Araştırma Bulguları	144
6.3.2. İşletmenin Ekonomik Faaliyetleri Sonuçlarına Göre Finansal Bulgular	144
6.3.3. İşletmenin Ekonomik Faaliyetlerine Göre Finansal Analizleri	150
6.3.3.1. Şirket Bilançoları	150
6.3.3.2. Şirket Gelir Tabloları	154
6.3.3.3. Şirket Finansal Analizleri	156
6.3.3.3.1. Dikey Analiz	156
6.3.3.3.2. Trend Analizleri	163
6.3.3.3.3. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	169
6.3.3.3.4. Oran Analizleri	176
6.3.3.3.4.1. Likidite oranları	176
6.3.3.3.4.2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar	177
6.3.3.3.4.3. Faaliyet Oranları	180
6.3.3.3.4.4. Kârlılığa İlişkin Oranlar	184
6.3.4. Firma SWOT Analizi	187
7. SONUÇ ve ÖNERİLER	189
8. YARARLANILAN KAYNAKLAR	197
9. ÖZGEÇMİŞ	200

ÇİZELGE LİSTESİ

Un Sanayi Firması

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 1. Firmanın 2005 Faaliyet Dönemine Ait Finansal Göstergeleri	53
Çizelge 2. Firmanın 2005 Yılına Ait Gider Dağılımları	53
Çizelge 3. Hammadde Miktar Bilgileri	54
Çizelge 4. Hammadde Tutar Bilgileri	54
Çizelge 5. Hammadde Temin Yerleri	54
Çizelge 6. 2005 Faaliyet Dönemi Mamul Miktar Bilgileri	55
Çizelge 7. 2005 Faaliyet Dönemi Mamul Tutar Bilgileri	55
Çizelge 8. 2005 Faaliyet Dönemi Mamul Satış Bilgileri (Ytl)	56
Çizelge 9. Mamul Satış Yerleri Ve Oranları	56
Çizelge 10. Tahsilat Bilgileri (%)	56
Çizelge 11. Borç Ödeme Şekilleri Ve Yüzdeleri	57
Çizelge 12. Personel Bilgileri	57
Çizelge 13. Personel Bilgileri	58
Çizelge 14. İşyeri Vardiya Bilgileri	58
Çizelge 15. Un Sanayi Firması 2004 – 2005 Yılları Bilançoları	60
Çizelge 16. Un Sanayi Firması 2004 – 2005 Yılları Gelir Tabloları	63
Çizelge 17. E.Un Sanayi Firması Bilançoları Yüzde Yönetimi İle Analizi.	68
Çizelge 18. Gelir Tabloları Dikey Analizleri	71
Çizelge 19. Bilanço Trend Analizleri	75
Çizelge 20. Gelir Tabloları Trend Analizleri	77
Çizelge 21. Bilanço Karşılaştırmalı Tablolar Analizleri	81
Çizelge 22. Gelir Tabloları Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	83

Yem Sanayi Firması

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 23. 2005 Faaliyet Dönemi Finansal Göstergeleri	100
Çizelge 24. Giderlerin Dağılım Şekilleri	100
Çizelge 25. Hammadde Miktar Bilgileri	101
Çizelge 26. 2005 Faaliyet Dönemine İlişkin Hammadde Tutar Bilgileri (Ytl)	102
Çizelge 27. Hammadde Temin Yerleri	103
Çizelge 28. Mamul Miktar Bilgileri	103
Çizelge 29. Mamul Tutar Bilgileri	103

Çizelge 30. Mamul Satış Bilgileri	103
Çizelge 31. Mamul Satış Yerleri Ve Oranları	104
Çizelge 32. Tahsilat Bilgileri	104
Çizelge 33. Borç Ödeme Şekilleri	104
Çizelge 34. Personel Bilgileri	105
Çizelge 35. Personel Bilgileri	105
Çizelge 36. İş Çalışma Saatleri	106
Çizelge 37. Yem Sanayi Firması Bilançoları	108
Çizelge 38. Yem Sanayi Firması Gelir Tabloları	110
Çizelge 39. Bilanço Dikey Analizleri	115
Çizelge 40. Gelir Tablosu Dikey Analizleri	117
Çizelge 41. Bilanço Trend Analizleri	118
Çizelge 42. Gelir Tablosu Trend Analizleri	121
Çizelge 43. Bilanço Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	123
Çizelge 44. Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	129

Süt Sanayi Firması

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 45. Finansal Göstergeler	144
Çizelge 46. Gider Nitelikleri	144
Çizelge 47. Hammadde Miktar Bilgileri	145
Çizelge 48. Hammadde Tutar Bilgileri	145
Çizelge 49. Hammadde Temin Yerleri	145
Çizelge 50. Mamul Miktar Bilgileri	146
Çizelge 51. Mamul Tutar Bilgileri (Ytl).	147
Çizelge 52. Mamul Satış Bilgileri (Ytl)	147
Çizelge 53. Mamul Satış Yerleri Ve Oranları	148
Çizelge 54. Tahsilat Bilgileri	148
Çizelge 55. Borç Ödeme Şekilleri	148
Çizelge 56 . Personel Bilgileri	149
Çizelge 57. Personel Bilgileri	149
Çizelge 58. Vardiya Bilgileri	150
Çizelge 59. Şirket Bilançoları	152
Çizelge 60 Şirket Gelir Tabloları	154
Çizelge 61. Bilanço Dikey Analizleri	159

Çizelge 62. Şirket Gelir Tablosu Dikey Analizleri	161
Çizelge 63. Şirket Bilanço Trend Analizleri	166
Çizelge 64. Gelir Tablosu Trend Analizleri	168
Çizelge 65. Karşılaştırmalı Bilanço Analizleri	171
Çizelge 66. Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	174

SEKİL LİSTESİ

<u>Sekil No</u>	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Un Sanayi Firması SWOT Analizi	98
Şekil 2. Yem Sanayi Firması SWOT Analizi	142
Şekil 3. Süt Sanayi Firması SWOT Analizi	187

KISALTMALAR

A.Ş.	: Anonim Şirket
HACCP	: Hazard Analysis and Critical Control Points
ISO	: International Standards Organization
KDV	: Katma Değer Vergisi
KG	: Kilogram
KVYK	: Kısa Vadeli Yabancı Kaynak
LT	: Litre
LTD.ŞTİ.	: Limited Şirket
MDV	: Maddi Duran Varlıklar
NÇS	: Net Çalışma Sermayesi
SWOT	: Strength, Weakness, Opportunity, Threat
UVYK	: Uzun Vadeli Yabancı Kaynak
YTL	: Yeni Türk Lirası

1.GİRİŞ

İşletmelerde finansal analiz, işletmenin faaliyetlerinin başarı ve etkinliğinin ölçülmesinde, işletme hedeflerine ne derecede ulaşıldığının belirlenmesinde, geleceğe yönelik planlar hazırlamak için, fiyat politikası ve ürün bileşimi belirlemede, işletmenin ödeme gücünün ve likiditesinin ölçülmesinde kullanılır. Finansal analizlerin yapılmasıyla işletmenin mali dönemlerde oluşan değeri ve yapılan muhasebe kayıtları neticesinin denetimi yapılabilir.

İşletmelerin finansal durumlarıyla yakından ilgilenen çok çeşitli çıkar grupları söz konusudur. Bunlar; işletme yöneticileri, hisse senedi yatırımcıları, firmaya mal sağlayan tedarikçiler, banka ve benzeri kredi kurumları hatta vergi daireleri işletmelerin finansal durumlarıyla ilgilenmektedirler. Yatırımcılar için yatırımlarını ne şekilde yönlendireceklerinin, kredi verenler için kredi verilmesinde kararlarının sağlıklı bir şekilde oluşmasında finansal analize konu olan işletmenin karakteri, sektör içindeki yeri, ürünlerinin pazar konumları, finans sektörü ve ilişkide bulunduğu diğer işletmelerle olan ilişkileri vb. bilgilerin yanı sıra, finansal bilgilerinin incelenerek değerlendirilmesi önemli ölçüde etkili olmaktadır. Tedarikçiler açısından sattıkları malların bedellerinin ödenme durumunun anlaşılması açısından analizler önemlidir. Bu nedenlerle, işletmelerin finansal analizinin yapılması, ilgili gruplar açısından sağlıklı bir yatırım kararının alınmasında önemli yer tutmaktadır.

İşletmelerdeki sürekli büyüme arzusu, sermaye piyasalarının gelişmesi, banka ve benzeri kredi kurumlarının risklerini minimize etme istekleri ve vergi kanunlarının gereken şekilde uygulanabilmesinin temini, özellikle 20. yy da finansal tabloların geniş ölçüde kullanılmasına, bu da; finansal analizin öneminin artmasına sebep olmuştur. (Çelik, 1991)

Firmaların finansal analizlerinin yapılmasında dört yöntem vardır; karşılaştırmalı tablolar analizi, dikey (yüzde) analiz, trend (eğilim) analizi ve oran analizleridir. Tüm analiz çeşitleri firmanın durumu hakkında bilgi vermektedir. Fakat, analize tabii tutulacak mali tabloların mevzuata uygun olması ve gerçeği yansıtması gerekmektedir. Günümüzde bankalarda karşılaşılan durumlar maalesef biraz daha farklıdır. İşletmelere verilen kredilerde firma mali tablolarının analiz sonuçları yetersiz olduğu durumlarda, firma ortak veya ortaklarından istenen teminatlar neticesinde kredi kullandırımı yapılmaktadır. Burada kredi verenler firmaların, mali durumlarını, likidite yaratma güçlerini, varlık kullanımları gibi verileri kullanmaktansa aldıkları teminatlar neticesinden kredi kullandırmaktalar. Aslında bu durum, firmaların finansal yapılarında ki zayıflıklarından da kaynaklanabilmektedir. Bu değerlendirmeler cari dönemler içerisinde muhasebe işlemleri sürecinde firmalarla ilgili oluşturulan kayıtlar sonucu yıl sonlarında bazı temel ve yardımcı mali tablolardan

faaydalanılarak ulaşılmaktadır. Bu tablolara dayanarak, firmalar artan nakit sıkıntılarını giderebilmek için çeşitli kredi kurumlarına (oğunlukla bankalara) başvuruda bulunmaktadırlar.

Finansmanla ilgili, muhasebe süreçlerinden geçerek oluşan mali tabloların tabii tutulduğu analiz teknikleri ile ilgili açıklamaların yer aldığı çalışma 7 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümlerde çalışmanın tanıtılması amaçlanmaktadır. Çalışmanın dördüncü bölümünde finansman hakkında bilgiler verilmiştir. Beşinci bölümde adı geçen finansal analiz türleriyle ilgili olarak açıklamalara yer verilmiştir. Araştırma bulgularının yer aldığı altıncı bölümde, tamamen gerçek yaşamdan seçilmiş un, yem, süt sektörlerinde faaliyet gösteren  gıda firması hakkında ekonomik ve mali bilgiler verilmiştir. Yine altıncı bölümde araştırmanın temel nedeni olan firmaların finansal analizleri yer almaktadır. Son bölüm olan yedinci bölümde ise 2004 – 2005 yılları bilanço ve gelir tabloları analiz edilen  gıda firması içinde buldukları ekonomik durumları, mali yeterlilikleri, eldeki bu tablolarla kredi başvurusunda bulduklarında karşılaşabilecekleri sorunlar ve bunlarla ilgili çözüm nerileri sunulacaktır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Bu araştırmanın ana materyalini, Tekirdağ ili'nin çeşitli yörelerinde faaliyette bulunan üç adet gıda sanayi firmasının (un,süt,yem) karşılaştırmalı finansal analizlerini yapmak amacıyla gerçek ve yayınlanmamış 2004 - 2005 yıllarına ait muhasebe kayıtlarının incelenmesi yoluyla elde edilen orijinal veri er oluşturmaktır.

2.2. Yöntem

Araştırma materyalini oluşturan gıda firmalarını belirlerken çok sayıda firma kayıtları incelenmiş ve birbirleriyle kıyaslama olanağı yaratabilecek orta ölçekli (KOBİ) ve işlem hacimlerinin nispeten yakın olmalarına özen gösterilmiştir.

Bu çalışma aynı sektörde yer alan firmaların genel ve özel finansal yapılarını ortaya koymak amacıyla da yapılabilirdi. Bu şekilde o sektörün dünü, bugünü ve geleceğine ilişkin finansal analizler yapmak da çarpıcı olabilirdi. Ancak, o sektörde yer alan firmaların çoğunun muhasebe kayıtlarını vermeye yanaşmaması ve yeter sayıda firma ile çalışma olanağı olmaması nedeniyle araştırma alanını dar tutup, belli bir bölgede faaliyette bulunan ama gıda firması olması ön şartı aranarak, farklı sektörlerde faaliyette bulunan firmaların incelenmesi tercih edilmiştir. Ayrıca bu firmaların bulunduğu sektörleri iyi bir şekilde temsil etmeleri gereği de dikkate alınmıştır.

Firmalar bizzat yerlerinde ziyaret edilerek üst düzey yöneticilerinden fiziki yapıları, ortaklık durumları ve üretim ve pazarlama faaliyetleri ile ilgili bilgiler de elde edilmiştir.

Seçilen bu üç firmanın finansal yapılarını ayrıntılı olarak inceleyebilmek için 2004-2005 yılları mali tabloları mizanları ve vergi beyannameleri elde edilmiştir. Araştırma sırasında firmanın kasadaki parasından, net karına kadar tüm veriler çizelgeler halinde derlenmiş ve yorumlanmıştır.

Finansal analiz bölümünde ise kredi verenlerin(bankalar) ilgilendikleri oranlar ve analiz yöntemleriyle ilgili temel veriler göz önüne alınmıştır. Bankaların değerlendirme kriterlerinde tüm oranları dikkate aldıkları ancak likidite oranlarına daha fazla önem verdikleri anlaşılmıştır.

Buna göre karşılaştırmalı finansal analizler yapılmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca firmaların güçlü ve zayıf yönleri SWOT analiz yöntemi uygulanarak ortaya konmuştur.

Firmaların dünü, bugünü ve geleceğine ilişkin önemli bulgulara ulaşılmış, sorunlar belirlenerek öneriler sunulmuştur.

3. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

İNAN, tarafından (1998) yılında hazırlanarak Tekirdağ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü tarafından dağıtımı yapılan “Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği” konulu eserde, genel olarak tarım ve tarımın politikaların belirlenmesindeki önemi, tarımın finansmanı, kooperatifçilikteki önemi, çiftlik yönetimi ile ilgili analiz ve yönetim konuları incelenmiştir. Araştırmada, tarım hakkında genel bilgiler verilirken, ekonomik, sosyolojik anlamda diğer alanlarda ne şekilde yer aldığı yer almaktadır. Ayrıca, tarımla ilgili olarak çiftlik yönetimi ve mali durumunun değerlendirilmesi ile ilgili konular hakkında açıklamalar yapılmıştır.

KARABAĞLI ve ALPKENT'in (1998) yılında hazırladıkları, MPM tarafından yayınlanan “Türkiye ve ABD’ de Un ve Unlu Mamuller Sanayinin Durumu ve Dış Ticaretinde Gelişmeler” konulu çalışmada, un sanayinin Türkiye, AB ve ABD’ de durumu, dünya ülkelerinde verilen destekler, mamulün dünya ülkelerinde ki ihracat durumu konuları incelenmiştir. Araştırmanın amacı, “un ve unlu mamuller sanayi alt sektöründe AB, bazı ülke grupları, 3. ülkeler ve Türkiye’ de üretim, tüketim, dış ticaret ve diğer AB standartlarında ele alınan ekonomik konular ile bu alanda ülkemizde faaliyet gösteren KOBİ’ lerin gerek AB gerekse diğer ülkelere yönelik ihracatı ve bunu geliştirme olanaklarının ortaya konulmasıdır”.

BEKTÖRE ve ark. tarafından (1991) yılında hazırlanan “Mali Tablolar Analizi” konulu eserde, mali analize duyulan ihtiyaç ile analizin tanımı, mali analizlerin kaynağını oluşturan bilanço ve gelir tablosu, analizlerin yapılmasını sağlayan teknikler, fiyatların değişmesinin tablolara etkilerinin giderilmesi ile ilgili konular incelenmiştir. Mali analiz ile ilgili konular hakkında örnekler verilmiştir. Çalışma da, mali analizin günümüzdeki önemi hakkında bilgiler verilirken finansal tabloların analizini gerekliliği konuları açıklanmıştır.

ARGUN ve ark. 2006 yılında hazırladıkları ve İSMMMO tarafından yayınlanan “Mali Tablolar Analizi ve Uygulamaları” konulu çalışmada, mali tabloların tanımları, analizlerinin yapılma aşamaları ve bilanço ile gelir tablolarının analizleri konuları incelenmiştir. Çalışmada, günlük hayattan örnekler verilerek mali tablo kalemleri aralarındaki ilişkiler verilerek yapılan analizlerin sonucunda yapılacak öneriler ve analiz ile ilgili raporların nasıl yazılacağı konuları açıklanmıştır.

ÖZER, tarafından 1997 yılında hazırlanarak Özkan Matbaacılık – Gazetecilik Ltd.Şti. tarafından yayınlanan “Vergi Kanunları ve Tek Düzen Muhasebe Sistemi Kapsamında

Mali Tablolar ve Finansal Analiz, Cilt 1, Cilt 2” konulu eserde, envanter ve değerleme, mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması, finansal teknik analizleri, bilgisayar muhasebe yazılımlarında mali tabloların düzenlenmesi, bilgisayar muhasebe yazılımları ve finansal analiz konuları incelenirken bunlarla ilgili örneklerle yer verilmiştir.

AKGÜÇ’ ün (1994) yılında hazırlanmış olduğu “Finansal Yönetim” konulu eserde, yeni finansal araçlar, kullanılması giderek yaygınlaşan finansal tekniklere, risk yönetim araçları ve borç yönetimi, öz sermaye ile finansman ilişkisi, ülkemizde sermaye ve para piyasaları ile finansal kararları etkileyebilecek son düzenlemeler konuları incelenmiştir. Çalışmada, kuramsal tartışmalar ve diğer ülkelerden örnekler ile Türkiye uygulamasından örnekler verilmiştir.

AYDIN ve ark. tarafından (2003) yılında hazırlanan, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesislerinde yayınlanan, “Finansal Yönetim” konulu eserde, yatırımların finansmanı ile ilgili temel kavramlar, finansal yönetimle ilgili uygulamada karşılaşılan temel sorunlar ve uygun çözümlerin bulunması konuları incelenmiştir.

ÇÖMLEKÇİ ve ark. tarafından (2004) yılında hazırlanarak Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesislerinde yayınlanan “ Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz” konulu eserde, denetim konusu, denetimde genel kabul görmüş muhasebe standartları, denetimle ilgili tanımlar, denetim türleri, bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin denetimi konuları incelenmiştir. Çalışmada, denetim sonuçları, finansal analiz teknik türleri konuları açıklanırken örneklerle yer verilmiştir.

ALTUNDAĞ’ ın (2003) yılında hazırladığı ve Adalet Yayınevi tarafından yayınlanan “Güncel Muhasebe Terimleri Sözlüğü” konulu eserde, muhasebe mesleğinde kullanılan kelime, deyim ve terimler, kelimelerin, muhasebe, bilimindeki yerleri, kullanım örnekleri konuları incelenmiştir. Çalışmada , muhasebe terim ve kelimelerinin Türkçe – İngilizce anlamları, tek düzen hesap planındaki hesaplar numaraları ile birlikte verilmiştir.

TASARI Açık Öğretim Yayınları, tarafından (2005) yılında hazırlanmış, Bu Yayınevi tarafından yayınlanan “Tasari Açıköğretim Yayınları 410T” adlı eser, AÖF derslerine yardımcı olması amaçlanarak hazırlanmış eserdir. Çalışmada, muhasebe denetimi ve mali analizle ilgili konular özet olarak verilmiştir.

ATAMAN ve HACİRÜSTEMOĞLU’ nun (1999) yılında hazırladıkları “Yöneticiler İçin Muhasebe ve Finans Bilgileri” konulu eser Türkmen Kitapevi tarafından yayınlanmıştır. Eser 9 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; finansal bilgi sistemi konuları, ikinci bölümde; tek düzen muhasebe sistemi, ticari belge ve defterler, kıymetli evrak, üçüncü bölümde; mali tablolar, dördüncü bölümde; mali tabloların analiz

yöntemleri, beşinci bölümde; maliyet muhasebesi ve hesapları, altıncı bölümde, kâr planlaması konusu, yedinci bölümde; bütçe hazırlanması ve kontrolü, sekizinci bölümde; yatırım kârlılığını ölçmede finansal konular, dokuzuncu bölümde ise; transfer fiyatları ve etkinlik ölçümü konuları incelenmiştir.

ALAN ve ark. tarafından (2004) yılında hazırlanarak Atlas Kitapevi tarafından yayınlanan “Uygulamalı Finans” konulu eserde, finansman ve finansal yönetimle ilgili temel kavramlar, finansal yönetimle ilgili uygulamada karşılaşılan temel sorunlar ile uygun çözümler getirecek en doğru finansal kararlar konuları incelenmiştir.

YÜKÇÜ ve ark. tarafından (1999) yılında hazırladığı ve Vizyon Yayınlarının yayınladığı “Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliğine Göre Finansal Yönetim” konulu eserde finansla ilgili olarak tanımlar verilmiş, temel mali tablolar, finansal planlama, kâr planlaması, finansman kaynakları ve teknikleri konuları incelenmiştir. Ülkemizde işletmelerde son yıllarda finansman konusunun giderek öneminin artması sonucu bazı konular açıklık getirilmesi amacıyla eser hazırlanmıştır.

YALÇIN, tarafından (2000) yılında hazırlanan ve Kılavuz Yayınları tarafından yayınlanan “Ticari Kazanç ve Kurum Kazancı Tespitinde Giderler” konulu eserde; ticari ve kurum kazancının tespitinde vergi uygulaması açısından indirim konusu yapılacak ve yapılmayacak giderler konusu incelenmiştir. Eser, uygulamaya yönelik olarak hesap uzmanı tarafından hazırlanarak muhasebeleştirme aşamasında giderlerin hangi niteliklerine göre ayrılması gerektiği konularında bilgi vermektedir.

AKDOĞAN ve SEVİLENGÜL, tarafından 2001 yılında hazırlanarak , İ.S.M.M.M.O. tarafından yayınlanan “Türkiye Muhasebe Standartları ile Uyumlu Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması” konulu eserde; tek düzen muhasebe sistemi konusunda bilgiler verilirken, tek düzen hesap planında yer alan tüm hesaplar incelenmiş ve hesaplarla ilgili örnekler verilmiştir.

CANIKLI, tarafından 1998 yılında hazırlanan “Bütün Yönleriyle Tek Düzen Muhasebe Sistemi” konulu eser, Erkam Matbaası tarafından yayınlanmıştır. Çalışmada; tek düzen hesap planında yer alan tüm hesaplar, bu hesapların ait oldukları ana hesap grupları incelenmiştir. Ayrıca, hesaplarla ilgili olarak uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir.

KUMKALE’ nin (2001) yılında hazırladığı, As Yayınlarının yayınladığı “Vergi Sözlüğü” konul eserde; günlük yaşamda karşılaşılan vergi ile ilgili terimler derlenmiş ve bunların anlamları ayrıntılı olarak verilmiştir.

4. FİNANSAL AMAÇ VE FİNANS FONKSİYONU

4.1 Finansmanın Tarihsel Gelişimi

Ekonomik koşullardaki gelişmeyle birlikte finans yöneticinin rolü de devamlı olarak değişmekte ve gelişmektedir. Bir zamanlar finansal kayıtların tutulması, işletmenin nakit durumunun yönetilmesi gibi işleri kapsamaktayken, son yıllarda finans yöneticilerinin görevleri, bu sayılanların çok ötesine geçmiştir. (Aydın ve ark., 2003)

- 1930 öncesi finans yönetiminde, esas olarak, çeşitli finansal pazarlar ve bu pazarlarda işlem gören menkul değerlerle ilgili betimleyici tartışmalar ağırlıktaydı. Dolayısıyla çalışmalar finanslama ya da bilançonun pasif tarafında yer alan borçlanmalar ve öz sermaye üzerine yoğunlaşmıştır.
- 1930'lu yıllarda finansal yönetim, bu dönemin ekonomik yapısını belirleyen depresyon ve bunalımın etkisinde kalmıştır. Fiyatlarda ki düşmeler, kredilerdeki sıkıntılar, tasfiye ve iflaslara neden olmuştur. Ayakta kalan işletmeler ise finansal reorganizasyona gitmişler ve likidite durumlarını kuvvetlendirecek önlemlere ağırlık vermişlerdir.
- 1940 ve 1950'li yıllarda finansal yönetimde kantitatif yer verilmiştir. İlk defa, finansal yönetimde, fonların kullanımı, diğer bir ifade ile bilançonun aktif tarafıyla da ilgilenilmiştir. Ayrıca, sermaye bütçelemesi problemlerin de mükemmel bir teknik olan iskonto edilmiş nakit akışları tekniği kullanılmıştır. Bundan başka sermayenin maliyetini ölçmede ve finansal varlıkların değerlendirilmesinde yeni teknikler geliştirilmiştir. Sermaye bütçelemesi ve sermaye maliyeti konusundaki gelişmeler günümüzde de devam etmektedir.
- 1960'lı yıllarda sabit aktiflerle, stoklar, alacaklar ve nakit gibi döner aktiflerin dağılımında optimizasyon ve istatistiksel tekniklerin kullanıldığı matematiksel modeller uygulanmaya başlanmıştır.
- 1970'li yıllarda bu eğilimi daha da artmıştır. Bu yılların diğer önemli bir özelliği de işletme değerini ve hissedarların – ortakların – servetini maksimum kılmada riskle düzeltilmiş modellerin geliştirilmiş olmasıdır.
- 1980'li yıllarda ki gelişmeler finansal kararlar almada bilgisayarlı uygulamalara gittikçe artan bir önemin verilmesi yönündedir. Ayrıca bu yıllarda finans yöneticileri, sık sık yükselen faiz oranları karşısında varlıkların yönetiminde de daha atak davranmaktadırlar.

Son yıllarda dünya ekonomisinde yaşanan büyük değişim ve gelişmeler diğer alanlarda olduğu gibi finansı da önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle 1980'lerden sonra gelişmelerin hızı artmıştır.

İlk dikkati çeken eğilim, sermayenin dolaşım hızının olağanüstü artmasıdır. Sermayenin uluslar arasılaşması yeni bir oldu değildir; ancak dünya ekonomisinin merkez ülkelerden çevre ülkelere yapılan doğrudan sermaye yatırımlarında ve daha çokta portföy yatırımlarında son yıllarda önceki dönemlere göre çok büyük sıçramalar yaşanmıştır.

Dikkati çeken diğer eğilim teknolojik gelişme ve değişikliklerdir. Bilgisayarların işlem hızında, bellek kapasitesinde yaşanan olağanüstü gelişmelere karşılık maliyetlerin hızla düşüyor olmasıyla, dünyanın hemen hemen tüm noktalarının yalnızca telefon hatlarıyla değil fiber optik veri transfer kanallarıyla bağlanmasını olanaklı hale getirmiştir. Finans fonksiyonu üzerinde etkili olan diğer gelişmeler ise şu şekilde özetlenebilir:

- İşletmelerin büyük ölçekte faaliyette bulunmaları.
- İşletmelerin çok çeşitli ürünler üretmeleri ve çeşitli piyasalara sunmaları.
- Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin öneminin artması.
- İşletmelerin büyümeye verdikleri önemin artması.
- İşletmeler arasında birleşmelerin ve satın almaların yoğunlaşması.
- Teknolojide hızlı değişmelerin yaşanması.
- Piyasalarda rekabetin artması, kar marjlarının daralması.
- Ulaştırma ve iletişim olanaklarının artması.
- Faiz ve döviz kurlarında dalgalanmaların artması.

Dünya ekonomisinde yaşanan, yukarıda sayılan ve benzeri değişimler nedeniyle finans yöneticisini işlevleri de büyük ölçüde nitelik değiştirmiştir. Karar alma, değişimin hızından dolayı daha çok zorlaşmış, daha riskli hale gelmiştir. Bu nedenle daha kapsamlı karar alma modelleri kullanma gereği ortaya çıkmıştır. Zamanın önemi büyük olduğu için, verilerin hızla alınarak kullanılabilmesinde bilgi işlem teknikleri yaygın bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Değişimin hızlı olması belirsizlik ve riski artırmıştır. Diğer taraftan piyasaların entegre olması nedeniyle piyasalar arasında etkileşim büyümüş, finansal yönetimde yeni finansal araçların ve yeni risk yönetim tekniklerinin kullanılması kaçınılmaz olmuştur. (Aydın ve ark. 2003)

4.2 Finans Fonksiyonunda Gelişme Nedenleri ve Finansal Amaçlar

Finans fonksiyonu üzerinde etkileri olan başlıca gelişmeler şöyle özetlenebilir ;
(Akgüç,1994)

- Firmaların büyük ölçekte faaliyette bulunmaları.
- Firmaların çeşitli ürün üretmeleri ve çeşitli piyasalarda faaliyette bulunmaları (artan mamul ve Pazar çeşitlendirmesi)
- Ekonominin değişme temposunu hızlandıran araştırma ve geliştirme harcamalarındaki artış.
- Ekonomide ve ekonominin başlıca kesimlerinde büyümeye gittikçe daha fazla önem verilmesi.
- Firmalar arasında birleşme ve diğer firmaları aktif ve pasifi ile satın alma (füzyon) eğilimlerinin kuvvetlenmesi.
- Teknolojik gelişmeler.
- Bazı sektörlerde aşırı rekabet sonucu kâr marjlarının daralması.
- Faiz ve döviz kurlarında dalgalanmalar, sabit faiz ve sabit kur sisteminden değişken faiz ve dalgalı kur sistemine geçiş.
- Ulaştırma ve iletişim olanaklarının hızlı gelişmesi sonucu dünya ülkelerinin birbirine yakınlaşması ve bu olgunun, uluslararası para ve sermaye piyasalarının gelişmesine, bütünleşmesine, küreselleşmesine katkıda bulunarak, söz konusu piyasalardan fon sağlanması olanaklarını artırması.
- Teknolojik gelişmeler
- Bazı sektörlerde aşırı rekabet sonucu kâr marjlarının daralması
- Faiz ve döviz kurlarında dalgalanmalar, sabit faiz ve sabit kur sisteminden değişken ve dalgalı kur sistemine geçiş.

Değişmeler, yönetimde yeni yöntemlerin geliştirilmesine yol açtığı gibi, finans yöneticisinin işlevlerini de önemli ölçüde etkilemiştir. Örneğin, firmaların büyük ölçekte faaliyette bulunmaları, bir merkezden yönetimi olanaksız hale getirerek, karar alma yetkisi ile sorumlulukların, bölümler arasında dağıtılmasına yol açmıştır. Bu tür merkezden olmayan, yerinden yönetim, her bölüm veya grubun, firmanın almış olduğu sonuçlara katkısını saptamaya ve katkıları değerlendirmeye yönelik yöntemlerin geliştirilmesini gerekli kılmıştır. Diğer taraftan büyümeye ve üretilen mallarla faaliyette bulunulan pazarlarda çeşitlemeye verilen önem, firmaların be gelişmeleri finanse edebilmek için yeni finansman yöntemleri uygulamalarını gerektirmiştir. Bazı alanlarda artan rekabet ve kâr marjlarının daralması da,

firmaların faaliyetlerinde etkinliği artıracak yeni tekniklerin geliştirilip uygulanmasına olan ihtiyaçı artırmıştır. (Akgüç, 1994)

Belirtilen gelişmeler sonucunda yönetimde yeni teknik ve yöntemler uygulanmaya başlanmıştır. Firmalarda bilgi toplama, bilgi depolama, kontrol ve bilgilerin analizinde bilgisayarlar, bilgi işlem teknikleri yaygın olarak kullanılmaya ve yönetimde doğrusal programlama, oyun teorisi, simülasyon gibi esas itibariyle matematik teknik ve modellerden yararlanılmaya başlanmıştır. Bu gelişmeler, planlama ve kontrol tekniklerinde de önemli ilerlemelere yol açmıştır. Planlama ve denetim tekniklerin de gelişmeler, bir bütün olarak firma hedeflerinin sayısal olarak saptanmasına, bu hedeflerin bölümler veya gruplar arasında ayırımına, gelişmelerin ölçülmesine, alınan sonuçların önceden saptanmış standartlara göre değerlendirilmesine ve uygulamada plan hedeflerinden sapmaların saptanması halinde düzeltici önlemlerin zamanında alınmasına imkan vermektedir. (Akgüç, 1994)

Firmanın amaçlarına etkin bir biçimde ulaşabilmesi için planlama ve denetime olan ihtiyaçı artması, finans yöneticisinin görev ve sorumluluklarını genişleterek onu firmanın yönetiminde kilit bir konuma getirmiştir.

Mali tabloların analiz edilmesinin gereği;

Analizle İlgili Taraf	Analizin Amacı	İlgi Alanı
Kısa Vadeli Borç Veren	Kredi Güveni	Likidite, Döner Sermaye Ve Firmanın Kısa Vadeli Borçlarını Ödeme Kapasitesi
Uzun Vadeli Borç Veren	Kredi Güveni	Firmanın Borcunu Ödeyebilme Yeterliliği
Hissedar (Yatırımcı)	Yatırım Verimi	Firmanın Karlılığı, Hisse Başına Kazanç, Hisse Başına Kar Payı Tutarı
Yönetim	Verimlilik Karlılık Oranı İç Kontrol Finansal Sağlık	Toplam Aktiflerin Verimlilik Oranı, Öz Sermayenin Verimlilik Oranı
Hükümet	Gelir Vergisi Verimlilik	Katma Değer, Hisse Başına Kazanç, Muhasebe Düzenine Uyum

- İşletme sahipleri koydukları sermayenin korunup korunmadığı ile yatırımlarını karlılığını;
- Yöneticilerde işletmeyi çeşitli yönlerden hangi başarı noktasına getirdiklerini ve bundan sonrası için gelişmelerin nasıl olacağını görmek isterler.
- Kredi kurumları, satıcı ve müşteriler, potansiyel yatırımcılar, devlet ve kamu gibi işletme dışında olanlar da kendi çıkarlarının gerektirdiği noktalarda işletmeyi tüm ayrıntısı ile tanımak isterler.

Bilanço ve gelir tablosu ; işletmenin sadece o dönem için mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını genel hatlarıyla gösterir; onlardan ayrıntıyı ve gelişmeyi görmek zordur. Bunun için mali tabloların analiz ve yoruma tabi tutulması gerekir. Mali tabloların analizi sonucunda muhasebe bilgileri varlık dağılımı ve varlıkların verimli kullanılıp kullanılmadığı, kaynak dağılımı ve kaynaklardan yararlanılma derecesi, kısa ve uzun vadeli borç ödeme gücü, ana faaliyet konusundaki ve dönemin karlılığı, kaynak karlılığı, hisse başına kazanç gibi işletmenin geçmişine, içinde bulunduğu döneme ve geleceğe ait pek çok sayıda ve konuda yeni bilgiler şekline dönüşmüş olur. İşte bu yeni bilgiler ilgili taraflarca çeşitli finansal kararlarda kullanılır. Bu kararlar ortaklığa devam edip etmeme, yeni hisse senedi alıp almama, kredi verip vermeme ve benzeri yönlerde olacaktır.

4.3. Enflasyonun İşletme Finansı Üzerindeki Etkileri

Tükenmez ve ark. (1999) tarafından bildirildiğine göre; ülkemizde, 1960' lı yıllara kadar tek haneli rakamlarda seyreden enflasyonun, 1983 yılından itibaren giderek artması ve günlük hayatımıza tamamen yerleşmesi, hem işletmeleri hem de ülke ekonomisini son derece olumsuz etkilemiştir. Yüksek enflasyonun etkisinden kurtulabilmek veya olumsuz etkilerini minimuma indirmek için işletmelerin finans politika ve uygulamalarındaki köklü değişikliklere gittikleri görülmüştür. (Ceylan, 1993, Akgüç, 1989, Türko, 1994).

Yüksek enflasyonun işletmeler üzerine etkileri; faiz oranlarının yüksekliği, planlama zorlukları, kaynak talebinin artışı, tahvil fiyatlarının düşüklüğü, yatırımların planlanmasında ihtiyatlı davranılması ve muhasebe sorunları olarak ortaya çıkmaktadır.

4.3.1. Faiz Oranlarının Yüksekliği

Enflasyon oranı ile faiz oranları arasında sıkı bir ilişki vardır. Enflasyonist dönemlerde, özellikle yabancı kaynaklardan sağlanan fonların maliyetinde önemli artışlar olmaktadır. Fonların maliyetinin artması sermaye yapısında borca ağırlık veren işletmeler için ciddi sorunlar yaratabilmektedir. Diğer bir deyişle, bu işletmelerin mamul satış fiyatlarında finansman giderlerinin payının artması rekabet şanslarını ve karlılıklarını azaltmaktadır. Öte

yandan enflasyonla ilgili beklentiler işletmenin borçlanma veya borçlanmama şeklindeki politikalarını da etkilemektedir. (Yükçü ve ark., 1999)

4.3.2. Planlama Zorlukları

Enflasyon, geleceğin belirsizliğini arttırmakta, öngörülme tekniklerini geliştirme çabalarına karşın doğru tahminler yapmayı güçleştirmekte, hatta imkansız hale getirmektedir. Bu durum, finansal planlamanın ekonomide artan belirsizliği yansıtacak şekilde daha esnek olması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. (Yükçü ve ark., 1999)

4.3.3. Kaynak Talebinin Artışı

Enflasyon dönemlerinde işletmelerin reel olarak aynı düzeyde iş hacmini sürdürebilmeleri için daha fazla miktarda fon kaynağına ihtiyaçları bulunmaktadır. Stokların enflasyon nedeniyle yüksek fiyatlarla tedarik edilmesi, yatırım malları fiyatlarının yükselmesi, maliyet unsuru olan kalemlerin fiyatlarının yüksek oluşu, finans yöneticisini yeni kaynaklar bulmaya zorlar. Öte yandan, bu dönemlerde enflasyon hızını düşürmek için devlet para arzını kısar veya piyasadaki talep hacmini azaltmak için ödünç para verir. Fonları daraltma yoluna gider. Alınan tüm bu önlemler işletmelerin finansman güçlüklerini arttırır. (Yükçü ve ark., 1999)

4.3.4. Tahvil Fiyatlarının Düşüşü

Faiz oranlarındaki artış, sabit gelir sağlayan uzun vadeli tahvil fiyatlarında düşüşe neden olmaktadır. Değer kaybına uğrama riskine karşı tasarruf sahipleri, enflasyon dönemlerinde uzun vadeli borç verme yerine, kısa vadeli borç vermeyi tercih etmekte ve bu tercih, uzun vadeli fonlardan kısa vadeli fonlara doğru bir kaymaya yol açmaktadır. Tasarruf sahipleri, uzun vadeli borç verirken tahvil faizlerinde genel fiyat düzeyine paralel olarak yükselmesi istemektedir. (Yükçü ve ark., 1999)

4.3.5. Yatırımların Planlanmasında İhtiyatlı Davranılması

Enflasyonun işletmeler üzerine yaptığı önemli bir etki de yatırım yapma konusundaki ortaya çıkan belirsizlik ortamıdır. Gerçektende artan kredi maliyetleri, fon arzındaki daralmalar, geleceğin belirsizliği gibi nedenlerle işletmeler yatırım yapmak istememektedirler. Uzun vadeli planlama güçlükleri de yatırımların yapılmasını önemli ölçüde zorlaştırmaktadır. (Yükçü ve ark., 1999)

4.3.6. Muhasebe Sorunları

Muhasebe kayıtlarında klasik muhasebe ilkelerinin uygulanması, enflasyon dönemlerinde gerçek olmayan fiktif kar hesaplamalarına neden olmaktadır. Çünkü, klasik muhasebede stoklar maliyet bedeli değerlendirilmekte, amortismanlar da tarihsel maliyetler üzerinden ayrılmaktadır. Düşük maliyetli stoklar yüksek kar hesaplamasına yol açarken yaratılan nakit

akışları stokların yenilenmesinde yetersiz kalmaktadır. Aynı şeyler amortismanlar içinde söylenebilir. (Yükçü ve ark., 1999)

İşletmeler enflasyonun neden olduğu muhasebe sorunlarını çözmek için, stokların en az karı veren yöntemleri kullanmaktadır. Aynı şekilde hızlandırılmış amortisman yöntemini kullanarak, yenileme fonları ile ek yedek akçeler ayırarak muhasebe sorunlarını çözmeye çalışmaktadırlar. Enflasyon devam ettiği sürece finansal politika ve uygulamalarda önemli değişiklikler ortaya çıkacak ve bunun sonucunda işletmelerde finans fonksiyonunun önemi artacaktır. (Yükçü ve ark., 1999)

4.4. Finans ve Firma Yönetimi

4.4.1. Finans Yöneticisinin Görevleri

Finans yöneticisinin amacı; işletmenin değerini maksimize edecek fonları elde etmek ve elde edilen bu fonları verimli – üretken yatırım alanlarında kullanmaktır. Finans yöneticisinin bu amaca ulaşmak için başlıca 3 fonksiyonu yerine getirmesi gerekmektedir: (Yükçü ve ark., 1999)

1. Finansal analiz ve planlama
2. Önemli yatırım ve finansman kararları
3. Aktif yönetim
4. Koordinasyon ve Kontrol
5. Finans Piyasalarıyla İlgilenme
6. İşletmenin Karşılaştığı Özel Sorunların Çözümü

Finans yöneticisinin, yukarıda sayılan amaçları doğrultusunda sorumlu olduğu faaliyetleri, yani görevleri şu şekilde sıralamak mümkündür. (Yükçü ve ark., 1999)

1. *Finansal Analiz ve Planlama*; finans yöneticisinin başarılı olabilmesi için, işletme amaçları hakkında kesin bir yargıya sahip olması gereklidir. Bunu için finans yöneticisi, geçmiş yıllara ait verileri incelemek ve farklı ekonomik olaylar karşısında karşılaştırmalarda bulunmak, işletmenin diğer yöneticileriyle ilişki kurarak işletmenin gelecekteki hedefini ön görmek ve bu konudaki plan ve programları geliştirmek zorundadır.

2. *Önemli Yatırım ve Finansman Kararları*; başarılı bir işletme, genellikle, maddi duran varlıklar teçhizata ve stoklara yapmış olduğu yatırımların sonucunu, satışlarında ortaya çıkan hızlı yükselişlerle alabilmelidir. Finans yöneticisi optimum satış oranının belirlenmesinde pazarlama departmanı ile yakın bir ilişkide olmalıdır. Ayrıca hangi aktiflere yatırım yapacağını bu yatırımı nerden finanse edeceğini de belirlemesi gerekir. Yani yapılacak olan yatırımlar öz kaynaklarla mı yoksa yabancı kaynaklarla

mı finanse edilecektir ? Eğer yabancı kaynağa başvurulacaksa bunun süresi ve maliyeti ne olacaktır ? İşte finans yöneticisinin, bu soruların cevaplarını işletmenin karlılığını ve sürekliliğini sağlayacak şekilde vermeye çalışması gerekmektedir.

3. *Aktif Yönetimi*; finans yöneticisi, işletmenin likit kaynaklarının ne kadarını elinde nakit olarak tutmasından ve ne kadarının menkul kıymetlere veya maddi duran varlıklara yatırılmasından birinci derecede sorumludur. Aynı zamanda, finans yöneticisinin, nakit giriş ve çıkışları arasında düzenli dengenin kurulmasına da özen göstermesi gerekmektedir. Bunun için kredili satışlara ayrı bir özen göstermeli ve stok düzeyleri ile maddi duran varlıkların türü ve miktarı hakkında da doğru kararlar alınmalıdır.

4. *Koordinasyon ve Kontrol* ; finans yöneticisi işletmenin mümkün olduğu kadar etkili ve verimli bir şekilde faaliyet göstermesini sağlamak için, diğer yöneticilerle yakın ilişki kurması ve sık sık toplantılar yaparak etkin bir koordinasyon sağlaması gerekmektedir. Örneğin; pazarlama kararları, işletmenin satışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bunun yanında, alınacak kararlardan stoktaki hammadde ve mamul devir hızları da etkilenmekte ve birbirinden farklı olmaktadır. Bu nedenle, pazarlamaya ilişkin kararlar alınırken, üretim ve pazarlama bölümleriyle sıkı bir ilişki kurularak, fonların sağlanma koşulları, stok politikaları ve kapasite kullanım oranları dahilinde doğru kararların alınmasına özen gösterilmelidir.

5. *Finans Piyasalarıyla İlgilenme*; finans Yöneticisi, para ve sermaye piyasalarıyla da ilgilenmek zorundadır. Çünkü, finans yöneticisinin, işletme için gerekli fonları hangi piyasadan sağlayacağına karar vermesi gerektiğinden, finans piyasaları hakkında iyi derecede bilgi sahibi olması gerekmektedir.

6. *İşletmenin Karşılaştığı Özel Sorunların Çözümü*; işletmenin başka bir işletmeyi satın alması, işletmenin başka işletmelerle birleşmesi, işletmenini tamamının veya bir bölümünün satılması, işletmenin finansal yönden yeniden organizasyonu, konkordato önerilerinin kabulü veya konkordato teklif edilmesi, halka açılma ve tasfiye işlemleri, işletmelerin ekonomik ömrü boyunca düzenli olarak karşılaştıkları sorunlar değildir. Bunlar ve benzeri, özel sorunlar olarak nitelendirilebilir. Finans yöneticisi yukarıda belirtilen sorunlarla ilgili kararların alınmasında önemli rol oynadığı gibi, söz konusu sorunların gerektirdiği (firmanın değerlendirilmesi, hisse senetlerinin değerlemesi gibi) değerlemelerin yapılması da finans yöneticisinin görevler arasındadır.

Özet olarak, finans yöneticisinin, hangi aktiflerin elde edilmesi ve bu aktifleri nasıl finanse edileceği, işletmenin mevcut kaynaklarını nasıl etkin bir şekilde yöneteceği

konularında karar vermesi gereklidir. Bu sorumluluklar optimum bir şekilde yerine getirilirse, finans yöneticisi, işletmenin değerinin maksimize olmasına katkıda bulunacak ve aynı zamanda işletmenin karlılığı ve ortakların koymuş olduğu sermaye paylarının değeri artacaktır. (Yükçü ve ark., 1999)

Finans yöneticisinin bu görevleri etkin bir şekilde yürütebilmesi için, muhasebe teori ve uygulamalarını analiz tekniklerini, kantitatif karar verme yöntemlerini, grup psikolojisi ve davranışını, iktisat teorisini iyi bilmesi ve yeterli bir piyasa tecrübesine sahip olması gerekmektedir. Ayrıca, finans yöneticisinin, finansal konularda kararlar alırken, risk, faiz oranı ve enflasyon gibi üç önemli kriteri kesinlikle dikkate almalıdır. Günümüzde Çağdaş finans yöneticisi ayrıca; İşletmenin büyüklüğü ve büyüme hızı ne olmalıdır. (Yükçü ve ark., 1999)

- İşletme kaynakları çeşitli iktisadi değerler arasında nasıl dağıtılmalıdır.
- İşletmenin amacı açısından en iyi sonucu verecek kaynak bileşimi nasıl sağlanmalıdır, gibi işletme faaliyetleriyle ilgili temel sorunlara da cevap aramak durumundadır.

Finansal yöneticinin görevleri arasında artık işletmenin ihtiyaç duyduğu fonların sağlanması değil, sağlanan fonların kullanımı bir başka deyişle yatırım kararları daha büyük bir ağırlık taşımaktadır. Finansal yöneticiden beklenen görevlerini yerine getirirken, işletmenin piyasa değerini en yüksek düzeye çıkarmaktır. İşletmenin piyasa değerinin maksimizasyonu ile ortakların varlıklarının değeri (anonim şirketlerde hisse senetlerinin piyasa değeri) en yükseğe çıkarılmış olmaktadır. (Yükçü ve ark., 1999)

4.4.2. Finansman Kararlarının Firma Açısından Önemi

Bir firmanın başarısının hatta varlığını sürdürmesinin, üretime devamının, duran ve dönen varlıklara yatırım yapma gücü ve isteğinin, büyük ölçüde, izlediği ve izlemekte olduğu finansman politikasına, aldığı finansal kararlar bağlı olduğu ileri sürülmektedir. Ger finansal karar, para, zaman, risk gibi üç önemli faktörü içerir. Finans kuramı, esas itibariyle, gelecekteki alternatif para girişlerinin değerlendirilmesi ile ilgilidir. Geleceğin belirsizliği, bu konuda hata olasılıklarını artırır. Gerçektende iyi bir finansal planlama yapılmaması, firmaların başarısızlık nedenleri arasında önemli yer tutmaktadır. Firmanın yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli fonları zamanında sağlayıcı önlemlerin alınmaması; firmanın olanaklarının çok üstünde bir büyüme tutkusu içinde bulunması, aşırı borçlanma sonucu sabit yükümlülüklerin firmanın bu yükleri taşıma gücünün üstüne yükselmesi, kaynakların süresi ile bu kaynakların yatırıldığı varlıkların firmada kullanılış süresi arasında bir uyum sağlanamaması, firmanın finansal yapısını zayıflatan bir kâr dağıtım politikası izlenmesi,

firmanın büyümesine olanak verecek finansman kararlarının zamanında alınamaması, hatalı finansman stratejisi ile firma yönetiminde kontrolün elden kaçırılması gibi kararlar ve politikalar, firmaları başarısızlığa sürükleyen, hatta varlığını tehlikeye düşüren nedenler listesinin başlarında yer almaktadır.

Finansmanın yönetim fonksiyonlarını en önemlilerinden biri olduğu, finans fonksiyonu gereği gibi yerine getirildiği takdirde, firmanın diğer alanlardaki yönetim hatalarını kısmen de olsa giderilebileceği görüşünde büyük gerçek payı vardır. Firmanın üretim ve pazarlama çabalarında bir gerileyiş gözlemlendiği takdirde finansmana ilişkin kararlarla bu bölümlerin etkinliği artırılabilir. Ancak bir firmanın başarısı için sağlıklı finansman kararlarının gerekli, fakat bunun her zaman için yeterli olmadığı da gözden kaçırılmamalıdır. İyi bir finansal yönetim ve stratejik planlama, tüm işletme sorunlarının çözümü için, her zaman yeterli olmamaktadır.

5. FİNANSAL ANALİZ TÜRLERİ

Finansal analiz, analizin yapılış amacına göre, kapsamına göre ve analizi yapan yahut yaptıran kişi ve kuruluşlara göre sınıflandırılabilir. Bu sınıflama kısaca aşağıdaki şekilde olacaktır.

5.1. Mali Tablolar Analizi

5.1.1. Yapılış Amacına Göre Analiz Çeşitleri

Finansal analiz genelde üç amaca yönelik olarak yapılır. Bunlar aşağıdaki şekilde açıklanabilir.

- Yönetim Analizleri
- Yatırım Analizleri
- Kredi Analizleri

Yönetim Analizleri; işletmeler kar amacına yönelik olarak kurulurlar. İşletmenin faaliyetine devam edebilmesi ise doğal olarak uzun dönemde karlılığa bağlıdır. Karlılığı etkileyen en önemli faktör ise işletme yönetimi ve işletme yönetiminin uyguladığı politikalarıdır. İşletmenin kar amacına yönelik olarak kurulmasına rağmen işletmenin başarısının ölçülmesinde dönem faaliyet karı tek ölçü değildir. Yönetimin başarısı için işletme faaliyetlerinin her yönüyle değerlendirilmesi gerekir. Dönem faaliyet sonuçları zararlar kapanmasına yahut beklenen seviyede kar elde edilmemiş olmasına rağmen yönetim başarılı olabilir. Yahut beklenen seviyeden daha yüksek karlar elde edilmiş olmakla birlikte yönetim başarısız olabilir. Unutmamak gerekir ki işletmelerin uzun ömrü sınırsız olarak kabul edilir.

Kısa vadede yüksek kâr politikası yahut uzun vadeye yaygın istikrarlı ve büyümeyi hedefleyen işletme politikası,işletme yönetim ve politikalarına bağlıdır. Daha açık bir ifadeyle, kar başarının ölçülmesinde önemli bir araç olmakla birlikte tek gösterge değildir.

Finansal analiz işletme yönetimine, işletme faaliyetlerini değerlendirme konusunda önemli araçlar sunmaktadır. Bu araçlar sayesinde işletme yönetimi yapılan yanlışlıkları,muhtemel hata ve riskleri önceden görerek gerekli tedbirleri alabilecektir. Diğer taraftan finansal analiz işletme yönetimine önemli planlama araçları da sunmaktadır. Bütün bu unsurların işletme yönetimi tarafından iyi değerlendirilmesi durumunda, mali tablolar analizinin işletme yönetimi için vazgeçilmez bir unsur olduğu anlaşılacaktır. (ÖZER, 1997)

Yatırım Analizleri ; yatırım analizleri işletmeye yatırım yapan yahut yapacak olan kişi ya da kuruluşlar tarafından yapılan analizdir. İşletmeye yatırım yapacak yatırımcılar açısından işletmenin verimlilik ve karlılık durumu işletmeyle ilgili yatırımları etkileyecek en önemli unsurdur. İşletmenin ortakları doğal olarak işletmeden tatmin edici düzeyde bir kar bekleyecektir. Ancak bilinçli yatırımcı için sadece bir dönemde ödenecek temettüden ziyade işletmenin mali yapısı ve verimliliği gibi hususlar daha önemlidir. (ÖZER, 1997)

İşletmeye ortak olacak kişiler ise doğal olarak mevcut ve geçmişteki faaliyetleri değerlendirerek ortak olma noktasında geleceğe dönük bir karar vereceklerdir.

Sermaye piyasaları yoluyla işletmeye fon sağlayan yatırımcılar açısından da mali tablolar analizi önemli araçtır. Çünkü, hisse senedi değerlerinin tespitinde de mali analiz tekniklerinden yararlanılacaktır. (ÖZER, 1997)

Kredi Analizleri; kredi analizleri işletmenin kısa ve uzun vadeli yükümlülüklerini yerine getirme gücünü ölçmeye yarayan analizdir. İşletmenin finansman yapısı ve borç ödeme gücü gerek işletme gerekse işletmeye kredi sağlayan üçüncü kişiler açısından hayati öneme sahiptir. Çünkü işletme tarafından borç ödeme gücü konusunda yapılacak stratejik bir hata işletmeyi iflas riskiyle bile karşı karşıya getirebilir. Diğer taraftan kredi verenler açısından yapılacak yanlış bir yatırım ise verilen kredinin geri dönmemesi gibi bir durumla sonuçlanabilir.

Kredi analizleri mali yapıya ilişkin analizlerdir. Bu analizlerde en çok üzerinde durulan konuların başında ise cari aktiflerle kısa vadeli yükümlülükler gelir. Çünkü işletme için en önemli risklerin başında kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmedeki başarısız politikalar gelir. (ÖZER, 1997)

5.1.2. Kapsamına Göre Analiz Çeşitleri

Kapsamlarına göre mali tablolar analizi sabit ve yaygın yahut statik ve dinamik analiz olmak üzere iki kısımda ele alınmaktadır.

Yukarıdaki bölümlerde mali tablolar analizi açıklanırken daha çok hem sabit bir yıl esas alınarak yapılan analiz ve hem de yıllara yaygın olarak yapılan analize esas alınmıştır. Bütün analiz teknikleri hem sabit ve hem de yaygın analizde kullanılamaz.

Mali tablolar analizi her iki analiz çeşidini de kapsadığı için her iki yönteminde kullanılması işletme faaliyetlerinin değerlendirilmesinde oldukça yararlı olmaktadır.

Sabit (Statik) Analiz; Sabit analizde sadece bir dönem ya da bir yıla ilişkin veriler esas alınarak analiz yapılır. Sabit analiz mali analizin temelini oluşturur. (ÖZER, 1997)

Yaygın (Dinamik) Analiz; İşletmenin birden fazla dönem ya da yılı esas alınarak bu dönemler arasında ortaya çıkan artış ya da azalışlar esas alınarak yapılır.

Gerek sabit ve gerekse yaygın analizde sadece oran, ilişki ve yüzdelerin hesaplanması yeterli değildir. Bunların aynı sektördeki diğer firmalar ve sektör ortalamalarıyla da mukayesesi gereklidir. Başarılı bir mali tablolar analizi için her iki yönteminde kullanılması gerekir. (ÖZER, 1997)

5.1.3. Mali Analizi Yapan veya Yaptıran Kişilere Göre Mali Analiz Çeşitleri

Mali tablolar analiz yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda işletme tarafından yapılabileceği gibi, işletme dışındaki üçüncü kişiler tarafından da yapılmış olabilir. Bu açıdan mali analiz işletme içi analiz ve işletme dışı analiz olmak üzere iki kısma ayrılır. (ÖZER, 1997)

İşletme İçi Mali Tablolar Analizi ; işletme yönetimince yukarıda açıklanan amaçlar doğrultusunda işletme içinde yaptırılan analizlerdir. Birinci olarak mali tablolara esas teşkil eden tüm belge ve bilgiler normal işletmede mevcuttur. Bu nedenle işletme içi analizde, işletme dışı analize oranla daha fazla imkanlar olduğu, bu nedenle işletme içi analizin daha sağlıklı olacağı söylenebilir. İkinci olarak farklı amaçlarla yapılması nedeniyle farklı yorum ve değerlendirmelerin olması da mümkündür.

İşletme Dışında Yapılan Analizler; işletmeyle ilgili diğer üçüncü kişiler tarafından işletme dışında yapılan analizdir. İşletme içi analize göre taşıdığı dezavantaj ise bu analizde işletme tarafından yayınlanan mali tablolar ve dipnotlarından yararlanılacaktır. Bu nedenle mali tablolar ve dipnotları haricinde ortaya çıkan bilgi ihtiyacının karşılanması zordur. (Özer, 1997)

5.2. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler

Finansal bilgi sisteminin ürettiği verilerden hareketle hazırlanan finansal tabloların kullanıcıları açısından anlamlı, daha anlaşılabilir ve yorumlanabilir hale getirilmesi gerekmektedir. Finansal analiz teknikleri kullanılarak, bu tablolar kullanıcıların isteklerini karşılayabilir duruma getirilir. Finansal analiz sonucu ortaya çıkan rakamlar çoğu kez tek

başına bir anlam ifade etmeyebilir. Çıkan sonuçların yıl ve yılların rakamlarıyla, ya da genel kabul görmüş standart rakamlarla karşılaştırılması gerekir. Ancak, finansal analizden beklenen faydanın sağlanabilmesi için, tek bir analiz tekniği ile yetinilmeyerek, mümkün olduğunca tüm teknikler uygulanmalıdır. Finansal analizde kullanılan başlıca teknikler şunlardır: (Aydın, 2003)

- Karşılaştırmalı Tablolar Analizi
- Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)
- Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (Trend Analizi)
- Oran analizi
- Kâra Geçiş Analizi
- Faaliyet Kaldırıcı, Finansman ve Faaliyet Kaldıraçlarının Birleşik Etkileri
- Fon Akım Tablosu
- Dağıtılabilir Fon Analizi
- Faaliyet Sonucu Yaratılan Nakit Akış Analizi

5.2.1. Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi

Karşılaştırmalı mali tablolar analizi, bir işletmenin birbirini izleyen en az iki veya daha fazla faaliyet dönemine ait mali tabloların, karşılaştırmalı olarak düzenlenmesi ve bu tablolarda yer alan kalemlerin zaman içinde göstermiş olduğu gelişmelerin ve değişikliklerin tespit ve incelenmesidir. Karşılaştırmalı mali tablolar analizi birden fazla döneme ait bilgilerin karşılaştırılması ve değerlemesi öngörüldüğünden dinamik bir yapıya sahiptir. (Anonim, 2007)

Karşılaştırmalı mali tablolar analizinde mali analist işletmenin birkaç döneme ait mali tabloların yan yana koymak suretiyle inceleyerek, işletmenin iktisadi ve mali yapısındaki, karlılığındaki, verimliliğindeki gelişmeler konusunda önemli bilgiler elde edebilir. Bu teknikle işletmenin geçmişteki durumu ile bugünkü durumu karşılaştırılmak suretiyle elde edilecek bilgiler işletmenin geleceğiyle ilgili kararlara da ışık tutar.

Mali tablolarda yer alan rakamların karşılaştırılabilmesi için faaliyet dönemlerinin eşdeğer olması, tablolardaki bilgilerin aynı muhasebe kavram ve ilkesine göre hazırlanmış olması gerekir. Bu çerçevede hazırlanan mali tabloların karşılaştırılması ve analizi sonucu alınacak kararların isabet derecesi de artar. (Anonim, 2007)

Karşılaştırmalı mali tabloların amacı yıllar itibarıyla alınan sonuçların diğer yıllarla karşılaştırarak başarı durumu hakkında fikir edinmektir. Ancak bu, enflasyon ortamında

dikkatli uygulanması gereken bir tekniktir. Çünkü, enflasyon analizde kullanılan mali tablo rakamlarını bozar ve yüksek enflasyon yaşandığında mali tabloların karşılaştırılmaları sonucu elde edilen farklar anlamlı biçimde yorumlanamaz. Bunun giderilmesi için karşılaştırılan mali tabloların enflasyonun bozucu etkisinden kurtarılması gerekir.

Karşılaştırmalı mali tablolar analizinde hesaplanan değişimler hem tutar hem de yüzde olarak dikkate alınmalıdır. Sadece tutar veya sadece yüzde değişimlere bakılması, değişimin işletme açısından öneminin gözden kaçırılmasına veya gerekenden fazla önemli görülmesine neden olabilir. Bu da değişimlerle ilgili yorumu zayıflatır. Mali tablo içinde nispi olarak küçük bir kalemde yüzde olarak büyük sayılabilecek bir değişim gerçekte işletmeyi pek etkilemeyebilir. Ancak mali tablonun bütünü bakımından tutardaki küçük değişime de sadece tutar değişimine bakılarak inceleme dışı bırakılmamalıdır. (Anonim, 2007)

Karşılaştırmalı mali tablo analizinde aşağıda belirtilen esaslara uymak gerekir: (Anonim, 2007)

- Karşılaştırılması yapılacak cari ve önceki dönem mali tabloları aynı zaman dilimlerini kapsayacak şekilde hazırlanmış olmalıdır.
- Mali tablolar üç veya altı aylık dönemleri kapsıyor ise, karşılaştırma ya bir önceki üç veya altı aylık mali tablolarla; ya da bir önceki yılın aynı dönemleri ile yapılmalıdır.
- Cari döneme ait mali tablolar dönemin bütçe rakamlarıyla karşılaştırılabilir. Bu işlem bütçe kontrolü kapsamındadır.
- Bir işletmenin cari yılına ait mali tablolar diğer işletmelerin aynı dönemine ait mali tablolarıyla karşılaştırılabilir. Bu, işletmenin benzer işletmelere göre başarısını değerlendirmeye yöneliktir.
- Karşılaştırılacak mali tablolar enflasyonun bozucu etkisinden arındırılmalıdır.

5.2.2. Dikey (Yüzde) Analizi

Mali tabloların analizinde kullanılan tekniklerden biri olan dikey yüzde yönteminde mali tablolarda bulunan kalemin toplam veya grup içindeki oransal büyüklüğü irdelenir. Bu yöntemle her bir mali tablo kaleminin, bulunduğu grup toplamı içinde yüzde payı ile mali tablo toplamı içindeki yüzde payı hesaplanır. Örneğin bilanço bu yöntemle analiz edilirken, bir aktif kalemin, toplam aktifler içindeki payı ve bulunduğu grup içindeki payı yüzde olarak hesaplanır. Gelir tablosunda ise her bir gelir tablosu kaleminin net satışlar içindeki payı ve her kalemin ait olduğu grup içindeki payı hesaplanır. Dikey yüzdeler yöntemine göre

düzenlenmiş mali tablolar, farklı büyüklükteki işletmeler arası karşılaştırmalar için ortak bir baz oluştururlar. Bu yöntemle, işletmenin mali tabloları rakip işletmelerin mali tabloları ile karşılaştırılabilir. Dikey yüzde yöntemi ile tek bir döneme ait mali tablolar analiz edilebileceği gibi birden fazla dönemin mali tabloları da analiz edilebilir. Bu nedenle dikey yüzdeler hem dinamik hem de statik bir analiz yöntemi niteliği taşır. Dikey yüzdeler yöntemi işletmenin sektör içindeki yerini belirlemesi açısından veya işletmenin mali yapısında meydana gelen değişiklikleri izleme açısından yararlı bir araç niteliğindedir. Enflasyonun dikey yüzde analizi üzerindeki etkisi, mali tabloların enflasyon karşısında bozulan kompozisyonuna paralellik gösterir. Analizde bu bozulma göz önünde tutulmalıdır. Çünkü, mali tablolarda bulunan grup ve hesaplar enflasyondan aynı oranda etkilenmez. Bu nedenle, analiz yapılırken bu kalemlerin etkilenme oranları dikkate alınmalıdır. Mali tabloların dikey yüzde yöntemi ile düzenlenmesinde mali tablo toplamı (gelir tablosunda net satışlar toplamı) 100 kabul edilir ve her bir mali tablo kaleminin toplam içindeki yüzde payı hesaplanmak suretiyle mali tablo yüzdelerle ifade edilir. (Anonim, 2007)

5.2.3. Trend (Eğilim) Yüzdeleri Analizi Tekniği

Birbirini izleyen yıllara ait bilanço ve gelir tablolarında yer alan kalemlerin zaman içerisinde gösterdikleri eğilimler daha ayrıntılı bir şekilde ve dinamik olarak bir analiz yapmaya imkan verir.

Tabloların Trend (Eğilim) Yüzdeleri Üzerinden Düzenlenmesi; trend yüzdeleri üzerinden mali tablo tanzimi için birbirini izleyen tarihler itibariyle uzunca bir döneme ait bilanço ve gelir tablosunun mevcudiyeti şarttır. Ele alınan bu tabloların her kalemine ait eğilim yüzdeleri hesaplanır. Eğilim yüzdelerinin tespiti iki şekilde hesaplama yapılabilir. Birinci şekil hesaplamada; bir yılın mali tablosundaki tutarlar esas (baz) olarak alınır ve diğer bütün yılların artış ve eksilişleri bu tutarlara göre hesaplanır. Bu takdirde, baz olarak seçilen yılın her bakımdan normal bir yıl olmasına özellikle dikkat edilir. Eğer; buhranlı bir yıl esas alınmışsa, sonraki yıllarda olduğunun aksine işletmenin durumu çok iyi görünecektir. Eğer işletmenin en randımanlı, fevkalade bir yılı esas alınmışsa; sonraki yılların durumu gerçeğin aksine çok kötü görünecektir. Bu şekil hesaplama, baz yıla ait çizelgedeki her kalem tutarı 100 kabul edilerek, ele alınan kalemin diğer yıllardaki tutarları hep buna oranlanır. Elde edilen sonuçlar ya 100'den küçük, ya da büyük ve aynı olacaktır.

Eğilim yüzdelerinin diğer bir hesaplama şekli ise, her yılın mali tablo kalemlerindeki değişiklikleri daima bir önceki yılın kalemlerine göre tespit edilmesidir. Yani her yıl için bir önceki yıl esas (baz) yıl olarak kabul edilecektir.

Eğilim yüzdelerinin, mali tabloların bütün kalemleri için hesaplanmasına gerek yoktur. Öncelikle önemsiz Bilanço kalemlerinin ve diğer kalemlerle ilişki kurulamayan kalemlerin eğilim yüzdeleri hesaplanmaz. Çünkü, bir mali tablo kaleminin eğilim yüzdesi tek başına yeterli bilgi verecek durumda değildir. Bu nedenle, aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilecek kalemlerin eğilim yüzdeleri hesaplanmalıdır.

Bilanço ve Gelir Tablosu Eğilim Yüzdeleri Üzerinden Hesaplanması; Her bakımdan normal olan yıl baz alınarak aşağıdaki formüle göre bilanço ve gelir tablosundaki kalemlerin yüzdeleri bulunur. Baz yıl 100 kabul edilir.

$$\frac{\text{Kalemin diğer yıllardaki tutarı}}{\text{Kalemin baz yıldaki tutarı}} \times 100$$

Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniğinde Yorumlanması Gereken Kalemler ve Etkileşimleri

- Dönen varlıklar – Kısa vadeli yabancı kaynaklar
- Maddi duran varlıklar – Net satışlar
- Yabancı kaynaklar – Öz kaynaklar
- Stoklar – Net satışlar
- Ticari alacaklar – Net satışlar
- Dönen varlıklar – Net satışlar
- Net satışlar – Brüt satış karı

Dönen Varlıklar – Kısa Vadeli Kaynaklar; İki kalem arasındaki ilişki net çalışma sermayesi anlamında ele alınır. İşletmenin döner kıymetlerindeki azalma eğilimine karşılık kısa vadeli borçlarında çoğalma eğilimi söz konusu ise ; bu durum olumlu karşılanamaz. Bu takdirde, sabit kıymetlerin ve uzun vadeli borçların eğilim artış ve azalışlarını da incelemek gerekir. Çünkü, böyle bir durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemede güçlük çekeceğini ve hatta çok zor durumda kalabileceğini gösterir. Ancak döner kıymetlerdeki artış eğilimine karşılık, kısa vadeli borçlarda bir azalma olursa; bu durum olumlu karşılanabilir. Bu durumda, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücü yüksek demektir. (Anonim, 2007)

Maddi Duran Varlıklar – Net Satışlar; bu kalemler arasındaki ilişki kapasite anlamında ele alınır. Net satışlardaki hızlı artış eğilimine karşılık maddi duran varlıklardaki artış eğiliminin normal olması işletmenin kapasitesini tam kullandığını gösterir. Bu durum, maddi duran varlıklara yapılan yatırımın geri döndüğünü, sabit maliyetlerin birim başına düşük olduğunu ve dönen varlıkların dönüşüm hızının artacağını gösterir. Maddi duran varlıkların

hızlı artış eğilimine karşılık net satışlardaki artışın normal olması veya azalması durumunda olumsuz koşullar gerçekleşebilir. (Anonim, 2007)

Yabancı Kaynaklar – Öz Kaynaklar; bu iki kalem arasındaki ilişki işletmenin borçlanma kapasitesini gösterir. Borçlardaki azalma veya düşük artış eğilimleri karşısında işletmenin öz sermaye artış eğilimi daha yüksek ise; bu durum olumlu bir gelişme olarak yorumlanabilir. Genellikle arzulan durum; işletmenin finansman kaynakları içinde öz kaynakların daima yabancı kaynaklara nazaran yüksek olması durumudur. Böyle bir durum işletmenin mali gücünün yüksekliği yanında işletmeden alacaklı olanların emniyet garantisini ortaya koyar. Eğer öz sermayede bir artış veya yeterli bir artış olmamasına rağmen, borçlardan yüksek artış eğilimleri söz konusu ise; bu durum olumsuz bir gelişme olarak kabul edilebilir. İşletmenin sabit kıymetlerinde de bir artış eğilimi varsa; bu artışın yabancı kaynaklarla finanse edildiği anlaşılır. Böyle bir durum ise genellikle olumlu karşılanmaz. Ancak, yapılan sabit yatırımların, işletmenin üretim kapasitesini arttırmak amacını taşıması ayrıca derinlemesine incelemeyi gerekli kılar. (Anonim, 2007)

Stoklar – Net Satışlar; işletmenin stoklarındaki artış eğilimine karşılık, satışlarda azalma veya daha az artış eğilimi; genellikle olumsuz bir durum olarak yorumlanır. Bunun aksine, stoklarda bir azalış veya (satışa nazaran daha düşük derecede artışlar) artışa karşılık, satışlarda daha yüksek artış eğilimleri, işletmenin olumlu bir gelişme içinde olduğunu gösterir. Böyle bir durum, iyi bir stok politikasını güttüğünü ve stokların satışında da geniş satış imkanlarına sahip olduğunu ifade eder.

Ticari Alacaklar – Net Satışlar; bu iki kalem arasındaki ilişki satışların peşin ya da kredili olup olmadığı hakkında bilgi elde etmeyi sağlar. İşletmenin kredili mal ve hizmet satışları neticesi doğan alacaklarda artış eğilimleri de satış eğilimleriyle birlikte incelenirse daha anlam kazanır. Çünkü, alacaklardaki artışlar, satışlardaki artış eğilimleri sonucu ise, olumlu karşılanabilir. Fakat, satışlarda bir azalma veya önemli bir artış olmamasına rağmen; alacaklarda artış eğilimleri olumsuz karşılanmalıdır. Böyle bir durum, işletmenin alacaklarını tahsilde geciktirdiğini, güçlükler çektiğini ortaya koyar.

Dönen Varlıklar – Net Satışlar; dönen varlıkların artış eğiliminin net satışlara göre düşük olması olumlu bir gelişmedir. Bu durum, dönen varlıkların dönüş hızının yüksek olduğunu, işletmenin borçlanmaya gerek kalmadan faaliyetlerini sürdürebileceğini ve karlılığın arttırılabileceğini gösterir. Ayrıca dönen varlıkların verimli bir şekilde kullanıldığını gösterir. Dönen varlıklardaki artışa karşılık, net daha az artma veya azalma olması olumsuz bir gelişmedir. Bu durumda daha çok girdi kullanılmasına karşılık daha az çıktı elde edilmiş

olup dönen varlıkların verimliliği düşüktür. Ayrıca hem mali durumu olumsuz etkiler hem de karlılığı azaltır.

Net Satışlar – Brüt Satış Karı; net satışlardaki artış eğilimine karşılık brüt satış karından artış veya daha hızlı artış eğilimi göstermesi olumludur. Ancak net satışlardaki artış eğilimine karşılık brüt satış karındaki azalma veya daha az artma eğilimi olumsuzdur. Bu durumda işletmenin satışlarını arttırdığında, maliyetlerinin daha çok arttığını ve brüt satış karının azaldığını gösterir.

Eğilim Yüzdeleri Analizinde Yorum Esaslar;

- Ele alınan kalemlerin eğilimi belirlenir.
- Kalemlerin eğilimleri arasındaki benzerlik veya farklılık ortaya konur.
- Yoruma esas olan kalemlerin eğilimlerinin etkileşimleri araştırılır ve etkileşim sonucu söylenir.
- Yoruma esas olan kalemlerin etkileşiminin işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonucuna etkisi vurgulanarak olumlu olup olmadığı belirlenir.

Belirlenen gelişmenin ve etkileşimin sürmesi durumunda gelecek bakışıyla mali duruma ve faaliyet sonuçlarına etkileri tahmin edilmeye çalışılır. (Anonim, 2007)

5.3. Oran Analizi

Hesaplanan oranlar, bilanço ve gelir tablosunda yer alan finansal bilgilere ek finansal bilgi elde etmek için iki finansal bilginin ilişkisinin incelenmesini mümkün kılar. Oran analizi iş elde edilen yeni bilgi, genel amaçlı finansal tablolarda yer alan bağımsız ve ilgili olmayan bilgiye göre hem kolay anlaşılabilir haldedir hem de daha ilgilidir. Finansal tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkinin görülmesini sağladığı için, tabloların çok daha kolay anlaşılmasını ve değerlendirilmesini mümkün kılar. Örneğin; öz kaynakların büyüklüğü ve aktif toplamının büyüklüğü bilançoda ayrı ayrı yer alır; ancak bu iki verinin birbirine oranı varlıkların öz kaynakla finanse edilen kısmını; diğer bir ifade ile borçla finanse edilmemiş kısmını gösterir. (Çömlekçi ve ark.,2004)

Finansal tablolardaki kalemler arasında ilişkiler çok sayıda olacağı için çok sayıda oran hesaplanabilir. Burada amaç, çok sayıda oran hesaplamak değil, anlamlı ve yararlı ilişkileri ortaya çıkartabilecek oranları hesaplayıp analize tabi tutmaktır. Bu amaçla, birbirine oranlanan kalemlerin hepsi aynı finansal çizelgede olabileceği gibi farklı finansal tablolardan da olabilir. Örneğin; varlıkların kârlılığı hesaplanırken bir bilanço unsuru olan varlık toplamı ile gelir tablosu unsuru olan dönem kârının birbirine oranlanması gibi. Hatta finansal tablolarda yer almayan piyasa verileri ile finansal tablo kalemlerinin birbirine oranı da

olabilir. Örneğin; hisse senetlerinin borsa fiyatı ile defter değerinin oranı gibi. (Çömlekçi ve ark.,2004)

Oran analizi tekniğinin en önemli özelliği veya üstünlüğü, incelenmek istene tek bir konu bile olsa uygulanabilir olmasıdır. Finansal oranların işletmenin finansal başarısızlığını önceden gösterip göstermedikleri de test edilmiş ve finansal durumdaki potansiyel problemleri oluşmalarından yaklaşık 5 yıl önce yansıttığı görülmüştür.

Oranlar tek bir yılın veya dönemin finansal tabloları kullanılarak hesaplandığı için yöntem statik analiz yapılmasını sağlar ancak işletmenin geçmiş yıllarına ait oranlar hesaplanarak bu oranlar karşılaştırılmak suretiyle analiz yapıldığında dinamik analiz yapılmasına da olanak sağlanmış olur. (İşletmenin tek bir dönemine ait finansal tabloların analiz edilmesine statik analiz, birden fazla dönemine ait finansal tabloların bir arada analiz edilmesine ise dinamik analiz denir.) (Çömlekçi ve ark.,2004)

5.3.1. Kullanım Amaçları

Oran analizi tekniğinin amacı, finansal tablo kalemlerinin aralarındaki anlamı ve yararlı ilişkilerden yola çıkarak bir işletmenin cari finansal durumunu, faaliyet sonuçlarını, borç ödeme gücünü, varlıkların verimliliğini, kârlılığını, çalışma durumunu, etkinliğini uzun süreli beklentilerini ve yönetim yeterliliğini değerlendirmektir.

Oran analiz tekniği, işletme finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını kendi içinde veya farklı sektörlerdeki diğer işletmelerin sonuçlarıyla karşılaştırmak amacıyla kullanılabilir. Bu kullanım yalnızca bir hesap dönemi için olabileceği gibi iki veya daha fazla dönem için de olabilir. Çıkan sonuçların işletmenin geçmiş dönemlerdeki oranlarıyla veya mevcut standart oranlarla karşılaştırılması onların faydalılığını ya da değerini daha da artıracaktır. Örneğin, işletmenin satışları ile kârı arasındaki oranın % 3 olduğunu bilmek çok yararlı bir bilgidir. Fakat, bu % 3' lük oranın bazı standartlarla ilişkilendirilmesi çok daha yararlı bilgiler sağlayacaktır.

Döneme ait oranların önceki yılın oranlarıyla karşılaştırılması analiste hem eğilim hakkında hem de gidişat hakkında bir fikir verir. Bunun yanı sıra tahminlerin geçerliliği ve faaliyetlerin planlanan yönde gidip gitmediğini görmek için de önceki dönemin fiili oranları tahmini finansal oranlarla karşılaştırılabilir. (Çömlekçi ve ark.,2004)

Karşılaştırmada kullanılan ikinci yöntem, karşılaştırma için sektör oranlarını standart olarak kullanmaktır. sektör oranları o endüstri dalında faaliyette bulunan çok sayıda ki işletmenin finansal oranlarının ortalamasına göre hesaplanır. Endüstri oranları veya meslek oranları olarak da adlandırılan bu oranlar daha çok ilgili meslek kuruluşları veya kamu

kuruluşları tarafından hesaplanmaktadır. İşletmeler açısından sektör oranlarının önemi, kendi durumlarını değerlendirerek iş kolundaki ortalamaya göre ne durumda olduklarını görebilirler. Yöneticiler, onlar aracılığı ile faaliyet sonuçlarını değerlendirme, izledikleri politikaları irdeleme, varsa hataları düzeltme geleceğe ilişkin daha gerçekçi planlar hazırlama olanağı elde ederler. (Çömlekçi ve ark.,2004)

Oranlar, muhasebe denetiminde ve vergi denetiminde kanıt elde etmek için bir denetim aracı olarak da kullanılmaktadır. Finansal tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkiler, denetim açısından dikkate alınmakta ve bu oranlar önceki yılların oranlarıyla ve ya sektör oranları ile karşılaştırılmaktadır. Bu karşılaştırma işleminde amaç, işletmenin kayıtlarından elde edilen veya hesaplanan çeşitli verilerle işletmenin içinde bulunduğu sektörün verilerini karşılaştırarak belirli değerlendirmeler yapabilmektir. Bu tür karşılaştırmalar işletmenin içinde bulunduğu sektördeki başarısını görmek açısından yararlıdır. Örneğin; denetçi işletmenin finansal başarısı veya başarısızlığı hakkında bilgi verir. Çünkü, işletmenin finansal sıkıntı içinde bulunması denetçileri işletme riski açısından etkileyecektir. Yine işletmenin oranlarıyla sektör oranları arasındaki önemli farklar, denetim incelemesini delilleştirilmesi gereken anları gösterir.

5.3.2. Analizde Kullanılan Oranlar

Finans yöneticileri, firmanın likidite durumun sermaye yapısı aktif değerlerin kullanılmasında etkinlik, kârlılık gibi firmanın her yönü ile ilgili olduklarından analizde değişik soruları cevaplandıracak çeşitli oranlar kullanmaktadırlar. Analizde kullanılan oranlar, farklı şekillerde ayırma tabi tutulmaktadır. Oranlar, yanıtladıkları temel sorulara göre; (Anonim, 2007)

- Firmanın likidite durumunu analizde kullanılan oranlar
- Mali bünye (Finansal Yapı) ile ilgili oranlar
- İktisadi varlıkların kullanılışı ile ilgili oranlar (Aktivite Oranları)
- Kârın ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde kullanılan oranlar
- Firmanın sabit yükümlüklerini karşılama gücünü ölçmede kullanılan oranlar.
- Büyüme ile ilgili oranlar

Aşağıda söz konusu oranlara ilişkin çeşitli özellikler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

5.3.2.1 Likidite Oranları

Likidite genel olarak, işletmenin borçlarını ödeyebilme yeteneğini ifade eden bir kavramdır. Bir işletmenin likidite durumunu belirleyebilmek için dönen varlıkların güvencesi ile varlıkların kalite ve likidite açısından incelenmesi gereklidir. Varlığın kalitesi, o varlığın

satışa çıkarıldığı zaman gerçek değerini bulma olasılığını ifade etmektedir. Sözelimi devlet tahvillerinin kalitesinin yüksekliğinden bahsedilebilir. Çünkü vadeleri geldiğinde bedeli kayıtlı değer üzerinden ödenecektir. Aynı şekilde varlığın likiditesinden anlaşılması gereken, varlığın paraya çevrilmesindeki çabukluk ve kolaylık özelliğidir. (Anonim, 2007)

Likidite oranlarının işletme sahip ve yöneticileri açısından önemi, işletmenin kısa güreli borçlarını ödemede herhangi bir sorunla karşılaşılıp karşılaşmayacağı iken, kredi verenler ise oranları, işletmeye verilen kısa vadeli fonların geri ödenmesinde işletmenin sıkıntı çekip çekmeyeceğini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır.

Analizin hangi amaçla yapıldığı yorumda önem kazanmakla birlikte, amaç ne olursa olsun bu rakamların belli oranların altına düşmesi işletmenin üzerinde durması gereken önemli bir konu olmalıdır. Ancak bulunacak rakamların standartların üzerine çıkması her zaman işletmenin iyi durumda olduğunun göstergesi olmayabilir. Bu durumda oranlarla analiz yönteminde yorumlar, mutlak doğrular olarak ele alınmamalıdır ve özellikle konuyla ilgili diğer analiz teknikleri de kullanılmalıdır.

Likidite oranları hesaplanırken finansal tablolarda yer alan rakamlar yerine bu tablolarda yer alan kalemlerin gerçek değerinin ne olduğu konusunda inceleme yapılmalıdır. Dönen varlıklar içinde yer almasına rağmen bir yıl içinde paraya çevrilme ihtimali zayıf veya gittikçe zayıflayan unsurların bulunması durumunda bu kalemlerin ayrıca değerlendirilmesi yararlı olacaktır. (Anonim, 2007)

- Cari Oran (İşletme Sermayesi Oranı – Banker Oranı)

Cari oran, firmanın kısa sürede borç ödeme gücü hakkında bilgi vermektedir. Bilançoda yer alan dönen varlıkların toplamının kısa vadeli borçlara bölünmesi ile bulunur. Bu oranın yüksek olması işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yüksek olduğunu gösterirken, bu değer çok yüksek olması, işletmenin elinde verimli kullanılmayan atıl fonlar bulunduğu anlamına gelir. Bu durum, işletmeye kredi verecek olan kurumlar için olumlu iken, işletmenin daha fazla kar edebilecek iken düşük kar marjıyla çalıştığını gösterir. Birçok finansal analist bu değer 2.00 civarında olması gerektiğini savunurken, özellikle gelişmekte olan ülkelerde bankaların kısa vadeli borçlar vermeyi tercih etmesi nedeniyle cari oran daha düşük değerler almaktadır. Böyle durumlarda 1.5 civarındaki değerler kabul edilebilir. Genel olarak, oranın yıllar içinde büyümesi, firmanın cari borç ödeme gücünün yükseldiği anlamına gelir. (Anonim, 2007)

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Bir firmanın cari oranının yeterli olup olmaması çeşitli etmenlere bağlıdır. Bu nedenlerle analizlerde cari oranın yetersizliği konusunda bir sonuca varmak için çeşitli etmenlerin göz önünde tutulması gerekir;

- Firmanın faaliyette bulunduğu endüstri kolu,
- Dönen varlıkların yapısı, dağılımı,
- Dönen varlıkların gerçek değerleri,
- Dönen varlıkların değerlerinde değişme olasılığı.

Örnek : Cari Oran Hesaplanması

BİLANÇO KALEMLERİ	31.12.200x	BİLANÇO KALEMLERİ	31.12.200x
I. Dönen Varlıklar		I. Kısa Vadeli Yabancı Kay.	
A.Hazır Değerler	11.213,00	A.Finansal Borçlar	1.009,00
B. Menkul Kıymetler	1.500,00	B. Ticari Borçlar	6.100,00
C. Ticari Alacaklar	2.498,00	C. Diğer Borçlar	300,00
E. Stoklar (Net)	1.382,00	D. Alınan Avanslar	110,00
F. Diğer Dönen Varlıklar	653,00	G. Borç Ve Gider Karş.	1.400,00
	17.246,00		8.919,00

C.O = Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

C.O = 17.246,00 / 8.919,00 =1,93

Sektöre ve firmanın yapısına göre farklılık arz etmekle beraber bu oranın 2,00 olması yeterli görülmektedir. Firmanın cari oranının 1,93 olması işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemede herhangi bir sorunla karşılaşmayacağını ve işletme sermayesinin yeterli olduğunu göstermektedir. Daha sağlıklı bir yorum yapabilmek için, işletmenin geçmiş dönem verilerinin, diğer firmaların oranlarının ve sektörel ortalamaların göz önüne alınarak karşılaştırma yapılması gerekir.

- Likidite Oranı (Asit – Test Oranı)

Kısa vadede nakde dönüşebilecek dönen varlıkların, kısa vadeli borçları karşılama gücünü gösterir. Dönen varlıklardan stokların çıkarılmasıyla elde edilen değer kısa vadeli borçlara oranlanmasıyla elde edilen değer kısa vadeli borçlara oranlanmasıyla

hesaplanır. Likidite oranı cari oranı tamamlayan, onu daha anlamlı kılan bir orandır. (Anonim, 2007)

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar - Stoklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

$$\text{Oran} = \text{Kasa} + \text{Banka} + \text{Menkul Kıymetler} + \text{Alacaklar} / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

Genellikle 1.00 civarında olması gerektiği kabul edilirken ülkemiz işletmelerinde 0.6-0.7 civarındadır. Ancak, firmanın likidite oranı 1:1 olsa bile söz konu firma, alacaklarını tahsilde güçlük çekiyorsa, alacak devire hızı yavaş ve yavaşlama eğilimi gösteriyorsa bu durum, firmanın likidite oranını değerlendirirken dikkate alınmalıdır. (Anonim, 2007)

Örnek : Yukarıdaki Bilanço kalemlerine göre Likidite Oranı;

$$\text{Likidite Oranı} = \text{Dönen Varlıklar - Stoklar} / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

$$\text{Likidite Oranı} = (17.246,00 - 1.382,00) / 8.919,00 = 1,78$$

Bu oranın genel kabul görmüş durumu 1:1' dir. Yani her bir liralık kısa vadeli yabancı kaynağa karşılık bunu ödemedede kullanılacak bir liralık bir dönen varlığın mevcut olduğunu gösterir. Bu oranın 1,78 olması işletme açısından olumlu bir durum olarak ifade edilebilir. Daha sağlıklı bir yorum yapabilmek için, işletmenin geçmiş dönem verilerinin, diğer firmaların oranlarının ve sektörel ortalamaların göz önüne alınarak karşılaştırma yapılması gerekir.

- Nakit Oranı

Nakit ve nakit benzeri varlıklardan oluşan hazır değerler ile geçici yatırım amacıyla alınan ve her an pazarlanabilir menkul kıymetlerin kısa vadeli borçları ne ölçüde karşıladığı gösteren orandır. İşletmenin alacaklarını tahsil edememesi ve elindeki stokları nakde çevirememesi durumunda borçlarını ödeyebilme yeteneğini gösterir. Para ve paraya kolayca çevrilebilecek menkul kıymetlerin kısa vadeli borçlara bölünmesi ile hesaplanır. Bu oran Likidite oranından daha katı bir ölçü olarak kabul edilir. (Anonim, 2007)

$$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{Hazır Değerler + Menkul Kıymetler}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Bu oranın en az 0,20 olması gerekir. Ancak firma stokları ihtiyaç duyulduğunda kolayca nakde çevrilebilecek durumdaysa veya işletmeye borcu olanlar güvenilir müşteriler ise bu oranın daha düşük çıkması kabul edilebilir. (Anonim, 2007)

Örnek :

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

Hazır Değerler : 11.520,00 K.V.Y.K. : 46,300,00

Menkul Kıymetler : 17.450.00

Nakit Oranı : $\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler} / \text{K.V.Y.K.}$

Nakit Oranı : $(11.520,00 + 17.450,00) / 46.300 = 0,63$

Bu oranın genel kabul görmüş durumu 0,20 dir. Bu oranın 0,63 olması işletme açısından olumlu bir durum olarak ifade edilebilir. İşletme alacaklarını tahsil edememesi durumunda borçlarını rahat bir şekilde ödeme gücüne sahiptir.

- Satışlar / K.V.Y.K. Oranı

Oranı da diğer göstergelerle birlikte kullanılabilir. Kısa vadeli borç devir hızının yükselmekte oluşu borç ödeme konusunda olumlu bir göstergedir. (Akgüç, 1994)

$$\frac{\text{Satışlar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

5.3.2.2.Mali Yapı İle İlgili Oranlar

Borç oranları ortakların kredi tanyanlara göre işletmeye sermaye katkılarını gösterir ve bu oran birkaç yönden önemlidir. Birincisi, kredi tanyanlar ortakların sağladığı fonlara, güven derecesini belirlemesi bakımından önem verirler. Ortaklar toplam sermayenin küçük bir kısmını sağlamışlarsa bu kredi tanyanlar bakımından bir risk doğurur. İkincisi, fonlar borç yoluyla toplanmışla ortaklar sınırlı bir yatırımla işletmenin kontrolünü ellerinde tutabilirler. Üçüncüsü, işletme borç aldığı fonlarla ödediği faizden çok kazanıyorsa borç çekici hale gelir.

Uygulamada borç oranları iki yönden ele alınır. Birincisinde, Bilançoda görülen rakamlara ilişkin oranlar incelenir ve borç alınan fonların işletmeyi finanslama için hangi oranda kullanılacağı belirlenir, ikinci yaklaşımda, borcun riski-gelir raporundaki oranlar ile ölçülür ve sabit giderlerin çalışma giderleri ile ne dereceye kadar karşılanacağı belirlenir. Bu iki oran birbirinin tamamlayıcısıdır ve birçok analizi her iki türdeki borç oranlarını inceler. (Anonim, 2007)

- Borçların Aktif Toplamına Oranı (Kaldıraç Oranı)

Bu oran, aktiflerin ne kadarının yabancı kaynaklarla (borçlarla) finanse edildiğini, işletmenin ne ölçüde borca bağımlı olduğunu belirler. Yüksek bir kaldıraç oranı daha riskli bir firmayı ifade eder.

Ayrıca, firmanın spekülâtif tarzda finanse edildiğini, kredi verenler açısından emniyet marjının dar olduğunu, firmanın faiz ve anapara taksitlerini ödeyeme nedeniyle mâli yönden güç durumlara düşme olasılığının yüksek olduğunu gösterir. Firmanın kazançları dalgalı olsa bile, borç ödemeleri sabit ve önceden ödeme planı bellidir. Sonuçta nakit akımı azalır, firma borçlarını ödeyemez duruma gelir. Oranın yüksek olması, işletme sahiplerinin az bir sermaye ile geniş bir kaynağa egemen olabildikleri gibi, faaliyetlerden elde ettikleri kâr oranının yabancı kaynak maliyetinden yüksek olması halinde, öz kaynak kârlılık oranlarında yükseltme, yani finansman kaldıraç etkisinden yararlanma olanağı elde ederler. Ancak, gerek kredi verenler gerekse ortaklardan tepkiler ve işletme varlığının devam ettirilmesi için Borç / Aktif Oranının belirli bir düzeyin üzerine yükseltilmesini engeller. (Akgüç, 1994)

$$\text{Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Toplam Yabancı Kaynaklar}}{\text{Toplam Varlık Toplamı}}$$

Bu oranın %50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak, yaşanan enflasyonun bilançoların pasif yapısı üzerindeki bozucu etkisi sonucu ülkemizde bu oranın %70'lere kadar çıktığı görülmektedir. Bunda ülkemizdeki sermaye kıtlığı ve borçlanmanın avantajlı olmasının rolü büyüktür. Ancak, borçlanma maliyetinin oldukça yüksek seyretmesi, bu durumu giderek ortadan kaldırmaktadır.

Örnek :

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

Aktif Toplamı = 1.426.587,21 Ytl

K.V.Y.K. + U.V.Y.K = 584.921,46 Ytl

Kaldıraç Oranı = (K.V.Y.K. + U.V.Y.K) / Aktif Toplamı

Kaldıraç Oranı = 584.921,46 / 1.426.587,21 = 0,41

Bu oranın 0,50 üzerine çıkmaması istenir. Yukarda bahsettiğimiz gibi yaşanan enflasyonun ülkemizde etkileri sebebiyle bu oranın %70'lere kadar çıktığı görülmektedir. Burada da oran 0,41 olarak gerçekleşmiştir. Firma, varlıklarının finansmanının % 41 ' ni borç alarak karşılamıştır. Kalan % 59 kısmı ise ortaklar tarafından taahhüt edilen sermaye ile gerçekleştirilmiştir. Bunu, “borç verenlerin firma üzerindeki hakları % 41’ dir” şeklinde ifade edebiliriz.

- Öz Sermaye / Toplam Varlık Oranı (Öz sermaye Oranı)

Bu oran, işletme varlıklarından yüzde kaçının ortaklar ve işletme sahibince finanse edildiğini gösterir. Orta ve uzun vadeli kredi değerini tespit amacıyla yaygın olarak kullanılır. Oranın yüksek olması işletmenin uzun vadeli yabancı kaynakları ile bunların faizlerini ödemedeki güçlüğüyle karşılaşma ihtimalinin zayıf olduğunu gösterir; ancak böyle bir durum aynı zamanda işletmenin nispeten düşük maliyetli uzun vadeli kredilerden yararlanmadığını da gösterebilir. Bu oranın %50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak yaşanan enflasyon nedeniyle ülkemizde bu oran %30'lara kadar düşmektedir. (Anonim, 2007)

Oran aşağıdaki formüller yardımıyla hesaplanır;

$$\frac{\text{Öz Sermaye}}{\text{Toplam Varlık}} = 1 - \frac{[\text{Borçlar} / \text{Aktif Toplamı}]}{\text{Öz sermaye} / (\text{Öz sermaye} + \text{Yabancı Kaynaklar})}$$

Bazen bu oran Aktif Toplamı / Öz sermaye Toplamı şeklinde de yazılmakta ve Öz sermaye Çarpanı olarak ifade edilmektedir. (Akgüç, 1994)

Örnek:

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

Aktif Toplamı = 825.456,47 Ytl

Şirket Öz sermayesi = 429.047,81 Ytl

K.V.Y.K. + U.V.Y.K = 396.417,66 Ytl

Öz sermaye Oranı = Öz sermaye / Aktif Toplamı.

Öz sermaye Oranı = 429047,81 / 825.546,47 = 0,52

Bu oranın %50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak yaşanan enflasyon nedeniyle ülkemizde bu oran %30'lara kadar düşmektedir. Firmadaki oran % 52 olarak gerçekleşmiştir. Firma, varlıklarının finansmanının % 52 'ni ortaklar karşılamıştır. Firmanın öz sermayesi yeterli, iktisadi varlıkların büyük bir bölümünü öz kaynaklarıyla karşılamıştır.

- Toplam Borç / Öz Sermaye Oranı

Bu oran işletmenin öz kaynakları ile yabancı kaynakları arasındaki ilişkiyi gösterir. Borçlanma katsayısı olarak da nitelendirilir. Oran, firmanın borçlanma yoluyla sağladığı yabancı kaynak ile firma sahip veya sahiplerinin kattığı sermaye arasındaki ilişkiyi gösterir. kaynakların öz kaynaklara bölünmesi suretiyle aşağıdaki şekilde hesaplanır. (Anonim, 2007)

Toplam Yabancı Kaynaklar

Öz Sermaye

Oranın %100 veya 1 olması öz kaynak borç dengesi açısından yeterli görülür. Oranın 1'den küçük olması işletme faaliyetlerinde kullanılan iktisadi varlıkların büyük kısmının öz kaynak ile finanse edildiğini gösterir. Buna karşılık oranın 1'in üstüne çıkması, üçüncü kişilerden sağlanan fonların ortaklardan sağlanan fonlardan daha fazla olduğunu ve firmanın ağır bir faiz yükü altında bulunduğunun, alacaklılar için emniyet payının düşük olduğunu gösterir. Fakat iş riski düşük firmalar daha yüksek bir " Borç / Öz sermaye " oranı ile faaliyetlerini sürdürebilirler. Ülkemiz gibi öz sermaye sağlanmasında kurumsal güçlük bulunan ekonomilerde, çok genel bir kural olarak, söz konusu oranın 2:1 aşması halinde finans yöneticisinin dikkat etmesi ve önlem alması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. (Anonim, 2007)

Örnek:

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

K.V.Y.K. + U.V.Y.K = 396.417,66 Ytl

Öz kaynaklar = 429.047,81 Ytl

Oran = Borç / Öz sermaye

Öz sermaye Oranı = 396.417,66 / 429.047,81 = 0,92

Oran normal sınırlar içinde olmakla beraber işletmenin içinde faaliyette bulunduğu sektör, aynı durumdaki işletmelerdeki oran ve yabancı kaynakların etkin olarak kullanılıp kullanılmadıkları dikkate alınmalıdır.

- Kısa Vadeli Borçlar / Toplam Varlık Oranı

Pasif içinde kısa vadeli yabancı kaynakların ağırlığını gösteren bir orandır. Bir işletmenin çok fazla kısa vadeli borcu olması geri ödeme riskini arttırır. Bu oranın 1/3 seviyesini aşmaması uygun olur. Oranın yüksek olması aktiflerin büyük bölümünün yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. İktisadi varlıkların büyük bir bölümünün kısa vadeli borçlarla karşılanması, genellikle, riskli bir durum ifade eder. (Anonim, 2007)

$$\frac{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}{\text{Toplam Varlıklar}} \quad \text{veya} \quad \frac{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}{\text{Toplam Kaynaklar}}$$

Örnek :

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

K.V.Y.K. = 46.417,66 Ytl

Aktif Toplamı = 179.047,81 Ytl

Oran = Kısa Vadeli Borçlar / Toplam Kaynaklar

Oran = 46.417,66 / 179.047,81 = 0,26

Oranın genel olarak % 33 ' ü aşmaması uygundur. Kısa vadeli yabancı kaynaklar toplam aktifler içinde önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, hesaplanan orana göre işletmenin risk altında olduğunu söyleme imkanı bulunmamaktadır.

- Kısa Vadeli Borçların Toplam Borçlara Oranı

Oran, firmanın borçlarının vade yapısı hakkında bilgi verir. Oranı, firmanın varlık yapısı, kullanılan teknoloji ve uzun vadeli borç sağlama olanağı etkiler. Göreli olarak dönen varlıkları yüksek olan, emek yoğun teknoloji kullanan firmalarda, toplam borçlar içinde kısa vadeli borçlarının payının yüksek olması doğaldır. Buna karşılık daha çok duran varlıklara yatırım yapmış, sermaye yoğun teknoloji kullanan firmalarda kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payının düşük olması beklenir. (Anonim, 2007)

Oran aşağıdaki formülle hesaplanır;

$$\frac{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}{\text{Toplam Borçlar}}$$

Örnek :

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

K.V.Y.K. = 56.617,23 Ytl

Toplam Borç = 146.514,67 Ytl

Oran = Kısa Vadeli Borçlar / Toplam Borçlar

Oran = $56.617,23 / 146.514,67 = 0,39$

Kısa vadeli borçların toplam borçların içinde payının artması, kısa vadeli borçları sık sık yenilemek durumunda olduğundan, firmada borç ödeme sorunu yaratabilir. Diğer yandan, uzun vadeli borçların yükselmesi, firmanın sabit yükümlülüklerini arttırabilmektedir.

- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Toplam Varlıklar (Kaynaklar)

Bu rasyo toplam aktiflerin ne kadarının uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ya da toplam kaynakların ne kadarının uzun vadeli kaynaklardan oluştuğunu göstermektedir. Bu rasyo için kesin sınırlar olmamakla beraber işletmenin finansman yapısı konusunda genel olarak kabul edilen standartlar toplam yabancı kaynakların, toplam kaynakların yarısı civarında olması ve uzun vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklara oranının 1 / 6'sını geçmemesi beklenir.(Özer, 1997)

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Aktif Toplamı

Örnek :

U.V.Y.K.= 20.000,00

A.T. = 65.000,00

Rasyo = $20.000,00 / 65.000,00 = 0,31$

Örnekte firmanın ilgili yılda varlıklarının % 31' i uzun vadeli yabancı kaynaklarla karşılanmıştır. Oranın yüksek olduğu söylenebilir. Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki fazlalık işletmenin uzun vadedeki uzun vadedeki finansman giderlerini arttırabileceği gibi herhangi bir kriz halinde işletmeyi güç durumda bırakacaktır.

- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Devamlı Sermaye Oranı

Oran, uzun vadeli yabancı kaynakların devamlı sermayenin ne kadarını oluşturduğunu göstermektedir. Bu oran % 25 çıkması arzulanır. Oranın % 25'ten fazla çıkması devamlı sermaye içerisinde yabancı kaynakların oranının yüksek olduğuna ya da işletme de büyük oranda uzun vadeli yabancı kaynak kullanıldığına işaret eder. (Özer, 1997)

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Öz Kaynaklar + U.V.Y.K.

Örnek :

U.V.Y.K. = 40.000,00

Öz Kaynaklar = 20.000,00

Rasyo = $40.000,00 / (40.000,00 + 20.000,00) = 0,67$

Oran ilgili yılda normal değerler yakın olarak gerçekleştiği söylenebilirse de kesin kanata varmadan önce diğer rasyolarla desteklenmesi gerekmektedir.

- Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı

Oran, firmanın öz sermayesinin ne ölçüde maddi duran varlıkların finansmanında kullanıldığını göstermektedir. Bu oranın 1:1' den (% 100) küçük olması, maddi duran varlıklarının tamamının öz sermaye ile finanse edildiğini gösterir. Oranın, 1:1' den yüksek olması; maddi duran varlıkların bir kısmının yabancı kaynaklarla karşılandığını, yabancı kaynak ve öz kaynak dağılımının dengeli olmadığını gösterecek ve işletmeyi risk altına sokacaktır. Ayrıca da, mali açıdan güçsüzlük göstergesi olarak yorumlanabilir ve ilave öz sermayeye gerek olduğunu gösterebilir. (Akgüç,1994)

Oran aşağıdaki formülle hesaplanmaktadır;

Maddi Duran Varlıklar (Net)

Öz Kaynaklar

Örnek :

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

M.D.V. = 47,825,16 Ytl

Toplam Amortisman = 8.926,75 Ytl

Öz Kaynaklar = 94.306,88 Ytl

Oran = M.D.V. / Öz Kaynaklar (Net)

Oran = (47.825,16 – 8.926,75) / 94.306,88 = 0,41

Firma maddi duran varlıklarının tamamını öz kaynaklarıyla karşılamıştır.

- Maddi Duran Varlıklar / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklara Oranı

Sınai işletmelerin analizinde kullanılması anlamlı olabilecek bu oranın 1:1' den büyük olması, firmanın 1 Ytl' lik uzun vadeli borcuna karşılık 1 Ytl' den fazla maddi duran varlığı olduğunu gösterir. Oranın, yüksekliği firmaya uzun vadeli kredi verenler açısından emniyet payının yeterli olması şeklinde yorumlanabilir. (Akgüç, 1994)

Maddi Duran Varlıklar (Net)

Öz Kaynaklar

Örnek :

Firmanın; 31.12.200x yılındaki değerleri aşağıdaki gibidir,

M.D.V. = 47,825,16 Ytl

U.V.Y.K. = 38.694,21 Ytl

Oran = M.D.V. / U.V.Y.K.

Oran = 47.825,16 / 38.694,21 = 1,24

Firmanın 1 Ytl' lik uzun vadeli borcuna karşılık 1,24 Ytl maddi duran varlığı vardır.

- Ödenmiş Sermaye / Öz Sermaye Oranı

Sermaye şirketlerinde öz sermaye yapısını gösteren, kâr dağıtım veya oto-finansman politikası konusunda da bilgi sağlar. Oranın yüksekliği, öz sermayenin esas itibarıyla ödenmiş

sermaye artışı yolu ile sağlandığını, şirket kârlarının büyük bir bölümünün dağıtıldığını ve / veya uzun süreli olarak kârlılık oranlarının düşük olduğunu gösterir. Oranın düşük olması, şirketin oto finansmana ağırlık verdiğini, elde ettiği kârların önemli bir bölümünü dağıtmayarak öz sermaye artış yoluna gittiğini gösterebilir. (Akgüç, 1994)

5.3.2.3.Faaliyet Oranları

İşletme emrindeki varlıkların kullanımlarındaki etkinlik derecelerini ölçmek için bu oranlardan yararlanır. Faaliyet oranları, firmanın faaliyet derecesi (satışlar) ile faaliyetlerin sürdürülebilmesi için gerekli varlıklar arasındaki ilişkiyi tanımlar. Bu oranlar firmanın kapital (hem faaliyet hem de uzun dönemli) gereksinimini tahmin etmek için de kullanılır. Oranlar kârlılığı ve likiditeyi doğrudan ölçmezler; ancak bunları etkileyen önemli faktörlerdir. İşletme varlıklarının etkin şekilde kullanılıp kullanılmadığını tespit için de kullanılır. Oranlar rasyoların başında devir hızlarına ilişkin rasyolar gelmektedir.

Alacak Devir Hızı

Alacakların devir hızı, alacakların tahsil kabiliyetini gösteren önemli oranlardan birisidir. Bu rasyo değerinin yüksek çıkması alacakların tahsilât dönemlerinin kısaldığını, yüksek çıkması ise tahsilât dönemlerinin uzadığını göstermektedir. Bu nedenle bu hesap alacakların likiditesi hakkında da önemli bilgiler sağlayacaktır. (Özer, 1997)

$$\frac{\text{Kredili Satış Tutarı}}{\text{Ortalama Ticari Alacaklar}}$$

Kredili satış tutarının bilinmemesi durumunda ise kredili satış tutarı yerine toplam satışlarda esas alınabilir. Ortalama ticari alacaklar ise dönem başındaki ticari alacak toplamının dönem sonundaki ticari alacak toplamına, dönem sonu ticari alacak toplamının ilavesiyle bulunacak toplamın ikiye bölünmesiyle elde edilecektir. Ticari alacaklarda da dönem içerisinde büyük oranda dalgalanmalar olması halinde aylık rakamların alınması da mümkündür.

Bu rasyonun yüksek çıkması alacakların tahsil kabiliyetini ve likiditesini artıracığından işletme lehine yorumlanırken bu paranın düşük çıkması işletme alacaklarının likiditesinin zayıf olduğu ve kaynakların bir kısmının alacaklarda bağlı olması nedeniyle iyi yorumlanmayacaktır. (Özer,1997)

- Alacakların Ortalama Tahsil Süresi

Alacakların ortalama tahsil süresi, alacak devir hızına çok yakın bir rasyodur. Ortalama olarak alacakların kaç günde bir tahsil edildiğini göstermektedir. Bu rasyo değerinin yüksek çıkması işletme kaynaklarının alacaklara bağlandığını göstermesi nedeniyle işletme lehine yorumlanmaz, rasyo değerinin düşük çıkması ise, alacakların tahsil süresini kısaltacağından işletme kaynaklarının daha etkin kullanılmasına imkân sağlayacaktır. (Özer,1997)

Bu rasyonun iki şekilde hesaplanması mümkündür. Birinci yöntemde alacakların devir hızı 360 yada 365 rakamına bölünürken ikinci yöntemde ticari alacaklar günlük ortalama kredili satış tutarına bölünecektir. Bu yöntemler aşağıdaki şekilde gösterilebilir.

<p style="text-align: center;"><u>Ortalama Tahsil Süresi Formülleri;</u> 360 / Alacakların Devir Hızı Ticari Alacaklar / Ortalama Günlük Kredili Satışlar Tutarı Ticari Alacaklar *360 / Yıllık Kredili Satışlar Tutarı</p>

- Stok Devir Hızı Rasyoları

Devir hızları bir faaliyet döneminde ortalama olarak stokların kaç kez yenilendiğini gösteren oranlardır. Stok devir hızlarının düşük olması işletmenin stoklara bağladığı kaynağın verimliliğini ve etkinliğini olumsuz yönde etkileyeceğinden stok devir hızı yüksek işletmelerde kaynakların daha etkin kullanıldığı söylenebilir. Ancak stok devir hızı ile ilgili olarak bütün işletmelerde kabul edilen oranlar mevcut olmadığı gibi aynı sektörde faaliyet gösteren işletmeler arasında dahi farklılıklar olabilmektedir. Özellikle stok devir hızının düşük olduğu işletmelerde stok seviyelerinin büyük önemi vardır. Stok devir hızının yüksek olduğu işletmelerde stok seviyesindeki yükseklik fazlaca bir olumsuzluk taşımazken stok devir hızının düşük olduğu işletmelerde yüksek stok seviyesi işletmeyi belirli oranda risk altına sokacaktır. (Özer,1997)

Stok devir hızlarını ticaret işletmeleri ve üretim işletmeleri için ayrı ayrı ele almakta yarar görülmektedir. Bu nedenle stok devir hızları aşağıdaki başlıklar altında ele alınacaktır.

Ticari Mallar Devir Hızı Rasyosu; Ticaret işletmelerinde stoklar herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın satışa konu edilen ticari mallardan oluşmaktadır. Stok devir hızı ise stoklara tahsis edilen kaynakların ne kadar süreyle bağlı kaldığını gösterecektir. Bu oranın düşük olması stoklara bağlanan kaynakların daha uzun süre bağlı kaldığı anlamına geleceği için bu

işletmelerde, kaynakların verimliliği stok devir hızı yüksek işletmelere göre daha düşük çıkacaktır. (Özer,1997)

Ticaret işletmeleri için de, stok devir hızları işletmenin faaliyet konusuna göre belirlenecektir. İşletmelerin sürekli yüksek stok seviyeleriyle çalışmaları stok devir hızını düşüreceğinden, kaynak maliyetlerini yükselteceği gibi, stokların depolama ve muhafaza masrafları da artacaktır. Diğer taraftan stok devir hızının düşüklüğü malların stoklarda uzun süre beklemelerini gerektirmesi nedeniyle bu malların bozulması ya da bayatlaması yahut tüketici tercihlerindeki değişimler nedeniyle satış imkânı da daralabilecektir. Ayrıca stok devir hızlarındaki düşüklük kar marjlarını da etkileyeceğinden pazardaki rekabet şansını da zayıflatacaktır. Buna karşılık düşük stok seviyesi ile çalışmak sipariş maliyetlerini artıracığı gibi, tüketici taleplerine zamanında cevap verilememesi şeklindeki bir riski de beraberinde getirecektir.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı işletmelerin iyi bir stok politikası tespit edebilmeleri ancak sektördeki standartları, işletmenin önceki uygulamaları nedeniyle tespit ettikleri işletme içi standartları ve rakip işletmelerin durumlarını da dikkate alarak belirleyecekleri optimum stok seviyesi ve etkin pazarlama politikalarıyla mümkün olacaktır. (Özer,1997)

Ortalama stok devir hızı aşağıdaki formül ile hesaplanacaktır.

Satılan Ticari Mallar Maliyeti
Ortalama Ticari Mal Stoku

Ortalama ticari mal stokunun hesaplanması, bu rasyoyu biraz daha karışık hale getirmektedir. Ticari mal stok ortalamasının net olarak hesaplanmaması durumunda, ortalama stok olarak dönem başı ve dönem sonu stokların ortalamaları alınmalıdır. Ancak bu yöntemin en olumsuz yanı ise dönem içerisindeki stok hareketlerinin büyük dalgalanmalar olması halinde, bu yöntemin uygulanması doğru sonuç vermeyecektir. O takdirde ortalama stok olarak her ayın sonundaki stok miktarının alınması suretiyle tespit edilecektir. Stok devir hızının çok yüksek olduğu işletmelerde aylık stok hareketlerinde bariz farklılıkların olması durumunda, stok miktarları daha düşük periyotlarla tespit edilmelidir. Diğer taraftan stok devir hızları yüksek olmamakla birlikte pahada ağır malların satışının yapıldığı durumlarda da ortalama stoklar aylar yada günler itibariyle tespit edilmelidir. (Özer,1997)

Buna göre ortalama ticari mal stoku aşağıdaki formül ile hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Dönem Başı Ticari Mallar Stoku} + \text{Dönem Sonu Ticari Mallar Stoku}}{2}$$

Mamül Mallar Devir Hızı Rasyonu; Mamul mallar, işletmede üretilerek satılan malları ifade etmektedir. Mamul mal stoklarının devir hızı ise işletmede üretilen malların ne kadar sürede leden çıkarıldığını göstermektedir. Daha açık bir ifadeyle bir hesap döneminde kaç defa stoktaki mamul malların yenilendiğini göstermektedir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus mamul mal stokları devir hızında mamul malların üretiminde kullanılacak ilk madde ve malzemenin yada yarı mamullerin değil, üretimi tamamlanmış malların esas alınması gerektiğidir. Diğer bir ifadeyle üretim sürecinin yada üretim sürecinde ortaya aksaklık ve gecikmelerin dikkate alınmaması gerektiğidir. (Özer,1997)

Mamul mal stoklarının devir hızının düşük olması da ticari mal stoklarında olduğu şekilde bir takım sakıncaları beraberinde getirecektir. Öncelikle üretilen mamullerin zamanında elden çıkarılamaması nedeniyle bir kaynak sıkıntısı doğacağı gibi mamullerin stoklarda uzun süre beklemeleri nedeniyle depolama ve muhafaza masrafları artacak diğer taraftan kar marjı etkileneceği için rekabet gücü azalacaktır. Bu durumda düşük stok seviyeleriyle çalışılması durumunda ise tüketici ihtiyaçlarına zamanında cevap verilemeyeceği için yine işletmenin rekabet gücü zayıflayacaktır. (Özer,1997)

Mamul stokları devir hızı aşağıdaki formül ile hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Satılan Mamul Mallar Maliyeti}}{\text{Ortalama Mamul Mal Stoku}}$$

Ortalama mamul mal stokları da ticari mallarda olduğu şekilde hesaplanacaktır. Bu rasyonun değerlendirilmesi sırasında esas alınacak devir hızları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler tarafından ilgili sektördeki standartlar, işletme içi standartlar ve rakip firmaların yada aynı faaliyet konusuna sahip diğer firmaların durumları dikkate alınarak belirlenmelidir.

Yarı Mamul Mallar Devir Hızı Rasyonu; Yarı mamul mallar devir hızı kısmen üretim süreci ile ilgilidir. Bu nedenle üretim sürecinin hızlı olduğu işletmelerde yarı mamul stokları devir hızları da yüksek çıkacaktır. Yarı mamul mallar işletme tarafından mamul malların üretiminde

kullanılmak üzere üretilen ve imalata sevk edilinceye kadar stoklarda üretilen ve imalata sevk edilinceye kadar stoklarda bekletilen yarı mamul malları ifade eder. (Özer,1997)

Yarı mamul stokları devir hızı aşağıdaki formül ile hesaplanacaktır.

<p style="text-align: center;">Üretime Sevk Edilen Yarı Mamul Maliyetleri</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Ortalama Yarı Mamul Mal Stoku</p>
--

Ortalama yarı mamul mal stokları da ticari mallarda olduğu şekilde hesaplanacaktır.

Bu rasyonun değerlendirilmesi sırasında esas alınacak devir hızları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler tarafından ilgili sektördeki standartlar, işletme içi standartlar ve rakip firmaların yada aynı faaliyet konusuna sahip diğer firmaların durumları dikkate alınarak belirlenmelidir.

İlk Madde ve Malzeme Stokları Devir Hızı; İlk madde ve malzeme stokları üretimde kullanılmak üzere satın alınan ve fiilen üretime sevk edilinceye kadar stoklarda bekletilen ilk madde ve malzemedir oluşur. İlk madde ve malzeme stok devir hızlarının düşük olması depolama ve muhafaza masraflarını artıracak gibi, süreye bağlı olarak hammaddenin kalitesinde de değişiklikler olabilecektir. Bu durum ise üretilen mamul malların kalitesini de etkileyeceğinden işletmeye ek bir külfet getireceği açıktır. (Özer,1997)

İlk madde ve malzeme stok devir hızları da yukarıdaki şekilde hesaplanacaktır.

<p style="text-align: center;">Üretime Sevk Edilen İlk Madde ve Malzeme Maliyetleri</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Ortalama İlk Madde ve Malzeme Stoku</p>
--

Bu rasyonun değerlendirilmesi sırasında esas alınacak devir hızları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler tarafından ilgili sektördeki standartlar, işletme içi standartlar ve rakip firmaların yada aynı faaliyet konusuna sahip diğer firmaların durumları dikkate alınarak belirlenmelidir.

- Stokların Stokta Kalma Süresi

Stokların ortalama tüketileme süresi veya ortalama stokta kalış süresi, başka bir deyişle stok tutma süresi, stokların likiditesini ölçen bir orandır. Stokların satılması için kaç gün geçmesi gerektiğini gösterir. (Akgüç, 1994)

360

Stok Devir Hızı

- Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı Rasyosu

Net çalışma sermayesi devir hızı rasyosu, işletmenin net çalışma sermayesinin satışlarla yılda kaç kez karşılanabileceğini gösterir. Net çalışma sermayesi devir hızının yüksek çıkması, çalışma sermayesinin yetersiz olduğunu ya da net satışların çok yüksek olduğunu gösterecektir. Çalışma sermayesinin düşüklüğündeki sebepler araştırılarak gerekli tedbirler alınmalıdır. İşletme, politikası gereği, herhangi bir risk unsuru görmediği içinde işletme sermayesini düşük tutabilir. Örneğin stokların yahut satışların devir hızının yüksek olduğu işletmelerden işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmede stok devir hızı düşük işletmelere göre daha avantajlı olacağı açıktır. (Özer, 1997)

Bu rasyonun düşük çıkması durumunda ise işletmede aşırı çalışma sermayesi var olduğu kabul edilir. Gerçekte çalışma sermayesinin yokluğu kadar, fazlalığı da işletme için olumsuz sonuçlar doğurabilir. İşletme sermayesindeki fazlalık, kaynakların verimlilik ve karlılığın olumsuz yönde etkileyecektir.

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

Net Satışlar

Dönen Varlıklar-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Bu rasyonun değerlendirilmesi sırasında esas alınacak devir hızları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler tarafından ilgili sektördeki standartlar, işletme içi standartlar ve rakip firmaların ya da aynı faaliyet konusuna sahip diğer firmaların durumları dikkate alınarak belirlenmelidir.

- Toplam Aktiflerin Devir Hızı Rasyosu

Toplam aktiflerin verimli ve etkin kullanılıp kullanılmadığını ölçmek amacıyla kullanılan bu rasyo, toplam aktiflerin net satışlara bölünmesi suretiyle elde edilir. Bu oranın büyük çıkması aktiflerin verimliliğini gösterirken rasyo değerinin küçük çıkması ise aktiflerin verimsiz kullanıldığının işareti olarak kabul edilir. (Özer, 1997)

Net Satışlar

Toplam Aktifler

- Maddi Duran Varlıklar Devir Hızı Rasyosu

Maddi duran varlıkların ne derece etkin kullanıldığını gösteren bu rasyo, maddi duran varlıkların net satışlara bölünmesiyle bulunur. Maddi duran varlık devir hızı aynı zamanda işletmedeki kapasite kullanımı hakkında da bilgi verir. Bu oranın yüksek olması maddi duran varlıkların daha etkin kullanıldığını ve satışları arttırdığını kabul edilirken, aynı zamanda maddi duran varlıkların tam kapasite ile kullanıldığını da gösterir. Bu oranın düşük olması ise işletmede atıl kapasite olduğunun bir göstergesi olarak ele alınabileceği gibi, aynı zamanda maddi duran varlıkların verimsiz kullanımının da bir göstergesi kabul edilir. (Özer, 1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Maddi Duran Varlıklar}}$$

Ortalama maddi duran varlıkların hesabında, maddi duran varlıkların dönem başı ve dönem sonu değerlerin toplamının yarısı esas alınır. Ancak maddi duran varlıkların yıl içerisinde büyük dalgalanmalar göstermesi durumunda, bu değer yerine aylık ortalamalar da alınabilir.

- Dönen Değerler (Brüt Çalışma Sermayesi) Devir Hızı Rasyosu

Brüt çalışma sermayesi devir hızı olarak ta adlandırılan dönen varlıklar devir hızı dönen varlıkların net satışlarla kaç kez karşılanabildiğini göstermektedir. Bu oranın düşük çıkması dönen varlıkların gereğinden fazla şişirildiğini ya da satışların yetersiz seviyede olduğunu, işletme kaynaklarının verimsiz kullanıldığını gösterir. Bu rasyo değerinin yüksek çıkması ise dönen varlıkların yetersiz olduğunu ya da satışların yüksek olduğunu gösterecektir. (Özer, 1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Dönen Varlıklar}}$$

Ortalama dönen varlıklar, dönen varlıkların dönem başı ve dönem sonu değerlerinin ikiye bölünmesi ile bulunacaktır. Dönem içerisinde dönen varlıkların değerlerinde önemli ölçülerde bir dalgalanma olduğu takdirde, dönen varlıkların aylık ortalamalarının alınması da mümkündür. (Özer, 1997)

Bu rasyonun değerlendirilmesi sırasında esas alınacak devir hızları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler tarafından ilgili sektördeki standartlar, işletme içi standartlar ve rakip firmaların ya da aynı faaliyet konusuna sahip diğer firmaların durumları dikkate alınarak belirlenmelidir.

- Ticari Borçların Devir Hızı

Ticari borçların devir hızı, işletmenin ortalama olarak ticari borçlarını yılda kaç kez ödediğini gösteren orandır. Bu yönüyle ticari borçların devir hızı senetli ve senetsiz ticari borçların ortalama ödenme süresini göstermesi nedeniyle ticari borçların ödenme süresi rasyosuyla birlikte ele alınması gerekir. (Özer,1997)

Ticari borçların devir hızı aşağıdaki formül ile hesaplanır;

$$\frac{\text{Kredili Alış Tutarı}}{\text{Ortalama Ticari Borçlar}}$$

Kredili alış tutarının bilinmemesi durumunda ise kredili alış tutarı yerine toplam alışların esas alınması mümkündür. Ortalama ticari borçlar ise dönem başındaki ticari borçlar ile dönem sonundaki ticari borç toplamının yarısı olarak dikkate alınabilir. Ancak ticari borçlarda da dönem içerisinde büyük dalgalanmaların olması halinde aylık ortalamaların esas alınması daha uygun olacaktır. (Özer,1997)

- Ticari Borçların Ortalama Ödenme Süresi Rasyosu

İşletmenin kredili alışlarına ilişkin borçların ortalama olarak kaç günde bir ödediğini yada kredili alışlara ilişkin işletmeye ortalama kaç gün vade tanındığını göstermektedir. Bu rasyo ortalama alacakların tahsil süresi rasyosu ile ilgili ve kısmen birlikte düşünülmesi gereken bir rasyodur. Çünkü işletme alacağı tanıdığı kredilerle, satıcıların işletmeye tanıdığı krediler arasında uygun bir dengenin kurulması zorunluluğu bulunmaktadır. İşletmenin bu dengeyi sağlayamaması durumunda nakit sıkıntısına ve kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmede sıkıntılara düşmesi muhtemeldir. (Özer,1997)

Bu rasyonun iki şekilde hesaplanması mümkündür. Birinci yöntemde ticari borçların devir hızı 360 yada 365 rakamına bölünürken ikinci yöntemde ticari borçlar günlük ortalama kredili alımlar tutarına bölünecektir. Bu yöntemler aşağıdaki şekilde gösterilebilir.

Borçların Ortalama Ödenme Süresi Formülleri;

360 / Ticari Borçların Devir Hızı

Ticari Borçlar / Ortalama Günlük Kredili Alışlar Tutarı

Ticari Borçlar * 360 / Yıllık Kredili Alışlar Tutarı

Ortalama kredili alım tutarları ise toplam kredili alışların 360 veya 365'e bölünmesi suretiyle bulunacaktır. (Özer,1997)

- Duran Varlıklar Devir Hızı Rasyosu

Duran varlıkların satışlarla bir yılda karşılanma oranını gösterir.Bu rasyo değerinin yüksek çıkması duran varlıkların fazlalığına işaret ederken,kaynakların verimsiz kullanıldığını da bir belirtisi olarak kabul edilmelidir.Oranın yüksek çıkması ise duran değerlere aşırı bir yatırım yapılmadığını ve kaynakların verimli kullanıldığının göstergesi olarak kabul edilir.Ancak kaynakların verimliliği ya da verimsizliği konusunda sadece bu rasyoya bakarak sonuca ulaşmak mümkün değildir.Aynı zamanda diğer rasyolarında dikkate alınması gereklidir. (Özer,1997)

Net Satışlar

Ortalama Duran Varlıklar

Ortalama duran varlıkların hesabında,duran varlıkların dönem başı ve dönem sonu değerlerinin toplamının yarısı esas alınır.Ancak duran varlıkların yıl içerisinde büyük dalgalanmalar göstermesi durumunda bu değer yerine,aylık ortalamalar da alınabilir.Diğer taraftan net satışlar tutarına eğer varsa duran varlıklardan sağlanan ve esas faaliyet konusu dışında kalan gelir ve karlarında eklenmesi gerekir. (Özer,1997)

Bu rasyonun değerlendirilmesi sırasında esas alınacak devir hızları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler tarafından ilgili sektördeki standartlar,işletme içi standartlar ve rakip firmaların ya da aynı faaliyet konusuna sahip diğer firmaların durumları dikkate alınarak belirlenmelidir.

- Öz kaynaklar Devir Hızı Rasyosu

Öz kaynaklar devir hızı rasyosu, işletmede öz kaynakların ne denli etkin kullanıldığının tespiti amacıyla kullanılır.Bu rasyo değerinin yüksek çıkması,öz sermayenin etkin kullanıldığını gösterirken düşük çıkması ise,etkin kullanılmadığını gösterir.Diğer taraftan bu

rasyonun yüksek çıkması aynı zamanda işletmenin yabancı sermaye ağırlıklı çalıştığını gösterirken düşük çıkması ise işletmede atıl öz kaynak bulunduğunu yahut öz kaynakların işletmenin ihtiyacından daha fazla olduğunun bir göstergesi olarak kullanılabilir. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Öz kaynaklar}}$$

Ortalama öz kaynakların hesabında,öz kaynakların dönem başı ve dönem sonu değerlerin toplamının yarısı esas alınır.

- Mali Borçlanma Faiz Oranı Rasyosu

Net satışların faiz giderlerini karşılama oranını gösteren bu rasyo satışların karlılığına ilişkin olarak kullanılabilir önemli rasyolardan biridir.Özellikle yabancı kaynak maliyetlerinin tespitinde kullanılan bu rasyonun hesabında dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri,finansman gideri olarak sadece gelir tablosunda yer alan rakamların alınmaması gerektiğidir.Gelir tablosu kalemleri açıklanırken de belirtildiği üzere,gelir tablosunda yer alan kısa vadeli borçlanma giderleri ve uzun vadeli finansman giderlerinden oluşan finansman giderleri varlıkların maliyetine eklenmemiş finansman giderlerini göstermektedir.Oysa bu rasyoda yabancı kaynak maliyetlerinin satışların karlılığına olan etkilerinin araştırılması nedeniyle toplam yabancı kaynak maliyetlerinin dikkate alınması gereklidir. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Finansman Giderleri}}{\text{Net Satışlar}}$$

5.3.2.4. Karlılığa İlişkin Rasyolar

İşletmelerin nihai hedefi kardır.Diğer bir ifadeyle işletmeler kar amacına yönelik olarak kurulurlar ve faaliyetleri sonucu uzun vadede kar sağlayabildikleri sürece varlıklarını idame ettirebilirler.Bu nedenle işletmelerin karlılığı bütün faaliyetlerin düğümlendiği nokta olarak görülebilir. (Özer,1997)

İşletmelerin karlılığı işletme yöneticileri açısından önemlidir. Çünkü, karlılık bu kişilerin başarısını gösterirken zarar yahut beklenen karın sağlanamaması da başarısızlıklarını

gösterir.Karlılık işletme sahip ve ortakları yönünden de önemlidir.Çünkü oluşan kardan bu kişiler pay alacaklardır.İşletmeye yatırım yapacak üçüncü kişiler de karlılıkla ilgileneceklerdir. Yatırımın asıl amacı yatırımdan beklenen düzeyde gelir elde edilmesidir.Kredi verenler açısından en önemli faktör ise kredinin geri dönmesidir.Kredinin geri dönmesi yine işletmenin karlılığına bağlı olacaktır.Devlet açısından da karlılık önem arz etmektedir. Vergiler de yine kar üzerinden hesaplanacaktır.

Karlılıkla ilgili rasyolar,işletmenin dönem faaliyetlerinde elde ettiği karın tatmin edici düzeyde olup olmadığına,bu anlamda işletme kaynaklarının etkin kullanılıp kullanılmadığına ilişkin hususların tespitinde kullanılır.

Karlılıkla ilgili rasyolar üç grupta ele alınacaktır.Bunlar; (Özer,1997)

- Yatırımların Karlılığına İlişkin Rasyolar,
- Satışların Karlılığına İlişkin Rasyolar,
- Hisse Senedi Değerlemesiyle İlgili Rasyolardır.

- Yatırımların Karlılığına İlişkin Rasyolar

Bu grupta işletme kaynaklarının etkin kullanılıp kullanılmadığı ve işletme yatırımları sonucu tatmin edici düzeyde kar sağlanıp sağlanmadığı hususlarının tespitinde kullanılan rasyolar kullanılan rasyolar ele alınacaktır. (Özer,1997)

Vergi Sonrası Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu

Bu rasyo yönetimin başarısının ölçülmesinde önemli bir kriter olarak ele alınır.Bu rasyo ile bulunan oran işletmeye yatırılan bir birim sermayeye ne oranda kar isabet ettiğini gösterir.Elbette öz kaynaklarla kastedilen sadece ödenmiş sermaye değil aynı zamanda sermaye yedekleri,kar yedekleri gibi bütün öz kaynak unsurlardır. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

Net Kar (Vergi Sonrası)
<hr/>
Öz kaynaklar

Vergi Öncesi Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu

Vergi öncesi net kar işletmeler arasında daha sağlıklı bir karşılaştırma yapılabilmesi açısından gereklidir. Bu rasyo ile net kar üzerindeki vergiler ihmal edilmekte ve rasyo değerleri vergi öncesi kar üzerinden hesaplanmaktadır. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Net Kar (Vergi Öncesi)}}{\text{Öz kaynaklar}}$$

Faiz ve Vergi Öncesi Net Kar / Öz kaynaklar

Faiz ve vergiden önceki kar üzerinden öz sermayenin karlılığını tespit etmeye yönelik olan bu rasyo vergiden önceki net kara faiz giderlerinin ilavesiyle bulunacak tutarın öz sermayeye bölünmesiyle bulunacaktır. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Net Kar (Vergi Öncesi) + Finansman Giderleri}}{\text{Öz kaynaklar}}$$

Net Kar / Toplam Aktifler (Pasifler) Rasyosu

Toplam aktiflerin ve toplam kaynakların verimliliğini tespit amacıyla hesaplanan bu rasyo hem vergiden önceki net kar üzerinden ve hem de vergiden sonraki net kar üzerinden hesaplanır. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Net Kar (Vergi Öncesi ve Sonrası)}}{\text{Toplam Aktifler}}$$

- Satışların Karlılığı İle İlgili Rasyolar

Brüt Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

İşletmelerde her zaman satışların fazlalığı,karın da fazla olması sonucunu doğurmaz.Yahut satışların belirli bir oranın üstünde olması,karında olması sonucunu doğurmaz.Çünkü kar satışların doğal bir sonucu olmakla birlikte doğrudan satışların verimliliğine bağlıdır.Satışların verimliliğinin düşük olması halinde kar ya çok düşük çıkacak yahut hiç çıkmayacaktır.

Bu rasyo satışların karlılığının tespitinde kullanılan en önemli göstergelerden biridir.Satışların karlılığın düşük olması satışların verimsizliği gösterecektir.Çünkü gelir tablosu açıklanırken belirtildiği üzere faaliyet karı brüt karı net satışlardan satışların maliyetinin düşölmesiyle elde edilecek tutarı gösterecektir.Satışların maliyeti ise brüt faaliyet

karını arttıracak yahut düşürecek niteliktedir.O halde satışların maliyetinin düşük olması durumunda bu oran yüksek çıkacaktır ki,bu durum satışların karlılığının da göstergesi olacaktır.Eğer satışların maliyeti yüksekse,brüt faaliyet karı düşük çıkacağı için,bu rasyo değeri de küçük çıkacaktır. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Brüt Faaliyet Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

Net Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

Brüt faaliyet karı / Net satışlar rasyosu satışların karlılığına satışların maliyetinin etkisini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır.Daha açık bir ifadeyle satışların maliyetinin faaliyet karını nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır.Oysa satışların maliyeti karlılığı etkileyen unsurlardan en önemlisi olmakla birlikte sadece biridir.Daha açık bir ifadeyle satışların maliyeti düşük olsa dahi diğer maliyetler net karı olumsuz yönde etkileyebilir.Bunun sonucu olarak zarar dahi ortaya çıkabilir. (Özer,1997)

Bu rasyo satışların maliyeti ile birlikte faaliyet giderlerinin satışları nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla kullanılır.Rasyo değerinin düşük çıkması halinde satışların maliyeti ve faaliyet giderlerinin yüksek olduğu,rasyo değerinin düşük çıkması halinde ise,satışların maliyetinin ve faaliyet giderlerinin yüksek olduğu sonucuna varılır.Bu rasyo brüt faaliyet karı / net satışlar rasyosuyla birlikte dikkate alınmalıdır.Eğer brüt faaliyet karı / net satışlar rasyosu yüksek çıkarken bu rasyo değeri düşük çıkıyorsa,satışların maliyetindeki düşüklüğe rağmen faaliyet giderlerinin yüksek olduğu,brüt faaliyet karı / net satışlar rasyosu düşük çıkarken bu rasyo değeri de düşük çıkıyorsa satışların maliyetindeki yükseklikle birlikte faaliyet giderlerinin de yüksek olduğu sonucuna varılır. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Faaliyet Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

Net Kar / Net Satışlar Rasyosu

Net satışlardan döneme ilişkin bütün giderler düşüldükten sonra kalan tutarları gösteren net kar satışlarla orantılı olmakla birlikte her satışın sonucu karla kapanmayabilir.Bu rasyo ile net

satışların net karlılığı hesaplanmaktadır.Bu rasyo sonucunun yüksek çıkması işletmede satışlara ilişkin net karlılığın yüksek olduğunu gösterirken bu rasyonun düşük çıkması ise net karlılığın düşük olduğunu gösterir. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır

$$\frac{\text{Net Kar}}{\text{Net Satışlar}}$$

Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Rasyosu

Bu rasyo ile faaliyet giderlerinin net satışlara olan etkisi araştırılmaktadır.Rasyo değerinin yüksek çıkması faaliyet giderlerinin yüksekliği nedeniyle satışların verimsizliğini gösterirken düşük çıkması ise,faaliyet giderlerinin düşük olduğu ve satışların verimliliğini gösterecektir.Ancak satışların verimliliği konusunda sadece bu rasyonun dikkate alınması sağlıklı sonuç vermeyecektir.Çünkü bu rasyo ile sadece faaliyet giderlerinin etkisi araştırılmaktadır. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Faaliyet Giderleri}}{\text{Net Satışlar}}$$

Satışların Maliyeti / Net Satışlar

Net satışlar içerisindeki satışların maliyetini tespit eden bu rasyo değerinin yüksek çıkması durumunda,satışların maliyetinin yüksek olduğu dolayısıyla satışların karlılığının düşük olacağı,bu oranın düşük olması ise,satışların maliyetinin düşük olduğunu ve satışların karlılığının yüksek çıkacağını göstermesi nedeniyle önemli bir rasyo olarak kabul edilmektedir. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Net Satışlar}}$$

Finansman Giderleri / Net Satışlar

Net satışlar içerisindeki finansman giderlerin ağırlığının ölçülmesi amacıyla kullanılan rasyo, değerinin yüksek çıkması finansman giderlerinin yüksekliğini gösterirken bu değer düşük çıkması ise net satışlardan indirilmesi gereken finansman giderlerinin daha düşük olduğunu gösterir. (Özer,1997)

Bu rasyo aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

Varlıkların Maliyetine Eklenemeyen Finansman Giderleri
Net Satışlar

6. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmaya konu olan un,yem ve süt sanayilerine ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla ve ayrıntılı olarak verilmiş ve tartışılmıştır.

6.1. Un Sanayi

6.1.1. İşletmenin Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Araştırma Bulguları

1993 yılında, iki ortaklı, limited şirket statüsünde, aile firması şeklinde kurulan firmanın ilk kuruluş sermayesi 500,00 YTL olarak belirlenmiş ve faaliyete geçmiştir. Daha sonraki yıllarda görülen lüzum üzerine ve sermayenin, firma işlem kapasitesine göre düşük kalması nedeniyle ilk olarak 5.000,00 YTL' ye son olarak da 2004 yılında ortakların aldıkları karar neticesinde 100.000,00 YTL' ye çıkarılması kararlaştırılmıştır. Ödenmiş sermaye tutarı 30.000,00 YTL olup, henüz ödenmemiş sermaye tutarı 70.000,00 YTL olarak belirlenmiştir.

Firma, Çorlu'nun Marmaracık Beldesinde faaliyet göstermektedir. Ana faaliyet konuları un, kepek imalatı ve diğer yan ürünlerin imalatıdır.

6.1.2. İşletmenin Ekonomik Faaliyetleri Sonuçlarına Göre Finansal Bulgular

Firmanın 2005 faaliyet dönemine ait toplam yaratılan gelir ile katlanılan giderler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 1. Firmanın 2005 Faaliyet Dönemine Ait Finansal Göstergeleri

Toplam Gelirler	Toplam Giderler	Ödenen Vergi	Net Kar
2.075.136,06	2.059.579,72	930,99	14.625,35

Firma 2005 yılı faaliyetleri sonucunda 3.103,30 YTL kâr elde etmiştir. 2005 yılında uygulanan kurumlar vergisi oranı şirketler için brüt kârın % 30' u idi. Kurumlar Vergisi oranına göre yapılan hesaplama sonucu firma 930,99 YTL devlete vergi ödemiştir.

İşletmenin 2005 yılı faaliyet dönemine ait katlandığı giderlerin çeşitlerine göre dağılımı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 2. Firmanın 2005 Yılına Ait Gider Dağılımları

İşçilik Giderleri (Ücr+Ssk)	%	Genel Üretim Giderleri	%	Pazarlama Satış Dağıtım Gid.	%	Genel Yönetim Giderleri	Finansman Giderleri	%
68.724,96	21	82.657,70	26	166.599,68	51	0,00	6.626,10	2

Bir mali yıl (01.01.2005 – 31.12.2005) içerisinde yapılan faaliyetler sonucu çeşitli giderler meydana gelmektedir. Firmada da işçilik giderleri 68.724,96 YTL, genel üretim giderleri 82.657,70 YTL, pazarlama-satış-dağıtım giderleri 166.599,68 YTL ve finansman giderleri 6.626,10 YTL olarak gerçekleşmiştir. Bu elde edilen rakamlar gelir tablosunda göz önüne alınarak satışlardan, diğer elde edilen gelir ve kârlardan bunlarla ilgili katlanılan maliyetler ve giderler çıkarıldıktan sonra dönem net kârı veya zararına hesaplanmaktadır.

Firmanın 2005 faaliyet dönemine ait hammadde bilgileri miktarsal olarak çizelgede verilmiştir.

Çizelge 3. Hammadde Miktar Bilgileri

Hammadde Türleri	Dönembaşı Hammadde Mevcutları	Dönem İçinde Kullanılan Hammadde	Dönemsonu Hammadde Mevcutları	Toplam Hammadde Hareketleri
Buğday (Kg)	146.284,00 Kg	5.289.600,00 Kg	782.100,00 Kg	6.217.984,00 Kg
Çuval (Adet)	48.259,00 Adet	17.044,00 Adet	94.312,00 Adet	159.615,00 Adet

Firmanın 2005 faaliyet dönemine ait hammadde bilgileri tutar (YTL) olarak belirtilmiştir.

Çizelge 4. Hammadde Tutar Bilgileri

Hammadde Türleri	Birim Fiyat (Tutar) Miktar	Dönembaşı Hammadde Mevcutları	Dönem İçinde Kullanılan Hammadde	Dönemsonu Hammadde Mevcutları	Toplam Hammadde Hareketleri
Buğday	0,31 Ytl	44.271,94	1.628.380,88	254.220,85	1.926.873,67
Çuval	0.20 Ytl	9.095,67 l	3.324,36	19.497,74	31.917,77

Un sanayi firmasının en önemli girdisi olan buğday ve diğer yardımcı hammadde olan çuval Çizelge 3' te miktar, Çizelge 4' te tutar olarak gösterilmiştir. Firma, un ve kepek yapımında kullandığı buğdayı daha çok üreticiden almakla beraber bir kısmını özel firmalardan ve diğer yerlerden temin etmektedir. Çuval alışlarının hepsini yurtiçinde ki firmalardan yapmaktadır.

Çizelge 3 ve çizelge 4'te gösterilen hammaddelerin temin yerleri yüzde olarak çizelgede gösterilmektedir.

Çizelge 5. Hammadde Temin Yerleri

Hammadde Temin Yerleri	Buğday	Çuval
Çiftçi	75,00	
Özel Firmalar	15,00	100,00
Kendi Üretimi	5,00	
Tüccar	5,00	

Firma buğday alımlarının % 75'ni ($\frac{3}{4}$ ' nü) çiftçilerden yaparken, kalan % 25' ni ($\frac{1}{4}$ ' nü) kısmı diğer yerlerden sağlamaktadır. Sadece çuval alışlarıyla ilgili tamamen dışardan alım yapmaktadır.

Un sanayi firmasının 2005 faaliyet dönemine ait mamul miktar bilgileri (Kg) çizelgede yer almaktadır.

Çizelge 6. 2005 Faaliyet Dönemi Mamul Miktar Bilgileri

Mamul Türleri	Dönembaşı Mamül Mevcutları	Dönem İçinde Satılan Mamül	Dönemsonu Mamul Mevcutları	Toplam Mamül Hareketleri
Un	506,00 Çuval	76.266,00 Çuval	2.767,00 Çuval	79.539,00 Çuval
Kepek	141.274,00 Kg	830.641,00 Kg	107.291,00 Kg	1.079.206,00 Kg
Razmol	390.921,00 Kg	44.639,00 Kg	125.861,00 Kg	561.421,00 Kg
Bonkalit	4.599,00 Kg	117.591,00 Kg	51.879,00 Kg	174.069,00 Kg
Kırıklı Buğday	140.664,00 Kg	71.990,00 Kg	25.856,00 Kg	238.510,00 Kg

Un sanayi firmasının 2005 faaliyet dönemine ait mamul tutar bilgileri (YTL) aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 7. 2005 Faaliyet Dönemi Mamul Tutar Bilgileri

Mamul Türleri	Birim Fiyat (Ytl / Kg)	Dönembaşı Mamul Mevcutları	Dönem İçinde Satılan Hammadde	Dönemsonu Mamul Mevcutları	Toplam Mamul Hareketleri
Un	21,29	14.424,60	1.616.992,69	61.749,75	1.693.167,04
Kepek	0,13	26.471,14	96.152,59	13.536,43	136.160,16
Razmol	0,11	44.594,99	4.566,41	14.351,58	63.512,98
Bonkalit	0,13	933,01 Ytl	15.036,59	6.665,75	22.635,35
Kırıklı Buğday	0,23	37.171,50	12.648,42	4.654,08	54.474,00

Firmanın aldığı hammaddeleri dönüştürüp sattığı mamuller çizelge 6'da miktar, Çizelge 7'de tutar olarak yer almaktadır. Mamul üretim yoğunluğu 3.976.950 kg ile un (79.539 * 50 Kg) ve 1.079,206 kg ile kepekte olduğu görülmektedir. Aynı şekilde bakıldığında satış rakamlarının büyük kısmını 1.616.992,69 YTL ile un ve 136.160,16 YTL ile kepek oluşturmaktadır. İmalata giren buğdayın elenmesi ve unun temizlenmesi sonucu oluşan diğer yan ürünlerden de sırasıyla razmol, kırıklı buğday ve bonkalitin yıllık satış tutarı üzerinde etkileri büyüktür.

Un sanayi firması 2005 yılı faaliyet döneminde üretilip sattığı mamullerin satış bilgileri (YTL) çizelgede yer almaktadır.

Çizelge 8. 2005 Faaliyet Dönemi Mamul Satış Bilgileri (YTL)

Mamul Türleri	Birim Fiyat (Ytl / Kg)	Mamül Satış (Miktar)	Mamül Satış (Ytl)
Un	22,98 Ytl	76.772,00 Çuval	1.763.904,28
Kepek	0,14 Ytl	971.915,00 Kg	137.266,09
Razmol	0,13 Ytl	434.560,00 Kg	56.323,91
Bonkalit	0,24 Ytl	122.190,00 Kg	28.769,10
Kırıklı Buğday	0,24 Ytl	212.654,00 Kg	51.036,96

Çizelgede imalatı yapıp satılan hammaddelerin satış rakamları, miktarları ve bunlardan hesaplanan ortalama birim fiyatları yer almaktadır. Çizelge 7’de üretilen mamullerin birim fiyatlarıyla Çizelge 8’ de satış birim fiyatları arasında kıyaslama yapmak mümkündür.

Firmanın 2005 yılında yapmış olduğu satışların yerleri ve bunların satış yüzdeleri aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 9. Mamul Satış Yerleri ve Oranları

Hammadde Temin Yerleri	Fırınlr	Tüccarlar	Trakya Birlik	Askeriye
Un	80	15		5
Kepek	5	20	75	
Razmol		100		
Bonkalit		100		
Kırıklı Buğday		100		

Firmanın müşteri portföyünün büyük kısmını ana sektörüyle ilgili olarak fırınlar oluşturmaktadır. Kepek ile ilgili satışların büyük kısmını ihalelerle girilerek alınan satış rakamları oluşturmaktadır. İhaleler her yıl S.S. Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatif Birliği tarafından yapılmaktadır. Diğer satışlar bu yan ürünlerin alım satımını yapan tüccarlara yapılmaktadır.

Çizelge 10. Tahsilat Bilgileri (%)

Hammadde Temin Yerleri	Nakit	Banka Havalesi	Çek
Un	10	20	70
Kepek		70	30
Razmol	5	15	80
Bonkalit		60	40
Kırıklı Buğday	5	85	10

2005 faaliyet döneminde firmanın yapmış olduğu mamul satışlarına ilişkin tahsilat bilgileri ve yüzdeleri çizelge 10 yer almaktadır.

Mamul satış tahsilatları artık günümüzde daha çok çekle yapılmaktadır. Bu durum un sanayi firması içinde aynıdır. Firma ortalama aldığı sipariş miktarı 500 çuval / kamyonudur. Bunun sonucu olarak da 11.000,00 – 12.000,00 YTL arasında karşı firmadan alacaklı pozisyona gelmektedir. Firmalar ellerindeki hazır paraları kullanmaktansa ileri vadeli olan kendi veya müşteri çeklerini kullanmaktadırlar. Bu, eldeki hazır para en değerli güçtür mantığından kaynaklanmaktadır.

Aşağıdaki çizelgede firmanın satın aldığı hammadde / mamul bedeli ödeme şekilleri ve yüzdeleri yer almaktadır.

Firma un satışları sonucu tahsilatlarını daha çok çek ile yapmakta fakat, hammadde alışlarını çiftçiden yaptığından bedellerini nakit ödemek zorunda kalmaktadır. Firma çek ile ilgili ödemelerde daha çok müşteri çeklerini kullanmakta. Böylece, risk almak istemediği ortaya çıkmaktadır

Çizelge11.Borç Ödeme Şekilleri ve Yüzdeleri

Hammadde Temin Yerleri	Nakit	Banka Havalesi	Çek
Buğday	70	10	20
Çuval		90	10
Kepek		75	25

Çizelge 12’de ki çizelgede firmanın personel bilgileri kişi sayısı olarak verilmiştir.

Çizelge 12. Personel Bilgileri

Aylar	İşçi	Mühendis	Müdür	Pazarlama	Toplam
Ocak	2 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	6 Kişi
Şubat	3 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	7 Kişi
Mart	3 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	7 Kişi
Nisan	5 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Mayıs	5 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Haziran	5 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Temmuz	5 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Ağustos	5 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Eylül	4 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	8 Kişi
Ekim	4 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	8 Kişi
Kasım	5 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Aralık	6 Kişi	1 Kişi	2 Kişi	1 Kişi	10 Kişi

Firmada aylar itibarı ile ortalama 8 kişi çalışmaktadır. Müdür olarak görünen 2 kişi ve pazarlamada görünen 1 kişi aile şirketi olması nedeniyle aile fertleridir. Firmada ayrıca, çalıştırılması zorunlu olan bir Ziraat Mühendisi vardır. Diğer işçiler, imalat işlerinde yer almaktadırlar. Ayrıca da firmada kamyon indirme ve bindirme işlemleri için dışardan gelen hamallar çalışmaktadırlar.

Firmanın 2005 yılına ait personel bilgileri tutar olarak verilmiştir. Firmada genelde uygulanan asgari ücrettir. Sadece müdürler ve pazarlamada çalışan kişi yüksek ücretle sigortalı gösterilmektedirler. Çizelgede dikkat edildiği üzere genellikle yılın 2. yarısından sonra ücret ödemeleri artmakta bunu nedenleri, buğday hasat dönemlerinin gelmesi nedeniyle hammadde alımıdır. Bunların sonucunda da imalatta bir artış söz konusudur. Ücret ödemelerinin aylık ortalaması 5.015,16 YTL' dir. Bunu büyük kısmını müdürlerin ve pazarlama elemanının ücreti oluşturmaktadır.

Çizelge 13- Personel Bilgileri

Aylar	İşçi	Mühendis	Müdür	Pazarlama	Toplam
Ocak	977,40	488,70	1.658,76	750,00	3.874,86
Şubat	1.466,10	488,70	1.658,76	750,00	4.363,56
Mart	1.466,10	488,70	1.658,76	750,00	4.363,56
Nisan	2.443,50	488,70	1.658,76	750,00	5.340,96
Mayıs	2.443,50	488,70	1.658,76	750,00	5.340,96
Haziran	2.443,50	488,70	1.658,76	750,00	5.340,96
Temmuz	2.443,50	488,70	1.658,76	750,00	5.340,96
Ağustos	2.443,50	488,70	1.658,76	750,00	5.340,96
Eylül	1.954,80	488,70	1.658,76	750,00	4.852,26
Ekim	1.954,80	488,70	1.658,76	750,00	4.852,26
Kasım	2.443,50	488,70	1.658,76	750,00	5.340,96
Aralık	2.932,20	488,70	1.658,76	750,00	5.829,66
Toplam	25.412,40	5.864,40	19.905,12	9.000,00	60.181,92

Çizelge 14'te firmada uygulanan vardiya sayıları, günlük, haftalık ve yıllık çalışma saatleri yer almaktadır.

Çizelge 14. İşyeri Vardiya Bilgileri

İşletme	Kurulu Kapasite *	Vardiya Sayısı (Adet)	Günlük Çalışma Süresi (Saat)	Haftalık Çalışma Süresi (Gün)	Yıllık Çalışma Süresi (Gün)
Un Kepek	18.540 Ton 4.560 Ton	1	12	72	360

* Rakamlar Kapasite Raporlarından Alınmıştır.

Ticaret odaları tarafından sadece imalatçılara verilen kapasite raporlarına göre firmanın yıllık üretim kapasiteleri Un için 18.540 ton, kepek içinse 4.560 tondur. 2005 yılı içinde ise firmada yaklaşık 3.977 ton un, 1.079 ton kepek üretilmiştir. Firma kapasitesinin büyük bir kısmını kullanamamaktadır. Kapasite kullanım oranı un için yaklaşık % 21, kepek içinse yaklaşık % 24' tür.

6.1.3. İşletmenin Ekonomik Faaliyetlerine Göre Finansal Analizleri

6.1.3.1. Şirket Bilançoları

Firmalarla ilgili olarak finansal analizlere geçmeden önce bilanço ve gelir tablosunun tanımları aşağıda verilmiştir.

Bilanço: Belirli bir tarihte firmanın varlıklarını, borçlarını ve öz sermayesini tasnifli bir biçimde gösteren tablodur. Bir firmanın sahip olduğu ekonomik değerlere sahip faaliyet araçları ile bu araçların hangi kaynaklardan sağlandığını gösteren tablodur. İşletmenin varlıklarını ve bu varlıklar üzerindeki hakları gösteren temel durum raporudur. (Anonim, 2007)

Bilançolar iki şekilde düzenlenebilir;

1. Hesap seklinde Bilanço; Çizelgede, varlıklar sol kısma, kaynaklar sağ kısma birbirine paralel olarak sıralanır.

Varlıklar(Aktif) (Mevcutlar+Alacaklar)	Kaynaklar (Pasif) Borçlar + Öz sermaye
1- Dönen Varlıklar. 100...199	3- Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar. 300...399
2- Duran Varlıklar. 200...299	4- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar. 400...499
	5- Öz Kaynaklar. 500...599
=====	=====
Aktif Toplamı : .	Pasif Toplamı : .

2. Rapor Seklinde Bilanço: Varlıkların ve kaynakların alt alta sıralandığı Bilanço tipidir Bilanço'daki Temel Eşitlik: Varlıklar (Aktif) = Borçlar + Öz sermaye (Pasif, Kaynaklar)' dır **Gelir Tablosu;** işletmenin dönem içindeki olağan faaliyetleri sonucunda elde edilen ekonomik yararların brüt tutarıdır. Aynı anlayışla gider ise, işletmenin dönem içindeki olağan faaliyetlerini sürdürmek için tükettiği ekonomik yararların brüt tutarıdır. İşletmenin gelir ve giderlerini toplayan ve bunların büyüklükleri hakkında bilgi veren hesaplar sonucu belirlediğinden sonuç hesapları ya da gelir tablosunu oluşturduklarından gelir tablosu

hesapları olarak isimlendirilirler. Bu hesaplar karın veya zararın oluşumu hakkında bilgi verme görevini yerine getirdikten sonra dönem kar veya zarar hesabına aktarılarak kapatılırlar. Gelirler, mal veya hizmet satışlarından (satış hâsılatı)ya da işletmenin asıl faaliyeti dışındaki işlemlerden (faiz, temettü, kira vb.)elde edilen değerlerdir. Gelirler, varlığın teslim edildiği ya da hizmetin sağlandığı anda, aynı dönem içinde, önceki ya da sonraki dönemde tahsil edilir.

Giderler; gelirlerle karşılaştırılan faydası tükenmiş maliyetlerdir.(satılan malın maliyeti, kullanılan kırtasiyenin maliyeti vb.)

Çizelge 15. Un sanayi firması 2004 – 2005 yılları bilançoları

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004	2005
I- DÖNEN VARLIKLAR		
A.HAZIR DEĞERLER	20.734,04	89.114,31
1. Kasa	1.796,44	4.114,41
2. Alınan Çekler	18.900,20	4.217,18
3. Bankalar	37,40	80.782,72
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)		
C. TİCARİ ALACAKLAR	41.396,82	285.756,69
1. Alıcılar	41.396,82	285.756,69
2. Alacak Senetleri		
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	106,27	106,27
D. DİĞER ALACAKLAR	106,27	106,27
5. Diğer Çeşitli Alacaklar		
E. STOKLAR	326.841,61	538.564,18
1. İlk Madde ve Malzeme	53.587,61	274.063,59
2. Yarı Mamuller	8.972,59	8.972,62
3. Mamuller	123.595,24	143.251,96
4. Ticari Mallar	140.686,17	112.276,01
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER		
1. Gelecek Aylara Ait Giderler		
2. Gelir Tahakkukları		
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	33.163,18	40.784,37
1. Devreden KDV	33.163,18	40.784,37
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>422.241,92</u>	<u>957.214,58</u>
II- DURAN VARLIKLAR		
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	74.963,38	55.158,84
1. Arazi ve Arsalar	174,18	174,18
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri		
3. Binalar	13.401,60	13.401,60
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	68.550,38	70.626,64
5. Taşıtlar	102.910,41	109.240,24
6. Demirbaşlar	5.395,39	8.887,52
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(123.427,02)	(155.129,78)
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar	7.958,44	7.958,44
9. Verilen Avanslar		
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		
1. Haklar		
2. Birikmiş Amortismanlar (-)		
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	5.788,21	
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	5.788,21	
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>80.751,21</u>	<u>55.158,84</u>
AKTİF TOPLAMI	502.993,51	1.012.373,42

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004	2005
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.MALİ BORÇLAR		12.870,89
1. Banka Kredileri		12.870,89
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri		
B. TİCARİ BORÇLAR	50.381,70	572.793,34
1. Satıcılar	50.381,70	572.793,34
C. DİĞER BORÇLAR	394.755,06	360.555,06
1. Ortaklara Borçlar	394.755,06	360.555,06
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	2.095,42	8.100,03
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.314,52	5.738,75
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	780,92	2.361,28
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		930,99
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.		930,99
2. Diğer Yükümlülükler		
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>447.232,18</u>	<u>955.250,31</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.MALİ BORÇLAR	33.258,95	
1. Banka Kredileri	33.258,95	
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		
F.GELCEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	5.004,62	
2.Gider Tahakkukları	5.004,62	
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>38.263,57</u>	
III- ÖZKAYNAKLAR		
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	119.480,96	144.480,96
1.Sermaye	100.000,00	100.000,00
2. Ödenmemiş Sermaye (-)	95.000,00	70.000,00
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	114.480,06	114.480,06
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)		
C.KÂR YEDEKLERİ	30.802,79	30.802,79
1. Yasal Yedekler	1.665,21	1.665,21
2. Olağanüstü Yedekler	29.137,58	29.137,58
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI		
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(118.955,08)	(132.785,99)
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(13.830,91)	14.625,35
1. Dönem Net Kârı		14.625,35
2. Dönem Net Zararı (-)	(13.830,91)	
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>17.497,76</u>	<u>57.123,11</u>
PASİF TOPLAMI	502.993,51	1.012.373,42

Yukarıda E.Un Sanayi firmasına ait 2004 – 2005 yılları bilançolarının aktif/pasif tarafları yer almaktadır. Bilançolarda ile etapta göze çarpan 2004 yılı ile 2005 yılları arasında firmada yaşanan büyümedir. Bu bilanço dip toplamlarından görülmektedir. 2004 yılında 502.993,51 YTL olan aktif toplamı 2005 yılında 1.012.373,42 YTL olarak gerçekleşmiştir. Bilanço

rakamlarında ki bu artışların temelinde hazır değerlerde, ticari alacaklarda ve stoklarda meydana gelen artışlardır. Bu üç bilanço kalemi geçen yıllara göre neredeyse iki kat artmışlardır. Tabii ki bu artışların oran analizleriyle olumlu veya olumsuz şekilde olup olmadıklarının yorumları yapılabilmektedir. Bilanço aktif tarafı iki ana başlıktan oluşmaktadır; ilk kısım, bir yılda tüketilebilecek varlıkların yer aldığı dönen varlıklar (bilançoda 2004 yılı için 422.241,92 YTL, 2005 yılı için 957.214,58 YTL olarak gerçekleşmiştir), ikinci kısım ise; bir yıldan daha fazla sürede tüketilecek ve genellikle üretime katılan maddi – maddi olmayan duran varlıkların yer aldığı duran varlıklardır. (Bilançoda 2004 yılı için 80.751,21 YTL, 2005 yılı için 55.158,84 YTL olarak gerçekleşmiştir.). 2005 yılında duran varlıklarda meydana gelen azalmanın nedeni; düşülen amortisman giderlerinin tutarlarının, yapılan yatırımların tutarlarından daha yüksek oluşudur.

Bilançoların pasif taraflarına bakıldığında da eşitlik söz konusu olduğundan aynı şekilde artış gerçekleşmiştir. Bilançonun pasifi aktifte yer alan varlıkların nerelerden sağlandığını göstermektedir. Bilanço pasif tarafı üç kısımdan oluşmaktadır; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklardır. Kısa ve uzun vadeli borçlar işletme üzerinde üçüncü kişilerin haklarını gösterirken, öz kaynaklar işletme ortaklarının firma üzerindeki haklarını göstermektedir. Bilançoda pasif taraftaki artışın en temel nedeni ticari borçlardaki tutarın bir önceki yıla göre büyük derecede artmasıdır. 2004 yılında 50.381,70 YTL olarak gerçekleşen ticari borçlar (senetsiz açık borçlar) 2005 yılında ise 572.793,34 YTL olarak gerçekleşmiştir. Artış on kattan daha fazla bir şekilde gerçekleşmiştir. Firmanın öz kaynaklar kaleminin büyük bir kısmını 2004 yılında yapılan enflasyon düzeltmelerinden kaynaklanan sermaye düzeltmesi olumlu farklarından (114.480,06 YTL) kaynaklanmaktadır. Bu farklar şirket yönetimi / ortakları tarafından alınacak kararlar neticesinde öz sermayeye eklenerek bilançoda gösterilebilirler. Bunların dışında öz kaynaklardaki artışın nedeni taahhüt edilen sermayenin ortaklar tarafından ödenmesidir. (2004 yılı için ödenmiş sermaye 119.480,96 YTL, 2005 yılında ise 144.480,96 YTL olarak gerçekleşmiştir.). Ayrıca, firma 2005 yılında kârlı bir yıl geçirerek 14.625,35 YTL net kâr elde etmiştir.

6.1.3.2. Şirket Gelir Tabloları

Çizelge 16. Un sanayi firması 2004 – 2005 yılları gelir tabloları

E.UN LTD.STİ. GELİR TABLOLARI	2004 Yılı	2005 Yılı
A.BRÜT SATIŞLAR	1.472.409,33	2.075.136,06
1. Yurtiçi Satışlar	1.471.826,73	2.074.984,44
2. Yurtdışı Satışlar		
3. Diğer Gelirler	582,60	151,62
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	6.906,11	23.570,00
1. Satıştan İadeler (-)	186,38	23.570,00
2. Satış İskontoları (-)		
3. Diğer İndirimler (-)	6.719,73	
C. NET SATIŞLAR	1.465.503,22	2.051.566,06
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	1.361.777,43	1.863.051,97
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	1.358.752,43	1.830.641,80
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	3.025,00	32.410,17
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)		
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)		
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	103.725,79	188.514,09
E. FAALİYET GİDERLERİ	94.175,74	166.331,65
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)		
2. Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	93.927,32	166.331,65
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	248,42	
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	9.550,05	22.182,44
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR	1.817,75	
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri		
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri		
3. Faiz Gelirleri		
4. Komisyon Gelirleri		
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar		
6. Menkul Kıymet Satış Kârları	1.817,75	
7. Kambiyo Kârları		
8. Reeskont Faiz Gelirleri		
9. Enflasyon Düzeltme Kârları		
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar		
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	24.475,66	
1. Komisyon Giderleri (-)		
2. Karşılık Giderleri (-)		
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)		
4. Kambiyo Zararları (-)		
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)		
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	24.475,66	
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)		
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	705,93	6.626,10
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	705,93	6.626,10
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)		
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(13.813,79)	15.556,34
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR		
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları		
2. Diğer Olağandıışı Gelir ve Kârlar		
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)		
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)		
3. Diğer Olağandıışı Gider ve Zararlar (-)		
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI		
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE	(13.813,79)	15.556,34
DIĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)		930,99
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(13.813,79)	14.625,35

Yukarıda yer alan gelir tablolarına göre firma 2004 yılında 13.813,79 YTL zarar ederken 2005 yılında ise 14.625,35 YTL net kâr elde etmiştir. Firmanın, satış rakamlarında da önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2004 yılında 1.472.409,33 YTL , 2005 yılında 2.075.136,06 YTL satış rakamına ulaşılmıştır. Satış tutarları artarken maliyetlerde de düşüş gerçekleşmiştir. 2004 yılında maliyetler satışların % 92'si iken bu rakam 2005 yılında % 90' ı olarak gerçekleşmiştir. Firmanın faaliyet giderlerine bakıldığında satışlarda gerçekleşen % 40' lık artışa karşılık olarak yaklaşık iki kat olarak % 77' lik bir artış göstermiştir. Firmanın 2005 yılında kullandığı banka kredileri ve diğer banka masrafları (eft masrafı, çek tahsil masrafları v.b.) yüzünden finansman giderleri de artış göstermiştir. (2004 yılı için 705,93 YTL, 2005 yılı için 6.626,10 YTL olarak gerçekleşmiştir.)

6.1.3.3. Şirket Finansal Analizleri

6.1.3.3.1. Bilanço ve Gelir Tablosu Dikey Analizleri

Bilanço dikey analizi; bilanço kalemlerinin grup toplamına veya aktif (pasif) toplamına göre bulunan yüzde değerler esas alınarak yapılan analizdir. Analizde tek bir yılın finansal tabloları kullanılabilir gibi, birden fazla yılın finansal tabloları kullanılarak, her bir yılın yüzdeleri karşılaştırılabilir.

Bilançonun yüzde yöntemi ile analizinde ya grup toplamı (döne varlıklar, duran varlıklar, kısa - uzun vadeli yabancı kaynaklar, öz kaynaklar) 100 kabul edilip diğer kalemler grup toplamına oranlanır ya da aktif pasif toplamı 100 alınarak aktif veya pasif toplamına oranlanır. (Aydın ve ark., 2003)

Aşağıda çizelge 17'de E.Un firmasına ait bilançoların yüzde yöntemi ile analizleri yapılmıştır. İlk olarak bilanço aktif tarafı yer almaktadır. Aktif kısım grupları dönen varlıklar ve duran varlıklar olarak iki kısma ayrılır.

Dönen varlıklar; 2004 yılı için 422.241,92 YTL, 2005 yılı için 957.214,58 YTL olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında hazır değerler % 8,80 olarak 2004 yılına göre (% 4,12) yaklaşık iki kat artmıştır. Dönen varlıklar içinde oran olarak en yüksek oran ticari alacaklarda oluşmuştur. 2005 yılında 2004 yılına göre % 20,85 oranında bir artış gerçekleşmiştir. . Diğer alacaklar tutarında değişme olmazken grup içindeki oranında azalma olmuştur. 2004 yılında % 0,03, 2005 yılında ise % 0,01 olarak gerçekleşmiştir. Firma imalat firması olduğundan stoklarda hareketlilik fazla olmakta ve firma gelecek dönemler için elinde mamul üretebilmek için hammadde, satmak için de mamul bulundurabilmektedir. 2004 yılından 2005 yılına geçerken firmanın stoklarının grup içindeki toplamı azalmış fakat tutar olarak artmıştır. 2004 yılında stoklar 326.841,61 YTL ve % 77,41 olarak gerçekleşmiş. 2005 yılında ise 538.564,18 YTL ve % 56,26 olarak gerçekleşmiştir. Aynı durum diğer dönen varlıklar kalemi içinde

geçerlidir. Oran olarak azalma gerçekleşmiş fakat tutar olarak artış olmuştur. 2004 yılında 33.163,18 YTL ve % 7,85, 2005 yılında 40.784,37 YTL ve % 4,26 olarak gerçekleşmiştir.

Duran Varlıklar: duran varlıklarda maddi duran varlıklar büyük payı almaktadır. Bu kalemlerde üretimin yapılabilmesi için gerekli alet ekipmanlar yer almaktadır. Her iki yılda da duran varlıkların hemen hemen tamamını maddi duran varlıklar oluşturmaktadır. 2005 yılında 2004 yılına göre tutar ve oran olarak bir azalma gerçekleşmiştir. 2004 yılı 74.963,38 YTL ve % 92,83, 2005 yılı için 55.158,84 YTL ve % 100 olarak gerçekleşmiştir. Diğer kalem olan gelecek yıllara ait giderler 2005 yılında tamamen bitmiştir. Burada, alınan kredilerle ilgili olan gelecek yıllara ait giderleştirilecek olan tutarlar yer almaktadır. Vadesi bir yılın altına inen faiz giderleri 2005 yılı başında ilgili hesaba alınarak giderleştirilmiştir. 2004 yılında 5.788,21 YTL ve % 7,17 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında bu rakamlar sıfırlanmıştır.

İkinci kısım olarak bilançonun pasif tarafı incelenmelidir. Pasif taraf kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklardan oluşmaktadır.

Kısa vadeli yabancı kaynaklar: vadesi bir yılın altında olan kredi borçlarını, senetli borçları, senetsiz cari borçları ve diğer borçları içermektedir. Mali borçlar grubun % 11,27' ni oluşturmaktadır. Burada bankalardan alınan kredileri oluşturmaktadır. 2005 yılında krediler geri ödenmiş ve azalma olmuştur. 2004 yılı için 50.381,70 YTL ve % 11,27, 2005 yılında 12.870,89 YTL ve % 1,35 olarak gerçekleşmiştir. Firmanın kısa vadeli yabancı kaynaklarının büyük bir kısmını ticari borçlar oluşturmaktadır. Ticari borçlar; firmanın imalat yapabilmesi için gerekli olan hammaddelerin satın alınması sonucu oluşan borçlardan oluşmaktadır. Tutar olarak artış fakat oran olarak azalma gerçekleşmiştir. 2004 yılı için 394.755,06 YTL ve % 88,27, 2005 yılında 572.793,34 YTL ve % 59,96 olarak gerçekleşmiştir. Bu artış üretilen ve satışı yapılan mamulün artması şeklinde etkilerini göstermektedir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar: bu kalemde vadesi bir yılın üstünde yer alan borçlar yer almaktadır. 2005 yılında uzun vadeli borçların hepsi bir yılın altına düştüğünden ilgili hesaplara alınmış ve ödemeleri yapılmıştır. 2004 yılı için 33.258,95 YTL ve % 86,92 olarak gerçekleşmiş, 2005 yılında ise tamamen ortadan kalkmıştır. Buna istinaden oluşan faiz giderleri aynı şekilde bir yılın altına düşmüş ve ilgili hesaplara alınmıştır. 2004 yılı için 5.004,62 YTL ve % 13,08 olarak gerçekleşmiş, 2005 yılında ise tamamen ortadan kalkmıştır.

Öz kaynaklar: bu grupta, firmanın ortaklarının firma üzerinde olan haklarını, sahipliğini gösteren ödenmiş sermaye, kâr üzerinden ayrılmış yedekler, geçmiş yıl kâr / zararlarını ve ilgili döneme ait kâr / zararı bulunmaktadır. Ödenmiş sermaye kaleminde 2005 yılında artış gerçekleşmiştir. Ortaklar tarafından taahhüt edilen sermayenin 25.000,00 YTL' si ödenmiş ve

2004 yılında 119.480,96 YTL ve % 682,84 olan ödenmiş sermaye kalemi 2005 yılında 144.480,96 YTL ve % 252,93 olarak gerçekleşmiştir. Burada yüzde olarak bir düşüş gözlenmekte fakat tutar olarak bir artış söz konusudur. Kâr yedekleri grubunda tutar olarak herhangi bir değişiklik olmamakla beraber yüzde olarak değişme gerçekleşmiştir. 2004 yılında 30.802,79 YTL ve % 176,04, 2005 yılında yine 30.802,79 YTL ve % 53,92 olarak gerçekleşmiştir. Geçmiş yıl zararları / kârları grubunda tutar olarak artma gözlenirken bir yüzde olarak değişme azalma gerçekleşmiştir. Yine firma 2005 yılında iyi bir yıl geçirerek kârla kapamıştır.

Oranlama yapılırken grup toplamına göre yapılmıştır. Öz kaynaklar genel toplamı diğer kalemlerin toplamından düşük olma nedeni öz kaynaklar genel toplamının net tutar olarak yer almasıdır. Oranlar da bu yüzden % 100' ün üstünde olarak hesaplanmıştır.

Bilanço kalemlerinin grup toplamına göre yorumu yanında genel toplamlara oranlaması yapılarak genel toplamda ki payları hesaplanabilmektedir.

2004 yılı içinde aktif (pasif) toplamı 502.993,51 YTL, 2005 yılı için 1.012.373,42 YTL olarak gerçekleşmiştir.

Sırasıyla 2005 yılı için aktif toplamında; hazır değerler % 4,12, ticari alacaklar % 8,23, diğer alacaklar % 0,02, stoklar % 64,98, diğer dönen varlıklar % 6,59 ve dönen varlıklar % 83,95 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılı için aktif toplamında hazır değerler % 8,80, ticari alacaklar % 28,23, diğer alacaklar % 0,01, stoklar % 53,20, diğer dönen varlıklar % 4,03 ve dönen varlıklar % 94,55 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılı için duran varlıklar aktif toplamında; maddi duran varlıklar % 14,90, gelecek yıllara ait giderler % 1,15, ve duran varlıklar % 16,05 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılı için duran varlıklar aktif toplamında; maddi duran varlıklar % 5,45, ve duran varlıklar da yine % 5,45 olarak gerçekleşmiştir.

Normal şartlar altında imalat firmalarında duran varlıkların oranının, ticari işletmelerde ise dönen varlıkların oranının yüksek olması beklenmektedir. İncelenen firma ile ilgili olarak tam tersi bir durum söz konusudur. Burada firmanın daha çok likit kalmak istemesi ve elinde para tutmak istemesinden, güvende olmayı istemesinden kaynaklanmaktadır.

Aynı şekilde incelendiğinde pasif tarafında; mali borçlar % 10,02, ticari borçlar % 78,48, ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler % 0,42, kısa vadeli yabancı kaynaklar % 88,91, uzun vadeli yabancı kaynaklar % 7,61, mali borçlar % 6,61, gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları % 0,99, öz kaynaklar % 3,48, ödenmiş sermaye % 23,75, kâr yedekleri % 6,12, geçmiş yıl zararları % 23,65, dönem net zararı % 2,75 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlara göre genel toplamda firmanın öz kaynaklarının yetersiz olduğu görülmektedir. Toplamda % 96,52' si yabancı kaynaklarla finanse edilmiştir. Öz kaynaklar (net) oranı oldukça düşüktür.

2005 yılında ise; mali borçlar % 1,27, ticari borçlar % 56,58, ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler % 0,80, kısa vadeli yabancı kaynaklar % 94,36, uzun vadeli yabancı kaynaklar vadeleri bir yılın altına düştüklerinden ilgili kısa vadeli yabancı kaynaklar hesaplarına alınmıştır ve bu yüzden sıfırlanmıştır, öz kaynaklar % 5,64, ödenmiş sermaye % 14,27, kâr yedekleri % 3,04, geçmiş yıl zararları % 13,12, dönem net kârı % 1,44, öz olarak gerçekleşmiştir. Pasif tarafta ilk göze çarpan kalem 2004 yılında bulunmayıp 2005 yılında oluşan “Ortaklara Borçlar” kalemidir. Yukarda bahsedildiği gibi firma imalat firmasıdır fakat dönen varlıklarında yoğunluk gözlenmektedir. Firma likit kalma özelliğine uygun olarak yine borçlanmalarını firma dışında kredi kullanımı yerine kendi ortaklarına borçlanarak nakit ihtiyacı karşılamaya çalışmıştır. 2005 yılında da firma 2004’ te olduğu gibi neredeyse tamamen finansmanını yabancı kaynaklarla yapmıştır. (2005 yılı % 94,36 olarak gerçekleşmiştir.)

Çizelge 17- E.Un sanayi firması bilançoları yüzde yönetimi ile analizi.

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004 YILI	Grup Toplamı	Genel Toplam	2005 YILI	Grup Toplamı	Genel Toplam
I- DÖNEN VARLIKLAR						
A.HAZIR DEĞERLER	20.734,04	4,91	4,12	89.114,31	9,31	8,80
1. Kasa	1.796,44	0,42	0,36	4.114,41	0,43	0,41
2. Alınan Çekler	18.900,20	4,48	3,76	4.217,18	0,44	0,42
3. Bankalar	37,40	0,01	0,01	80.782,72	8,44	7,98
4. Verilen Çekler ve Öd.Emirleri (-)						
C. TİCARİ ALACAKLAR	41.396,82	9,80	8,23	285.756,69	29,85	28,23
1. Alıcılar	41.396,82	9,80	8,23	285.756,69	29,85	28,23
2. Alacak Senetleri						
3. Verilen Depozito ve Teminatlar						
D. DİĞER ALACAKLAR	106,27	0,03	0,02	106,27	0,01	0,01
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	106,27	0,03	0,02	106,27	0,01	0,01
E. STOKLAR	326.841,61	77,41	64,98	538.564,18	56,26	53,20
1. İlk Madde ve Malzeme	53.587,61	12,69	10,65	274.063,59	28,63	27,07
2. Yarı Mamuller	8.972,59	2,13	1,78	8.972,62	0,94	0,89
3. Mamuller	123.595,24	29,27	24,57	143.251,96	14,97	14,15
4. Ticari Mallar	140.686,17	33,32	27,97	112.276,01	1,73	11,09
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER						
1. Gelecek Aylara Ait Giderler						
2. Gelir Tahakkukları						
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	33.163,18	7,85	6,59	40.784,37	4,26	4,03
1. Devreden KDV	33.163,18	7,85	6,59	40.784,37	4,26	4,03
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>422.241,92</u>		<u>83,95</u>	<u>957.214,58</u>		<u>94,55</u>
II- DURAN VARLIKLAR						
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	74.963,38	92,83	14,90	55.158,84	100	5,45
1. Arazi ve Arsalar	174,18	16,60	0,03	174,18	0,32	0,02
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri		84,89				
3. Binalar	13.401,60	127,44	2,66	13.401,60	24,30	1,32
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	68.550,38	6,68	13,63	70.626,64	128,04	6,98
5. Taşıtlar	102.910,41	(152,85)	20,46	109.240,24	198,05	10,79
6. Demirbaşlar	5.395,39	9,86	1,07	8.887,52	16,11	0,88
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(123.427,02)		(24,54)	(155.129,78)	(281,24)	(15,32)
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar	7.958,44		1,58	7.958,44	14,43	0,79
9. Verilen Avanslar						
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR						
1. Haklar						
2. Birikmiş Amortismanlar (-)						
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	5.788,21	7,17	1,15			
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	5.788,21	7,17	1,15			
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>80.751,21</u>		<u>16,05</u>	<u>55.158,84</u>		<u>5,45</u>
AKTİF TOPLAMI	502.993,51			1.012.373,42		

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004 YILI	Grup Toplamı	Genel Toplam	2005 YILI	Grup Toplamı	Genel Toplam
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR						
A.MALİ BORÇLAR	50.381,70	11,27	10,02	12.870,89	1,35	1,27
1. Banka Kredileri	50.381,70	11,27	10,02	12.870,89	1,35	1,27
B. TİCARİ BORÇLAR	394.755,06	88,27	78,48	572.793,34	59,96	56,58
1. Satıcılar	394.755,06	88,27	78,48	572.793,34	59,96	56,58
C. DİĞER BORÇLAR				360.555,06	37,74	35,61
1. Ortaklara Borçlar				360.555,06	37,74	35,61
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	2.095,42	0,47	0,42	8.100,03	0,85	0,80
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.314,52	0,29	0,26	5.738,75	0,60	0,57
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	780,92	0,18	0,16	2.361,28	0,25	0,23
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI				930,99	0,10	0,09
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.				930,99	0,10	0,09
2. Diğer Yükümlülükler						
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>447.232,18</u>		<u>88,91</u>	<u>955.250,31</u>		<u>94,36</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR	33.258,95	86,92	6,61			
A.MALİ BORÇLAR	33.258,95	86,92	6,61			
1. Banka Kredileri						
F.GELCEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	5.004,62	13,08	0,99			
2.Gider Tahakkukları	5.004,62	13,08	0,99			
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>38.263,57</u>		<u>7,61</u>			
III- ÖZKAYNAKLAR						
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	119.480,96	682,84	23,75	144.480,96	252,93	14,27
1.Sermaye	100.000,00	571,50	19,88	100.000,00	175,06	9,88
2. Ödenmemiş Sermaye (-)	95.000,00	(542,93)	(18,89)	70.000,00	(122,54)	(6,91)
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	114.480,06	654,26	22,76	114.480,06	200,41	11,31
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)				30.802,79	53,92	3,04
C.KÂR YEDEKLERİ	30.802,79	176,04	6,12	1.665,21	2,92	0,16
1. Yasal Yedekler	1.665,21	9,52	0,33	29.137,58	51,01	2,88
2. Olağanüstü Yedekler	29.137,58	166,52	5,79			
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI						
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(118.955,08)	(679,83)	(23,65)	(132.785,99)		
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(13.830,91)	(79,04)	(2,75)	14.625,35	(232,46)	(13,12)
1. Dönem Net Kârı				14.625,35	25,60	1,44
2. Dönem Net Zararı (-)	(13.830,91)	(79,04)	(2,75)		25,60	1,44
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>17.497,76</u>		<u>3,48</u>	<u>57.123,11</u>		<u>5,64</u>
PASİF TOPLAMI	502,993,51			1.012.373,42		

Gelir tablosu dikey analizi; gelir tablosunda yukarıdan aşağı toplama yerine, aynı türden kalemlerin toplanması ve farklı türden kalemlerin çıkarılması esası uygulandığından yüzdelerin hesaplanması bilançodakine benzemez. Bu nedenle net satışlar “100” kabul edilerek, diğer kalemlerin net satışlar rakamına oranlanması esası uygulanır.

2004 ve 2005 yılları rakamlarına göre gelir tablosunun yüzdelerle ifadesinde ilk olarak *brüt satışlarla* başlanacaktır. Brüt satışların oranı net satışlara göre 2004 yılında % 100,47, 2005 yılında %101,15’dir. Oranların net satışlara çok yakın olması işletmenin satış indirimlerinden dolayı hasılatında önemli bir şey kaybetmediğini gösterir. Net satışların 2004 yılı için % 0,47, 2005 yılı için % 1,15 oranında iade olmuştur. Bu durum işletmenin lehine yorumlanabilir. İkinci olarak *satılan malın maliyeti* kalemi gelmektedir. Satılan malın maliyetinin net satışlara oranı 2004 yılı için % 92,92, 2005 yılı için % 90,81’dir. Bu oranlar net satışların elde edilmesinde çok büyük oranda maliyetlere katlanıldığını göstermektedir. Faaliyet sonuçlarına bakıldığında da 2004 yılını firma zararlı, 2005 yılını kârla kapamıştır. Buna rağmen firmanın maliyetleri çok yüksektir. Normal şartlar altında satılan malın maliyeti net satışların yarısı ve ya yarısından biraz fazla olması uygundur. Çünkü, burada katlanılan giderler de düşüldükten sonra kâr veya zarara ulaşılabilecektir. Üçüncü olarak *brüt satış kâr veya zararı*; bu kalemin net satışlara oranı 2004 yılı için % 7,06, 2005 yılı için % 9,19 olmuştur. Bu rakamla oldukça düşüktür. Böyle bir sonuç firmanın giderlerin tamamının veya çok büyük bir kısmını karşılamada problem yaşayacağını göstermektedir. Dördüncü olarak *faaliyet giderleri*; 2004 yılı için % 6,43, 2005 yılı için % 8,11 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlar oldukça düşük olarak gerçekleşmiştir. Firma faaliyet konusunda başarılı olabilmek için bu giderlere katlanmıştır. Bu giderler faaliyet kârının ortaya çıkmasına engel olmamıştır. Beşinci olarak faaliyet kârı; firmanın net satışlara göre faaliyet kâr oranları 2004 yılı için % 0,65, 2005 yılı için % 1,08 olarak gerçekleşmiştir. Ana faaliyet konusunda sağlanmış bu kâr yeterli değildir. Bununla olağan ve olağanüstü gider ve zararları karşılamak mümkün olmayabilir. Altıncı olarak *diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar*; bu kalem 2004 yılında kullanılmıştır ve net satışlara oranı % 0,12’dir. Çok küçük bir oran olmasına rağmen bazen firmalarda faaliyet zararını olağan kâra geçirmektedir. Yedinci olarak *finansman giderleri*; bu kalemin özelliği firmanın üçüncü kişilerden almış olduğu kredilere istinaden ödedikleri faiz, komisyon ve bankalarca firmanın işlemleri nedeniyle firma tarafından hesaptan yapılan ödemeleri gösterir. Bu oranlar 2004 yılı için % 0,05, 2005 yılı için % 0,32 olarak gerçekleşmiştir. Tutar ve rakam olarak oldukça düşük bir kalemdir. Sekizinci kısım *olağan kâr veya zarardır*; burada da şimdiye kadar firma faaliyet konuları (beklenen) ile ilgili olan kalemler sıralanmıştır. Olağan kâr veya zarar kalemi tüm bu faaliyetlerle ilgili olarak oluşan

kâr veya zararı göstermektedir. Firma burada faaliyet kârından olağan zarara dönen bir eğilim göstermiştir. Bu da firmanın 2004 yılı için yüksek düzeyde giderlerle karşılaştığını, 2005 yılı için sadece finansman giderleriyle karşılaştığını göstermektedir. Dokuzuncu olarak *dönem kârı veya zararı*; bu kalem firmanın olağandışı (beklenmeyen) gelir ve kârlarının olağan kâra eklenmesi, olağandışı gider ve zararların düşülmesi sonucu oluşan net rakamdır. Bu kalem 2004 yılı için 13.813,79 YTL zarar, 2005 yılı için 15.556,34 YTL kâr olarak gözükmektedir. Onuncu kısım *dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılıkları*; bu kalem dönem kârı veya zararından vergi karşılıklarının hesaplanıp gösterildiği kalemdir. 2004 yılı zararlar kapatılırken 2005 yılı kârla kapatılmış ve karşılık olarak 930,99 YTL karşılık ayrılmış ve devlete ödenmiştir. On birinci ve son olarak da *dönem net kârı veya zararı*; karşılıklar da ayrıldıktan sonra kalan net kâr yıl sonunda gelir tablosunda veya bilançoda görülecek kâr veya zarardır. Bu dağıtılacak, yedeklerin ayrılacağı veyahut yatırımcıların ilgilendiği kâr veya zarardır. Firma 2004 yılında 13.813,79 YTL net zararlar kapatırken 2005 yılını 14.625,35 YTL net kârla kapamıştır.

Çizelge 18. Gelir Tabloları Dikey Analizleri

E.UN LTD.ŞTİ. GELİR TABLOLARI	2004	Net Satışlar	2005	Net Satışlar
A.BRÜT SATIŞLAR	1.472.409,33	100,47	2.075.136,06	101,15
1. Yurtiçi Satışlar	1.471.826,73	100,43	2.074.984,44	101,14
2. Yurtdışı Satışlar				
3. Diğer Gelirler	582,60	0,04	151,62	0,01
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	6.906,11	0,47	23.570,00	1,15
1. Satıştan İadeler (-)	186,38	0,0001	23.570,00	1,15
2. Satış İskontoları (-)				
3. Diğer İndirimler (-)	6.719,73	0,46		
C. NET SATIŞLAR	1.465.503,22	100,00	2.051.566,06	100,00
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	1.361.777,43	92,92	1.863.051,97	90,81
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	1.358.752,43	92,72	1.830.641,80	89,23
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	3.025,00	0,20	32.410,17	1,58
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	103.725,79	7,06	188.514,09	9,19
E. FAALİYET GİDERLERİ	94.175,74	6,43	166.331,65	8,11
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2. Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	93.927,32	6,41	166.331,65	8,11
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	248,42	0,02		
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	9.550,05	0,65		
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR	1.817,75	0,12	22.182,44	1,08
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri				
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3. Faiz Gelirleri				
4. Komisyon Gelirleri				
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6. Menkul Kıymet Satış Kârları	1.817,75	0,12		
7. Kambiyo Kârları				
8. Reeskont Faiz Gelirleri				
9. Enflasyon Düzeltme Kârları				
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar				
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	24.475,66	1,67		
1. Komisyon Giderleri (-)				
2. Karşılık Giderleri (-)				
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4. Kambiyo Zararları (-)				
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	24.475,66	1,67		
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)				
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	705,93	0,05	6.626,10	0,32
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	705,93	0,05	6.626,10	0,32
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(13.813,79)	(0,94)	15.556,34	0,76
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR				
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları				
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar				
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)				
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)				
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)				
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)				
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	(13.813,79)	(0,94)	15.556,34	0,76
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)			930,99	(0,05)
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(13.813,79)	(0,94)	14.625,35	0,71

6.1.3.3.2. Trend Analizleri (Eğilim Yüzdeleri Analizi)

Bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin uzunca bir süreçte göstermiş olduğu eğilimlerin karşılaştırılması suretiyle yapılan analizdir. Bu analiz tekniğinin uygulanabilmesi için en az 5 – 6 yıllık finansal tablolara ihtiyaç vardır. Bir yılın verisi baz alınarak, diğer yıllardaki rakamların baz yıla göre değişimi hesaplanarak bir eğilim çıkarılır. Aşağıdaki bilanço ve gelir tablosunda baz yıl olarak 2004 yılı alınmıştır.

2004 – 2005 yılları bilanço trend analizleri; genel toplamda hazır değerler toplam % 429,80 oranında artmıştır. Hazır değerler grubunda meydana gelen artışın asıl nedeni firmanın bankalarda bıraktığı parasından kaynaklanmaktadır. Firma yıl sonunda bankalarında yüksek miktarda para bırakmış herhangi bir yatırıma yönelmemiştir. Ticari alacaklar grubunda firmanın senetsiz alacakları yer almaktadır. Burada da bir önceki yıla göre % 690,29 oranında artış gözlenmiştir. Bu oran artışı iyi gibi görünmesine rağmen ticari alacakların tahsilinde zorlanıldığını da gösterebilmektedir. Diğer alacaklar kaleminde geçmiş yıla göre herhangi bir değişiklik olmamıştır. Stoklar grubunda; meydana gelen % 164,7 8'lik artışın kaynağı ilk madde malzeme stoklarından kaynaklanmaktadır. Burada firma üretim amaçlı olarak gelecek için elinde ilk madde ve malzeme stoku bulundurmıştır. Diğer kalemlerde ki artışlar ve azalışlar normal oranda gerçekleşmiştir. Diğer dönen varlıklar grubunda yer alan devreden k.d.v. kaleminde % 122,98 oranında artış gerçekleştirmiştir. Bu durum firmanın ödediği k.d.v.'nin tahsil ettiği k.d.v.'den fazla olduğunu gösterir. Dönen varlıklar grubunda genel toplamda % 226,70 oranında artış gerçekleşmiştir.

Duran varlıklar grubu; burada yer alan maddi duran varlıklar grubunda yer alan kalemlerde artışların olmasına rağmen genel toplamda bir azalış meydana (% 73,58) gelmiştir. Bunun nedeni maddi duran varlıklarda ki artışların ayrılan amortisman giderlerinden daha az tutarda olmasıdır. Firma maddi duran varlıklarına çok fazla yatırım yapmamıştır. Gelecek yıla ait giderlerde ki % 100' lük azalışın nedeni, gider olarak yazılabilecek tutarların vadelerinin bir yılın altına düşmesi ve ilgili hesaplara aktarılmasıdır. 2005 yılında 2004 yılına göre duran varlıkların genel toplamında % 68,31' lik bir rakamla % 31,69' luk bir azalma olmuştur. Bu da firmanın yatırımlara fazla yönelmediğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Pasif tarafta kıs vadeli yabancı kaynaklar kaleminde % 100'lük artış firmanın bankalardan almış olduğu kredilerden kaynaklanmaktadır. Ticari borçlar grubunda da % 1.136,91'lik büyük bir artış olmuştur. Bu durum firma ticari alacaklarını tahsilde, borçlarını da ödemede zorlandığı durumunu gösterebilmektedir. Ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler grubunda % 386,56' lük bir artış meydana gelmiştir. Bu durum daha çok ödenecek vergilerin (

muhtasar kesintilerinin) artmasından kaynaklanmaktadır. Bunun nedeni firmanın stokların da yer alan ilk madde ve malzeme (buğday) alımının çiftçilerden yapılmasından ve bunun sonucunda yapılan kesintilerin devlete ödenecek kısımlarının artmasındandır. Borç ve gider karşılıkları grubunda % 100' lük artışın nedeni firmanın 2005 yılını kârla kapatmış olması ve bunun üzerinden (geçmiş yıl zararları düşüldükten sonra) karşılık ayrılmasıdır.genel toplamda kısa vadeli yabancı kaynaklar grubunda % 213,59' luk bir artış gerçekleşmiş bu da firmanın dışa bağımlılığının arttığını göstermektedir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda % 100' lük azalmanın nedeni banka kredilerinin ve gelecek aylara ait gider olarak yazılabilecek kalemlerin vadelerinin bir yılın altına inmesi sonucu kısa vadeli yabancı kaynak ve gelecek aylara ait giderler haline gelmesidir.

Öz kaynaklar grubunda ise ödenmemiş sermayenin % 73,68 olması oran olarak azalmaya neden olmuştur fakat bu işletme adına iyi bir gelişmedir. Çünkü ortakla taahhüt ettikleri sermayelerini ödemişler ve şirkete para girişi olmuştur. Bu ayrıca firmanın sermaye yapısının kuvvetlendiğini göstermektedir. Geçmiş yıl zararları kalemine 200 yılı zararı da eklenince % 111,63 seviyesine gelmiştir. Firmanın 2005 yılını kârla kapaması sonucunda da dönem net zararında % 100,00'lük bir düşüş, dönem net kârında % 100'lük bir artış meydana gelmiştir. Genel olarak öz kaynaklar grubunda % 326,46' lık bir artış meydana gelmiştir.

Çizelge 19. Bilanço Trend Analizleri

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004	2005	% Eğilim
I- DÖNEN VARLIKLAR			
A.HAZIR DEĞERLER	20.734,04	89.114,31	429,80
1. Kasa	1.796,44	4.114,41	229,03
2. Alınan Çekler	18.900,20	4.217,18	22,31
3. Bankalar	37,40	80.782,72	215.996,58
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)			
C. TİCARİ ALACAKLAR	41.396,82	285.756,69	690,29
1. Alıcılar	41.396,82	285.756,69	690,29
2. Alacak Senetleri			
3. Verilen Depozito ve Teminatlar			
D. DİĞER ALACAKLAR	106,27	106,27	
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	106,27	106,27	
E. STOKLAR	326.841,61	538.564,18	164,78
1. İlk Madde ve Malzeme	53.587,61	274.063,59	511,43
2. Yarı Mamuller	8.972,59	8.972,62	
3. Mamuller	123.595,24	143.251,96	115,90
4. Ticari Mallar	140.686,17	112.276,01	79,81
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER			
1. Gelecek Aylara Ait Giderler			
2. Gelir Tahakkukları			
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	33.163,18	40.784,37	122,98
1. Devreden KDV	33.163,18	40.784,37	122,98
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>422.241,92</u>	<u>957.214,58</u>	<u>226,70</u>
II- DURAN VARLIKLAR			
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	74.963,38	55.158,84	73,58
1. Arazi ve Arsalar	174,18	174,18	
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri			
3. Binalar	13.401,60	13.401,60	
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	68.550,38	70.626,64	103,03
5. Taşıtlar	102.910,41	109.240,24	106,15
6. Demirbaşlar	5.395,39	8.887,52	164,72
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(123.427,02)	(155.129,78)	(125,69)
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar	7.958,44	7.958,44	
9. Verilen Avanslar			
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR			
1. Haklar			
2. Birikmiş Amortismanlar (-)			
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	5.788,21		
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	5.788,21		
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>80.751,21</u>	<u>55.158,84</u>	<u>68,31</u>
AKTİF TOPLAMI	502.993,51	1.012.373,42	201,27

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004	2005	% Eğilim
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
A.MALİ BORÇLAR		12.870,89	
1. Banka Kredileri		12.870,89	
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar			
3. Ertelemiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)			
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri			
B. TİCARİ BORÇLAR	50.381,70	572.793,34	1136,91
1. Satıcılar	50.381,70	572.793,34	1.136,91
C. DİĞER BORÇLAR	394.755,06	360.555,06	91,34
1. Ortaklara Borçlar	394.755,06	360.555,06	91,34
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	2.095,42	8.100,03	386,56
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.314,52	5.738,75	436,57
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	780,92	2.361,28	302,37
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		930,99	
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.		930,99	
2. Diğer Yükümlülükler			
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>447.232,18</u>	<u>955.250,31</u>	<u>213,59</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
A.MALİ BORÇLAR	33.258,95		
1. Banka Kredileri	33.258,95		
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar			
3. Ertelemiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)			
F.GELCEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	5.004,62		(100,00)
2.Gider Tahakkukları	5.004,62		(100,00)
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>38.263,57</u>		<u>(100,00)</u>
III- ÖZKAYNAKLAR			
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	119.480,96	144.480,96	120,92
1.Sermaye	100.000,00	100.000,00	
2. Ödenmemiş Sermaye (-)	95.000,00	70.000,00	73,68
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	114.480,06	114.480,06	
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)			
C.KÂR YEDEKLERİ	30.802,79	30.802,79	
1. Yasal Yedekler	1.665,21	1.665,21	
2. Olağanüstü Yedekler	29.137,58	29.137,58	
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI			
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(118.955,08)	(132.785,99)	111,63
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(13.830,91)	14.625,35	205,74
1. Dönem Net Kârı		14.625,35	
2. Dönem Net Zararı (-)	(13.830,91)		
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>17.497,76</u>	<u>57.123,11</u>	<u>326,46</u>
PASİF TOPLAMI	502.993,51	1.012.373,42	201,27

Çizelge 20. Gelir Tabloları Trend Analizleri

E.UN LTD.ŞTİ. GELİR TABLOLARI	2004	2005	% Eğilim
A.BRÜT SATIŞLAR	1.472.409,33	2.075.136,06	140,93
1. Yurtiçi Satışlar	1.471.826,73	2.074.984,44	140,93
2. Yurtdışı Satışlar			
3. Diğer Gelirler	582,60	151,62	26,25
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	6.906,11	23.570,00	341,92
1. Satıştan İadeler (-)	186,38	23.570,00	341,92
2. Satış İskontoları (-)			
3. Diğer İndirimler (-)	6.719,73		
C. NET SATIŞLAR	1.465.503,22	2.051.566,06	139,99
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	1.361.777,43	1.863.051,97	136,81
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	1.358.752,43	1.830.641,80	124,33
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	3.025,00	32.410,17	1.071,41
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)			
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)			
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	103.725,79	188.514,09	181,74
E. FAALİYET GİDERLERİ	94.175,74	166.331,65	176,62
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)			
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	93.927,32	166.331,65	177,06
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	248,42		
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	9.550,05	22.182,44	232,28
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR	1.817,75		
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri			
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri			
3. Faiz Gelirleri			
4. Komisyon Gelirleri			
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar			
6. Menkul Kıymet Satış Kârları	1.817,75		
7. Kambiyo Kârları			
8. Reeskont Faiz Gelirleri			
9. Enflasyon Düzeltme Kârları			
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar			
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	24.475,66		
1. Komisyon Giderleri (-)			
2. Karşılık Giderleri (-)			
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)			
4. Kambiyo Zararları (-)			
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)			
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	24.475,66		
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)			
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	705,93	6.626,10	938,63
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	705,93	6.626,10	938,63
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(13.813,79)	15.556,34	212,65
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR			
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları			
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar			
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)			
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)			
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)			
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)			
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	(13.813,79)	15.556,34	212,65
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)		930,99	
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(13.813,79)	14.625,35	205,88

Gelir tablosuna bakıldığında 2005 yılında bir çok kaleme 2004 (baz yıl) yılına göre artış gözlenmektedir. Firmanın artan faaliyetlerine göre satış rakamları % 40,93 oranında artış göstermiştir. Satış indirimleri 2005 yılında 2004 yılına göre % 241, 92, satış maliyetleri % 36,81 oranında artış göstermiştir, satışların artış oranı maliyetlerin artış oranından fazla olmuştur. Firmanın net satışları % 39,99, brüt satış kârı % 81,74 oranında artış göstermiştir. Ancak faaliyet giderlerindeki % 76,62 oranındaki artış faaliyet kârını düşürmektedir. Faaliyet giderleri içinde en önemli paya sahip gider kalemi pazarlama, satış ve dağıtım giderleridir. Satışlarda artış olmasına rağmen pazarlama, satış ve dağıtım giderlerindeki artış oranı daha fazla olduğu için olumsuz bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Satışlardaki % 40,93' lük artış faaliyet giderlerindeki % 76,62 oranındaki artışla sağlanmıştır. Burada yapılan giderlerin önümüzdeki yıllarda firmanın satışlarını da etkileyebileceği düşünülürse artış normal kabul edilebilir. Tüm bunlara rağmen firmanın faaliyet kârı % 132,28 oranında artış göstermiştir. Bu durum firmanın finansman giderlerini karşılamada sorun yaşamayacağını gösterebilmektedir. Diğer taraftan finansman giderlerinde % 838,63 oranında artış gerçekleşmiştir. Firmanın 2005 yılında kullandığı kredileri ve banka giderleri ile ilgili olarak finansman giderlerinde artış gerçekleşmiştir. Olağan gelir veya kâr kalemi 2005 yılında % 312,65 oranında artış göstermiştir. Firma 2005 yılını kârla kapadığından vergi üzerinden karşılık ayrılmıştır. Firma sonuçta 2005 yılında net kârlılığını % 305,88 oranında arttırmıştır.

6.1.3.3. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

Birden fazla yılın bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin göstermiş olduğu değişim esas alınarak yapılan analizdir. Dinamik analiz olan karşılaştırmalı tablolar analizi ile, işletmenin gelişme sürecinde faaliyet sonuçlarının karşılaştırılarak bir değerlemeye tabi tutulması hedeflenmektedir. Karşılaştırmalar çoğu kez işletmenin geçmiş rakamlarıyla yapılır. (Aydın ve ark.,2003)

2004 – 2005 yılları bilançolarının analizi;

İşletmenin dönen varlıkları 2005 yılında 2004 yılına göre 534.972,66 YTL ve % 127 oranında bir artış göstermiştir. Dönen varlıklar kalemleri incelendiğinde artışların genel olarak hazır değerler ve ticari alacaklarda ki artışlardan kaynaklandığı görülmektedir.

Hazır değerler; hazır değerlerdeki 68.380,27'YTL' lik ve % 330' luk artış banka hesabından kaynaklanmaktadır. Firmanın kasasında günün gerekleriyle ilişkili olarak 4.114,41 YTL bırakılmıştır. Firma topladığı alacaklarını bankada bırakmış başka bir şekilde değerlendirmemiştir.

Ticari alacaklar; bu grup 2005 yılında 2004 yılına göre 244.359,87 YTL ve % 590 oranında büyük bir artış göstermiştir. Bu artış satışların artmasından da kaynaklanmış

olabilmektedir. Satışların büyük bir kısmı kredili olarak yapılmıştır. Ayrıca da bu durum artan satışlar nedeniyle firmanın tahsilatlarda da zorlandığını da gösterebilmektedir.

Stoklar; stoklar grubu 2005 yılında 2004 yılına göre 211.722,57 YTL ve % 65 oranında bir artış göstermiştir. Mali ve ticari borçlarda ki artışın nedeni stoklarda ki artışın nedeni olarak gösterilebilir. İşletme ilk madde ve malzeme stoklarını oldukça arttırmıştır. Firma imalatçı olduğundan artış satışların ve üretimin devamı için gerekli görülmüş olabilir. Tabii ki burada satışlarda ki artış hızı ile stok artış hızını karşılaştırılması gerekmektedir.

Diğer dönen varlıklar; 2005 yılında 2004 yılına göre 7.621,19 YTL ve % 23 oranında bir artış göstermiştir. Burada firmanın mal satışlarına istinaden yaptığı mal alımlarının ve yaptığı giderlerinin bir önceki yıla göre arttığı ve ödediği k.d.v. tutarı artmıştır.

İşletmenin duran varlıkları 2005 yılında 2004 yılına göre 25.592,37 YTL ve % 32 oranında bir azalış göstermiştir.

Maddi duran varlıklar; maddi duran varlıkları 2005 yılında 2004 yılına göre 19.804,54 YTL ve % 26 oranında bir azalış göstermiştir. Bunun nedeni maddi duran varlıklara yeteri kadar belki de yeterli görüldükleri için yatırım yapılmamasından kaynaklanmaktadır. Bu azalış gerçek bir azalma değil ayrılan amortisman giderlerinden kaynaklanmaktadır.

Gelecek yıllara ait giderler; bu grupta 2005 yılında 2004 yılına göre 5.788,21 YTL ve % 100 oranında bir azalış göstermiştir. Giderlerin vadelerinin bir yılın altına inmesidir.

Kısa vadeli yabancı kaynaklar; 2005 yılında firmanın kısa vadeli yabancı kaynakları 508.018,13 YTL ve % 114 oranında artış göstermiştir. Hesap grubu incelendiğinde artışın ağırlıklı olarak ticari borçlanmalardan kaynaklandığı görülmektedir. Bu artışlar kredili mal alışlarından olabileceği gibi mal alışlarından da kaynaklanmış olabilir.

Bu grupta yer alan mali borçlarda % 100, diğer borçlarda % 132 oranında azalmıştır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar; bu grupta mali borçlar ve gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları yer almaktadır. Bu kalemler 2005 yılında 2004 yılına göre % 100' lük bir azalma meydana gelmiştir. Bunun nedeni borçların ve giderlerin vadelerinin bir yılın altına inmesidir. Uzun vadeli borçlanmanın ne derecede sağlıklı olduğunu anlayabilmek için borçlanma sonucunda elde edilen kaynakların ne derecede etkin kullanıldığına bakılması gerekmektedir.

Öz kaynaklar; öz kaynaklar da 2005 yılında 2004 yılına göre 39.625,35 YTL ve % 226 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Bu gruptaki artış incelendiğinde ortakların sermaye artırım taahhütlerini yerine getirmelerinden kaynaklanmaktadır. Bilançonun pasif tarafına bakıldığında yabancı kaynakların artışının öz kaynaklardan mutlak değer ve oran olarak fazla olması işletme açısından olumsuz bir durum olarak yorumlanabilir. Bu durum kredi verenler

açısından güvence eksikliğine yol açabilmektedir. Firma 2005 yılında 14.625,35 YTL ne kâr elde etmiş ve bir önceki yıla göre oldukça kârlı bir yıl geçirmiştir. Bu rakamlar 2005 yılının çok iyi değerlendirildiğini göstermektedir. Yine de bu kârlılık oranının sağlıklı olarak yorumlanabilmesi için bu oranın sektör ortalaması, sanayi standardı ve işletmenin geçmiş dönem kârlılık oranlarıyla karşılaştırılması gerekmektedir. Geçmiş yıl zararları 13.830,79 YTL ve % 12 oranında artış gerçekleşmiştir. Bu 2004 yılında elde edilen zararın 2005 yılında geçmiş yıl zararlarına eklenmesi sonucu oluşan bir rakamdır.

Çizelge 21. Bilanço Karşılaştırmalı Tablolar Analizleri

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004	2005	Fark (+) / (-)	% Değ.
I- DÖNEN VARLIKLAR				
A.HAZIR DEĞERLER	20.734,04	89.114,31	68.380,27	330
1. Kasa	1.796,44	4.114,41	2.317,97	129
2. Alınan Çekler	18.900,20	4.217,18	-14.683,02	-78
3. Bankalar	37,40	80.782,72	80.745,32	215.897
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)				
C. TİCARİ ALACAKLAR	41.396,82	285.756,69	244.359,87	590
1. Alıcılar	41.396,82	285.756,69	244.359,87	590
2. Alacak Senetleri				
3. Verilen Depozito ve Teminatlar				
D. DİĞER ALACAKLAR	106,27	106,27	0,00	
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	106,27	106,27	0,00	
E. STOKLAR	326.841,61	538.564,18	211.722,57	65
1. İlk Madde ve Malzeme	53.587,61	274.063,59	220.475,98	411
2. Yarı Mamuller	8.972,59	8.972,62	0,03	0,0003
3. Mamuller	123.595,24	143.251,96	19.656,72	16
4. Ticari Mallar	140.686,17	112.276,01	-28.410,16	-20
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER				
1. Gelecek Aylara Ait Giderler				
2. Gelir Tahakkukları				
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	33.163,18	40.784,37	7.621,19	23
1. Devreden KDV	33.163,18	40.784,37	7.621,19	23
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>422.241,92</u>	<u>957.214,58</u>	<u>534.972,66</u>	<u>127</u>
II- DURAN VARLIKLAR				
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	74.963,38	55.158,84	-19.804,54	-26
1. Arazi ve Arsalar	174,18	174,18		
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri				
3. Binalar	13.401,60	13.401,60		
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	68.550,38	70.626,64	2.076,26	3
5. Taşıtlar	102.910,41	109.240,24	6.329,83	6
6. Demirbaşlar	5.395,39	8.887,52	3.492,13	65
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(123.427,02)	(155.129,78)	31.702,76	26
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar	7.958,44	7.958,44		
9. Verilen Avanslar				
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR				
1. Haklar				
2. Birikmiş Amortismanlar (-)				
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	5.788,21		5.788,21	-100
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	5.788,21		5.788,21	-100
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>80.751,21</u>	<u>55.158,84</u>	<u>-25.592,37</u>	<u>-32</u>
AKTİF TOPLAMI	<u>502.993,51</u>	<u>1.012.373,42</u>	<u>509.379,91</u>	<u>101</u>

E.UN.LTD.ŞTİ. BİLANÇOLARI	2004	2005	Fark (+) / (-)	% Değ.
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR				
A.MALİ BORÇLAR				
1. Banka Kredileri		12.870,89	12.870,89	100
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		12.870,89	12.870,89	100
3. Ertilenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)				
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri				
B. TİCARİ BORÇLAR	50.381,70	572.793,34	522.411,64	1037
1. Satıcılar	50.381,70	572.793,34	522.411,64	1037
C. DİĞER BORÇLAR	394.755,06	360.555,06	-34.200,00	-132
1. Ortaklara Borçlar	394.755,06	360.555,06	-34.200,00	-132
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	2.095,42	8.100,03	6.004,61	287
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.314,52	5.738,75	4.424,32	457
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	780,92	2.361,28	1.580,36	202
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		930,99	930,99	
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.		930,99	930,99	
2. Diğer Yükümlülükler				
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>447.232,18</u>	<u>955.250,31</u>	<u>508.018,13</u>	<u>114</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR				
A.MALİ BORÇLAR	33.258,95		-33.258,95	-100
1. Banka Kredileri	33.258,95		-33.258,95	-100
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar				
3. Ertilenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)				
F.GELCEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	5.004,62		-5.004,62	-100
2.Gider Tahakkukları	5.004,62		-5.004,62	-100
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>38.263,57</u>		<u>-38.263,57</u>	<u>-100</u>
III- ÖZKAYNAKLAR				
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	119.480,96	144.480,96	25.000,00	21
1.Sermaye	100.000,00	100.000,00		
2. Ödenmemiş Sermaye (-)	95.000,00	70.000,00	-25.000,00	-26
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	114.480,06	114.480,06		
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)				
C.KÂR YEDEKLERİ	30.802,79	30.802,79		
1. Yasal Yedekler	1.665,21	1.665,21		
2. Olağanüstü Yedekler	29.137,58	29.137,58		
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI				
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(118.955,08)	(132.785,99)	-13.830,91	12
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(13.830,91)	14.625,35	28.456,26	-206
1. Dönem Net Kârı		14.625,35	14.625,35	100
2. Dönem Net Zararı (-)	(13.830,91)		-13.830,91	-100
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>17.497,76</u>	<u>57.123,11</u>	<u>39.625,35</u>	<u>226</u>
PASİF TOPLAMI	502.993,51	1.012.373,42	509.379,91	101

Çizelge 22. Gelir Tabloları Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

E.UN LTD.ŞTİ. GELİR TABLOLARI	2004	2005	Fark (+) / (-)	% Değ.
A.BRÜT SATIŞLAR	1.472.409,33	2.075.136,06	602.726,70	41
1. Yurtiçi Satışlar	1.471.826,73	2.074.984,44	603,157,71	41
2. Yurtdışı Satışlar				
3. Diğer Gelirler	582,60	151,62	-430,98	-74
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	6.906,11	23.570,00	16,663,89	241
1. Satıştan İadeler (-)	186,38	23.570,00	23,383,62	125
2. Satış İskontoları (-)				
3. Diğer İndirimler (-)	6.719,73		-6,719,73	-100
C. NET SATIŞLAR	1.465.503,22	2.051.566,06	586,062,84	40
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	1.361.777,43	1.863.051,97	501,274,54	37
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	1.358.752,43	1.830.641,80	471,889,37	35
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	3.025,00	32.410,17	29,385,17	971
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	103.725,79	188.514,09	84,788,30	82
E. FAALİYET GİDERLERİ	94.175,74	166.331,65	72,155,91	77
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2. Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	93.927,32	166.331,65	72,404,33	77
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	248,42		-248,42	-100
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	9.550,05	22.182,44	12,639,62	132
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR	1.817,75		- 1.817,75	-100
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri				
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3. Faiz Gelirleri				
4. Komisyon Gelirleri				
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6. Menkul Kıymet Satış Kârları	1.817,75		-1,817,75	-100
7. Kambiyo Kârları				
8. Reeskont Faiz Gelirleri				
9. Enflasyon Düzeltme Kârları				
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar				
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	24.475,66		- 24.475,66	-100
1. Komisyon Giderleri (-)				
2. Karşılık Giderleri (-)				
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4. Kambiyo Zararları (-)				
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	24.475,66		- 24.475,66	-100
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)				
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	705,93	6.626,10	5.920,17	839
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	705,93	6.626,10	5.920,17	839
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(13.813,79)	15.556,34	29.370,13	213
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR				
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları				
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar				
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)				
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)				
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)				
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)				
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	(13.813,79)	15.556,34	29.370,13	213
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)		930,99	930,99	100
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(13.813,79)	14.625,35	28.439,14	206

Firmanın 2005 yılında satışları % 41 oranında artış göstermiştir. Bu durum firma açısından olumlu bir durumdur. Çünkü, firma satışları bir önceki yıla göre yarı yarıya artış göstermiştir. Diğer gelirlerde ise % 74' lük bir azalış meydana gelmiştir, oran yüksektir fakat tutar olarak önemli rakam teşkil etmemektedir. Satış indirimlerinde 2005 yılında 2004 yılına göre 16.663,89 YTL ve % 241 oranında artış meydana gelmiştir. Bu durum işletmenin aleyhine bir durumdur. Çünkü firmanın ürettiği mallarında problemler olduğunu göstermektedir. Fakat satış tutarına göre satış indirimleri tutarı yüksek bir rakam değildir. Tutar olarak düşük bir rakam olarak da kabul edilebilir. Net satış rakamında 2005 yılında 2004 yılına göre 586.062,84YTL ve % 40 oranında artış meydana gelmiştir. Bu da satış indirim rakamlarının satış rakamlarını çok fazla etkilemediğini göstermektedir. Satışların maliyeti 2005 yılında 2004 yılına göre 501.274,54 YTL ve % 37 oranında artış meydana gelmiştir. Satışların artması sonucu maliyetlerde de artış gerçekleşmiştir. % 41' lik satış rakamlarının artmasına karşılık maliyetlerde % 37 oranında artmıştır. Bu da satış maliyetlerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Brüt satış kârı veya zararında da 2005 yılında 2004 yılına göre 84.788,30 YTL ve % 82 oranında artış meydana gelmiştir. Bu durum katlanıla faaliyet giderlerinin karşılanabilecek düzeyde bir kâr elde edildiği durumunu ortaya koyabilmektedir. Faaliyet giderleri, firmanın satışlarını gerçekleştirmek için katlandığı giderleri kapsamaktadır. Faaliyet giderleri 2005 yılında 2004 yılına göre 72.155,91 YTL ve % 77 oranında artış meydana gelmiştir. Bu durumda firma satışlarından daha fazla oranda faaliyet giderlerine katlanmıştır anlamına gelmektedir. Faaliyet kârı veya zararı 2005 yılında 2004 yılına göre 12.639,62 YTL ve % 132 oranında artış meydana gelmiştir. bu durum, firmanın faaliyet giderlerinin kârlılığını zarar durumuna getirmedeğini göstermektedir. Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar grubunda firmanın olası diğer faaliyetlerden elde ettiği gelirler yer almaktadır. Burada 2005 yılında 2004 yılına göre 1.817,75 YTL ve % 100 oranında azalış meydana gelmiştir. Bu durum firmanın 005 yılında yatırımlarını diğer gelir getirebilecek alanlara yönlendirmediğini gösterebilir. Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar grubunda 2005 yılında 2004 yılına göre 24.475,66 YTL ve % 100 oranında azalış meydana gelmiştir. 2004 yılında meydana gelen bu zarar enflasyon düzeltmeleri sonucu oluşan zarardan kaynaklanmaktadır. Yapılan değerlemeler neticesinde (1970 – 2003 ve 2003 – 204 yılları arası) elde edilen gelir rakamı gider rakamından düşük olmuş ve bu fark sadece 2004 yılında gider olarak gelir tablosunda gözükmiştir. Finansman giderlerinde 2005 yılında 2004 yılına göre 5.920,17 YTL ve % 839 oranında artış meydana gelmiştir. Bu durum firmanın üçüncü kişilerden aldığı kredilere istinaden yüklendiği faiz giderlerini arttığını göstermektedir. Olağan kâr 2005 yılında 2004 yılına göre 29.370,13 YTL ve % 213 oranında

artış meydana gelmiştir. Firma 2005 yılını 2004 yılına göre daha iyi bir şekilde geçirmiş ve zarardan kâra geçmiştir. Olağan kâra tüm giderler düşüldükten ve gelirler eklendikten sonra ulaşılmaktadır. Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılığı 2005 yılında 2004 yılına göre 930,99 YTL ve % 100 oranında artış meydana gelmiştir. Hesaplanan bu tutar devlete vergi olarak ödenecek rakamı ifade etmektedir. Dönem net kârı veya zararı 2005 yılında 2004 yılına göre 28.439,14 YTL ve % 206 oranında artış meydana gelmiştir. Firma bilançosunda yer alan rakamı da ifade eden tutardır. Ortaklar, yatırımcılar, kredi verenler açısından yatırım kararlarının verilmesinde dikkate alınan rakamdır.

6.1.3.3.4. Oran Analizleri

6.1.3.3.4.1. Likidite Oranları

Likidite oranları işletme sahiplerine kısa vadeli yükümlülüklerini zamanında yerine getirip getiremeyeceği konusunda bilgi sağlar. Kredi verenler açısından ise işletmeye verilecek kredilerden kısa vadeli olanların zamanında ödenip ödenmeyeceği, yahut zamanında ödenmesi konusunda işletmenin herhangi bir sıkıntıyla karşılaşp karşılaşmayacağı şeklinde bilgi sağlar. (Özer,1997)

1. Cari Oran	=	Dönen Varlıklar / K.V.Y.K.	
2004 Yılı	=	422.241,92 / 447.232,18	= 0,94
2005 Yılı	=	957.214,58 / 955.250,31	= 1,00

Oran, normal şartlar altında işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme yeteneğini ortaya koyan bir orandır. Üretim işletmeleri için genel kabul görmüş değeri 2 olarak alınmaktadır. Bazı durumlarda 2'nin üzerinde olması yetersiz kabul edilir. Bazı durumlarda da 2'nin altında olması yeterli olabilmektedir. Ülkemizde oranın 1,5 olması yeterli görülebilmektedir. (Aydın ve ark., 2003)

Un sanayi firması rakamlarına göre oran 2004 yılında 0.94, 2005 yılında 1,00 olarak hesaplanmıştır. Firmanın cari oranı artış eğilimindedir fakat buna rağmen oranlar oldukça yetersizdir. Firma dönen varlıklarıyla kısa vadeli yabancı kaynaklarını 2004 yılında 0,94 kez, 2005 yılında ise 1,00 kez karşılamaktadır. Bir hususta firmanın 2004 yılında negatif net çalışma sermayesine sahiptir.

2. Likidite Oranı	=	Dönen Varlıklar – Stoklar / K.V.Y.K.	
2004 Yılı	=	95.400,31 / 447.232,18	= 0,21
2005 Yılı	=	418.650,40 / 955.250,31	= 0,44

İşletmenin likidite durumunu biraz daha hassas şekilde ölçebilmek için kullanır. Oranın genel kabul görmüş standardı 1' dir. Oranın 1 olarak bulunması, işletmelerin kısa vadeli yabancı kaynaklarını, olağanüstü durumlarda hazır değerleri ve süratle

paraya çevrilebilen değerleri ile rahatlıkla karşılayabileceğini gösterir. (Aydın ve ark., 2003)

Firmanın hesaplanan rakamlarına göre likidite oranı 2004 yılında 0,21, 2005 yılında 0,44 olarak hesaplanmıştır. Ülkemizde bu oranın 0,65 – 0,80 arasında olması genelde normal olarak yorumlanabilir. Firma rakamları ülkemiz şartlarına göre dahi oldukça düşüktür. Firma hesaplanan rakamlara göre kısa vadeli yabancı kaynaklarını hazır değerleri ve süratle paraya çevrilebilen değerleri ile 2004 yılında % 21' ni, 2005 yılında % 44' nü karşılamaktadır.

3. Nakit Oranı	=	Hazır Değerler + Menkul Kıymetler / K.V.Y.K.
2004 Yılı	=	20.734,04 / 447.232,18 = 0,05
2005 Yılı	=	89.114,31 / 955.250,31 = 0,09

Oran, işletmenin hem stoklarını elden çıkaramama hem de alacaklarını tahsil edememe gibi çok olağanüstü bir ekonomik sıkıntı durumunda hazır değerleri ile kısa vadeli yabancı kaynaklarının ne kadarını ödeyebileceklerini ortaya koyan orandır. Oranın 0,20 olması yeterli olarak kabul edilir. Diğer oranlarda olduğu gibi bu oranda ülkemizde 0,20' nin altında çıkmaktadır. (Aydın ve ark., 2003)

Firmanın hesaplanan oranları 2004 yılı için 0.05, 2005 yılı için 0,09 olarak hesaplanmıştır. Firma hazır değerleri ile kısa vadeli yabancı kaynaklarını 2004 yılı için % 5' ni, 2005 yılı için % 9' nu karşılamaktadır. Bu oran standartların çok altında ve yetersizdir. Firma kısa vadeli borçlarındaki artış hızından daha yüksek oranda nakit yaratmalıdır.

4. Satışlar / K.V.Y.K.				
2004 Yılı	=	1.472.409,33 / 447.232,18 = 3,29		
2005 Yılı	=	2.075.136,06 / 955.250,31 = 2,17		

Kısa vadeli borç devir hızının yükselmesi borç ödeme konusunda olumlu bir göstergedir. Firma faaliyetleri sonucu yarattığı kaynaklarla kısa vadeli borçlarını 2004 yılında 3,29 kez, 2005 yılında 2,17 kez ödemektedir. 2005 yılında kısa vadeli yabancı kaynaklarında ki artış oranı satış rakamlarında ki artış oranından daha fazla olmuştur.

6.1.3.3.4.2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar

1. Kaldıraç Oranı	=	K.V.Y.K + U.V.Y.K / Toplam Varlıklar
2004 Yılı	=	485.495,75 / 502.993,51 = 0,97
2005 Yılı	=	955.250,31 / 1.012.373,42 = 0,94

Oran, işletme varlıklarının yüzde kaçının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Finansal kaldıraç (borçlanma oranı) denme sebebi, işletmenin ortakları ve

işletmeyi kredi verenlerin orana bakış açıları nedeniyledir. Gelişmiş ülkelerde oran % 50'nin altında olması arzu edilir, ancak ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde oran % 70'lere kadar çıkmaktadır. (Aydın ve ark., 2003)

Firma oranlarına göre, 2004 yılı için % 97, 2005 yılı için % 94 olarak hesaplanmıştır. Bu firmanın varlıklarının neredeyse tamamı yabancı kaynaklarla finanse edilmiş anlamına gelmektedir. Firma üzerinde ortakların söz hakkı oldukça düşüktür.

$$\begin{aligned} 2. \text{ Öz sermaye Oranı} &= \text{Öz sermaye} / \text{Toplam Varlıklar} \\ 2004 \text{ Yılı} &= 100.000,00 / 502.993,51 = 0,20 \\ 2005 \text{ Yılı} &= 100.000,00 / 1.012.373,42 = 0,10 \end{aligned}$$

Özellikle uzun süreli kredi verenlere firmanın mali gücünü gösterir. Oranın yüksek oluşu firmanın uzun süreli yükümlülüklerini yerine getirememesi nedeniyle mali yönden zor durumlara düşme olasılığının az olduğunu gösterir. (Akgüç, 1994)

Oran, varlıkların 2004 yılı için 0,20'sinin, 2005 yılı için 0,10'nunun öz kaynaklarla karşılandığını göstermektedir. Firma varlıklarının çok büyük bir kısmı yabancı kaynaklarla finanse edilmiştir.

$$\begin{aligned} 3. \text{ Toplam Borç} &= \text{Toplam Borç} / \text{Öz sermaye} \\ 2004 \text{ Yılı} &= 485.495,75 / 100.000,00 = 4,85 \\ 2005 \text{ Yılı} &= 955.250,31 / 100.000,00 = 9,55 \end{aligned}$$

Oran, borçlanma katsayısı olarak da adlandırılır. Firmanın borçlanma yoluyla sağladığı yabancı kaynak ile, firma sahip veya sahiplerinin kattığı sermaye arasındaki ilişkiyi gösterir. Gelişmiş ülkelerde, oranın, orta büyüklükteki sınai işletmeleri için 1' i aşmaması gerektiği, genel bir kural olarak benimsenmiştir. Oranın 1'den büyük olması firmaya kredi verenlerin, firmanın sahip veya sahiplerine kıyasla o firmaya daha fazla yatırımda bulduklarını ortaya koymaktadır. (Akgüç, 1994)

Örnekteki firmada oran 2004 yılı için 4,85, 2005 yılı için 9,55 olarak gerçekleşmiştir. Oran 2005 yılında artış eğilimine girmiştir ve oldukça yüksek görülmektedir. Rakamın 1'den büyük oluşu; firmanın ağır bir faiz yükü altında olduğunu ve emniyet payının düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca firmanın borçlarını zamanında ödeyememe riskinin de olduğunu göstermektedir.

$$\begin{aligned} 4. \text{ KVKYK / Toplam Varlıklar (Kaynaklar)} \\ 2004 \text{ Yılı} &= 447.232,18 / 502.993,51 = 0,89 \\ 2005 \text{ Yılı} &= 955.250,31 / 1.012.373,42 = 0,94 \end{aligned}$$

Oran, varlıklarının yüzde kaçını kısa vadeli yabancı kaynaklardan finanse ettiğini göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde bir sınai işletmesinde kısa vadeli borçların toplam

kaynaklara oranının 1 / 3' ü aşmaması genel bir kuraldır. Varlıkların büyük bir kısmının kısa vadeli borçlarla karşılanması, riskli bir durumu ifade eder. (Özer, 1997) Örnekteki firmada oran 2004 yılı için % 89, 2005 yılı için % 94 olarak gerçekleşmiştir. Rakam ülkemiz rakamlarının daha yüksek olarak gerçekleşmesine rağmen yine de oldukça yüksektir. Bu kadar yüksek bir oran firmanın kısa vadeli borçlarını ödeme de zorlanabileceğini, kaynak yaratmada da sorunlar yaşayabileceğini göstermektedir. Ayrıca da orandan maddi duran varlıkların da kısa vadeli yabancı kaynaklar kullanılarak edinildiğini gösterebilmektedir.

5. KVKYK / Toplam Borçlar (KVKYK + UVYK)

$$2004 \text{ Yılı} = 447.232,18 / 485.495,75 = 0,92$$

$$2005 \text{ Yılı} = 955.250,31 / 955.250,31 = 1,00$$

Oran, firmanın borçlarının vade yapısı hakkında bir görüş verir. Oran, i) firmanın varlık yapısını ii) kullanılan teknoloji iii) uzun süreli borç sağlama imkanını etkiler. Kısa vadeli borçların oranının yüksekliği, kısa vadeli borçlar sık sık yenilemek durumunda olduğundan, firmada borç ödeme sorunu yaratabilir. Diğer yandan uzun vadeli borçların artması, firmanın sabit yükümlülüklerini artırır. Ülkemizde oran % 75 - % 80'lere kadar yükselmekte, hatta bazı endüstri kollarında % 90'lara kadar çıkmaktadır. (Akgüç, 1994)

Örnekte oran 2004 yılı için % 92, 2005 yılı için % 100 olarak gerçekleşmiştir. Borçlanma tamamen kısa vadeli kaynaklarla yapılmıştır. Bu durum firmada kısa vadeli borçlar sık sık yenilemek durumunda olduğundan borç ödeme sorunu yaratabilir.

6. UVYK / Toplam Kaynaklar (Pasif) Oranı

$$2004 \text{ Yılı} = 38.263,57 / 502.993,51 = 0,08$$

$$2005 \text{ Yılı} = 0,00 / 1.012.373,42 = 0,00$$

Oran özellikle sınai işletmelerin analizinde kullanılır. Aşırı derecede yüksek oran; faiz yükünü ve durgunluk dönemlerinde borç ödeyememe riskini arttırmaktadır. (Akgüç, 1994)

Firmada oran 2004 yılı için % 8 olarak gerçekleşmiş, 2005 yılında ise uzun vadeli yabancı kaynak kullanımı gerçekleşmemiştir. Uzun vadeli yabancı kaynak kullanımının azlığının asıl nedenleri; firmanın 2004 yılında ortaklarından borç alması, 2005 yılında ise mal alımlarını kredili olarak gerçekleştirmesidir.

7. UVYK / Devamlı Sermaye (UVYK + Öz Kaynaklar) Oranı

$$2004 \text{ Yılı} = 38.263,57 / 55.761,33 = 0,69$$

$$2005 \text{ Yılı} = 0,00 / 57.123,11 = 0,00$$

Bu oran “U.V.Y.K / Toplam Kaynaklar (Pasif)” oranını tamamlar. Oranın demiryolları ve kamu hizmetleri işletmeleri için 1 / 2, sınıai işletmelerde del / 3’ ü aşmaması gerektiği söylenebilir. (Akgüç, 1994)

Firmada oran 2004 yılı için % 69 olarak gerçekteşmiş, 2005 yılında herhangi bir kullanım gerçekteşmemiştir. Oran 2004 yılı için standardın üstünde gerçekteşmiştir. Oranın yüksek olması öz kaynaklar kaleminde yer alan geçiş yıl zararları kaleminin tutarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır.

8. Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı

2004 Yılı	=	74.963,38	/	17.497,76	=	4,28
2005 Yılı	=	55.158,84	/	57.123,11	=	0,97

Oran firmanın öz sermayesinin ne oranda maddi duran varlıkların finansmanında kullanıldığını göstermektedir. Genellikle sınıai işletmelerinde maddi duran varlıkların öz sermaye ile finanse edilmesi beklenmektedir. Söz konusu oranın 1’den küçük olması maddi duran varlıkların tamamının öz sermaye ile finanse edildiğini göstermektedir. Oranın 1’den büyük olması ise mali açıdan güçsüzlük göstergesi olarak kabul edilir. (Akgüç, 1994)

Örnekte oran 2004 yılı için % 428, 2005 yılı için % 97 olarak gerçekteşmiştir. 2004 yılında firma için oran oldukça yüksektir. Bu da maddi duran varlıkların finansmanında öz sermayeni yetersiz kaldığını kalan kısmın yabancı kaynaklarla karşılandığını göstermektedir. 2005 yılında ise oran 1’ in altına düşmüştür. Fakat bu düşüş ayrılan amortisman giderlerinin yüksekliğinden, maddi duran varlıklara fazla yatırım yapılmamasından ve sermaye taahhütlerinin yerine getirilmesinden kaynaklanmaktadır.

9. Maddi Duran Varlıklar / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklara Oranı

2004 Yılı	=	74.963,38	/	38.263,57	=	1,96
2005 Yılı	=	55.158,84	/	0,00	=	0,00

Oran, firmanın 1 YTL’ lik uzun vadeli borcuna karşılık kaç YTL’lik maddi duran varlığının olduğunu göstermektedir. Oranın yüksekliği firmaya uzun süreli borç verenler açısından emniyet payının yeterli olduğunu gösterir. (Akgüç, 1994)

Örnekte oran 2004 yılı için 1,96, 2005 yılı için 0,00 olarak gerçekteşmiştir. Firma 2004 yılı değerlerinde 1 YTL’lik uzun vadeli borca karşılık 1,96 YTL’ lik maddi duran varlığın olması emniyet payının varlığını gösterirken, 2005 yılında uzun vadeli borç kullanımının olmaması firmanın maddi duran varlıklarında kısa vadeli borçlanma yoluna gidildiğini gösterebilmektedir.

10. Ödenmiş Sermaye / Öz Sermaye Oranı

2004 Yılı	=	119.480,96	/	100.000,00	=	1,19
2005 Yılı	=	144.480,96	/	300.000,00	=	1,44

Oran, öz sermaye yapısını gösterdiği gibi, kâr dağıtım veya oto finansman politikası konularında da bilgi vermektedir. (Akgüç, 1994)

Örnekte oran 2004 yılı için % 119, 2005 yılı için % 144 olarak gerçekleşmiştir. Oranın yüksekliği, öz sermayenin esas itibarı ile ödenmiş sermaye artışı ile sağlandığını, şirket kârlarının büyük bir bölümünün dağıtıldığını veya uzun süreli kârlılık oranının düşük olduğunu gösterebilmektedir. (Akgüç, 1994)

6.1.3.3.4.3. Faaliyet Oranları

1. Alacak Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar

2004 Yılı	=	1.465.503,22	/	67.713,91	=	21,64
2005 Yılı	=	2.051.566,06	/	163.576,76	=	12,54

Alacak devir hızı veya alacakların paraya dönüşüm çabukluğu, alacakların tahsil kabiliyetini, likiditesini gösteren bir ölçüdür. Alacak devir hızının yüksek oluşu, firma alacaklarını tahsil kabiliyetinin iyi olduğunu, firmanın etkin bir para alım politikasının da sonucu olabilir. Yavaş olması; firmanın alacaklarını tahsilde zorlandığını, etkili para toplama kabiliyetinin olmamasını, kredili satışlar konusunda da çok esnek davranmış olabileceğini gösterebilir. (Akgüç, 1994)

Örnekte, 2004 yılı için alacak devir hızı 21,64, 2005 yılında ise 12,54 olarak gerçekleşmiştir. Bunun anlamı firma alacaklarını; 2004 yılında 21,64 kez, 2005 yılında 12,54 kez tahsil etmiştir. Firma 2005 yılında satışlarını arttırırken kredili satışlarında da artış gerçekleşmiştir. bunun sonucu olarak da 2005 yılında alacak devir hızı düşmüştür.

2. Alacakların Ortalama Tahsil Süresi

2004 Yılı	=	360	/	21,64	=	16,64
2005 Yılı	=	360	/	12,54	=	28,71

Oran, firmanın ticari alacaklarının faaliyet dönemi içinde ortalama kaç gün içerisinde tahsil edildiğini göstermektedir. (Akgüç, 1994)

Örnek firmada, alacaklar 2004 yılında 16,64 günde bir, 2005 yılında 28,71 günde bir tahsil edilmektedir. 2004 yılı için gün sayısı oldukça iyi iken 2005 yılında gün sayısı satışların da artması sonucunda artmıştır. Firma 2005 yılında piyasa koşullarına uyum sağlamış ve satış yapabilmek için de mal satımlarında vade süresini arttırmıştır. Bu durum firma tarafından alınan çeklerin vadelerinin de uzaması ile kendini göstermiştir.

3. Ticari Mallar Dev.Hızı = Satılan Ticari Mallar Maliyeti / Ortalama Ticari Mal Stokları

$$\begin{array}{lclclcl} 2004 \text{ Yılı} & = & 3.025,00 & / & 134.649,02 & = & 0,02 \\ 2005 \text{ Yılı} & = & 32.410,17 & / & 126.481,09 & = & 0,26 \text{ Bir} \end{array}$$

işletmedeki stokların paraya çevrilebilme hızını gösteren orandır. Stok devir hızı, aynı zamanda bir işletmedeki stokların dönem içerisinde kaç defa yenilendiğini gösterir. (Özer, 1997)

Örnekte, 2004 yılı için stok devir hızı 0,02, 2005 yılında ise 0,26 olarak gerçekleşmiştir. Bu, firma stoklarını; 2004 yılı için 0,02, 2005 yılında 16,22 kez satışa sunmuştur anlamına gelmektedir. 2005 yılında oran artış göstermiştir. Oranın yükselmesi, işletmenin stoklarının süratle paraya çevirdiğini bunun sonucu olarak satış hacmini genişlettiğinden kârlılığını arttırdığını gösterebilmektedir. Firma da 2004 yılını zararla 2005 yılını kârla kapamıştır. Burada şuna da dikkat edilmelidir oranda ki artışın sebebi satışlarda ki yükselmeden mi yoksa stok yetersizliğinden mi kaynaklandığı göz önünde bulundurulmalıdır.

4. Ticari Malların Stokta Kalma Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

$$\begin{array}{lclclcl} 2004 \text{ Yılı} & = & 360 & / & 0,02 & = & 18.000,00 \\ 2005 \text{ Yılı} & = & 360 & / & 0,26 & = & 1.384,61 \end{array}$$

Ortalama stokta kalış süresi, stokların likiditesini göstermektedir. Oran tüm satışları peşin olması halinde, stokların kaç günde bir paraya çevrildiğini, tüm satışların kredili olması halinde stokların ne kadar sürede alacak şekline dönüştüğünü gösterir. (Özer, 1997)

Örnekte firma stoklarını; 2004 ve 2005 yıllarında ticari mal stoklarını çok uzun sürelerde satışa sunmaktadır. 2005 yılında gün sayısı azalarak stoklar daha çabuk satışa verilmeye başlanmıştır. Bu etkili bir pazarlama süreci sonucu da gerçekleşmiş olabilir.

5. Mamul Mallar Devir Hızı= Satılan Mamul Mallar Maliyeti / Ortalama Mamul Stokları

$$\begin{array}{lclclcl} 2004 & = & 1.358.752,43 & / & 172.332,20 & = & 7,88 \\ 2005 & = & 1.830.641,80 & / & 133.243,60 & = & 13,73 \end{array}$$

Mamul mallar, işletmede üretilerek satılan malları ifade etmektedir. Oran, üretilen malların ne kadar sürede elden çıkarıldığını göstermektedir. Daha açık ifadeyle, bir hesap döneminde stoktaki malların kaç defa yenilendiğini göstermektedir. (ÖZER, Mevlüt 1993)

Firmada mamul mallar 2004 yılında 7,88 kez, 2005 yılında 13,73 kez yenilenmiş, elden çıkarılmıştır.

6. Mamul Malların Stokta Kalma Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

$$2004 = 360 / 7,88 = 45,68$$

$$2005 = 360 / 13,73 = 26,21$$

Oran, mamul malların ne kadar stokta kaldığını, diğer bir ifade ile ne kadar zamanda satışa gönderildiğini göstermektedir.

Firma mamul mal stoklarını 2004 yılında 45,68 günde bir, 2005 yılında ise 26,21 günde bir satışa sunmuştur.

7. Net Çalışma Sermayesi Devir Hız = Net Satışlar / (Dönen Varlıklar-KVYK)

$$2004 \text{ Yılı} = 1.465.503,22 / -24.990,26 = -58,64$$

$$2005 \text{ Yılı} = 2.051.566,06 / 1.964,27 = 1.044,44$$

Devir hızının yüksek olması işletme varlıklarının etkin kullanıldığını göstermektedir. (Özer, 1997)

Örnekte, net çalışma sermayesi devir hızı 2004 yılı için -58,64, 2005 yılı için 1.044,44 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılında net işletme sermayesi negatif olarak, 2005 yılında ise oldukça düşük bir tutar olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, net çalışma sermayesinin yetersiz olduğunu ve satışların çok yüksek olduğunu göstermektedir.

8. Toplam Aktiflerin Devir Hızı = Net Satışlar / Toplam Aktifler

$$2004 \text{ Yılı} = 1.465.503,22 / 502.993,51 = 2,91$$

$$2005 \text{ Yılı} = 2.051.566,06 / 1.012.373,42 = 2,03$$

Oran, bir işletmede sermaye yoğun teknoloji kullanımının bir göstergesi veya varlık kullanımının göstergesi olarak yorumlanabilir. Bir firmanın risk derecesinin göstergesi olarak da kabul edilir. (Akgüç, 1994)

Firmada aktif devir hızı 2004 yılı için 2,91, 2005 yılı için 2,03 olarak gerçekleşmiştir. Oran 2005 yılında düşüş göstermesine rağmen yüksek çıkmıştır. Bu durum firmanın duran varlıklarının aktif toplamında tutarının yüksek olmadığını göstermektedir.

9. Maddi Duran Varlıkların Devir hızı = Net Satışlar / Ortalama Maddi Duran Varlıklar

$$2004 \text{ Yılı} = 1.465.503,22 / 56.987,42 = 25,72$$

$$2005 \text{ Yılı} = 2.051.566,06 / 65.061,11 = 31,53$$

Oran, maddi duran varlıkların verimli kullanılıp kullanılmadığını göstermektedir. Oranın düşük oluşu maddi duran varlıklara yapılan yatırımların verimli kullanılması

sonucu satışların arttığı şeklinde yorumlanırken, düşük oluşu da maddi duran varlıkların tam kapasite ile kullanılmadığını, atıl kapasite olduğunu göstermektedir. Firmada 2004 ve 2005 yıllarında oran oldukça yüksek (25,72 ve 31,53) çıkmıştır. Bu maddi duran varlıklara yapılan yatırımların biraz daha artması gereğini ortaya koymakta ve maddi duran varlıkların kapasitelerinin çok üstünde çalışma yaptıklarını göstermektedir.(Özer, 1997)

10. Dönen Değerler Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Dönen Varlıklar

$$2004 \text{ Yılı} = 1.465.503,22 / 454.148,78 = 3,23$$

$$2005 \text{ Yılı} = 2.051.566,06 / 689.728,25 = 2,97$$

Dönen varlıkların kaç katı kadar net satış hasılatı sağlandığını gösterir. Yüksek devir hızı dönen varlıkların verimli kullanıldığını göstermektedir. Düşük devir hızı, dönen varlıkların ya gereğinden fazla olduğunu veya kendilerinden yeterince yararlanılmadığını gösterir. (Özer, 1997)

Firmanın, dönen varlıklar devir hızı 2004 yılında 3,23, 2005 yılında 2,97 olarak gerçekleşmiştir. Her iki yılda da devir hızı dönen varlıkların üç katı civarı olarak gerçekleşmiştir. Bu durum dönen varlıkların verimli kullanıldığını, faaliyetlerin sonucunda da kâr edildiğini göstermektedir.

11. Ticari Borçların Devir Hızı = Kredili Alışlar / Ortalama Ticari Borçlar

$$2004 \text{ Yılı} = 50.381,70 / 89.157,25 = 0,57$$

$$2005 \text{ Yılı} = 572.793,34 / 311.587,52 = 1,84$$

Oran, kredili mal alışlarından doğan borçların ödenme hızını gösterir. Ticari borç devir hızının düşmesi işletmeye finansman olanağı yaratır.

Firmanın, ticari borç devir hızı 2004 yılında 0,57, 2005 yılında 1,84 olarak gerçekleşmiştir.

Firma 2004 yılında borçlarını daha uzun sürede ödeyerek kendisine finansman sağlamaktadır. 2005 yılında ise rakam artarak borç ödeme süresi kısalmıştır. Bu durum finansman sıkıntısı yaratabilmektedir.

12. Ticari Borçların Ort.Ödenme Süresi = 360 / Ticari Borçlar Devir Hızı

$$2004 \text{ Yılı} = 360 / 0,57 = 631,58$$

$$2005 \text{ Yılı} = 360 / 1,84 = 195,65$$

Oran, firmanın ticari borçlarını yılda kaç kez ödediğini göstermektedir.

Firma 2004 yılında borçlarını 631 günde bir, 2005 yılında 195 günde bir ödemeye başlamıştır. Firma 2005 yılında borç ödeme vadelerini azaltarak borçlarını daha sık

ödemeye başlamıştır. Bu durum firmanın borçlarını ödemede finansman sıkıntısı yaratabilmektedir.

13. Duran Varlıkların Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Duran Varlıklar

$$2004 \text{ Yılı} = 1.465.503,22 / 59.898,06 = 24,47$$

$$2005 \text{ Yılı} = 2.051.566,06 / 67.955,32 = 30,19$$

Duran varlıkların satışlarla bir yılda karşılama oranını gösterir. Bu rasyo değerinin yüksek çıkması duran varlıkların fazlalığına işaret ederken, kaynakların verimsiz kullanıldığının da bir belirtisi olarak kabul edilmelidir. Oranın yüksek çıkması ise duran değerlere aşırı bir yatırım yapılmadığını ve kaynakların verimli kullanıldığının göstergesi olarak kabul edilir. (Özer, 1997)

Örnekte oran 2004 yılında 24,47 olarak gerçekleşmiştir. Oran oldukça yüksektir fakat 2005 yılında artış eğilimi göstererek 30,19 olarak gerçekleşmiştir. Burada duran varlıklar verimli kullanıldığı gibi, yapılan yatırımın da azlığından oranlar yüksek çıkmıştır.

14. Öz kaynaklar Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Öz kaynaklar

$$2004 \text{ Yılı} = 1.465.503,22 / 22.508,74 = 65,11$$

$$2005 \text{ Yılı} = 2.051.566,06 / 37.310,44 = 54,99$$

Finansal yapı oranlarının uygun düzeyde tutulduğu sürece,öz kaynak devir hızının yüksek olması işletmenin öz kaynağı ile büyük iş hacmine ulaştığını göstermektedir.

Firmada da gerçekleşen oranlar oldukça yüksektir. Firma öz kaynakları oldukça verimli kullanılmıştır. Ama işletme öz kaynaklarını arttırarak satış rakamlarını arttırma yoluna gidebilir.

15. Mali Borçlanma Faiz Oranı Rasyosu = Finansman Giderleri / Net Satışlar

$$2004 \text{ Yılı} = 705,93 / 1.465.503,22 = 0,0005$$

$$2005 \text{ Yılı} = 6.626,10 / 2.051.566,06 = 0,0032$$

Net satışların faiz giderlerini karşılama oranını gösteren bu rasyo satışların karlılığına ilişkin olarak kullanılabilir önemli rasyolardan biridir. (Özer, 1997)

Faiz giderleri 2004 yılında % 0,0005, 2005 yılında % 0,0032 olarak gerçekleşmiştir. Finansman giderlerinin net satışlara oranı oldukça az olarak gerçekleşmiştir. Firma daha çok dış borçlanmaya yer vermektedir fakat bu borçlar ortaklara ve mal satanlara olduğundan faiz giderleri fazla bir tutar olarak gerçekleşmemiştir.

6.1.3.3.4.4. Kârlılığa İlişkin Oranlar

A- Yatırımların Karlılığına İlişkin Rasyolar

1. Vergi Sonrası Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu = Net Kâr / Öz kaynaklar

$$2004 \text{ Yılı} = -13.830,91 / 17.797,76 = -0,78$$

$$2005 \text{ Yılı} = 14.625,35 / 57.123,11 = 0,26$$

Oran, firma sahip veya sahipleri tarafından sağlanan sermayenin her bir birimine düşen kâr oranını ortaya koyar. (Akgüç, 1994)

Örnekte oran, 2004 yılında firma zararlı kapadığından negatif bir değer almıştır. 2005 yılında artış olmasına rağmen çok düşüktür. Bu firmanın kâr marjının çok düşük olduğunu göstermektedir. Firmanın maliyetleri çok yüksek değerdedir. Maliyetlerin düşürülmesi ile oran yükselme eğilimi gösterebilir.

2. Vergi Öncesi Net Kar / Öz kaynaklar Rasyosu = Net Kâr / Öz kaynaklar

$$2004 \text{ Yılı} = -13.830,91 / 17.797,76 = -0,78$$

$$2005 \text{ Yılı} = 15.556,34 / 15.556,34 = 0,27$$

Vergi öncesi net kar işletmeler arasında daha sağlıklı bir karşılaştırma yapılabilmesi açısından gereklidir. Bu rasyo ile net kar üzerindeki vergiler ihmal edilmekte ve rasyo değerleri vergi öncesi kar üzerinden hesaplanmaktadır. (Özer, 1997)

Firmanın 2004 yılından 2005 yılına geçerken artış göstermiştir. Fakat bu artış yeterli oranlarda değildir. Firma 2005 yılına geçerken geçmiş yıl zararları da mahsup edilmiştir. Buna rağmen pozitif sonuç vermiştir. Bu durum lehte olarak yorumlanabilir.

3. Faiz ve Vergi Öncesi Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu

$$2004 \text{ Yılı} = -13.107,86 / 17.797,76 = -0,74$$

$$2005 \text{ Yılı} = 22.182,44 / 57.123,11 = 0,39$$

Faiz ve vergiden önceki kar üzerinden öz sermayenin karlılığını tespit etmeye yönelik olan rasyodur. (Özer, 1997)

Firmada buluna sonuçlara göre finansman giderleri 2004 yılı için 0,04, 2005 yılında 0,12 puan net kârı etkilemiştir.

4. Net Kar/ Toplam Aktifler (Pasifler)

$$2004 \text{ Yılı} = -13.830,91 / 502.993,51 = -0,03$$

$$2005 \text{ Yılı} = 15.556,34 / 1.012.373,42 = 0,02$$

Oran, bir firmanın aktif değerlerinin ne ölçüde verimli kullanıldığını göstermek için kullanılır. (Akgüç, 1994)

Firmanın kâr marjı oldukça düşük gerçekleşmiştir. Zaten zarar olarak kapanan 2004 yılı negatif bir değer almıştır. 2005 yılında % 99' luk bir artış meydana gelmiştir. Bahsedildiği gibi düşük görünme nedeni geçmiş yılların mahsubunun yapılmış olmasıdır.

B. Satışların Karlılığı İle İlgili Rasyolar

1. Brüt Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	103.725,79	/	1.465.503,22	=	0,08
2005 Yılı	=	188.514,09	/	2.051.566,06	=	0,09

Brüt satış kârı, firmanın faaliyet giderleri ile diğer giderlerini karşılayabilecek ve firma sahip ve sahiplerine, normal, yeterli bir kâr sağlayacak düzeyde olmalıdır.(Akgüç, 1994)

Firmanın 2004 yılından 2005 yılına geçerken rasyosunda önemli bir artış gerçekleşmemiştir. Brüt satış kârının düşüklüğü öz sermaye kârlılığının da düşmesine neden olabilmektedir.

2. Net Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	9.550,05	/	1.465.503,22	=	0,007
2005 Yılı	=	22.182,44	/	2.051.566,06	=	0,011

İş hacmi rantabilitesi olarak da nitelendirilen oran, bir firmanın esas faaliyetinin ne ölçüde kârlı olduğunu gösterir. (Akgüç, 1994)

Firmanın 2004 ve 2005 yıllarında ki oranları oldukça düşüktür 2004 yılında 0,007, 2005 yılında 0,011 olarak gerçekleşmiştir. Bulunan oranlara göre hedeflenen ve ortaklara dağıtılabilecek kâr rakamı zarara dönüşebilir.

3. Net Kar / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	-13.813,79	/	1.465.503,22	=	- 0,0094
2005 Yılı	=	14.625,35	/	2.051.566,06	=	0,0071

Bu rasyo ile net satışların net kârlılığı hesaplanmaktadır. Bu oranın yüksek çıkması işletmede satışlara ilişkin nektârlılığın yüksek olduğunu gösterirken, düşük çıkması net kârlılığın düşük olduğunu gösterir. (Özer, 1997)

2004 yılında net kâr olmaması nedeniyle oran negatif çıkmıştır. 2005 yılında bulunan 0,0071' lik oran düşük olarak gerçekleşmiştir. Ancak oranın değerlendirilmesinde esas alınacak kârlılık oranları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler ilgili sektördeki standartlar ve rakip firmaların ya da aynı faaliyet kolundaki diğer firmaların durumları dikkate alınmalıdır.

4. Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	94.175,74	/	1.465.503,22	=	0,0643
2005 Yılı	=	166.331,65	/	2.051.566,06	=	0,0811

Oran, faaliyet giderlerinin net satışlara olan etkisini göstermektedir. Oranın yüksekliği faaliyet giderlerinin fazla olduğunu, düşük çıkması ise faaliyet giderlerinin düşük olduğunu ve satışların verimliliğini göstermektedir. (Özer, 1997)

2004 yılında firmanın faaliyet giderlerinin net satışlara etkisi % 6 iken 2005 yılında oran % 8' e yükselmiştir. Diğer bir ifade ile 2004 yılında satışların % 6'sı, 2005 yılında da % 8' i faaliyet giderlerine ayrılmıştır.

5. Satışların Maliyeti / Net Satışlar

2004 Yılı	=	1.361.777,43	/	1.465.503,22	=	0,92
2005 Yılı	=	1.863.051,97	/	2.051.566,06	=	0,91

Oran, net satışlar içindeki satışların maliyetini tespit etmede kullanılır. Oranın yüksek olması maliyetlerin yüksek olduğunu dolayısıyla kârlılığın düşeceğini, oranın düşük olması maliyetlerin düşük olduğunu ve satışların kârlılığını yüksek olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

2004 yılında firmanın net satışlar içerisindeki satışların maliyetinin payı % 92 iken, 2005 yılında oran % 91' e düşmüştür. Bu oranlara göre satışların maliyetlerinin payı yüksek gibi görünmektedir. Ancak oranın değerlendirilmesinde esas alınacak kârlılık oranları işletmenin faaliyet konusuna göre farklı olacağı için işletmeler ilgili sektördeki standartlar ve rakip firmaların ya da aynı faaliyet kolundaki diğer firmaların durumları dikkate alınmalıdır.

6. Finansman Giderleri / Net Satışlar

2004 Yılı	=	705,93	/	1.465.503,22	=	0,0005
2005 Yılı	=	6.626,10	/	2.051.566,06	=	0,0032

Oran, net satışları içindeki finansman giderlerinin ağırlığının ölçülmesi amacıyla kullanılmaktadır. Oranın yüksek çıkması finansman giderlerinin yüksek olduğunu, oranın düşük çıkması net satışlardan indirilecek finansman giderlerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

2004 yılında net satışlar içindeki varlıkların maliyetine eklenmeyen ve net satışlardan düşülmesi gereken finansman giderlerinin payı % 0,0005 iken, 2005 yılında net satışların % 3 oranındaki kısmı finansman giderlerine gitmektedir.

6.1.3.4. Firma SWOT Analizi

SWOT analizi tanımı; genel olarak üstünlükler, zayıflıklar, fırsatlar ve tehditler olmaktadır. Başka bir ifade ile SWOT analizi bir işletmenin güçlü (Strength) ve zayıf (weakness) yönlerini ve kendisiyle ilgili fırsat (opportunity) ve tehditleri (threat) belirleyerek stratejik konumunun değerlendirilmesine yarayan yapısal bir yaklaşım tekniği olmaktadır (Demirdöğen, 1997).

SWOT analizi, bir organizasyonun iç ve dış çevresinin değerlendirilmesine imkan sağlayan bir analiz tekniğidir. Organizasyonlarda SWOT analizi yapılmasının başlıca iki yararı bulunmaktadır. İlk olarak, SWOT analizi yapılarak organizasyonun mevcut durumu tespit edilir. Bu çerçevede güçlü ve zayıf yönleri ile organizasyonun karşı karşıya bulunduğu fırsatlar ve tehdit unsurları ortaya konulmaya çalışılır. Bu anlamda SWOT bir mevcut durum analizidir. SWOT aynı zamanda organizasyonun gelecekteki durumunun ne olacağını tespit ve tahmin etmeye yarayan bir analiz tekniğidir¹.

SWOT analizinin yapılabilmesi için öncelikle işletmenin çevresindeki her bir faktörü kendisi için anlamlılık derecesine göre değerlendirmesine bağlıdır. Daha sonra ise işletmenin kendi iç faktörlerini gözden geçirmesi gerekmektedir. SWOT analizi, bir organizasyonun iç ve dış durumunun etraflıca değerlendirildiği bir analiz tekniğidir².

SWOT analizi, işletme amaçlarını gerçekleştirmek için, girişimcinin başarılı olmasına yönelik olan faaliyet ve kararlarda temel olacak bilgi ile bir işletmedeki karar alıcılarla ilgilidir. Analiz, bir işletmeye gelecekteki fırsatlardan yararlanma olanağı sağladığı gibi, politikalarda, misyonda amaçların gerçekleştirilmesi şansı vereceğinden bütünleşik stratejik planlama süreci SWOT analizi ile başlar (Akdemir, 1992).

Araştırma bulgularına göre firma ile ilgili olarak SWOT analizi yapılmış ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Şekil 1. Un Sanayi firması SWOT analizi

¹ http://www.canaktan.org/yonetim/stratejik_yonetim/swot.htm (8 Şubat 2006).

² <http://www.kobitek.com/makale.php?id=83> (2 Şubat 2006).

STRENGTH
(Güçlü Yönler)

- Pazara yakınlık.
- Aile şirketi olması.
- Pazarlama ağı İstanbul' da daha gelişmiştir.
- Trakya Birlik' e ait ihaleler alınmıştır.
- Firma ana yola yakın kurulmuştur.
- Fabrika arsası ve binası firmaya aittir.
- Firmanın dahilde işleme izin belgesi vardır.

OPPORTUNITY
(Fırsatlar)

- Firma pazara yakınlığı sayesinde talepleri çabuk ve zamanında karşılamaktadır.
- Aile şirketi olarak kurulan firmada, ortaklar arasında anlaşmazlıklar şirketin yapısına zarar vermeden çözülebilir.
- İstanbul'un geniş bir pazar olması nedeniyle satışların artırılması daha kolay olmaktadır.
- Firma Trakya Birlik tarafından açılan İhaleleri alarak iyi bir referans edinmiştir.
- Yola yakınlık nedeniyle firma ulaşım maliyetleri düşük olmaktadır.
- Firma kurulu olduğu arsa ve bina için Ayrıca kira bedeli ödememektedir.
- Firma dahilde işleme izin belgesi ile yurtdışından gümrük vergisi ödmeden hammadde ithal edebilmektedir.

WEAKNESS
(Zayıf Yönler)

- Aile şirketi olması.
- Pazarlama ağı İstanbul' da daha gelişmiştir.
- Maddi duran varlıklara az yatırım yapılması.
- Fabrikada ortakların çalışması. Çalışanların eğitim seviyelerinin düşük olması.

THEREATS
(Tehlikeler)

- Aile şirketi olarak kurulan firmada, Dışarıdan profesyonel anlamda yardım almada güven sorunları yaşanabilir.
- Firma bulunduğu yer itibarı ile Trakya bölgesine daha yakındır. İstanbul' da daha fazla faaliyet göstermesi kendi bölgesi ile yakından ilgilenme imkanlarını azaltmaktadır.
- Firma maddi duran varlıklarına yeterince yatırım yapmamaktadır. Üretim eski makinelerle yapılmaktadır, bu durum bakım – onarım giderlerinin artmasına neden olmaktadır.
- Fabrikada tahsilattan, imalata kadar tüm işler ortaklar tarafından yapıldığından firma ortakları işlerinde uzman kişilerden Yardım almamakta ve yeterli olduklarını düşünmektedirler.
- İmalatta çalışanlar herhangi bir eğitim olmayan kişiler olduğundan teknik veya üretimle ilgili sorun olduğunda üretim aksayabilir.

6.2 Yem Sanayi

6.2.1. İşletmenin Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Araştırma Bulguları

Firma 2003 yılında Anonim Şirket statüsünde, “ani” olarak (şirket paylarının ortaklar tarafından taahhüt edilip yerine getirilmesiyle gerçekleşir) kurulmuştur. Şirketin şu an 300.000,00 YTL sermayesi vardır. 5 ortaklı olan firmada kurucu ortaklardan biri Ziraat Mühendisi, biri Gıda Mühendisidir. Diğer ortaklar pazarlamacıdır. Fakat tüm ortaklar aktif satış yapmaktadırlar. Firma merkez adresi Tekirdağ’dır. Satışa söz konusu olan yemlerin imalatı Kırklareli – Vize de bulunan yine firma ortakları tarafından satın alınan başka bir yem fabrikasına fason olarak yaptırılmaktadır.

Firmanın 2005 faaliyet dönemine ait toplam gelir ve giderleri göstergeleri yer almaktadır.

Çizelge 23. 2005 Faaliyet Dönemi Finansal Göstergeleri

Toplam Gelirler	Toplam Giderler	Ödenen Vergi	Net Kar
3.149.919,63	3.107.453,15	42.466,48	37.560,41

2005 mali yılı sonucu firma işlemlerinde 42.466,48 YTL brüt kâr elde edilmiştir. Burada % 30 Kurumlar Vergisi oranı uygulanmıştır. Fakat, firmanın geçmiş yıl zararları mahsup edildikten (son 5 yıl rakamları mahsup edilebilir) sonra elde edilen kâr neticesinde hesaplanan vergi 4.906,07 YTL olmuştur.

Çizelge 24’de işletmenin 2005 yılı faaliyet dönemine ait giderlerinin niteliklerine göre dağılımı yer almaktadır.

Çizelge 24. Giderlerin Dağılım Şekilleri

İşçilik Giderleri (Ücr.Ssk)	%	Genel Üretim Giderleri	%	Pazarlama Satış Dağıtım Gid.	%	Genel Yönetim Giderleri	%	Finansman Giderleri	%
49.204,88	10,2	174.763,55	36,4	255.606,98	53,2	492,99	0,1	300,73	0,1

Firmada da işçilik giderleri 49.204,88 YTL, imalat giderleri 174.763,55 YTL, YTL, pazarlama-satış-dağıtım giderleri 255.606,98 YTL , genel üretim giderleri 492,99 YTL, finansman giderleri 300,73 YTL olarak gerçekleşmiştir.

6.2.2. İşletmenin Ekonomik Faaliyetleri Sonuçlarına Göre Finansal Bulgular

Yem sanayi firmasının 2005 faaliyet dönemine ait hammadde bilgileri miktarsal (Kg) olarak çizelgede yer almaktadır.

- Firmanın Dönem başı Hammadde Mevcutları “0” dır.
- Adet ve Metre dışındaki miktarlar “Kg” dır.

Çizelge 25. Hammadde Miktar Bilgileri

Hammadde Türleri	Dönem İçinde Kullanılan Hammadde	Dönemsonu Hammadde Mevcutları	Toplam Hammadde Hareketleri
Kepek	4.658,00	323,57	4.981,57
Mısır	755,62	16,50	772,12
Razmol	1.878,13	37,36	1.915,49
Kırıklı Buğday	107,39	37,61	145,00
Mısır Küşpesi	879,72	64,49	944,21
Ayçiçeği Küşpesi	3.239,10	9,79	3.248,89
Tuz	170,21	0	170,21
Arpa	89,40	0	89,40
Mermer Tozu	390,25	0	390,25
Mısır Kepeği	124,26	0	124,26
Soya Küşpesi	81,94	0	81,94
Buğday	216,91	10,08	226,99
Kırık Pirinç	64,26	0	64,26
Melaz	212,32	165,50	377,82
Çavdar	61,45	0	61,45
Bitkisel Yağ	0,07	0	0,07
Kömür	51,28	0	51,28
Ayçiçeği Toh. Küşp.	91,88	0	91,88
Mısır Grizi	21,76	0	21,76
Tam Yağlı Soya	23,40	0	23,40
Apentzima-5	0,01	0	0,01
Un	0,04	0	0,04
Ayçiçeği	320,01	11,25	331,26
Mısır Tohumu	31,75	0	31,75
Çuval	310.626 Adet	24322 Adet	334.948,00 Adet
Piliç Yem Poşeti	0,02	0	0,02
Polyester İp	350,00 Metre	0	3500,00 Metre
Fındık Kömür	281,28	0	281,28

Çizelge 26’ da firmanın 2005 faaliyet dönemine ait hammadde bilgileri tutar (YTL) olarak verilmiştir.

- Firmanın Dönem başı Hammadde Mevcutları “0 YTL” dir.

Çizelge 26. 2005 Faaliyet Dönemine İlişkin Hammadde Tutar Bilgileri (YTL)

Hammadde Türleri	Birim Fiyat (Ytl/Kg)	Dönem İçinde Kullanılan Hammadde	Dönem sonu Hammadde Mevcutları	Toplam Hammadde Hareketleri
Kepek	0,15	743.357,36	48.284,30	743.357,36
Mısır	0,34	261.057,74	4.950,00	261.057,74
Razmol	0,17	321.858,96	6.724,80	321.858,96
Kırıklı Buğday	0,26	37.444,09	9.214,45	37.444,09
Mısır Küspesi	0,35	334.830,46	19.991,90	334.830,46
Ayçiçeği Küspesi	0,14	449.172,22	1.321,65	449.172,22
Tuz	0,08	12.815,27	0,00	12.815,27
Kavimix Vm 214	832,15	832,15	0,00	832,15
Arpa	0,29	25.519,40	0,00	25.519,40
Mermer Tozu	0,02	7.128,00	0,00	7.128,00
Mısır Kepeği	0,24	29.573,87	0,00	29.573,87
Soya Küspesi	0,43	35.510,55	0,00	35.510,55
Buğday	0,29	64.818,29	2.822,40	64.818,29
Kırık Pirinç	0,30	19.278,00	0,00	19.278,00
Melaz	0,23	87.500,00	38.065,00	87.500,00
Çavdar	0,25	15362,50	0,00	15362,50
Bitkisel Yağ	24,93	1.820,00	0,00	1.820,00
Kömür	0,01	512,80	0,00	512,80
Ayçiçeği Toh. Küsp.	0,19	17.872,38	0,00	17.872,38
Arpa Nakliyesi	1.295,85	1.295,85	0,00	1.295,85
Mısır Grizi	0,19	4.171,20	0,00	4.171,20
Soya Küspe Nakliyesi	2.046,68	2.046,68	0,00	2.046,68
Razmol Nakliyesi	5.537,88	5.537,88	0,00	5.537,88
Mısır Küs.Nakliyesi	6.503,25	6.503,25	0,00	6.503,25
Tam Yağlı Soya	0,42	9.884,16	0,00	9.884,16
Apentzima-5	855,00	855,00	0,00	855,00
Çavdar Nakliyesi	1.167,55	1.167,55	0,00	1.167,55
Un	0,55	220,00	0,00	220,00
Ayçiçeği	0,38	124.660,50	4.235,11	124.660,50
Mısır Tohumu	0,20	6.269,31	0,00	6.269,31
Çuval	0,26	86.452,58	6.941,06	86.452,58
Piliç Yem Poşeti	32,14	642,84	0,00	642,84
Polyester İp	0,18	642,84	0,00	642,84
Fındık Kömür	0,05	13.009,28	0,00	13.009,28

Çizelge 27’de çizelge 25 ve çizelge 26’de yer alan hammaddelerin temin yerleri yüzde olarak burada gösterilmektedir.

Çizelge 27. Hammadde Temin Yerleri

Hammadde Temin Yerleri	Yem Hammad.	Yard. Malz.
Çiftçi	15	
Özel Firmalar	85	100,00

İmalatta kullanılan hammaddelerin büyük çoğunluğu (%85), yardımcı malzemelerin ise hepsi yurtiçinde faaliyette bulunan özel firmalardan karşılanmaktadır.

Yem sanayi firmasının 2005 faaliyet dönemine ait ürettiği yemlerin miktar bilgileri (Kg) yer almaktadır.

Çizelge 28. Mamul Miktar Bilgileri

Mamul Türleri	Dönembaşı Mamül Mevcutları	Dönem İçinde Satılan Mamül	Dönemsonu Mamül Mevcutları	Toplam Mamül Hareketleri
Mamul Yemler (Kg)	0	10.748,160	0	10.748,160

Çizelge 28’de 2005 yılı içerisinde üretilen ve satışı yapılan yemlerin miktarları görülmektedir. 2005 yılında 10.748.160 kg yem üretimi yapılmıştır.

Yem sanayi firmasının 2005 faaliyet dönemine ait mamul üretim bilgileri (YTL) tutar olarak çizelgede verilmiştir.

Çizelge 29. Mamul Tutar Bilgileri

Mamul Türleri	Birim Fiyat (Ytl / Kg)	Dönem İçi Satışlar	Dönemsonu Mevcut	Toplam Hareketler
Mamul Yemler	0,26	2.849.100,93	0,00	2.849.100,93

Çizelge 29’ da 2005 yılı içerisinde üretilen ve satışı yapılan yemlerin maliyetleri görülmektedir. 2005 yılında 2.849.100,93 YTL’lik yem üretimi yapılmıştır.

Yem sanayi firması 2005 yılı faaliyet dönemine ait mamul satış bilgileri (YTL) yer almaktadır.

Çizelge 30. Mamul Satış Bilgileri

Mamul Türleri	Birim Fiyat (YTL / Kg)	Mamül Satış (Miktar)	Mamül Satış (Tutar)
Yem	0,28	10.748.160	3.007.464,64
Hammadde	0,24	412.454	97.101,99
Fason Yem Üretim Gelirleri	0,02	1.737.700	45.353,00

Çizelge 30’da 2005 yılı içersinde satılan yemlerin tutar, miktar ve birim fiyat bilgileri yer almaktadır. Buna göre ana faaliyet konusu olan yem imalatı ve satışının firmanın satışında yaklaşık % 95’ lik paya sahip olduğu görülmektedir.

2005 yılına ait firmanın ürettiği mallara istinaden yaptığı satışların yerleri ve bunların yüzde oranları verilmiştir.

Firma yem satışlarının büyük çoğunluğunu çiftçilere (% 60) yapmaktadır. Diğer satışlarını ise normalde imalat için kullandığı hammaddelerini çevreden gelen talepler nedeniyle bazen özel sektör firmalarına bazen de çiftçilerden gelen istek üzerine onlara yapmaktadır. Firma ayrıca Keşan’ da yer alan bir yem fabrikası içinde fason üretim yapmaktadır.(2005 yılından itibaren sona erdirilmiştir.)

Çizelge 31. Mamul Satış Yerleri ve Oranları

Satışlar	Kooperatifler	Çiftçiler	Özel Firmalar
Yem	30	60	10
Hammadde	20	--	80
Fason Yem Üretim Gelirleri	--	--	100

Çizelge 31’de firmanın yapmış olduğu satışlara ilişkin tahsilat bilgileri ve yüzdeleri yer almaktadır.

Çizelge 32. Tahsilat Bilgileri

Satışlar	Nakit	Banka Havalesi	Çek Senet
Yem	55	20	25
Hammadde	--	40	60
Fason Yem Üretim Gelirleri	--	70	30

Yapılan satışların büyük çoğunluğunun bedelleri, çiftçilere yapıldığından nakit ya da senet alınarak (%55 + % 25) tahsil edilmektedir. Kooperatifler ve diğer firmalar satış bedellerini banka havalesi veya daha çok çekle yapmaktadırlar.

Firmanın satın aldığı hammadde / mamul bedeli ödeme şekilleri ve yüzdeleri yer almaktadır.

Çizelge 33. Borç Ödeme Şekilleri

Hammadde Temin Yerleri	Nakit	Banka Havalesi	Çek
Yem Hammaddeleri	10	40	60
Ticari Mallar	--	40	40

Hammadde alımlarının büyük bit kısmı firma veya müşteri çeki ile ödenmektedir. Firmanın satışlarının büyük kısmını nakit olarak almasının yanında çekle ödeme yapması daha çok likit kalmak istemesinden kaynaklanmaktadır

Çizelgede personel bilgileri aylar itibarı ile kişi sayısı ve çalışma yerleri verilmiştir.

Çizelge 34. Personel Bilgileri

Aylar	İşçi	Pazarlama	Toplam
Ocak	7 Kişi	--	7 Kişi
Şubat	7 Kişi	--	7 Kişi
Mart	7 Kişi	1 Kişi	8 Kişi
Nisan	8 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Mayıs	8 Kişi	1 Kişi	9 Kişi
Haziran	4 Kişi	1 Kişi	5 Kişi
Temmuz	5 Kişi	1 Kişi	6 Kişi

Firma, Temmuz – 2005’ ten itibaren diğer yem fabrikasına yem üretimini fason olarak yaptırmaya başladığından işçilerini çıkartmıştır (diğer bir ifade ile diğer fabrikaya devretmiştir). Ortalama olarak 7 kişi ile fabrika faaliyetleri devam ettirilmeye çalışılmıştır. Temmuz – 2005’ e kadar Edirne’de çalışan fabrikada işçilerin sayısı daha azken ortakların diğer firmalarında istihdam ettikleri kişilerin sayısı 3’ e katlanmıştır.

Firmada 2005 yılında aylar itibarı ile kişilere ödenen ücretler yer almaktadır.

Çizelge 35. Personel Bilgileri

Aylar	İşçi	Pazarlama	Toplam
Ocak	5.373,36	--	5.373,36
Şubat	5.303,57	--	5.303,57
Mart	5.443,14	976,98	6.420,12
Nisan	5.675,75	1.046,76	6.722,15
Mayıs	6.140,98	1.046,76	7.187,74
Haziran	2.889,07	942,08	3.831,15
Temmuz	3.919,72	942,08	4.861,80
Toplam	34.745,59	4.954,56	39.700,25

Firmada aylar itibarı ile ortalama 800,00 - 850,00 YTL arası ücret aralığı belirlenmiştir. Çizelge 35’e göre firma da imalatta çalışan işçi sayısı fazla iken pazarlama ile ilgili olarak daha az işçilik vardır.

Firmada uygulanan vardiya sayıları, günlük, haftalık ve yıllık çalışma saatleri gösterilmiştir.

Çizelge 36. İş Çalışma Saatleri

İşletme	Kurulu Kapasite *	Vardiya Sayısı (Adet)	Günlük Çalışma Süresi (Saat)	Haftalık Çalışma Süresi (Gün)	Yıllık Çalışma Süresi (Gün)
Büyük Ve Küçükbaş Hayvan Yemi	32.400 Ton	1	12	72	298

* Rakamlar Kapasite Raporundan Alınmıştır.

Kapasite raporlarına göre firmanın yıllık üretim kapasitesi yem için 32.400 tondur. 2005 yılı içinde ise firmada yaklaşık 10.748 ton yem üretilmiştir. Firma kapasitesinin büyük bir kısmını kullanamamaktadır. Kapasite kullanım oranı yaklaşık %33' tür.

6.2.3. İşletmenin Ekonomik Faaliyetlerine Göre Finansal Analizleri

6.2.3.1. Şirket Bilançoları

Aşağıda Ş.Yem A.Ş.'nin 2004 ve 2005 yıllarına ait bilanço ve gelir tabloları yer almaktadır.

Bilanço; bilanço aktifi iki bölümden ; dönen varlıklar ve duran varlıklar grubu ve bunların alt kalemlerinden oluşmaktadır. Firma 2004 yılından 2005 yılına geçerken aktif (pasif) toplamında 223.799,37 YTL'lik bir artış meydana gelmiştir. Şirket bilançolarının 2004 yılında dönen varlıklar grubu 495.616,54 YTL, 2005 yılında 678.986,88 YTL, 2004 yılında duran varlıklar grubu 15.861,38 YTL, 2005 yılında 56.290,41 YTL olarak gerçekleşmiştir. Bu artışla ilgili olarak dönen varlıklar grubunda hazır değerlerde ki alınan çekler kaleminde 256.302,45 YTL ve stoklarda meydana gelen 142.550,67 YTL'lik artışlar sebep olarak gösterilebilir. Ayrıca da dönen varlıklar kaleminde de 25.354,64 YTL'lik artış gerçekleşmiştir. Duran varlıklar grubunda ki artışın en önemli nedeni taşıtlara yapılan yatırımlardır. Firma, Marmara Bölgesi'nin her yerinde pazarlama faaliyetlerinde bulunduğundan araçlarını yenileme ihtiyacı duymuştur.

Bilançonun pasif tarafına üç bölümden oluşmaktadır; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar. Pasif taraftaki artışın en önemli nedenleri arasında taşıtların alınması için bankalarda alınan kredilerdir. Krediler 36 aylığına alınmışlar, ilgili yıla denk gelen tutarlar kısa vadeli yabancı kaynaklara, kalan tutarlar uzun vadeli yabancı kaynaklara alınmıştır. Bunların dışında firmanın nakit ihtiyacını karşılamak için bankalardan kullandığı rotatif kredilerde kısa vadeli yabancı kaynaklarda yer almaktadır. Firma 2004 yılını 24.618,34 YTL zararla, 2005 yılını ise 37.560,41 YTL kârla kapamıştır. Firmanın pazarlama faaliyetleri için yaptığı yatırımlar neticesinde satışlar ve kârlılık artmıştır.

Gelir Tablosu; gelir tablosu kalemlerine bakıldığında 2004 ve 2005 yılları arasında çok büyük oranda değişiklikler olmamıştır. 2004 yılından 2005 yılına geçerken satışlarda 29.033,70 YTL' lik azalma meydana gelmiştir. Satış indirimlerinde 142,59 YTL' lik azalma gerçekleşmiş, bu da işletme lehinedir. Maliyetlerde de satışlarla orantılı olarak 47.734,99 YTL azalma meydana gelmiştir. Pazarlama, satış ve dağıtım giderlerinde 8.947,71 YTL' lik bir azalma meydana gelmiştir. Genel yönetim giderleri 2004 yılından 2005 yılına geçerken 430,50 YTL' lik azalma meydana gelmiştir. Firmanın finansman giderlerinde de azalma meydana gelmiştir. Firma araç alımlarında kredi kullanmasına rağmen bu keditler aracın maliyetine eklendiğinden amortisman usulüyle giderleştirilmiştir. Aslında firmanın 2004 yılını kapatma nedeni olarak enflasyon düzeltmelerinden kaynaklanan zarar nedeniyle zarar etmiştir.

Çizelge 37. Yem Sanayi Firması Bilançoları

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005
I- DÖNEN VARLIKLAR		
A.HAZIR DEĞERLER	(185.752,34)	153.671,41
1. Kasa	900,75	1.529,48
2. Alınan Çekler	73.350,00	329.652,45
3. Bankalar		5.930,00
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	(260.003,09)	(183.440,52)
C. TİCARİ ALACAKLAR	668.945,00	344.986,28
1. Alıcılar	617.505,00	292.486,28
2. Alacak Senetleri	36.440,00	37.500,00
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	15.000,00	15.000,00
D. DİĞER ALACAKLAR		
5. Diğer Çeşitli Alacaklar		
E. STOKLAR		142.550,67
1. İlk Madde ve Malzeme		142.550,67
2. Yarı Mamuller		
3. Mamuller		
4. Ticari Mallar		
F. GELCEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI		
1. Gelecek Aylara Ait Giderler		
2. Gelir Tahakkukları		
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	12.423,88	37.778,52
1. Devreden KDV	12.423,88	37.778,52
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>495.616,54</u>	<u>678.986,88</u>
II- DURAN VARLIKLAR		
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	7.341,13	54.958,96
1. Arazi ve Arsalar		
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri		
3. Binalar		
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	4.545,00	4.545,00
5. Taşıtlar	3.631,32	58.449,15
6. Demirbaşlar	4.301,60	4.301,60
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(5.361,79)	(12.336,79)
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar		
9. Verilen Avanslar		
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	1.331,45	1.331,45
1. Haklar	1.987,24	1.987,24
2. Birikmiş Amortismanlar (-)	(655,79)	(655,79)
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	7.188,80	
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	7.188,80	
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>15.861,38</u>	<u>56.290,41</u>
AKTİF TOPLAMI	511.477,92	735.277,29

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.MALİ BORÇLAR		302,848,54
1. Banka Kredileri		192,961,18
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri		109.887,36
B. TİCARİ BORÇLAR	184.109,76	73.550,47
1. Satıcılar	184.109,76	73.550,47
C. DİĞER BORÇLAR		
1. Ortaklara Borçlar		
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	9.507,10	1.128,18
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	7.827,35	1.128,18
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.679,75	
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		2.328,63
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.		4.906,07
2. Diğer Yükümlülükler		(2.577,44)
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>193.616,86</u>	<u>379.855,82</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.MALİ BORÇLAR		152.438,59
1. Banka Kredileri		139.275,97
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		14845,20
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		(1.682,58)
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI		
2.Gider Tahakkukları		
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI		
III- ÖZKAYNAKLAR		
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	348.396,75	348.396,75
1.Sermaye	300.000,00	300.000,00
2. Ödenmemiş Sermaye (-)		
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	48.396,75	48.396,75
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)		
C.KÂR YEDEKLERİ		
1. Yasal Yedekler		
2. Olağanüstü Yedekler		
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI		
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(1.917,35)	(30.535,69)
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(28.618,34)	37.560,41
1. Dönem Net Kârı		37.560,41
2. Dönem Net Zararı (-)	(28.618,34)	
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>317.861,06</u>	<u>355.421,47</u>
PASİF TOPLAMI	511.477,92	735.277,29

6.2.3.2 Şirket Gelir Tabloları

Çizelge 38. Yem Sanayi Firması Gelir Tabloları

Ş.YEMA.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	2005
A.BRÜT SATIŞLAR	3.178.953,33	3.149.919,63
1. Yurtiçi Satışlar	3.178.953,33	3.149.777,04
2. Yurtdışı Satışlar		
3. Diğer Gelirler		142,59
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	900,00	737,12
1. Satıştan İadeler (-)	900,00	737,12
2. Satış İskontoları (-)		
3. Diğer İndirimler (-)		
C. NET SATIŞLAR	3.178.053,33	3.149.182,51
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	2.919.891,02	2.872.156,03
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	2.919.891,02	2.849.100,93
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		23.055,10
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)		
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)		
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	258.162,31	277.026,48
E. FAALİYET GİDERLERİ	243.637,48	234.259,27
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)		
2. Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	243.206,98	234.259,27
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	430,50	
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	14.524,83	42.767,21
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR		
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri		
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri		
3. Faiz Gelirleri		
4. Komisyon Gelirleri		
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar		
6. Menkul Kıymet Satış Kârları		
7. Kambiyo Kârları		
8. Reeskont Faiz Gelirleri		
9. Enflasyon Düzeltme Kârları		
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar		
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	40.762,15	
1. Komisyon Giderleri (-)		
2. Karşılık Giderleri (-)		
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)		
4. Kambiyo Zararları (-)		
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)		
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	40.762,15	
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)		
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	5.840,00	300,73
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	5.840,00	300,73
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)		
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(32.077,32)	42.466,48
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	3.459,00	
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları		
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	3.459,00	
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	0,02	
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)		
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)		
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0,02	
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	42.466,48
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)		4.906,07
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	37.560,41

6.2.3.3. Şirket Finansal Analizleri

6.2.3.3.1. Dikey Analiz

Çizelge 39’da Ş.Yem A.Ş’ nin bilanço dikey analizleri yer almaktadır. Bilançonun yüzde yöntemi ile analizinde ya grup toplamı (döne varlıklar, duran varlıklar, kısa - uzun vadeli yabancı kaynaklar, öz kaynaklar) 100 kabul edilip diğer kalemler grup toplamına oranlanır ya da aktif pasif toplamı 100 alınarak aktif veya pasif toplamına oranlanır.

Analize ilk olarak bilanço aktifiyle başlandığında iki grup vardır; dönen varlıklar ve duran varlıklar.

Dönen Varlıklar; dönen varlıklar toplamı 2004 yılı için 495.616,54 YTL, 2005 yılı için 678.986,88 YTL olarak gerçekleşmiştir. Dönen varlıklarda hazır değerler grubu 2004 yılında negatif değer olarak kapanmıştır. Aslında burada yapılması gereken; özün önceliği kavramına göre “Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)” hesabındaki çeklerin “Borç Senetleri” hesabına alınarak negatif olan hazır değerlerin düzeltilmesi gerekliydi. Hazır değerler dönen varlıklar toplamına göre verilen çeklerin diğer hazır değerlerin toplamından daha büyük olması nedeniyle negatif bir değer almıştır. 2005 yılında hazır değerler verilen çeklerin burada yer almasına rağmen normal pozitif değer almıştır. 2004 yılından 2005 yılına geçerken firmanın hazır değerleri artış göstermiştir. Her iki yılda da ticari alacaklar dönen varlıklar grubunun büyük bölümünü teşkil etmektedir. 2004 yılında grup toplamında % 134,79, 2005 yılında % 50,81’ lik pay almıştır. Stoklar kaleminde 2004 yılında herhangi bir rakam yer almadığından oranlama yapılamamaktadır. 2005 yılında stoklar dönen varlıkların % 20,99’ nu oluşturmaktadır. Bu firmanın ilk madde ve malzeme stokları bulundurmaya karar vermelerinin neticesidir. Diğer dönen varlıklar kalemlerinde yer alan devreden KDV’ de 2004 yılında % 2,51, 2005 yılında % 5,56’ lık oran gerçekleşmiştir. Bu durum firmanın devletten iade alacağı KDV rakamında bir artış olduğunu göstermektedir.

Duran Varlıklar; 2004 yılında duran varlıkları yarı yarıya iki grup oluşturmaktadır; imalat ve pazarlama işlemlerinin yapılması için gerekli olan maddi duran varlıklar % 46,28 ve ilgili yılda bedelleri ödenen fakat gelecek yıllarda indirilebilecek olan gelecek yıllara ait giderler % 45,32’ dir. 2005 yılında ise duran varlıkların neredeyse tamamını % 97,63 ile maddi duran varlıklar oluşturmaktadır. Her iki yılda da maddi olmayan duran varlıklar duran varlıklar grubunun küçük bir kısmını oluşturmaktadır. 2004 yılında % 8,39, 2005 yılında % 2,37 olarak gerçekleşmiştir.

İkinci kısım olarak bilançonun pasif tarafı incelenmelidir. Pasif taraf kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklardan oluşmaktadır.

Kısa vadeli yabancı kaynaklar; vadesi bir yılın altında olan; kredi borçlarını, senetli borçları, senetsiz cari borçları ve diğer borçları içermektedir. Mali borçlar grubu 2005 yılında kısa vadeli yabancı kaynakların % 79,73'nü oluşturmaktadır. Burada bankalardan alınan kredileri oluşturmaktadır. 2004 yılında herhangi bir kredi kullanımı olmadığından herhangi bir değer almamıştır. Ticari borçlar 2004 yılında % 95,09, 2005 yılında % 19,36 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılında kısa vadeli yabancı kaynakların tamamını neredeyse ticari borçlar oluşturmuştur. Ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler grup toplamında 2004 yılında % 4,91, 2005 yılında % 0,30 olarak gerçekleşmiştir.

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar; 2004 ve 2005 yıllarında kredi kullanımlarında uzun vadeli krediler kullanılmadığından herhangi bir değer yer almamıştır.

Öz kaynaklar; bu grupta, firmanın ortaklarının firma üzerinde olan haklarını, sahipliğini gösteren ödenmiş sermaye, geçmiş yıl kâr / zararlarını ve ilgili döneme ait kâr / zararı bulunmaktadır. Ödenmiş sermaye kaleminde 2004 yılından 2005 yılına geçerken bir değişiklik olamamıştır. Pasif tarafın 2005 yılında artış göstermesi sonucu tutar olarak değişiklik olmamasına rağmen oran olarak azalma gerçekleşmişti. 2004 yılında % 109,61, 2005 yılında % 98,02 olarak gerçekleşmiştir. Firma 2004 yılını zarar 2005 yılını kârla kapamıştır. 2004 yılının geçmiş yıllar zararı hesabına atılmasıyla geçmiş yıllar zararları oranı artış göstermiştir. 2004 yılında % 0,60, 2005 yılında % 8,59 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılında dönem net zararı öz kaynakların % 9,00' nu, 2005 yılında dönem net kârı öz kaynakların % 10,57'sini oluşturmaktadır.

Oranlama yapılırken grup toplamına göre yapılmıştır. Öz kaynaklar genel toplamı diğer kalemlerin toplamından düşük olma nedeni öz kaynaklar genel toplamının net tutar olarak yer almasıdır. Oranlar da bu yüzden % 100' ün üstünde olarak hesaplanmıştır.

Son olarak tüm gruplar genel toplama yani aktif / pasif toplamına oranlanması gelmektedir.

Sırasıyla 2005 yılı için aktif toplamında; hazır değerler % 20,90, ticari alacaklar % 46,92, stoklar % 19,39, diğer dönen varlıklar % 5,14 ve dönen varlıklar % 92,34 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılı için aktif toplamında hazır değerler % 36,32, ticari alacaklar % 130,79, diğer dönen varlıklar % 4,03 ve dönen varlıklar % 2,43 olarak gerçekleşmiştir.

2005 yılı için duran varlıklar aktif toplamında; maddi duran varlıklar % 1,44, maddi olmayan duran varlıklar % 0,26, gelecek yıllara ait giderler % 1,41 ve duran varlıklar % 3,10 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılı için duran varlıklar aktif toplamında; maddi duran varlıklar % 7,47, maddi olmayan duran varlıklar % 0,18 olarak gerçekleşmiştir.

Normal şartlar altında imalat firmalarında duran varlıkların oranının, ticari işletmelerde ise dönen varlıkların oranının yüksek olması beklenmektedir. İncelenen firma ile ilgili olarak tam tersi bir durum söz konusudur. Firma imalat yanında pazarlama faaliyetlerine de oldukça önem vermektedir. Dönen varlıkların oranının yüksek olması firmanın alacaklarını tahsil etmesinden kaynaklanan sıkıntıları nedeniyledir.

Aynı şekilde incelendiğinde pasif tarafında; 2005 yılında mali borçlar % 41,20, ticari borçlar % 10,00, ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler % 0,15, borç ve gider karşılıkları % 0,32, kısa vadeli yabancı kaynaklar % 51,66, öz kaynaklar % 48,34, ödenmiş sermaye % 47,38, geçmiş yıl zararları % 4,15, dönem net kârı % 5,11 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlara göre genel toplamda firmanın öz kaynaklarının yabancı kaynaklara göre yetersiz olduğu görülmektedir. Firmanın toplamda % 51,66' sı yabancı kaynaklarla finanse edilmiştir. Öz kaynaklar (net) oranı daha düşüktür.

2004 yılında ise; ticari borçlar % 36,00, ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler % 1,86, kısa vadeli yabancı kaynaklar % 37,85, öz kaynaklar % 62,15, ödenmiş sermaye % 68,12, geçmiş yıl zararları % 0,37, dönem net zararı % 5,60 olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 39. Bilanço Dikey Analizleri

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	Grup Toplamı	Genel Toplam	2005	Grup Toplamı	Genel Toplam
I- DÖNEN VARLIKLAR						
A.HAZIR DEĞERLER	(185.752,34)	(37,48)	(36,32)	153.671,41	22,63	20,90
1. Kasa	900,75	0,18	0,18	1.529,48	0,23	0,21
2. Alınan Çekler	73.350,00	14,80	14,34	329.652,45	48,55	44,83
3. Bankalar				5.930,00	0,87	0,01
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	(260.003,09)	(52,46)	(50,83)	(183.440,52)	(27,02)	(24,95)
C. TİCARİ ALACAKLAR	668.945,00	134,97	130,79	344.986,28	50,81	46,92
1. Alıcılar	617.505,00	124,59	120,73	292.486,28	43,08	39,78
2. Alacak Senetleri	36.440,00	7,35	7,12	37.500,00	5,52	5,10
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	15.000,00	3,03	2,93	15.000,00	2,21	2,04
D. DİĞER ALACAKLAR						
5. Diğer Çeşitli Alacaklar						
E. STOKLAR				142.550,67	20,99	19,39
1. İlk Madde ve Malzeme				142.550,67	20,99	19,39
2. Yarı Mamuller						
3. Mamuller						
4. Ticari Mallar						
F. GELCEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI						
1. Gelecek Aylara Ait Giderler						
2. Gelir Tahakkukları						
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	12.423,88	2,51	2,43	37.778,52	5,56	5,14
1. Devreden KDV	12.423,88	2,51	2,43	37.778,52	5,56	5,14
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>495.616,54</u>		<u>96,90</u>	<u>678.986,88</u>		<u>92,34</u>
II- DURAN VARLIKLAR						
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	7.341,13	46,28	1,44	54.958,96	97,63	7,47
1. Arazi ve Arsalar						
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri						
3. Binalar						
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	4.545,00	28,65	0,89	4.545,00	8,07	0,62
5. Taşıtlar	3.631,32	22,89	0,71	58.449,15	103,84	7,95
6. Demirbaşlar	4.301,60	27,12	0,84	4.301,60	7,64	0,59
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(5.361,79)	(32,39)	(1,00)	(12.336,79)	(21,92)	(1,67)
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar						
9. Verilen Avanslar						
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	1.331,45	8,39	0,26	1.331,45	2,37	0,18
1. Haklar	1.987,24	12,53	0,36	1.987,24	3,53	0,27
2. Birikmiş Amortismanlar (-)	(655,79)	(4,14)	(0,13)	(655,79)	(1,17)	(0,09)
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	7.188,80	45,32	1,41			
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	7.188,80	45,32	1,41			
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>15.861,38</u>		<u>3,10</u>	<u>56.290,41</u>		<u>7,66</u>
AKTİF TOPLAMI	511.477,92			735.277,29		

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	Grup Toplamı	Genel Toplam	2005	Grup Toplamı	Genel Toplam
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR						
A.MALİ BORÇLAR				302,848,54	79,73	41,20
1. Banka Kredileri				192.961,18	50,80	26,25
4.Uzun Vadeli Krd Anapara,Tak.ve Faizleri				109.887,36	28,93	14,95
B. TİCARİ BORÇLAR	184.109,76	95,09	36,00	73.550,47	19,36	10,00
1. Satıcılar	184.109,76	95,09	36,00	73.550,47	19,36	10,00
C. DİĞER BORÇLAR						
1. Ortaklara Borçlar						
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	9.507,10	4,91	1,86	1.128,18	0,30	0,15
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	7.827,35	4,04	1,53	1.128,18	0,30	0,15
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.679,75	0,87	0,33			
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI				2.328,63	0,61	0,32
1. Dönem Kârı Ver. ve Diğer Yas. Yük.Karş.				4.906,07	1,29	0,67
2. Diğer Yükümlülükler				(2.577,44)	(0,68)	(0,35)
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>193.616,86</u>		<u>37,85</u>	<u>379.855,82</u>		<u>51,66</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR						
A.MALİ BORÇLAR						
1. Banka Kredileri						
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar						
3. Ertilenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)						
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI						
2.Gider Tahakkukları						
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI						
III- ÖZKAYNAKLAR						
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	348.396,75	109,61	68,12	348.396,75	98,02	47,38
1.Sermaye	300.000,00	94,38	58,65	300.000,00	84,41	40,80
2. Ödenmemiş Sermaye (-)						
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	48.396,75	15,23	9,46	48.396,75	13,61	6,58
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)						
C.KÂR YEDEKLERİ						
1. Yasal Yedekler						
2. Olağanüstü Yedekler						
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI						
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(1.917,35)	(0,60)	(0,37)	(30.535,69)	8,59	4,15
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(28.618,34)	(9,00)	(5,60)	37.560,41	10,57	5,11
1. Dönem Net Kârı				37.560,41	10,57	5,11
2. Dönem Net Zararı (-)	(28.618,34)	(9,00)	(5,60)			
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>317.861,06</u>		<u>62,15</u>	<u>355.421,47</u>		<u>48,34</u>
PASİF TOPLAMI	511.477,92			735.277,29		

Çizelge 40. Gelir Tablosu Dikey Analizleri

Ş.YEMA.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	Net Satışlar	2005	Net Satışlar
A.BRÜT SATIŞLAR	3.178.953,33	100,03	3.149.919,63	100,02
1. Yurtiçi Satışlar	3.178.953,33	100,03	3.149.777,04	100,02
2. Yurtdışı Satışlar				
3. Diğer Gelirler			142,59	0,00
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	900,00	0,03	737,12	0,02
1. Satıştan İadeler (-)	900,00	0,03	737,12	0,02
2. Satış İskontoları (-)				
3. Diğer İndirimler (-)				
C. NET SATIŞLAR	3.178.053,33	100,00	3.149.182,51	100,00
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	2.919.891,02	91,88	2.872.156,03	91,20
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	2.919.891,02	91,88	2.849.100,93	90,47
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)			23.055,10	0,73
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	258.162,31	8,12	277.026,48	8,80
E. FAALİYET GİDERLERİ	243.637,48	7,67	234.259,27	7,44
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	243.206,98	7,65	234.259,27	7,44
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	430,50	0,02		
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	14.524,83	0,46	42.767,21	1,36
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR				
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri				
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3. Faiz Gelirleri				
4. Komisyon Gelirleri				
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6. Menkul Kıymet Satış Kârları				
7. Kambiyo Kârları				
8. Reeskont Faiz Gelirleri				
9. Enflasyon Düzeltme Kârları				
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar				
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	40.762,15	1,28		
1. Komisyon Giderleri (-)				
2. Karşılık Giderleri (-)				
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4. Kambiyo Zararları (-)				
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	40.762,15	1,28		
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)				
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	5.840,00	0,18	300,73	0,01
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	5.840,00	0,18	300,73	0,01
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(32.077,32)	(1,01)	42.466,48	1,35
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	3.459,00	0,11		
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları				
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	3.459,00	0,11		
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	0,02	0,000001		
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)				
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)				
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0,02	0,000001		
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	(0,90)	42.466,48	1,35
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)			4.906,07	0,02
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	(0,90)	37.560,41	1,19

Gelir tablolarının dikey yüzde yöntemine göre analizini işletme yönetimi için oldukça önemli olduğu söylenebilir. Dikey analizde net satış tutarı “100” olarak kabul edilir ve diğer gelir tablosu kalemleri buna oranlanır.

2004 ve 2005 yılları rakamlarına göre; *brüt satışlar*; brüt satışların net satışlara oranı 2004 yılında % 100,03, 2005 yılında % 100,02 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlara göre brüt satışların net satışlara yakın oranda olması satış indirimlerinin az olduğunu gösterir. Satış hasılatında meydana gelen kayıplar az olmuştur. *Satışların maliyeti*; satışların maliyeti 2004 yılında % 91,88, 2005 yılında % 91,20 olarak gerçekleşmiştir. Maliyet rakamlarının yüksekliği üretim esnasında firmanın katlandığı maliyetlerin fazla olduğunu gösterebilmektedir. Yüksek oranda maliyetler brüt satış kârını (firma kârlılığını) 2004 yılında % 8,12’ ye, 2005 yılında 8,80’ e düşürmektedir. Bu rakamlar oldukça düşüktür. Böyle bir sonuç firmanın giderlerin tamamının veya çok büyük bir kısmını karşılamada problem yaşayacağını göstermektedir. Normal şartlar altında satılan malın maliyeti net satışların yarısı ve ya yarısından biraz fazla olması uygundur. Çünkü, burada katlanılan giderler de düşüldükten sonra kâr veya zarara ulaşılabacaktır. Maliyetlerde ki azalışlar satışlarda ki azalışlardan biraz daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. *Faaliyet giderleri*; faaliyet giderleri 2004 yılında % 7,67, 2005 yılında % 7,44 olarak gerçekleşmiştir. Giderler, firmanın devamlılığını sağlamak için yaptığı, o yılda tüketilen varlıklardır. *Faaliyet kârı veya zararı*; satış indirimleri, maliyetler ve faaliyet giderleri düşüldükten sonra firmanın ana faaliyetleri sonucu durumunu gösteren faaliyet kârı veya zararına ulaşılmaktadır. Firma 2004 ve 2005 yıllarını faaliyet kârı ile kapatmıştır. 2004 yılında oran % 0,46, 2005 yılında % 1,36 olarak gerçekleşmiştir. Oran firmanın karşılaşılabileceği finansman giderlerini karşılamada yetersiz kalabilir. *Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar*; bu grupta yer alan tutar enflasyon düzeltmelerinden kaynaklanan zararlardır. Oran % 1,28 olarak gerçekleşmiş fakat tutar olarak yüksek bir rakam olarak görülebilir. *Finansman giderleri*; firmanın üçüncü kişilerden almış olduğu kredilere istinaden ödedikleri faiz, komisyon ve bankalarca firmanın işlemleri nedeniyle firma hesabından yapılan ödemeler yer almaktadır. Oranlar, 2004 yılında % 0,18, 2005 yılında % 0,01 olarak gerçekleşmiştir. Firmanın yabancı kaynak kullanımından kaynaklanan faiz yükü 2005 yılında azalmıştır. *Olağan kâr veya zarar*; Buraya kadar firma faaliyet konuları (beklenen) ile ilgili olan kalemler sıralanmıştır. Olağan kâr veya zarar kalemi tüm bu faaliyetlerle ilgili olarak oluşan kâr veya zararı göstermektedir. Firmanın olağan kâr zarar kalemi 2004 yılından 2005 yılına geçerken kâr eğilimi göstermiştir. 2004 yılında firma zarar ettiği için oran negatif değer almış ve % 1,01 olarak gerçekleşmiştir. *Olağandışı gelir ve kârlar*; firmanın faaliyetleri dışında beklenmeyen fakat oluşabilecek

gelirlerin izlendiği kalemleri içerir. Kalemin oranı 2004 yılı için % 0,11 olarak gerçekleşmiştir. *Dönem kârı veya zararı*; bu kalem firmanın olağandışı (beklenmeyen) gelir ve kârlarının olağan kâra eklenmesi, olağandışı gider ve zararların düşülmesi sonucu oluşan net rakamdır. Bu kalem 2004 yılı için 28,618,34 YTL zarar, 2005 yılı için 42.466,48 YTL kâr etmiş olarak gözükmektedir. *Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılıkları*; bu kalem dönem kârı veya zararından vergi karşılıklarının hesaplanıp gösterildiği kalemdir. 2004 yılı zararlar kapatılırken 2005 yılı kârla kapatılmış ve karşılık olarak 4.906,07 YTL karşılık ayrılmış ve devlete ödenmiştir. *Dönem net kârı veya zararı*; karşılıklar da ayrıldıktan sonra kalan net kâr yıl sonunda gelir tablosunda veya bilançoda görülecek kâr veya zarardır. Bu dağıtılacak, yedeklerin ayrılacağı veyahut yatırımcıların ilgilendiği kâr veya zarardır. Firma 2004 yılında 28.618,34 YTL net zararlar kapatırken 2005 yılını 37.560,41 YTL net kârla kapamıştır.

6.2.3.3.2. Trend Analizleri

Trend yüzdeleri işletmelerin mali tablolarında yer alan kalemlerin yıllar itibarı ile seyrini ortaya koyan analiz tekniğidir. (ÖZER, Mevlüt 1997)

Firmanın 2004 ve 2005 yılları bilançoları incelendiğinde 2005 yılında firma bilanço kalemleri anlamında gelişme göstermiş gibi görünmektedir. *Dönen varlıklar*; 2004 yılında 2005 yılına göre % 137 oranında artış göstermiştir. Hazır değerler kalemlerinde 2004 yılında negatif değer almış 2005 yılında artış göstererek pozitif değer almıştır. Hazır değerler kaleminde de artışın asıl nedeni alınan çekler kaleminin % 349,42' lik bir artış göstermesidir. Bu durum firmanın satışlarında 2005 yılından itibaren tahsilatlarını çekle yaptığına yöneldiğini belki de en azından alacaklarını garanti altına alabilmek amaçlı çek alımlarının arttığını gösterebilmektedir. Ticari alacaklar grubunda; firmanın ticari alacakları 2005 yılında 2004 yılına göre % 52,63 oranında azalmıştır. Bu durum firmanın tahsilatlarını hızlandırdığını veya satışlarında azalma meydana geldiğini gösterebilmektedir. Alacak senetleri kaleminde çok fazla değişiklik meydana gelmemiştir 2005 yılında % 2,91' lik bir artış meydana gelmiştir. Stoklar grubunda; firma 2005 yılında ilk madde ve malzeme stoklarını arttırmıştır. Satışlara bakıldığında 2005 yılında azalma eğilimi göstermektedir. Burada firmanın üretimin devamlılığı için ilk madde ve malzeme stokları bulundurmaya başladığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer dönen varlıklar kalemleri; devreden KDV kalemi 2005 yılında 2004 yılına göre % 204,08 oranında artış göstermiştir. Bu durum firmanın devletten KDV alacağını arttığını göstermektedir.

Duran varlıklar; 2004 yılında 2005 yılına göre % 43,76 oranında artış göstermiştir. Duran grubunu daha çok maddi duran varlıklardan oluşmaktadır. Maddi duran grubu 2004 yılında

2005 yılına göre % 648,64 oranında artış göstermiştir. Firma pazarlama faaliyetlerini kendi yöneticileri vasıtasıyla yapmaktadır ve geniş bir pazarlama ağı kurma çabasıdadırlar. Bu sebeplerde dolayı firma araçlarını yenileme ihtiyacı duymuştur. Gelecek yıllara ait giderleri; firmanın yaptığı giderlerin ilgili yılda düşülemeyen ve gelecek yıllara sarkan giderlerinin izlendiği hesaptır. Firma önceki yıllarda kaydı yapılan giderlerini 2005 yılında gider olarak kullanmış ve kayıtlarına intikal ettirmiştir.

Pasif taraftaki kalemlere bakıldığında genel anlamda artış gözlenmektedir. Kısa vadeli yabancı kaynaklar kalemi 2005 yılında 2004 yılına göre % 113,59 oranında artış göstermiştir. Kısa vadeli yabancı kaynak kalemlerinde mali borçlarda 2005 yılında % 100' lük bir artış meydana gelmiştir. Bu artış firmanın kullandığı rotatif kredilerden ve araç alırken kullandığı krediler nedeniyle artış göstermiştir. Ticari borçlar kalemlerinde 2005 yılında % 60,05 oranında azalış meydana gelmiştir. Firma borçlarını peşin ödemiş olabilir, aldığı müşteri çeklerini de mal aldığı firmalara ciro etmiş olabilir. Bu yüzden firma borçlarında azalma meydana gelmiştir. Vergi ve yükümlülükler oranında 2005 yılında % 88,13 oranında azalmıştır. Azalma nedeni olarak firmanın işçileri için ödediği gelir vergisi kesintilerinin 2005 yılı sonu itibarı ile ortadan kalkmasıdır. Borç ve gider karşılıkları kaleminde 2005 yılında % 100' lük bir artış meydana gelmiştir. bu firmanın 2005 yılında kâr ettiğini bunlara istinaden karşılık ayrıldığını göstermektedir. Uzun vadeli yabancı kaynaklarda 2005 yılında % 100' lük bir artış meydana gelmiştir. Bu firmanın araç kredilerinin ve bankalardan kullandığı kredilerin daha sonraki yıllara tekabül eden ödemelerini içermektedir. Son grup öz kaynaklar grubu 2005 yılında % 11,82' lik artış göstermiştir. Ödenmiş sermaye kalemlerinde herhangi bir değişiklik olmamıştır. Geçmiş yıl zararları % 1492,60 oranında artış göstermiştir. Bu artışın nedeni firmanın 2004 yılında etmiş olduğu zararın bu hesaba alınması nedeniyle. Dönem net kâr ve zararında 2005 yılında net zararda % 100' lük bir azalma, 2005 yılında net kârda da aynı şekilde % 100' lük bir artış meydana gelmiştir. bu firmanın 2004 yılını zararla 2005 yılını da kârla kapadığını göstermektedir.

Çizelge 41. Bilanço Trend Analizleri

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI (Aktif)	2004	2005	% Eğilim
I- DÖNEN VARLIKLAR			
A.HAZIR DEĞERLER	(185.752,34)	153.671,41	182,73
1. Kasa	900,75	1.529,48	169,80
2. Alınan Çekler	73.350,00	329.652,45	449,42
3. Bankalar		5.930,00	100,00
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	(260.003,09)	(183.440,52)	70,55
C. TİCARİ ALACAKLAR	668.945,00	344.986,28	51,57
1. Alıcılar	617.505,00	292.486,28	47,37
2. Alacak Senetleri	36.440,00	37.500,00	102,91
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	15.000,00	15.000,00	
D. DİĞER ALACAKLAR			
5. Diğer Çeşitli Alacaklar			
E. STOKLAR		142.550,67	100,00
1. İlk Madde ve Malzeme		142.550,67	100,00
2. Yarı Mamuller			
3. Mamuller			
4. Ticari Mallar			
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI			
1. Gelecek Aylara Ait Giderler			
2. Gelir Tahakkukları			
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	12.423,88	37.778,52	304,08
1. Devreden KDV	12.423,88	37.778,52	304,08
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>495.616,54</u>	<u>678.986,88</u>	<u>137,00</u>
II- DURAN VARLIKLAR			
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	7.341,13	54.958,96	748,64
1. Arazi ve Arsalar			
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri			
3. Binalar			
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	4.545,00	4.545,00	
5. Taşıtlar	3.631,32	58.449,15	1609,58
6. Demirbaşlar	4.301,60	4.301,60	
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(5.361,79)	(12.336,79)	240,17
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar			
9. Verilen Avanslar			
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	1.331,45	1.331,45	
1. Haklar	1.987,24	1.987,24	
2. Birikmiş Amortismanlar (-)	(655,79)	(655,79)	
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	7.188,80		(100,00)
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	7.188,80		(100,00)
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>15.861,38</u>	<u>56.290,41</u>	<u>354,89</u>
AKTİF TOPLAMI	511.477,92	735.277,29	143,76

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI (Pasif)	2004	2005	% Eğilim
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
A.MALİ BORÇLAR		302,848,54	100,00
1. Banka Kredileri		192,961,18	100,00
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri		109.887,36	100,00
B. TİCARİ BORÇLAR	184.109,76	73.550,47	39,95
1. Satıcılar	184.109,76	73.550,47	39,95
C. DİĞER BORÇLAR			
1. Ortaklara Borçlar			
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	9.507,10	1.128,18	11,87
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	7.827,35	1.128,18	14,41
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.679,75		(100,00)
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		2.328,63	100,00
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.		4.906,07	100,00
2. Diğer Yükümlülükler		(2.577,44)	100,00
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>193.616,86</u>	<u>379.855,82</u>	<u>213,59</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
A.MALİ BORÇLAR		152.438,59	(100,00)
1. Banka Kredileri		139.275,97	(100,00)
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		14845,20	
3. Ertilenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		(1.682,58)	
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI			(100,00)
2.Gider Tahakkukları			(100,00)
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI			
III- ÖZKAYNAKLAR			
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	348.396,75	348.396,75	
1.Sermaye	300.000,00	300.000,00	
2. Ödenmemiş Sermaye (-)			
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	48.396,75	48.396,75	
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)			
C.KÂR YEDEKLERİ			
1. Yasal Yedekler			
2. Olağanüstü Yedekler			
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI			
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(1.917,35)	(30.535,69)	1.592,60
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(28.618,34)	37.560,41	231,25
1. Dönem Net Kârı		37.560,41	100,00
2. Dönem Net Zararı (-)	(28.618,34)		(100,00)
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>317.861,06</u>	<u>355.421,47</u>	<u>111,82</u>
PASİF TOPLAMI	511.477,92	735.277,29	143,76

Çizelge 42. Gelir Tablosu Trend Analizleri

Ş.YEMA.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	2005	% Eğilim
A.BRÜT SATIŞLAR	3.178.953,33	3.149.919,63	99,09
1. Yurtiçi Satışlar	3.178.953,33	3.149.777,04	99,09
2. Yurtdışı Satışlar			
3. Diğer Gelirler		142,59	100
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	900,00	737,12	81,90
1. Satıştan İadeler (-)	900,00	737,12	81,90
2. Satış İskontoları (-)			
3. Diğer İndirimler (-)			
C. NET SATIŞLAR	3.178.053,33	3.149.182,51	99,09
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	2.919.891,02	2.872.156,03	98,37
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	2.919.891,02	2.849.100,93	97,58
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		23.055,10	100,00
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)			
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)			
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	258.162,31	277.026,48	107,31
E. FAALİYET GİDERLERİ	243.637,48	234.259,27	96,16
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)			
2. Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	243.206,98	234.259,27	96,32
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	430,50		(100,00)
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	14.524,83	42.767,21	294,44
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR			
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri			
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri			
3. Faiz Gelirleri			
4. Komisyon Gelirleri			
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar			
6. Menkul Kıymet Satış Kârları			
7. Kambiyo Kârları			
8. Reeskont Faiz Gelirleri			
9. Enflasyon Düzeltme Kârları			
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar			
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	40.762,15		(100,00)
1. Komisyon Giderleri (-)			
2. Karşılık Giderleri (-)			
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)			
4. Kambiyo Zararları (-)			
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)			
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	40.762,15		(100,00)
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)			
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	5.840,00	300,73	5,15
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	5.840,00	300,73	5,15
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(32.077,32)	42.466,48	232,39
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	3.459,00		(100,00)
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları			
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	3.459,00		(100,00)
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	0,02		(100,00)
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)			
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)			
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0,02		(100,00)
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	42.466,48	232,39
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)		4.906,07	100,00
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	37.560,41	231,25

Gelir tablosuna bakıldığında 2005 yılında bazı kalemlerde 2004 (baz yıl) yılına göre artış ve azalışlar gözlenmektedir. 2005 yılında firmanın faaliyetleri satış rakamları % 0,91, satış indirimleri % 18,10, satış maliyetleri de % 1,63 oranında azalış göstermiştir. Maliyetlerin azalış oranı satışların azalış oranından fazla olmuştur. Firmanın net satışları % 0,91 oranında azalmış fakat brüt satış kârı % 7,31 oranında artış göstermiştir. Bunun nedeni satış indirimlerinde tutar olarak az fakat oran olarak yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Faaliyet giderleri % 3,84 oranında azalma gerçekleşmiş ve artış faaliyet kârını düşürmektedir. Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri faaliyet giderleri içinde önemli paya sahiptir. Satışların azalış oranının pazarlama, satış ve dağıtım giderlerindeki azalış oranından az olması olumlu bir unsur olarak değerlendirilebilir. Satışlardaki % 0,91'lik azalışa karşın faaliyet giderlerindeki % 3,84 oranında azalış gerçekleşmiştir. Burada yapılan giderlerin önümüzdeki yıllarda firmayı nasıl etkileyeceği yani uzun vadede yapılan yatırımlarla ilgili olup olmadığı da göz önüne alınmalıdır . Tüm bunlara rağmen firmanın faaliyet kârı % 194,44 oranında artış göstermiştir. Bu durum firmanın finansman giderlerini karşılamada sorun yaşamayacağını gösterebilmektedir. Diğer taraftan finansman giderlerinde 2005 yılında % 94,85 oranında azalış gerçekleşmiştir. Olağan gelir veya kâr kalemi 2005 yılında % 332,39 oranında artış göstermiştir. Firma 2005 yılını kârla kapadığından vergi üzerinden karşılık ayrılmıştır. Firma sonuçta 2005 yılında net kârlılığını % 331,25 oranında arttırmıştır.

6.2.3.3.3. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

Karşılaştırmalı mali tablolar analizi işletmenin en az iki yıllına ait verilerin aynı mali çizelgede birleştirilmesi, bunların karşılaştırılması yoluyla tespit edilecek artış ve azalışların yorumlanmasıyla işletme faaliyetleri hakkında bilgi sağlayan mali analiz tekniğidir. Karşılaştırmalı analiz ile işletmenin verimlilik, kârlılık, mali yapısı gibi konularda detaylı bilgi elde edilir. (Özer, 1997)

Ş.Yem A.Ş'nin 2004 ve 2005 yılları bilançoları karşılaştırmalı analize tabi tutulduklarında 2005 yılında bilanço varlık / kaynaklarında % 44' lük artışın gerçekleştiği görülmektedir. Bilanço varlıkları (aktifi) incelendiğinde dönen varlıklar ve duran varlıklardan oluşmaktadır.

Dönen Varlıklar ; dönen varlıklar genel toplamda 183.370,34 YTL ve % 37 oranında artış göstermiştir. Dönen varlıkların artmasının en temel nedenleri, firmanın, hazır değerler kalemlerinin pozitif değer alması ve 2005 yılında ilk madde ve malzeme stoku bulundurulması olduğu söylenebilir.

Hazır değerler grubunda; kasa hesabındaki 628,73 YTL ve % 69,80 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Firma bu miktarda parayı günün gerekleri neticesinde bırakmış olabilir. Satışlara karşılık alınan müşteri çeklerinin 2004 yılına göre 256.305,45 YTL ve % 349,42

oranında artış göstermesi hazır değerler kaleminin pozitif değer almasına ve oranın yüksek çıkmasına neden olmuştur. Bu kadar artış firmanın tahsilatlarında artık daha çok çek alımına yöneldiğini göstermekle beraber bu kadar yüksek rakamın olması ödeme tarihlerinde çeklerin ödenmemesi durumunda firmanın sıkıntı yaşama riskini ortaya çıkarabilir. Bankalar kalemi 5.930,00 YTL artış göstermiştir. Bu artış ticari faaliyetlerin neticesinde olabilmektedir. Ticari alacaklarda 2005 yılında 323.958,72 YTL ve % 48,43 oranında azalma gerçekleşmiştir. Bunun nedenleri; satışlardaki azalışlar, tahsilatların yapılabilmesinden, kredili satış yapılmamasından veya vadelerin uzatılmasından olabilir. Stoklar kalemi 2005 yılında 142.550,67 YTL artış göstermiştir. Stoklar kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiği düşünülürse stok devir hızına bağlı olarak stokların kaç günde paraya çevrildiği konusuna dikkat edilmelidir. Çünkü, borçların ödenmesi üretilen mamullerin satışı sonucu oluşacak gelirle olacaktır. Diğer dönen varlıklar, devreden KDV kalemi 2005 yılında 25.354,64 YTL ve % 204,08 oranında artış göstermiştir. Bu durumda firmanın ödediği KDV tutarının tahsil ettiği tutardan daha düşük olduğu söylenebilir.

Duran Varlıklar; 2005 yılında 40.429,03 YTL ve % 254,89 oranında artış göstermiştir. Artışın asıl nedeni taşıtlarda 2005 yılında yapılan yenilemedir.

Maddi duran varlıklar; maddi duran varlıkları 2005 yılında 2004 yılına göre 47.617,83 YTL ve % 648,64 oranında bir artış göstermiştir. Bunun nedeni; firmanın pazarlama faaliyetlerine önem vermesi neticesinde taşıtların yenilerek, kalemin 2005 yılında 54.817,83 YTL ve % 1.509,58 oranında artış göstermiş olmasıdır. Amortisman giderlerinin tutarı ve oranı da otomatik olarak maddi duran varlıkların artması sonucu artmıştır. Maddi olmayan duran varlıklar kalemlerinde herhangi bir değişiklik gerçekleşmemiştir. Gelecek yıllara ait giderlerde dönemleri geldiğinden vadeleri bir yılın altına düştüğünden gider olarak kayıtlara alınmışlardır.

Çizelge 43. Bilanço Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005	(+) (-) Fark	% Değişim
I- DÖNEN VARLIKLAR				
A. HAZIR DEĞERLER	(185.752,34)	153.671,41	339.423,75	282,73
1. Kasa	900,75	1.529,48	628,73	69,80
2. Alınan Çekler	73.350,00	329.652,45	256.305,45	349,42
3. Bankalar		5.930,00	5.930,00	100,00
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	(260.003,09)	(183.440,52)	(76.502,57)	(29,45)
C. TİCARİ ALACAKLAR	668.945,00	344.986,28	(323.958,72)	(48,43)
1. Alıcılar	617.505,00	292.486,28	(325.018,72)	(52,63)
2. Alacak Senetleri	36.440,00	37.500,00	1.060,00	2,91
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	15.000,00	15.000,00	0,00	
D. DİĞER ALACAKLAR				
5. Diğer Çeşitli Alacaklar				
E. STOKLAR		142.550,67	142.550,67	100,00
1. İlk Madde ve Malzeme		142.550,67	142.550,67	100,00
2. Yarı Mamuller				
3. Mamuller				
4. Ticari Mallar				
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI				
1. Gelecek Aylara Ait Giderler				
2. Gelir Tahakkukları				
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	12.423,88	37.778,52		204,08
1. Devreden KDV	12.423,88	37.778,52	25.354,64	204,08
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>495.616,54</u>	<u>678.986,88</u>	183.370,34	<u>37,00</u>
II- DURAN VARLIKLAR				
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	7.341,13	54.958,96		648,64
1. Arazi ve Arsalar			47.617,83	
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri				
3. Binalar				
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	4.545,00	4.545,00		
5. Taşıtlar	3.631,32	58.449,15		1.509,58
6. Demirbaşlar	4.301,60	4.301,60	54.817,83	
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(5.361,79)	(12.336,79)		140,17
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar			7.200,00	
9. Verilen Avanslar				
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR				
1. Haklar	1.331,45	1.331,45		
2. Birikmiş Amortismanlar (-)	1.987,24	1.987,24		
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	7.188,80			(100,00)
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	7.188,80		(7.188,80)	(100,00)
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>15.861,38</u>	<u>56.290,41</u>	7.188,80	<u>254,89</u>
AKTİF TOPLAMI	511.477,92	735.277,29	<u>40.429,03</u>	43,76
			223.799,37	

Kısa vadeli yabancı kaynaklar; 2005 yılında firmanın kısa vadeli yabancı kaynakları 186.238,96 YTL ve % 96,19 oranında artış göstermiştir. Hesap grubu incelendiğinde artışın ağırlıklı olarak mali borçlanmalardan kaynaklandığı görülmektedir. Mali borçlar 2005 yılında 302.848,54 YTL tutarında artış göstermiştir. Bunun nedeni maddi duran varlık alımlarının

banka kredileri ile yapılması veya firmanın nakit ihtiyacını gidermek için rotatif krediler kullanmasıdır. Burada mali borçlara fazla yüklenilmiş ve bunun sonucu da kısa vadeli yabancı kaynak kullanımını artmıştır. Bu durum işletme aleyhine olarak yorumlanabilir fakat firmanın mali yapısı bunu kaldıracak düzeydedir. Ticari borçlar kaleminde 2005 yılında 110.559,29 YTL ve % 60,05 oranında azalış meydana gelmiştir. bunun nedeni firmanın kredili borçlarını ödemesi ve her türlü nakit çıkışı gerektiren işlemlerde banka kredisi kullanmaya başlamasıdır. Vergi ve yükümlülükler de azalışların nedeni firmanın çalışan işçilerini işten çıkarması neticesinde devlete ödediği gelir vergisi kesintilerinin azalmasıdır.

Öz kaynaklar grubunda 2005 yılında 37.560,41 YTL ve % 11,82 oranında artış gerçekleşmiştir.

Ödenmiş sermayede 2005 yılında tutar ve oran olarak değişiklik meydana gelmemiştir. Geçmiş yıl zararları 2004 yılı zarar tutarı olan 28.618,34 YTL ve % 14,93 oranında artış göstermiştir. Dönem net kâr / zarar kalemi 2004 yılında zarar edilmesi ve 2005 yılında da kâr edilmesi neticesinde artış ve azalış göstermiştir.

Ş.YEM A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005	(+) (-) Fark	% Değişim
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR				
A.MALİ BORÇLAR		302.848,54	302.848,54	100,00
1. Banka Kredileri		192.961,18	192.961,18	100,00
4.Uzun Vadeli Krd Anapara,Tak.ve Faizleri		109.887,36	109.887,36	100,00
B. TİCARİ BORÇLAR	184.109,76	73.550,47	(110.559,29)	(60,05)
1. Satıcılar	184.109,76	73.550,47	(110.559,29)	(60,05)
C. DİĞER BORÇLAR				
1. Ortaklara Borçlar				
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	9.507,10	1.128,18	(8.378,92)	(88,13)
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	7.827,35	1.128,18	(6.699,17)	(85,89)
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.679,75		(1.679,75)	(100,00)
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI				
1. Dönem Kârı Ver. ve Diğer Yas.Yük.Karş.		2.328,63	2.328,63	100,00
2. Diğer Yükümlülükler		4.906,07	4.906,07	100,00
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>193.616,86</u>	<u>379.855,82</u>	<u>186.238,96</u>	<u>96,19</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR				
A.MALİ BORÇLAR				
1. Banka Kredileri				
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar				
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)				
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI				
2.Gider Tahakkukları				
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI				
III- ÖZKAYNAKLAR				
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	348.396,75	348.396,75		
1.Sermaye	300.000,00	300.000,00		
2. Ödenmemiş Sermaye (-)				
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	48.396,75	48.396,75		
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)				
C.KÂR YEDEKLERİ				
1. Yasal Yedekler				
2. Olağanüstü Yedekler				
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI				
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(1.917,35)	(30.535,69)	28.618,34	1.492,60
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(28.618,34)	37.560,41	66.178,75	231,25
1. Dönem Net Kârı		37.560,41	37.560,41	100,00
2. Dönem Net Zararı (-)	(28.618,34)		(28.618,34)	(100,00)
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>317.861,06</u>	<u>355.421,47</u>	<u>37.560,41</u>	<u>11,82</u>
PASİF TOPLAMI	511.477,92	735.277,29	223.799,37	43,76

Gelir tablosu firmanın iki tarih arasındaki mali durumunu gösteren tablodur. Ş.Yem A.Ş' nin gelir tabloları çizelge 43' de karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Firmanın gelir tablosu incelendiğinde yurtiçi satışlarında % 0,91 oranında ve 29.033,70 YTL azalma gerçekleşmiştir. Satışlar üzerinde durulması gereken en önemli unsurdur. Çünkü, işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri kârlılığa bağlıdır. Kârlılığı etkileyen en önemli unsur

ise satışlarda ki başarıdır. Burada satışların düşmesi olumsuz bir durum olmasına rağmen kârlılıkların yükselmesi firmanın lehinedir. Satış indirimleri % 18,10 oranında azalmıştır. Bunun nedeni; iyi bir satış politikası izlenmiş ve müşteri memnuniyeti sağlanmıştır. Net satışlarda, brüt satışlardaki % 0,91' lik azalma etkisini aynı oranda göstermiştir. Satışların maliyeti % 1,63 oranında azalmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken maliyetlerde ki azalmanın satışlardaki azalmadan daha az olduğudur. Bu durum önemlidir, çünkü, firmanın kâr marjını etkilemektedir. Firmanın brüt satış karı % 7,31 oranında artmıştır. Bu durum firmanın mallarını 2004 yılına göre daha yüksek kâr marjıyla sattığı anlamına gelmektedir. Faaliyet giderleri % 3,85 oranında azalmıştır. Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri % 3,68 oranında azalmıştır. Satışlardaki % 0,91 oranındaki azalışa göre faaliyet giderlerindeki % 3,85 azalış oranı firma lehinedir. Bu azalmanın uzun dönemdeki etkilerinin de göz önüne alınması gereklidir. Tüm bu unsurlara bağlı olarak faaliyet kârı % 194,44 oranında artış göstermiştir. 2004 yılında olağan gider ve zararlarda yer alan rakam enflasyon düzeltmelerinden kaynaklanmaktadır. Enflasyon düzeltmeleri ile ilgili şartlar gerçekleşmediği sürece hareket görece kalem değildir. Finansman giderleri firma faaliyetlerine göre düşük olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında % 94,85 oranında azalma meydana gelmiştir. Olağan kâr veya zarar kalemi 2005 yılında % 232,39 oranında kâra dönmüştür. 2004 yılındaki zararın nedeni enflasyon düzeltmelerinden kaynaklanmaktadır. Olağandışı gelir ve kârlar ile olağandışı gider ve zararlar arizi olarak ortaya çıkan kalemlerdir bu yüzden işletme faaliyetlerinin genel değerlendirilmesinde etkili bir unsur değildirler. Olağandışı gelir ve kârlar ile gider ve zararlarda kalemlerinde 2005 yılında herhangi bir hareket olmamıştır. Dönem kârı veya zararı; bu kalem vergi öncesi görülen kârı içermektedir. 2004 yılında zarar eden firma 2005 yılında 42.466,48 kâr elde etmiştir. Vergi karşılıkları kalemi; 2005 yılında firma faaliyetleri sonucunda kâr etmiştir ve devlete vergi olarak ödemesi gereken 4.906,07 YTL tutar hesaplanmıştır. Dönem net kârı veya zararı vergi tutarı hesaplandıktan bilançoda görülecek olan kârdır. Firma 2005 faaliyetleri sonucunda 37.560,41 YTL net kâr elde etmiştir.

Çizelge 44. Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

Ş.YEMA.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	2005	(+) (-) Fark	% Değişim
A.BRÜT SATIŞLAR	3.178.953,33	3.149.919,63	(29.033,70)	(0,91)
1. Yurtiçi Satışlar	3.178.953,33	3.149.777,04	(26.179,29)	(0,92)
2. Yurtdışı Satışlar				
3. Diğer Gelirler		142,59	142,59	100,00
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	900,00	737,12	(162,88)	(18,10)
1. Satıştan İadeler (-)	900,00	737,12	(162,88)	(18,10)
2. Satış İskontoları (-)				
3. Diğer İndirimler (-)				
C. NET SATIŞLAR	3.178.053,33	3.149.182,51	(28.870,82)	(0,91)
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	2.919.891,02	2.872.156,03	(47.734,99)	(1,63)
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	2.919.891,02	2.849.100,93	(70.790,09)	(2,42)
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		23.055,10	23.055,10	100,00
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	258.162,31	277.026,48	18.864,17	7,31
E. FAALİYET GİDERLERİ	243.637,48	234.259,27	(9.378,21)	(3,85)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2. Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	243.206,98	234.259,27	(8.947,71)	(3,68)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	430,50		(430,50)	(100,00)
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	14.524,83	42.767,21	28.242,38	194,44
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR				
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri				
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3. Faiz Gelirleri				
4. Komisyon Gelirleri				
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6. Menkul Kıymet Satış Kârları				
7. Kambiyo Kârları				
8. Reeskont Faiz Gelirleri				
9. Enflasyon Düzeltme Kârları				
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar				
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	40.762,15		(40.762,15)	(100,00)
1. Komisyon Giderleri (-)				
2. Karşılık Giderleri (-)				
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4. Kambiyo Zararları (-)				
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	40.762,15		(40.762,15)	(100,00)
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)				
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	5.840,00	300,73	(5.539,27)	(94,85)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	5.840,00	300,73	(5.539,27)	(94,85)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(32.077,32)	42.466,48	74.543,80	232,39
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	3.459,00		(3.459,00)	(100,00)
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları				
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	3.459,00		(3.459,00)	(100,00)
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	0,02		(0,02)	(100,00)
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)				
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)				
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0,02		(0,02)	(100,00)
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	42.466,48	71.084,82	248,39
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)		4.906,07	4.906,07	100,00
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(28.618,34)	37.560,41	66.178,75	231,25

6.2.3.3.4. Oran Analizi

6.2.3.3.4.1. Likidite Oranları

Likidite oranları işletme sahiplerine kısa vadeli yükümlülüklerini zamanında yerine getirip getiremeyeceği konusunda bilgi sağlar.

1. Cari Oran = Dönen Varlıklar / K.V.Y.K.

$$2004 \text{ Yılı} = 495.616,54 / 193.616,86 = 2,56$$

$$2005 \text{ Yılı} = 678.986,88 / 379.855,82 = 1,79$$

Kısa vadeli yabancı kaynaklar ile dönen varlıklar arasındaki ilişkiyi gösteren orandır. Kısa vadeli yabancı kaynakların ödenmesinde herhangi bir sıkıntıya düşülüp düşülmeyeceği konusunda fikir veren rasyodur.(Özer, 1997)

Üretim işletmeleri için genel kabul görmüş değeri 2 olarak alınmaktadır. Bazı durumlarda 2'nin üzerinde olması yetersiz kabul edilir. Bazı durumlarda da 2'nin altında olması yeterli olabilmektedir. Ülkemizde oranın 1,5 olması yeterli görülebilmektedir.

Yem sanayi firması rakamlarına göre oran 2004 yılında 2,56, 2005 yılında 1,79 olarak hesaplanmıştır. Firmanın cari oranı 2005 yılında azalış eğilimi göstermiştir. 2004 yılında 2,56'lık oran firmanın kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmede herhangi bir riskle karşılaşmayacağını göstermektedir fakat, bunun diğer rasyolarla da desteklenmesi gerekir. 2005 yılında oran mali borçların artması nedeniyle 1,79'a düşmüştür. Oran düşmesine rağmen ülkemiz koşullarında yeterli olarak görülebilmektedir.

2. Likidite Oranı = Dönen Varlıklar – Stoklar / K.V.Y.K.

$$2004 \text{ Yılı} = 495.616,54 / 193.616,86 = 2,56$$

$$2005 \text{ Yılı} = 536.436,21 / 379.855,82 = 1,41$$

Bu oranın hesaplanmasında stoklar göz ardı edildiğinden, asit – test oranı cari orana göre daha katı ancak, daha net bir sonuç veren bir orandır. Oranın genel kabul görmüş standardı 1' dir.

Firma 2004 yılında stok bırakmadığından oran cari oranla aynı değerde 2,56 olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında oran azalarak 1,41 olarak hesaplanmıştır. Oranlara göre firma kısa vadeli yabancı yükümlülüklerini karşılama açısından asit – test oranının açısından bir risk bulunmamaktadır.

3. Nakit Oranı = Hazır Değerler + Menkul Kıymetler / K.V.Y.K

$$2004 \text{ Yılı} = - 185.752,34 / 193.616,86 = - 0,95$$

$$2005 \text{ Yılı} = 153.671,41 / 379.855,82 = 0,40$$

Bilançoda hazır değerler grubu içerisinde yer alan nakit ve nakit gibi addolunan değerlerin toplamının kısa vadeli borçları karşılama gücü ölçülmektedir.(Özer, 1997). Oranın 0,20 olması yeterli olarak kabul edilir.

Firmanın 2004 yılında hazır değerleri negatif değer aldığından bölüm sonucu bulunan rakam negatiftir. 2005 yılında firma nakit oranı 0,40 olarak gerçekleşmiştir. Oranın 0,20 olması yeterli kabul edildiğinden çıkan sonuca göre firma hazır değerleriyle kısa vadeli borçlarının % 40' nı karşılayabilmektedir.

4. Satışlar / K.V.Y.K.

2004 Yılı	=	3.178.953,33	/	193.616,86	=	16,42
2005 Yılı	=	3.149.777,04	/	379.855,82	=	8,29

Kısa vadeli borç devir hızının yükselmesi borç ödeme konusunda olumlu bir göstergedir. (Akgüç, 1994)

Firma faaliyetleri sonucu yarattığı kaynaklarla kısa vadeli borçlarını 2004 yılında 16,42 kez, 2005 yılında 8,29 kez ödemektedir. 2005 yılında kısa vadeli yabancı kaynaklarında ki artış oranı satış rakamlarında ki artış oranından daha fazla olmuştur.

6.2.3.3.4.2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar

1. Kaldıraç Oranı = $\frac{K.V.Y.K + U.V.Y.K}{\text{Toplam Varlıklar}}$

2004 Yılı	=	193.616,86	/	511.477,92	=	0,38
2005 Yılı	=	379.855,82	/	735.277,29	=	0,52

Oran, işletme varlıklarının yüzde kaçının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Gelişmiş ülkelerde oran % 50'nin altında olması arzu edilir, ancak ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde oran % 70'lere kadar çıkmaktadır.

Firma oranlarına göre, 2004 yılı için 0,38, 2005 yılı için 0,52 olarak hesaplanmıştır. 2004 yılında firma varlıklarının % 38' ni, 2005 yılında % 52' sini yabancı kaynaklardan sağlamıştır. Hem % 38 hem de % 52 oranı yeterli oranlar olarak kabul edilmektedir. Fakat, oranları değerlendirirken yabancı kaynakların verimli şekilde kullanılıp kullanılmadığı da önemlidir.

2. Öz sermaye Oranı = $\frac{\text{Öz sermaye}}{\text{Toplam Varlıklar}}$

2004 Yılı	=	300.000,00	/	511.477,92	=	0,59
2005 Yılı	=	300.000,00	/	735.277,29	=	0,41

Toplam kaynaklar içerisinde öz sermayenin payını gösteren rasyo toplam kaynakların ne kadar bir kısmının ortaklar tarafından karşılandığını gösterir. (Özer, 1997) oranın % 50' nin üzerinde çıkması istenir.

Oran, varlıkların 2004 yılı için % 59'nun, 2005 yılı için % 41'nin öz kaynaklarla karşılandığını göstermektedir.

3. Toplam Borç	=	Toplam Borç	/	Öz Kaynaklar	=	
2004 Yılı	=	193.616,86	/	317.861,06	=	0,61
2005 Yılı	=	379.855,82	/	355.421,47	=	1,07

Oran, borçlanma katsayısı olarak da adlandırılır. Firmanın borçlanma yoluyla sağladığı yabancı kaynak ile, firma sahip veya sahiplerinin kattığı sermaye arasındaki ilişkiyi gösterir. Gelişmiş ülkelerde, oranın, orta büyüklükteki sınai işletmeleri için 1' i aşmaması gerektiği, genel bir kural olarak benimsenmiştir.

Örnekteki firmada oran 2004 yılı için 0,61, 2005 yılı için 1,07 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılı için oran istenen seviyede iken 2005 yılında artarak 1' in üzerine çıkarak 1,07 oranına yükselmiştir. 2005 yılında firma nispeten biraz daha fazla yabancı kaynak kullanımına gitmiştir.

4. KVK / Toplam Varlıklar (Kaynaklar)

2004 Yılı	=	193.616,86	/	511.477,92	=	0,38
2005 Yılı	=	379.855,82	/	735.277,29	=	0,52

Toplam aktiflerinin ne kadar kısmının kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ya da toplam kaynaklar içerisinde ne kadar kısa vadeli yabancı kaynak bulunduğunu gösteren orandır. (ÖZER, 1997)

Firma için oran 2004 yılı için 0,38, 2005 yılı için 0,52 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılında firmanın varlıklarının % 38'i, 2005 yılında da % 52'si kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılanmıştır. Oran, kısa vadeli yabancı kaynakların varlık finansmanında önemli yer tuttuğunu; firma için risk oluşturabilecek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu kadar yüksek bir oran firmanın kısa vadeli borçlarını ödeme de zorlanabileceğini, kaynak yaratmada da sorunlar yaşayabileceğini gösterebilmektedir.

5. KVK / Toplam Borçlar (KVK + UVK)

2004 Yılı	=	193.616,86	/	193.616,86	=	1,00
2005 Yılı	=	379.855,82	/	379.855,82	=	1,00

Toplam yabancı kaynaklar içerisinde kısa vadeli yabancı kaynakların oranını belirten rasyodur. (Özer, 1997)

Oran, 2004 ve 2005 yılları için 1 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, firmanın yabancı kaynak kullanımında sürekli kısa vadeli yabancı kullanımına gittiğini göstermektedir. Bu durum firmanın kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmede zorlanabileceğini gösterebilmektedir. Firmanın mali krizin var olduğu bir ortamda uzun vadeli yabancı

kaynak kullanımına gitmesi daha rahat ödeme imkanlarına sahip olması anlamına gelebilmektedir. Ş.Yem A.Ş. uzun vadeli yabancı kaynak kullanımından kaçınarak bu imkanda faydalanma yolunu seçmemiştir.

6. UVYK / Toplam Kaynaklar (Pasif) Oranı

2004 Yılı	=	0,00	/	511.477,92	=	0,00
2005 Yılı	=	0,00	/	735.277,29	=	0,00

Oran, toplam aktiflerin ne kadarının uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ya da toplam kaynakların ne kadarının uzun vadeli yabancı kaynaklardan oluştuğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

Firma 2004 ve 2005 yıllarında uzun vadeli yabancı kaynak kullanımına gitmediğinden oran hesaplanmamıştır.

7. UVYK / Devamlı Sermaye (UVYK + Öz Kaynaklar) Oranı

2004 Yılı	=	0,00	/	317.861,06	=	0,00
2005 Yılı	=	0,00	/	355.421,47	=	0,00

Oran, uzun vadeli yabancı kaynakların devamlı sermayenin ne kadarını oluşturduğunu gösterir.(Özer, 1997)

Firma 2004 ve 2005 yıllarında uzun vadeli yabancı kaynak kullanımına gitmediğinden oran hesaplanmamıştır.

8. Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı

2004 Yılı	=	7.341,13	/	317.861,06	=	0,01
2005 Yılı	=	54.958,96	/	355.421,47	=	0,07

Oran, maddi duran varlıkların ne kadar kısmının öz kaynaklarla karşılandığı hakkında bilgi vermektedir.

Oran, 2004 ve 2005 yıllarında maddi duran varlıkların öz kaynakların çok az bir kısmıyla karşılandığını göstermektedir. Bu durum firmada atıl olan öz kaynak bulunduğunu ve bu öz kaynakların yatırımlara yönlendirilmesi durumunda firmanın lehine olabileceği durumunu gösterebilmektedir.

9. Maddi Duran Varlıklar / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklara Oranı

2004 Yılı	=	7.341,13	/	0,00	=	0,01
2005 Yılı	=	54.958,96	/	0,00	=	0,07

Oran, firmanın 1 YTL' lik uzun vadeli borcuna karşılık kaç YTL'lik maddi duran varlığının olduğunu göstermektedir. (Akgüç, 1994)

Firma 2004 ve 2005 yıllarında uzun vadeli yabancı kaynak kullanımına gitmediğinden oran hesaplanmamıştır.

10. Ödenmiş Sermaye / Öz Sermaye Oranı

2004 Yılı	=	348.396,75	/	300.000,00	=	1,16
2005 Yılı	=	348.396,75	/	300.000,00	=	1,16

Oran, öz sermaye yapısını gösterdiği gibi, kâr dağıtım veya oto finansman politikası konularında da bilgi vermektedir. (Akgüç, 1994)

Örnekte oran 2004 ve 2005 yılları için % 116 olarak gerçekleşmiştir. Oranın yüksekliği, öz sermayenin esas itibarı ile ödenmiş sermaye artışı ile sağlandığını, şirket kârlarının büyük bir bölümünün dağıtıldığını veya uzun süreli kârlılık oranının düşük olduğunu gösterebilmektedir.

6.2.3.3.4.3. Faaliyet Oranları

1. Alacak Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar

2004 Yılı	=	3.178.053,33	/	502.468,72	=	6,32
2005 Yılı	=	3.149.182,51	/	454.995,64	=	6,92

Alacak devir hızı, alacakların tahsil kabiliyetini gösteren orandır. Oranın yüksek çıkması alacakların tahsilat dönemlerinin kısaldığını, yüksek çıkması ise tahsilat dönemlerinin uzadığını göstermektedir. (Özer, 1997)

Firma için alacak devir hızları 2004 yılı için 6,32, 2005 yılında içinse 6,92 olarak gerçekleşmiştir. Bunun anlamı firma alacaklarını; 2004 yılında 6,32 kez, 2005 yılında 6,92 kez tahsil etmiştir. 2005 yılında satışlar azalırken kredili satışlarda da aynı şekilde azalma gerçekleşmiştir. Fakat, 2005 yılında alacak devir hızı 0,60 oranında artış göstermiştir.

2. Alacakların Ortalama Tahsil Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

2004 Yılı	=	360	/	6,32	=	56,96
2005 Yılı	=	360	/	6,92	=	52,02

Oran, alacakların kaç günde bir tahsil edildiğini göstermektedir. Oranın yüksek çıkması işletme kaynaklarının alacaklara bağlandığını göstermesi nedeniyle işletme lehine yorumlanmaz. Sürenin düşük çıkması ise, alacakların tahsil süresini kısaltacağından işletme kaynaklarının daha etkin kullanılmasına imkan sağlar. (Özer, 1997)

2004 yılında firma alacaklarını 56,96, 2005 yılında 52,02 günde bir tahsil etmiştir. Firmanın 2005 yılında satışları azalmasına rağmen alacaklarının tahsil süresi azalmıştır. Bunda firmanın tahsilatlarını hızlandırıcı faaliyetlerde bulunmasıdır.

3. Ticari Mallar Dev.Hızı = Satılan Ticari Mallar Maliyeti / Ortalama Ticari Mal Stokları

2004 Yılı	=	0,00	/	79,23	=	0,00
2005 Yılı	=	23.055,10	/	0,00	=	0,00

Bir işletmedeki stokların paraya çevrilebilme hızını gösteren orandır. Stok devir hızı, aynı zamanda bir işletmedeki stokların dönem içerisinde kaç defa yenilendiğini gösterir. (Akgüç, 1994)

Firma 2004 yılında ticari mal satışı yapmadığından, 2005 yılında ise ticari mal stoğu bulundurmadığından oran hesaplanmamıştır.

4. Ticari Malların Stokta Kalma Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

2004 Yılı	=	360	/	0,00	=	0,00
2005 Yılı	=	360	/	0,00	=	0,00

Ortalama stokta kalış süresi, stokların likiditesini göstermektedir. Oran tüm satışları peşin olması halinde, stokların kaç günde bir paraya çevrildiğini, tüm satışların kredili olması halinde stokların ne kadar sürede alacak şekline dönüştüğünü gösterir.

2004 ve 2005 ticari mallar stok devir hızı sıfır olarak hesaplandığından hesaplama yapılamamıştır.

5. Mamul Mallar Devir Hızı = Satılan Mamuller Maliyeti / Ortalama Mamul Stokları

2004 Yılı	=	2.919.891,02	/	0,00	=	0,00
2005 Yılı	=	2.849.100,93	/	0,00	=	0,00

Mamul mallar, işletmede üretilerek satılan malları ifade etmektedir. Oran, üretilen malların ne kadar sürede elden çıkarıldığını göstermektedir. Daha açık ifadeyle, bir hesap döneminde stoktaki malların kaç defa yenilendiğini göstermektedir. (Özer, 1997)

Firmada 2004 ve 2005 yıllarında mamul stoku bulunmadığından hesaplama yapılmamıştır. Firma ürettiği mamullerini hemen satışa sunmaktadır.

6. Mamul Mallar Stokta Kalma Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

2004 Yılı	=	360	/	0,00	=	0,00
2005 Yılı	=	360	/	0,00	=	0,00

Oran, mamul malların ne kadar stokta kaldığını, diğer bir ifade ile ne kadar zamanda satışa gönderildiğini göstermektedir.

Firmada 2004 ve 2005 yıllarında mamul stoku bulunmadığından hesaplama yapılmamıştır.

7. Net Çalışma Sermayesi Devir Hız = Net Satışlar / (Dönen Varlıklar – KVK)

2004 Yılı	=	3.178.053,33	/	301.999,68	=	10,52
2005 Yılı	=	3.149.182,51	/	299.131,06	=	10,53

Oran, işletmenin net çalışma sermayesinin satışlarla yılda kaç kez karşılanabileceğini göstermektedir. Oranın yüksek olması, çalışma sermayesinin yetersiz olduğunu ya da net satışların çok yüksek olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

Firmada, net çalışma sermayesi devir hızı 2004 yılı için 10,52, 2005 yılı için 10,53 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında satışların düşüş gösterdiği oranda net çalışma sermayesi de azalmıştır. Net çalışma sermayesi 2004 ve 2005 yıllarında satışlarla 10 kez karşılanabilmektedir.

8. Toplam Aktiflerin Devir Hızı = Net Satışlar / Toplam Aktifler

2004 Yılı	=	3.178.053,33	/	511.477,92	=	6,21
2005 Yılı	=	3.149.182,51	/	735.277,29	=	4,28

Toplam aktiflerin verimli ve etkin kullanılıp kullanılmadığını ölçmek amacıyla kullanılan orandır. Oranın yüksek çıkması aktiflerin verimliliğini gösterirken, rasyo değerinin küçük çıkması ise aktiflerin verimsiz kullandığını işareti olarak kabul edilir. (Özer, 1997)

Rasyo ile ilgili kesin ve standart bir oran olmamakla birlikte sanayi işletmelerinde 2 civarında, küçük sanayi işletmelerinde ise 4 civarında olması normal karşılanmaktadır. (Özer, 1997). Firmada 2004 yılında 6,21, 2005 yılında 4,28 olarak gerçekleşmiştir.

9. Maddi Duran Varlıkların Devir hızı = Net Satışlar / Ortalama Maddi Duran Varlıklar

2004 Yılı	=	3.178.053,33	/	13.016,95	=	244,15
2005 Yılı	=	3.149.182,51	/	31.150,05	=	101,10

Maddi duran varlıkların ne derecede etkin kullanıldığını gösteren orandır. Ayrıca da, aynı zamanda işletmedeki kapasite kullanımı hakkında da bilgi verir. (Özer, 1997).

Bu rasyo ile ilgili kesin ve standart bir oran olmamakla beraber büyük sanayi işletmelerinde 5 civarında olması normal karşılanmaktadır. Firma da oranlar oldukça yüksek çıkmıştır. Bu durum maddi duran varlıkların kapasitelerinin çok üzerinde kullanıldıklarını gösterebilmektedir. Bu durum maddi duran varlıklarda yıpranmalara neden olabilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus maddi duran varlıklar net değer olarak alınmıştır. Diğer maddi duran varlıklar amortisman yoluyla giderleştirilmiştir fakat hala fabrika da kullanılmaya devam etmektedir.

10. Dönen Varlıkların Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Dönen Varlıklar

$$2004 \text{ Yılı} = 3.178.053,33 / 477.759,49 = 6,65$$

$$2005 \text{ Yılı} = 3.149.182,51 / 587.301,71 = 5,36$$

Brüt çalışma sermayesi devir hızı olarak da adlandırılan dönen varlıklar devir hızı dönen varlıkların net satışlarla kaç kez karşılanabildiğini göstermektedir. (Özer, 1997). Firmanın, dönen varlıklar devir hızı 2004 yılında 6,65, 2005 yılında 5,36 olarak gerçekleşmiştir. Firmanın 2005 yılında devir hızı düşmüştür. Bunun nedeni satışlardaki azalma ve dönen varlıklarda ki artıştır.

11. Ticari Borçların Devir Hızı = Kredili Alışlar / Ortalama Ticari Borçlar

$$2004 \text{ Yılı} = 184.109,76 / 152.850,65 = 1,20$$

$$2005 \text{ Yılı} = 73.550,47 / 128.830,12 = 0,57$$

Oran, işletmenin ortalama olarak ticari borçlarını yılda kaç kez ödediğini gösteren orandır. (Özer, 1997)

Firmanın, ticari borç devir hızı 2004 yılında 1,20, 2005 yılında 0,57 olarak gerçekleşmiştir.

Firma 2005 yılında borçlarını daha uzun sürede ödeyerek kendisine finansman sağlamaktadır. 2004 yılında ise borç ödeme süresi kısalmıştır. Bu durum finansman sıkıntısı yaratabilmektedir.

12. Ticari Borçların Ort.Ödenme Süresi = 360 / Ticari Borçlar Devir Hızı

$$2004 \text{ Yılı} = 360 / 1,20 = 300,00$$

$$2005 \text{ Yılı} = 360 / 0,57 = 631,58$$

İşletmenin kredili alışlarına ilişkin borçlarını ortalama kaç günde bir ödediğini yada kredili alışlara ilişkin işletmeye ortalama kaç gün vade tanındığını göstermektedir.

Firmada birinci yılda borçlar 300 günde bir ödenirken, vade ikinci yılda vade 631 güne yükselmiştir. Borç ödeme vadelerinin uzayıp alacakların tahsil sürelerinin kısılması firma lehine sonuçlar doğurabilmektedir.

13. Duran Varlıkların Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Duran Varlıklar

$$2004 \text{ Yılı} = 3.178.053,33 / 26.902,41 = 118,13$$

$$2005 \text{ Yılı} = 3.149.182,51 / 36.075,90 = 87,29$$

Duran varlıkların satışlarla bir yılda karşılanma oranını gösterir. Bu rasyo değerinin düşük çıkması duran varlıkların fazlalığına işaret ederken, kaynakların verimsiz kullanıldığının da bir belirtisi olarak kabul edilmelidir. Oranın yüksek çıkması ise duran değerlere aşırı bir yatırım yapılmadığını ve kaynakların verimli kullanıldığının göstergesi olarak kabul edilir. (Özer, 1997)

Firmada oranlar 2004 yılı için 118,13, 2005 yılında 87,29 olarak gerçekleşmiştir. Satışlar 2005 yılında azalırken duran varlıkların tutarı yükselmiştir. Sonuç olarak oran azalış göstermiştir.

14. Öz kaynaklar Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Öz kaynaklar

2004 Yılı	=	3.178.053,33	/	311.108,36	=	10,22
2005 Yılı	=	3.149.182,51	/	336.641,27	=	9,35

Oran, işletmede öz kaynakların ne denli etkin kullanıldığının tespiti amacıyla kullanılır. Oranın, yüksek çıkması, öz sermayenin etkin kullanıldığını gösterirken, düşük çıkması ise, etkin kullanılmadığını gösterir. (Özer, 1997)

Firma öz kaynakları oldukça verimli kullanılmıştır. Fakat, işletme öz kaynaklarını arttırarak satış rakamlarını arttırma yoluna gidebilir.

15. Mali Borçlanma Faiz Oranı Rasyosu = Finansman Giderleri / Net Satışlar

2004 Yılı	=	5.840,00	/	3.178.053,33	=	0,0018
2005 Yılı	=	300,73	/	3.149.182,51	=	0,0001

Özellikle yabancı kaynak maliyetlerinin tespitinde kullanılan rasyodur. 2004 ve 2005 yıllarında yabancı kaynakların maliyeti firma için oldukça düşük olarak gerçekleşmiştir. (Özer, 1997)

2005 yılında mali borçların artma eğilimi göstermiştir. Fakat, burada kredi kullanımlarına rağmen finansmanla ilgili giderler maddi duran varlığın maliyetine eklendiğinden gelir tablosunda gözükmemektedir.

6.2.3.3.4.4. Kârlılığa İlişkin Oranlar

Yatırımların Kârlılığına İlişkin Rasyolar

1. Vergi Sonrası Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu = Net Kâr / Öz kaynaklar

2004 Yılı	=	-28.618,34	/	317.861,06	=	0,00
2005 Yılı	=	37.560,41	/	355.421,47	=	0,11

Rasyo, yönetimin başarısının ölçülmesinde önemli bir kriter olarak ele alınır. Bu rasyo ile bulunan oran işletmeye yatırılan bir birim sermayeye ne oranda kâr isabet ettiğini gösterir. (Özer, 1997)

2004 yılında firmada zarar edildiğinden oranın değeri sıfır olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında firma kâr etmiştir. Bir birim sermayeye 0,11 birim kâr isabet etmektedir. Firmada kâr marjının düşük olduğunu gösterebilmektedir.

2. Vergi Öncesi Net Kar / Öz kaynaklar Rasyosu = Net Kâr / Öz kaynaklar

2004 Yılı	=	-28.618,34	/	317.861,06	=	0,00
2005 Yılı	=	42.466,48	/	355.421,47	=	0,12

Vergi öncesi net kar işletmeler arasında daha sağlıklı bir karşılaştırma yapılabilmesi açısından gereklidir. Bu rasyo ile net kar üzerindeki vergiler ihmal edilmekte ve rasyo değerleri vergi öncesi kar üzerinden hesaplanmaktadır. Oranla, işletmeye yatırılan bir birim sermayeye ne oranda kâr isabet ettiğini göstermektedir. (Özer, 1997)

2004 yılında firmada zarar edildiğinden oranın değeri sıfır olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında firma kârla kapamıştır. Firma 1 YTL öz kaynağına karşılık olarak 0,12 YTL kâr etmiştir.

3. Faiz ve Vergi Öncesi Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu

2004 Yılı	=	-22.778,34	/	317.861,06	=	0,00
2005 Yılı	=	42.767,21	/	355.421,47	=	0,12

Faiz ve vergiden önceki kar üzerinden öz sermayenin karlılığını tespit etmeye yönelik olan bu rasyo vergiden önceki net kâra faiz giderlerinin ilavesiyle bulunmaktadır. (Özer, 1997).

2004 yılında firmada zarar edildiğinden oranın değeri sıfır olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında finansman giderleri net kâra % 12 oranında etkide bulunmuştur.

4. Vergi Öncesi ve Sonrası Net Kar / Toplam Aktifler

2004 Yılı	=	-28.618,34	/	511.477,91	=	0,00
2005 Yılı	=	42.466,48	/	735.277,29	=	0,06

Toplam aktiflerin ve toplam kaynakların verimliliğini tespit amacıyla hesaplanan rasyodur. (Özer, 1997).

2004 yılında firmada zarar edildiğinden oranın değeri sıfır olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında firmanın 1 YTL' lik aktifine karşılık 0,06 YTL kâr isabet etmektedir.

Satışların Karlılığı İle İlgili Rasyolar

1. Brüt Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	258.162,31	/	3.178.053,33	=	0,08
2005 Yılı	=	277.026,48	/	3.149.182,51	=	0,09

Brüt satış kârı, firmanın faaliyet giderleri ile diğer giderlerini karşılayabilecek ve firma sahip ve sahiplerine, normal, yeterli bir kâr sağlayacak düzeyde olmalıdır.

Satışların kârlılığı birinci yılda % 8 civarında çıkarken bu oran, ikinci yılda % 9'a yükselmiştir. Satışların düşüş oranında maliyetlerde de azalmalar meydana gelmesi nedeniyle oranda fazla değişiklik meydana gelmemiştir.

2. Net Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	14.524,83	/	3.178.053,33	=	0,0046
2005 Yılı	=	42.767,21	/	3.149.182,51	=	0,0136

Bu rasyo satışların maliyeti ile birlikte faaliyet giderlerinin satışları nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla kullanılır. (Özer, 1997).

Satışların kârlılığı birinci yılda % 04 çıkarken ikinci yılda % 1 civarında çıkmıştır. 2005 yılında satışların maliyetlerinin yanında faaliyet giderlerinde de azalma meydana gelmiştir. Sonuç, olarak da firmanın net faaliyet kârında yaklaşık 3 katlık bir artış meydana gelmiştir.

3. Net Kar / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	-28.618,34	/	3.178.053,33	=	0,00
2005 Yılı	=	37.560,41	/	3.149.182,51	=	0,0119

Bu rasyo ile net satışların net kârlılığı hesaplanmaktadır. Rasyonun sonucunun yüksek olması işletmede satışlara ilişkin net kârlılığın yüksek olduğunu gösterirken rasyonun düşük çıkması ise net kârlılığın düşük olduğunu gösterir. (Özer, 1997).

2004 yılında net kâr olmaması nedeniyle bu oranın değeri sıfır olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında net kâr üzerinden hesaplanan satışların % 1 civarındadır. Oranın düşük olduğu söylenebilir. Bu oranın değerlendirilmesinde rakip firmalar, içinde bulunulan endüstri kolu ve önceki yıllar oranları göz önüne alınmalıdır.

4. Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Rasyosu

2004 Yılı	=	243.637,48	/	3.178.053,33	=	0,08
2005 Yılı	=	234259,27	/	3.149.182,51	=	0,07

Oran, faaliyet giderlerinin net satışlara olan etkisini göstermektedir. Oranın yüksekliği faaliyet giderlerinin fazla olduğunu, düşük çıkması ise faaliyet giderlerinin düşük olduğunu ve satışların verimliliğini göstermektedir.

2004 yılında firmanın faaliyet giderlerinin net satışlara etkisi % 8 civarında iken 2005 yılında oran % 7' ye düşmüştür. Diğer bir ifade ile 2004 yılında satışların % 8'i, 2005 yılında da % 'si faaliyet giderlerine ayrılmıştır.

5. Satışların Maliyeti / Net Satışlar

2004 Yılı	=	2.919.891,02	/	3.178.053,33	=	0,92
2005 Yılı	=	2.872.156,03	/	3.149.182,51	=	0,91

Oran, net satışlar içindeki satışların maliyetini tespit etmede kullanılır. Oranın yüksek olması maliyetlerin yüksek olduğunu dolayısıyla kârlılığın düşeceğini, oranın düşük olması maliyetlerin düşük olduğunu ve satışların kârlılığını yüksek olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997).

2004 yılında firmanın net satışlar içerisindeki satışların maliyetinin payı % 92 iken, 2005 yılında oran % 91' e düşmüştür. Bu oranlara göre satışların maliyetleri net satışlar içerisinde payları yüksek görünmektedir.

6. Finansman Giderleri / Net Satışlar

2004 Yılı = 5.840,00 / 3.178.053,33 = 0,0018

2005 Yılı = 300,73 / 3.149.182,51 = 0,0001

Oran, net satışları içindeki finansman giderlerinin ağırlığının ölçülmesi amacıyla kullanılmaktadır. Oranın yüksek çıkması finansman giderlerinin yüksek olduğunu, oranın düşük çıkması net satışlardan indirilecek finansman giderlerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997).

2004 yılında net satışlar içindeki varlıkların maliyetine eklenmeyen ve net satışlardan düşülmesi gereken finansman giderlerinin payı 0,0018' lik iken, 2005 yılında net satışların 0,0001' lik kısmı finansman giderlerine gitmektedir.

6.2.3.4. Firma SWOT Analizi

Ş.Yem A.Ş.' ye ait ekonomik ve mali bilgilere göre SWOT analizi aşağıda yapılmış ve şekil 2' de verilmiştir.

Şekil 2. Yem Sanayi firması SWOT analizi

<u>STRENGTH</u> <u>(Güçlü Yönler)</u>	<u>WEAKNESS</u> <u>(Zayıf Yönler)</u>
<ul style="list-style-type: none">• Çalışanlar firma ortaklarıdır.• Kuruluş yeri olarak Trakya' nın merkezinde sayılmaktadır.• Firma Anonim Şirket statüsündedir.• Ortakların fason üretim yaptırılan fabrikaya % 50 oranında ortaklığı vardır.• Pazarlama ağı kuvvetlidir.• İyi kurulmuş bir muhasebe sistemi vardır• Sorumlu anlamında kadro olarak yeterlidir.	<ul style="list-style-type: none">• Kuruluş yeri olarak Trakya' nın merkezinde sayılmaktadır.• Ortakların fason üretim yaptırılan fabrikaya % 50 oranında ortaklığı vardır.• Mali anlamda yabancı kaynak kullanımı oldukça yüksektir.• Ulaşım yollarına uzak mesafededir. Firmanın kurulduğu ilçe fazla büyük değildir ve hareketlilik azdır.• Firma merkez adresi kiralıktır.• Firma Anonim Şirket statüsündedir.
<u>OPPORTUNITY</u> <u>(Fırsatlar)</u>	<u>THEREATS</u> <u>(Tehlikeler)</u>
<ul style="list-style-type: none">• Firmada pazarlama faaliyetlerini gerçekleştirenler ortakların kendileridir. Ortaklar eğitilmiş kişilerdir ve kendi firmaların için daha iyi çalışmaktadırlar.• Firma hammadde sağlamada Trakya' da ki çiftçilere oldukça yakındır.• Firma A.Ş. statüsünde kurulmuştur. Bu durum ilişkide bulunan firmalar açısından iyi bir referans oluşturabilir.• Fason üretim yaptırılan firmaya % 50 ortaklığın var olması nedeniyle herhangi bir problem olduğunda çözülebilmektedir.• Pazarlama ağı neredeyse tüm Marmara Bölgesi' ni kapsamakta ve pazar payının artırılması sağlanmaktadır.• Firmanın muhasebe sistemi oldukça iyidir. Bu da hesapların, mutabakatların ve tahsilatların iyi bir şekilde takip edilmesini ve yapılmasını sağlamaktadır.• Firmanın ziraat mühendisi, muhasebe sorumlusu ve genel müdür işletme içerisindedir. Bu da sorunların çözümünü kolaylaştırmaktadır.	<ul style="list-style-type: none">• Firma Trakya' nın ortasındadır. Fakat İstanbul ve Edirne' ye uzaktadır. Piyasalarda ki anlık değişikliklerden geç haberdar olunabilir.• Ortaklar firmaya % 50 oranında ortaklıklar fakat diğer % 50' lik kısım tek bir kişiye aittir. Bu durum kararlar açısından risk oluşturabilir.• Firma kaynak yaratmada sorunlar yaşamakta ve bunun içi bankalardan kredi kullanmakta ve borçlanmaktadır. Bu durum ödemelerde sorun yaratmakta ve faiz yükü oluşturmaktadır.• Firma ana yola uzaktadır bu durum ulaşım maliyetlerini arttırmaktadır.• İlçenin kuzey tarafta kalması nedeniyle çok fazla insan ve ekonomik hareket yoktur• Tekirdağ da bulunan merkez kiralıktır. Kira giderlerinin oluşması ve her an çıkarılma durumları gerçekleşebilir.• A.Ş. statüsünde kurulma ticaret odası ve noter masraflarının daha fazla olmasına neden olmaktadır.

6.3. Süt Sanayi

6.3.1. İşletmenin Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Araştırma Bulguları

Süt firması 1991 yılında “ani” olarak anonim şirket statüsünde kurulmuş büyük bir işletmedir. Firmanın sermayesi kapasitesine ve günün gereklerine uygun bir şekilde yüksek tutulmuştur. 1.500.000,00 YTL olan sermayenin 1.461.514,10 YTL’si ödenmiş, 38.485,90 YTL’si ödenmemiştir. Firma, beş ortaklı bir aile şirketi olarak Çorlu – Velimeşe Beldesinde faaliyette bulunmaktadır. Ayrıca, firmanın İstanbul’da da depoları yer almakta ve burada da satış yapmaktadır.

Çizelgede firmanın 2005 faaliyet dönemine ait finansal göstergeleri yer almaktadır.

Çizelge 45. Finansal Göstergeler

Toplam Gelirler	Toplam Giderler	Ödenen Vergi	Net Kar
8.083.365,85	7.978.113,54	33.662,31	71.589,96

Firma 2005 yılı faaliyetleri sonucunda 112.208,00 YTL brüt kâr elde etmiş ve bunun üzerinden % 30 Kurumlar Vergisi olarak 33.662.31 YTL devlete ödeme yapmıştır.

İşletmenin 2005 yılı faaliyet dönemine ait giderlerinin niteliklerine göre yer almaktadır

Çizelge 46. Gider Nitelikleri

İşçilik Giderleri (Ücr+Ssk)	%	Genel Üretim Giderleri	%	Pazarlama Satış Dağıtım Gid.	%	Genel Yönetim Giderleri	%	Finansman Giderleri	%
566.028,39	30,2	261.370,65	13,9	782.621,14	41,8	254.790,54	13,6	8.859,08	0,50

2005 yılında firmanın, imalat ile ilgili işçilik giderleri 566.028,39 YTL ve genel üretim giderleri 261.370,65 YTL, pazarlama faaliyetleri ile ilgili 782.621,14 YTL, genel yönetim giderleri 254.790,54 YTL ve finansmanla ilgili 8.859,08 YTL giderleri olmuştur.

6.3.2. İşletmenin Ekonomik Faaliyetleri Sonuçlarına Göre Finansal Bulgular

Firmanın 2005 faaliyet dönemine ait hammadde bilgileri dönem başı mevcutları, dönem içi hareketleri ve dönem sonu stokları miktarsal olarak verilmiştir. Çizelgede, süt, süt tozu, fuel oil miktarı “kg” ile, motorin ve lpg litre ile gösterilmiştir.

Çizelge 47. Hammadde Miktar Bilgileri

Hammadde Türleri	Dönembaşı Hammadde Mevcutları	Dönem İçinde Kullanılan Hammadde	Dönemsonu Hammadde Mevcutları	Toplam Hammadde Hareketleri
Süt (Kg)	48.387,00	9.975.585,00	49.889,00 Kg	10.073.861,00
Süt Tozu (Kg)	0,00	70.450,00	0,00	70.450,00
Motorin (Lt)	7.436,00	123.424,00	8.075,00	138.935,00
Fuel-Oil (Kg)	12.000,00	411.815,00	5.105,00	428.920,00
Lpg (Lt)	0,00	3.920,00	0,00	3.920,00

Firmanın 2005 faaliyet dönemine ait hammadde bilgileri tutar (YTL) olarak verilmiştir.

Çizelge 48. Hammadde Tutar Bilgileri

Hammadde Türleri	Birim Fiyat (Ytl / Kg)	Dönembaşı Hammadde Mevcutları	Dönem İçinde Kullanılan Hammadde	Dönemsonu Hammadde Mevcutları	Toplam Hammadde Hareketleri
Süt	0,43	22.183,87	4.292.557,17	19.964,17	4.334.705,21
Süt Tozu	1,25	0,00	88.387,08	0,00	88.387,08
Yoğurt ve Peynir Kapları	0,00	76.736,08	1.079.879,41	50.636,56	1.207.252,05
Kimyevi Maddeler	0,00	11.631,19	170.277,79	15.301,85	197.210,83
Yardımcı Malzemeler	0,00	0,00	60.275,80	7.499,12	67.774,92
Motorin	1,59	9.590,23	198.138,86	12.818,16	220.547,25
Fuel-Oil	0,61	5.167,47	252.564,50	3.104,47	260.836,44
Lpg	1,68	0,00	6.575,80	0,00	6.575,80

Çizelge 47 ve Çizelge 48' de firmanın mamullerin imalatında kullandığı hammaddeler hakkında bilgiler yer almaktadır. Firma süt ürünleri imalatı firması olduğundan doğal olarak süt alımı yüksek tutar ve miktarlardadır (10.073 ton/yıl ve 4.334.705,21 YTL/yıl). Sonra sırasıyla kaplar ve süt ürünleri imalatında kullanılan diğer yardımcı malzemeler yer almaktadır. Akaryakıtlar burada sütün ısıtılması ile ilgili işlemlerde kullanılmaktadır.

Çizelge 47 ve çizelge 48'de gösterilen hammaddelerin temin yerleri yüzde olarak burada verilmiştir.

Çizelge 49. Hammadde Temin Yerleri

Hammadde Temin Yerleri	Süt	Diğer Malzemeler
Şahıslar	100	
Özel Firmalar		100

Firma süt ihtiyacını anlaşmalı olduğu çevre köylerden karşılamaktadır. Kendi araçları ile sütü almakta ve depolarına getirmektedir. Diğer yardımcı malzeme ihtiyaçlarını özel sektörde

faaliyette bulunan firmalardan karşılamaktadır. Burada dikkat çeken nokta ise firma kap ihtiyacını yine firma ortaklarına ait olan başka bir firmadan karşılamaktadır.

Süt sanayi firmasının 2005 faaliyet dönemine ait ürettiği mamullerle ilgili miktar bilgileri (Kg) yer almaktadır.

Çizelge 50. Mamul Miktar Bilgileri

Mamul Türleri	Dönembaşı Mamül Mevcutları	Dönem İçinde Satılan Mamül	Dönemsonu Mamül Mevcutları	Toplam Mamül Hareketleri
18 Kg Peynir (Tnk)	31	7.380	3.606	11.017
5 Kg Peynir (Tnk)	0	7.391	0	7.391
3 Kg Peynir (Tnk)	349	4.820	4.625	9.794
Kaşar Peyniri (Ad)	0	20.004	1.000	21.004
1 Kg Peynir (Tnk)	0	35.112	0	35.112
Kova Yoğurt (Ad)	0	1.539.905	0	1.539.905
4 Kg Yoğurt (Ad)	0	656.266	0	656.266
3,5 Kg Yoğurt (Ad)	0	49.076	0	49.076
3 Kg Yoğurt (Ad)	0	219.252	0	219.252
2 Kg Yoğurt (Ad)	0	205.181	0	205.181
1,75 Kg Yoğurt (Ad)	0	63.827	0	63.827
1,25 Kg Yoğurt (Ad)	0	588.686	0	588.686
0,80 Kg Yoğurt (Ad)	0	241.522	0	241.522
0,50 Kg Yoğurt (Ad)	0	203.956	0	203.956
0,20 Kg Yoğurt (Ad)	0	899.377	0	899.377
1,20 Kg Yoğurt (Ad)	0	35.581	0	35.581
1,00 Kg Yoğurt (Ad)	0	186.413	0	186.413
6 Kg Tepsi Yoğurt (Ad)	0	3.663	0	3.663
Süzme Yoğurt (Ad)	0	4.264	0	4.264
2,75 Kg Yoğurt (Ad)	0	44.455	0	44.455
Krema (Kg)	0	171.277	0	171.277
Ayran (Ad)	0	4.122.919	0	4.122.919

Çizelge 50'de mamul miktar bilgileri, yer almaktadır. Burada firmanın satışını oluşturan kalemlerin daha çok, kova yoğurdu 1.539.905 Kg, 18 Kg Peynir 7.380 Tnk ve küçük ayran 4.122.919 adet olduğu görülmektedir

Çizelge 50'de mamul tutar bilgileri yer almaktadır. Burada firmanın satışını oluşturan kalemlerin yukarıda belirtildiği gibi çok, kova yoğurdu 870.488,26 YTL, 18 Kg Peynir (Tnk) 671.342,18 YT ve küçük ayran 424.760,99 YTL olduğu görülmektedir. Firma değişik ürünlerle tüketiciye hitap etmekte ve ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Çizelge 51. Mamul Tutar Bilgileri (YTL).

Mamul Türleri	Birim Fiyat (Ytl / Kg)	Dönembaşı Mamül Mevcutları	Dönem İçinde Satılan Mamül	Dönem Sonu Mamül Mevcutları	Toplam Hammadde Hareketleri
18 Kg Peynir (Tnk)	60,94	576,23	45.1027,37	219.738,58	671.342,18
5 Kg Peynir (Tnk)	1,54	0	11.362,83	0	11.362,83
3 Kg Peynir (Tnk)	9,94	3.041,73	48.318,04	45.954,53	97.314,30
Kaşar Peyniri (Ad)	4,76	0	95159,66	4.757,02	99.916,68
1 Kg Peynir (Tnk)	3,07	0	107.699,79	0	107.699,79
Kova Yoğurt (Ad)	0,57	0	870.488,26	0	870.488,26
4 Kg Yoğurt (Ad)	0,57	0	375.226,93	0	375.226,93
3,5 Kg Yoğurt (Ad)	2,04	0	100.222,34	0	100.222,34
3 Kg Yoğurt (Ad)	1,73	0	378.247,56	0	378.247,56
2 Kg Yoğurt (Ad)	1,11	0	228.767,34	0	228.767,34
1,75 Kg Yoğurt (Ad)	1,00	0	63.866,13	0	63.866,13
1,25 Kg Yoğurt (Ad)	0,68	0	398.245,22	0	398.245,22
0,80 Kg Yoğurt (Ad)	0,45	0	108.957,26	0	108.957,26
0,50 Kg Yoğurt (Ad)	0,28	0	57.306,14	0	57.306,14
0,20 Kg Yoğurt (Ad)	0,11	0	99.985,01	0	99.985,01
1,20 Kg Yoğurt (Ad)	0,72	0	25.713,02	0	25.713,02
1,00 Kg Yoğurt (Ad)	0,56	0	104.276,73	0	104.276,73
6 Kg Tepsi Yoğurt (Ad)	0,54	0	1.964,03	0	1.964,03
Süzme Yoğurt (Ad)	0,64	0	2.745,33	0	2.745,33
2,75 Kg Yoğurt (Ad)	1,64	0	73.078,24	0	73.078,24
Krema (Kg)	0,43	0	74.238,24	0	74.238,24
Ayran (Ad)	0,10	0	424.760,99	0	424.760,99

Çizelge 51’de süt sanayi firması 2005 yılı faaliyet dönemine ait mamul satış bilgileri (YTL) gösterilmiştir.

Çizelge 52. Mamul Satış Bilgileri (YTL)

Mamul Türleri	Ortalama Birim Fiyat (Ytl / Kg)	Mamül Satış (Miktar)	Mamül Satış (Tutar)
Peynir	9,55	74.707	713.567,69
Yoğurt	0,58	4.941.424	2.887.125,51
Krema	0,43	171.277	74.238,24
Ayran (Adet)	0,10	4.122.919	424.760,99

Çizelge 52’de genel olarak üretilen mamullerin satış tutarları ve miktarları ile bunların ortalama fiyatları yer almaktadır. Firmanın 2005 yılı faaliyetlerinin büyük kısmını yoğurt imalatı (4.941.424 kg ve 2.887.125,51 YTL) kapsamıştır.

Çizelge 53’de firmanın yapmış olduğu satışlara ait yerler ve bunların yüzde oranları yer almaktadır. Firma, ürettiği ürünlerin büyük kısmını bakkallar ve marketler (% 100 – 95 –

100 – 80) satmaktadır. Bunun dışında da Çorlu’da bulunan askeri birliklere de (% 20 – 5) satış işlemleri yapılmaktadır.

Çizelge 53. Mamul Satış Yerleri ve Oranları

Mamul Türleri	Bakkallar/ Marketler	Trakya Birlik	Askeriye
Peynir	100		
Yoğurt	95		5
Krema	100		
Ayran	80		20

Firmanın yapmış olduğu mamul satışlarına ilişkin tahsilat bilgileri ve yüzdeleri verilmiştir.

Çizelge 54. Tahsilat Bilgileri

Mamul Türleri	Nakit	Banka Havalesi	Çek
Peynir	90	10	
Yoğurt	80	15	5
Krema	80	20	
Ayran	90	10	

Satışların büyük çoğunluğunun bakkallar ve marketlere yapılmasının yanı sıra askeri birliklere de yapılması nedeniyle tahsilatlar daha çok nakit olarak yapılmaktadır (% 85 ortalama).

Firmanın satın aldığı hammadde / mamullerin bedellerinin ödeme şekilleri ve yüzde oranların aşağıda verilmiştir.

Çizelge 55. Borç Ödeme Şekilleri

Hammadde Temin Yerleri	Nakit	Banka Havalesi	Çek
Süt	85	15	
Süt Tozu		40	60
Yoğurt Ve Peynir Kapları		100	
Kimyevi Maddeler		35	65
Yardımcı Malzemeler		20	80
Motorin		100	
Fuel-Oil		100	
Lpg		100	

Firma süt alımının kişilerden yaptığından süt bedelleri süt alındıktan peşin olarak ödenmektedir (% 85). Diğer yardımcı malzemelerin ödeme şekilleri firmaların politikalarına göre banka havaleleri ve ya çek ile yapılmaktadır.

Çizelge 56’da aylar itibarı ile personel bilgileri kişi sayısı olarak verilmiştir.

Çizelge 56 . Personel Bilgileri

Aylar	İşçi	Mühendis	Doktor	Ortak	Toplam
Ocak	74	1	1	2	78
Şubat	86	1	1	2	90
Mart	88	1	1	2	92
Nisan	89	1	1	2	93
Mayıs	86	1	1	2	90
Haziran	105	1	1	2	109
Temmuz	108	1	1	2	112
Ağustos	119	1	1	2	123
Eylül	107	1	1	2	111
Ekim	105	1	1	2	109
Kasım	105	1	1	2	109
Aralık	104	1	1	2	108

Firmada aylar itibarı ile bakıldığında ortalama çalışan personel ortalaması 102 olarak gerçekleşmiştir. Firmada 1 gıda mühendisi ve revirde çalışan bir doktor bulunmaktadır. Ortaklar ise kendilerini müdür olarak sigortalı göstermektedirler.

Çizelge 57’de aylar itibarı ile kişilere ödenen ücretler yer almaktadır (YTL)

Çizelge 57. Personel Bilgileri

Aylar	İşçi	Mühendis	Doktor	Ortak	Toplam
Ocak	33.863,80	450,00	500,00	1.350,00	36.163,80
Şubat	39.728,20	450,00	500,00	1.350,00	42.028,20
Mart	42.305,60	450,00	500,00	1.350,00	44.605,60
Nisan	41.194,30	450,00	500,00	1.350,00	43.494,30
Mayıs	49.728,20	450,00	500,00	1.350,00	52.028,20
Haziran	49.013,50	450,00	500,00	1.350,00	51.313,50
Temmuz	50.479,60	450,00	500,00	1.350,00	52.779,60
Ağustos	45.855,30	450,00	500,00	1.350,00	48.155,30
Eylül	39.990,90	450,00	500,00	1.350,00	42.290,90
Ekim	48.730,69	450,00	500,00	1.350,00	51.030,69
Kasım	49.013,50	450,00	500,00	1.350,00	51.313,50
Aralık	48.524,80	450,00	500,00	1.350,00	50.824,80
Toplam	538.428,39	5.400,00	6.000,00	16.200,00	566.028,39

2005 yılı içerisinde firmada aylık ortalama 47.169,03 YTL ücret ödemesi yapılmıştır. İşçiler asgari ücretten çalışıyor gösterilmiş, diğer çalışanlar ise anlaşılan rakamlar üzerinden ücret almışlardır. Yine yıllık ortalamalara göre kişi başı çalışana 462,44 YTL ücret ödemesi yapılmıştır.

Çizelge 58’de firmada uygulanan vardiya sayıları, günlük, haftalık ve yıllık çalışma saatleri yer almaktadır.

Çizelge 58. Vardiya Bilgileri

İşletme	Kurulu Kapasite *	Vardiya Sayısı (Adet)	Günlük Çalışma Süresi (Saat)	Haftalık Çalışma Süresi (Gün)	Yıllık Çalışma Süresi (Gün)
Yoğurt Ayran Beyaz Peynir Kaşar Peyniri	23.520 Ton 11.520 Ton 448 Ton 305,46 Ton	2	16	112	360

* Rakamlar Kapasite Raporundan Alınmışlardır.

Kapasite raporlarına göre firmanın yıllık üretim kapasitesi peynir 448 ton, ayran için 11.520 ton, yoğurt için 23.520 ton, kaşar peyniri içinse 305,46 ton olarak belirlenmiştir.

6.3.3. İşletmenin Ekonomik Faaliyetlerine Göre Finansal Analizler

6.3.3.1. Şirket Bilançoları

Aşağıda T.Süt A.Ş.'nin 2004 ve 2005 yıllarına ait bilanço ve gelir tabloları yer almaktadır. *Bilanço*; bilanço aktifi iki bölümden ; dönen varlıklar ve duran varlıklar grubu ve bunların alt kalemlerinden oluşmaktadır. Firma 2004 yılından 2005 yılına geçerken aktif (pasif) toplamında 701.071,89 YTL'lik bir artış meydana gelmiştir. Şirket bilançolarının 2004 yılında dönen varlıklar grubu 586.720,48 YTL, 2005 yılında 691.856,34 YTL, 2004 yılında duran varlıklar grubu 823.273,66 YTL, 2005 yılında 1.419.209,69 YTL olarak gerçekleşmiştir. Bu artışla ilgili olarak dönen varlıklar grubunda hazır değerlerde ki bankalar kaleminde 237.672,53 YTL ve mamullerde meydana gelen 266.832,18 YTL'lik artışlar sebep olarak gösterilebilir. Firma 2005 yılı sonunda bankalarında yer alan nakit parasını diğer gelir getirebilecek yatırımlara yönlendirmemiş ve likit kalmak istemiş olabilir. Duran varlıklar grubunda ki artışın nedenleri arasında; maddi duran varlıklara yapılan yatırımlardır. Maddi duran varlıklar kalemlerinde, taşıtlara, makine, tesis, cihazlara ve demirbaşlara 2005 yılında 2004 yılına göre yapılan yatırımlar artmıştır. Firma 2005 yılında Velimeşe' de imalat yaptığı ve işlemlerini yürüttüğü fabrikasını yenilemeye gitmiştir. Ayrıca firma İstanbul' da faaliyetlerde bulunabilmek için bir depo kiralamış satış işlemlerinin İstanbul kısmını bu şekilde yürütmeye karar vermiştir. Bu yüzden firma pazarda etkin olabilmek için araç sayısını artırma yoluna gitmiştir. Yapılan yatırımlar devam ettiğinden bu yatırımlar yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenmiştir. Yatırımlar tamamlandıktan sonra hesap ilgili hesaplara devrolunarak kapatılacaktır. T. Süt Gıda A.Ş. ürünlerinde kalite standardını yakalamak için ISO sistemini kurmuştur bu kalem ve araçlar için alınan leasingler bilançoda haklar kaleminde yer almıştır.

Bilançonun pasif tarafına üç bölümden oluşmaktadır; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar. Pasif tarafta kısa vadeli yabancı kaynaklarda ki artışların nedenleri arasında; taşıtların alınması için kullanılan leasing kredileri, bunlara ait faiz giderleri (22.135,63 YTL) ve uzun vadeli kredilerin anapara ve faizlerindeki artışlar, firmanın yatırımları sonucu maddi duran varlık alımı ve hammadde alımlarıyla ilgili olarak ticari borçlarında ki 289.555,35 YTL'lik artışlar en başta gösterilebilir. Uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda da 2005 yılında artışlar meydana gelmiştir. kredilerin bir yıldan fazla olması nedeniyle diğer yıllara isabet eden 152.438,59 YTL uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda yer alan hesap kalemlerinde izlenmiştir. 2005 yılında uzun vadeli yabancı kaynaklar kalemi 2004 yılına göre 135.341,87 YTL' lik artış göstermiştir. Öz kaynaklar bakıldığında ise firmanın yeterli oranda öz kaynağı olduğu ve sermaye açısından kuvvetli olduğu söylenebilir. Firma sermayesini 2005 yılında 1.000.000,00 YTL' den 1.500.000,00 YTL' ye çıkarmıştır. Bunun için 2004 yılında hesaplanan 461.514,60 YTL sermaye düzeltmesi olumlu farklarını kullanmış kalan tutarı ortaklar nakit olarak ödemeyi taahhüt etmişlerdir. Firma 2005 yılını 71.589,96 YTL net kârla kapamıştır.

Gelir Tablosu; gelir tablosu kalemlerine bakıldığında yapılan yatırımların 2005 yılında etkileri görülmeye başlanmıştır. 2004 yılından 2005 yılına geçerken satışlarda 2.252.033,80 YTL' lik artış meydana gelmiştir. Satış rakamlarının artması ve müşteri portföyünün gelişmesi neticesinde satış indirimlerinde 58.854,67 YTL' lik artış gerçekleşmiştir. Fakat, bu tutarın satışların artış tutarına göre çok düşük bir oranda gerçekleşmesi işletmenin lehinedir. Maliyetlerde de satışlarla orantılı olarak 1.554.720,59 YTL artış meydana gelmiştir. bakıldığında satışlardaki artışın daha fazla olduğu görülmektedir. Firma maliyetlerinde düşme meydana gelmiştir. bunların neticesinde de brüt satış kârı 638.458,54 YTL artış göstermiştir. Firmanın İstanbul pazarına girmesi ile birlikte faaliyet giderlerin de 589.227,70YTL artış meydana gelmiştir. firmanın 2005 yılında faaliyet kârı neredeyse iki kat civarında artış göstermiş ve 99.121,73 YTL olarak gerçekleşmiştir. Firmanın finansman giderlerinde yapılan yatırımlar neticesinde artışlar meydana gelmiştir. Firma taşıt alımlarında kredi kullanmasına rağmen bu keditler aracın maliyetine eklendiğinden amortisman usulüyle giderleştirilmiştir. Firmada 2004 yılında 662,94 YTL brüt kâr elde edilmiştir. Fakat, pazarlama, satış ve dağıtım giderlerinde yer alan ve kanunen gider olarak sayılmayan bazı giderlerin beyanname üzerinde kâra eklenmesi nedeniyle 9.727,10 YTL karşılık ayrılmıştır. Bunu neticesinde de firma brüt kârdan 9.064,16 YTL net zararlı yılı kapamıştır. 2005 yılını ise firma verimli bir şekilde geçirmiş ve 71.589,96 YTL net kârla kapamıştır.

Çizelge 59. Şirket Bilançoları

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005
I- DÖNEN VARLIKLAR		
A. HAZIR DEĞERLER	88.678,44	242.514,10
1. Kasa	5.361,82	4.841,57
2. Alınan Çekler	83.316,62	
3. Bankalar		237.672,53
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)		
C. TİCARİ ALACAKLAR	332.174,92	
1. Alıcılar	332.174,92	
2. Alacak Senetleri		
3. Verilen Depozito ve Teminatlar		
D. DİĞER ALACAKLAR		
5. Diğer Çeşitli Alacaklar		
E. STOKLAR	128.926,79	379.774,46
1. İlk Madde ve Malzeme	125.308,84	109.324,33
2. Yarı Mamuller		
3. Mamuller	3.617,95	270.450,13
4. Ticari Mallar		
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI		37.738,52
1. Gelecek Aylara Ait Giderler		37.738,52
2. Gelir Tahakkukları		
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	36.940,33	31.829,26
1. Devreden KDV	36.940,33	31.829,26
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>586.720,48</u>	<u>691.856,34</u>
II- DURAN VARLIKLAR		
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	816.903,19	1.334.635,00
1. Arazi ve Arsalar	11.978,50	11.978,50
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri		
3. Binalar	139.251,17	139.251,17
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	800.232,48	849.426,36
5. Taşıtlar	891.178,46	1.310.197,73
6. Demirbaşlar	136.957,64	363.417,32
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(1.540.882,35)	(1.921.819,05)
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar	378.187,29	582.182,97
9. Verilen Avanslar		
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		45.269,04
1. Haklar		45.269,04
2. Birikmiş Amortismanlar (-)		
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	6.370,47	39.305,65
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	6.370,47	39.305,65
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>823.273,66</u>	<u>1.419.209,69</u>
AKTİF TOPLAMI	1.409.994,14	2.111.066,03

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.MALİ BORÇLAR		163.622,57
1. Banka Kredileri		22.135,63
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		(5.913,80)
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		147.400,74
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri		
B. TİCARİ BORÇLAR	72.174,92	361.370,27
1. Satıcılar	72.174,92	361.370,27
C. DİĞER BORÇLAR		
1. Ortaklara Borçlar		
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	28.461,18	51.590,35
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	9.271,63	11.501,98
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.189,55	40.088,37
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	(9.319,70)	8.873,26
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.	9.727,10	33.662,31
2. Diğer Yükümlülükler	(19.046,80)	(24.789,05)
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>91.316,40</u>	<u>585.456,45</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.MALİ BORÇLAR	50.393,00	152.438,59
1. Banka Kredileri	50.393,00	139.275,97
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		14845,20
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		(1.682,58)
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	6.006,37	39.302,65
2.Gider Tahakkukları	6.006,37	39.302,65
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>56.399,37</u>	<u>191.741,24</u>
III- ÖZKAYNAKLAR		
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	1.461.514,10	1.461.514,10
1.Sermaye	1.000.000,00	1.500.000,00
2. Ödenmemiş Sermaye (-)		(38.485,90)
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	461.514,10	
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)		
C.KÂR YEDEKLERİ	131.586,28	131.586,28
1. Yasal Yedekler	6.646,79	6.646,79
2. Olağanüstü Yedekler	124.939,49	124.939,49
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI		
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(321.757,84)	(330.822,00)
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(9.064,17)	71.589,96
1. Dönem Net Kârı		71.589,96
2. Dönem Net Zararı (-)	(9.064,17)	
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>1.262.278,37</u>	<u>1.333.868,34</u>
PASİF TOPLAMI	1.409.994,14	2.111.066,03

6.3.3.2.Şirket Gelir Tabloları

Çizelge 60. Şirket Gelir Tabloları

T.SÜT A.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	2005
A.BRÜT SATIŞLAR	5.816.342,43	8.068.376,23
1. Yurtiçi Satışlar	5.814.842,43	8.065.538,40
2. Yurtdışı Satışlar		
3. Diğer Gelirler	1.500,00	2.837,83
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	4.213,72	63.068,39
1. Satıştan İadeler (-)	4.213,72	38.054,15
2. Satış İskontoları (-)		25.014,24
3. Diğer İndirimler (-)		
C. NET SATIŞLAR	5.812.128,71	8.005.307,84
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	5.314.053,84	6.868.774,43
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	5.314.053,84	6.868.774,43
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)		
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)		
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	498.074,87	1.136.533,41
E. FAALİYET GİDERLERİ	448.183,98	1.037.411,68
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)		
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	310.031,14	782.621,14
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	138.152,84	254.790,54
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	49.890,89	99.121,73
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR		
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri		
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri		
3. Faiz Gelirleri		
4. Komisyon Gelirleri		
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar		
6. Menkul Kıymet Satış Kârları		
7. Kambiyo Kârları		
8. Reeskont Faiz Gelirleri		
9. Enflasyon Düzeltme Kârları		
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar		
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	50.383,22	
1. Komisyon Giderleri (-)		
2. Karşılık Giderleri (-)		
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)		
4. Kambiyo Zararları (-)		
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)		
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	50.383,22	
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)		
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		8.859,08
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)		8.859,08
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)		
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(492,33)	90.262,65
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	1.155,27	14.989,62
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları		
2. Diğer Olağandıışı Gelir ve Kârlar	1.155,27	14.989,62
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)		
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)		
3. Diğer Olağandıışı Gider ve Zararlar (-)		
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	662,94	105.252,27
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE		
DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)	9.727,10	33.662,31
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(9.064,16)	71.589,96

6.3.3.3. Şirket Finansal Analizleri

6.3.3.3.1. Dikey Analiz

Çizelge 61' de T.Süt A.Ş' nin bilanço dikey analizleri yer almaktadır. Bilançonun yüzde yöntemi ile analizinde ya grup toplamı (döne varlıklar, duran varlıklar, kısa - uzun vadeli yabancı kaynaklar, öz kaynaklar) 100 kabul edilip diğer kalemler grup toplamına oranlanır ya da aktif pasif toplamı 100 alınarak aktif veya pasif toplamına oranlanır.

Analize ilk olarak bilanço aktifiyle başlandığında iki grup vardır; dönen varlıklar ve duran varlıklar.

Dönen Varlıklar; dönen varlıklar toplamı 2004 yılı için 586.720,48 YTL, 2005 yılı için 691.856,34 YTL olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında hazır değerler % 35,05 olarak 2004 yılına göre (% 15,11) iki kat civarında artmıştır. Dönen varlıklar içinde 2004 yılında oran olarak en yüksek oran % 65,62 ile ticari alacaklar 2005 yılında ise % 54,89 ile stoklar kalemidir. 2005 yılında ticari alacaklar kalemi sıfırlanırken, stoklar kalemi % 32,92 oranında grup içinde artmıştır. Firma imalat firması olduğundan stoklarda hareketlilik fazla olmakta ve firma gelecek dönemler için elinde mamul üretebilmek için hammadde, satmak için de mamul bulundurabilmektedir. 2005 yılında kullanılan kredilerin gelecek aylara ait olan giderlerin oranı grup içinde % 5,45 olarak gerçekleşmiştir. Diğer dönen varlıklar kalemi 2005 yılında grup içerisinde % 1,7 oranında azalmıştır. 2004 yılında 36.940,33 YTL ve % 6,30, 2005 yılında 31.829,26 YTL ve % 4,30 olarak gerçekleşmiştir.

Duran Varlıklar; duran varlıklarda maddi duran varlıklar büyük payı almaktadır. Bu kalemlerde üretimin yapılabilmesi için gerekli alet ekipmanlar yer almaktadır. Her iki yılda da duran varlıkların çok büyük kısımlarını maddi duran varlıklar oluşturmaktadır. 2005 yılında 2004 yılına göre tutar ve oran olarak bir artmış fakat oran olarak azalma gerçekleşmiştir. 2004 yılı 816.903,19 74.963,38 YTL ve % 99,23, 2005 yılı için 1.334.635,00 YTL ve % 94,04 olarak gerçekleşmiştir. Özellikle maddi duran varlıklarda taşıtlar kaleminde artış olmuştur. Diğer kalem olan gelecek yıllara ait giderler 2005 yılında 39.305,65 YTL ve % 3,19 olarak gerçekleşmiştir. Haklar kaleminde de hareket gerçekleşmiştir. Bu da leasing ile alınan araçlara ait araçlar ve sahip olunan ISO kalite sistemi yer almaktadır.

Firma, imalat firması olduğundan duran varlıkları toplam varlıkları içinde oranının yüksek olması normaldir.

Pasif taraf incelendiğinde; 2004 yılında kısa vadeli yabancı kaynaklar kalemlerinde, ticari borçlar % 79,04, ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler % 31,17, borç ve gider karşılıkları % 10,21 olarak gerçekleşmiştir. Kısa vadeli yabancı kaynakların büyük kısmını ticari borçlar oluşturmaktadır. 2005 yılında ise firmanın kredi kullanımını nedeniyle mali borçlarında artışlar

yaşanmıştır. Mali borçlar grup toplamında % 27,95 olarak gerçekleşmiştir. Firmanın ticari borçlarında tutar olarak artış gerçekleşmiş fakat oran azalma gerçekleşmiştir. Aynı durum ödenecek vergi ve fonlar için de geçerlidir. Ödenecek vergi ve fonlar kısa vadeli yabancı kaynaklar içerisinde ki payı % 8,81 olarak gerçekleşmiştir. Tutar olarak artmış fakat oran olarak azalma gerçekleşmiştir. Borç ve gider karşılıkları kalemlerinde artışlar gözlenmiştir. 2005 yılı firma için kârlı bir yıl olmuştur. Brüt kârdan ayrılarak devlete ödenecek vergiler ile dönem içinde ödenen vergiler bu hesaplarda izlenir. Borç ve gider karşılıkları 2005 yılında 8.873,26 YTL ve % 1,52 oranında gerçekleşmiştir. Uzun vadeli yabancı kaynaklar incelendiğinde ise mali borçların gelecek yıllara isabet eden tutarlarında yaşanan artışlar görülmektedir. 2005 yılında 2004 yılına göre tutar olarak artış fakat oran olarak azalma gerçekleşmiştir. Tutar 2004 yılında 50,393,00 YTL ve % 89,35 olarak gerçekleşmiştir. Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları 2004 yılında % 10,65, 2005 yılında % 20,50 olarak gerçekleşmiş ve uzun vadeli yabancı kaynaklardan pay almışlardır. Öz kaynaklar kalemlerinde, ödenmiş sermaye grubu yüksek değer almıştır. Firmada ortakların durumunu gösteren ödenmiş sermaye grubunda tutar olarak değişme gerçekleşmemiş fakat firmada ki gelişmelere bağlı olarak kaynaklarda da artışlar olması nedeniyle oran olarak düşmüştür. Aynı durum kâr yedekleri için de geçerlidir. Geçmiş yıl zararları 2005 yılında 2004 yılında edilen zararın eklenmesi sonucunda 330.822,00 YTL ve % 24,80 olarak gerçekleşmiştir. Firma 2005 yılında kâr etmiştir.

Firma kalemleri grup toplamına oranlandıktan sonra genel toplama oranlamaları yapılır.

Sırasıyla 2005 yılı için aktif toplamında; hazır değerler % 11,49, stoklar % 17,99, gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları % 1,79, diğer dönen varlıklar % 1,51 ve dönen varlıklar % 32,77 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılı için aktif toplamında hazır değerler % 6,29, ticari alacaklar % 23,56, stoklar % 9,14, diğer dönen varlıklar % 2,62 ve dönen varlıklar % 41,61 olarak gerçekleşmiştir.

2005 yılı için duran varlıklar aktif toplamında; maddi duran varlıklar % 57,94, maddi olmayan duran varlıklar % 2,14, gelecek yıllara ait giderler % 1,86 ve duran varlıklar % 58,39 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılı için duran varlıklar aktif toplamında; maddi duran varlıklar % 63,22, maddi olmayan duran varlıklar % 2,14, gelecek yıllara ait giderler % 0,45 olarak gerçekleşmiştir.

Normal şartlar altında imalat firmalarında duran varlıkların oranının, ticari işletmelerde ise dönen varlıkların oranının yüksek olması beklenmektedir. İncelenen firmada bu doğrultuda bir durum söz konusudur. Firma imalat yanında pazarlama faaliyetlerine de oldukça önem

vermektedir. Duran varlıkların oranının yüksek olması yanında dönen varlıklarını da yatırım yapmıştır.

Aynı şekilde incelendiğinde pasif tarafında; 2005 yılında mali borçlar % 7,75, ticari borçlar % 17,12, ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler % 2,44, borç ve gider karşılıkları % 0,42, kısa vadeli yabancı kaynaklar % 27,73, mali borçlar % 7,22, gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları % 1,86, uzun vadeli yabancı kaynaklar % 9,08, öz kaynaklar % 63,19, ödenmiş sermaye % 69,23, kâr yedekleri % 6,23, geçmiş yıl zararları % 15,67, dönem net kârı % 3,40 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlara göre 2005 yılında genel toplamda firmanın öz kaynaklarının yabancı kaynaklara yeterli olduğu görülmektedir. Firmanın toplamda % 36,81' i yabancı kaynaklarla finanse edilmiştir. Öz kaynaklar (net) oranı daha yüksektir.

2004 yılında ise; ticari borçlar % 5,12, ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler % 2,02, borç ve gider karşılıkları % 0,66, kısa vadeli yabancı kaynaklar % 6,48, mali borçlar % 3,57, gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları % 0,43, uzun vadeli yabancı kaynaklar % 4,00, öz kaynaklar % 89,52, ödenmiş sermaye % 103,65, kâr yedekleri % 9,33, geçmiş yıl zararları % 22,82, dönem net zararı % 0,64 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılındaki rakamlara göre firma toplam olarak % 10,48' i yabancı kaynaklarla finanse edilirken % 89,52' si öz kaynaklarla finanse edilmiştir.

Çizelge 61. Bilanço Dikey Analizleri

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	Grup Toplamı	Genel Toplam	2005	Grup Toplam	Genel Toplam
I- DÖNEN VARLIKLAR						
A.HAZIR DEĞERLER	88.678,44	15,11	6,29	242.514,10	35,05	11,49
1. Kasa	5.361,82	0,91	0,38	4.841,57	0,70	0,23
2. Alınan Çekler	83.316,62	14,20	5,91			
3. Bankalar				237.672,53	34,35	11,26
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)						
C. TİCARİ ALACAKLAR	332.174,92	56,62	23,56			
1. Alıcılar	332.174,92	56,62	23,56			
2. Alacak Senetleri						
3. Verilen Depozito ve Teminatlar						
D. DİĞER ALACAKLAR						
5. Diğer Çeşitli Alacaklar						
E. STOKLAR	128.926,79	21,97	9,14	379.774,46	54,89	17,99
1. İlk Madde ve Malzeme	125.308,84	21,36	8,89	109.324,33	15,80	5,18
2. Yarı Mamuller						
3. Mamuller	3.617,95	0,62	0,25	270.450,13	39,09	12,81
4. Ticari Mallar						
F. GELCEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI						
1. Gelecek Aylara Ait Giderler				37.738,52	5,45	1,79
2. Gelir Tahakkukları				37.738,52	5,45	1,79
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	36.940,33	6,30	2,62	31.829,26	4,60	1,51
1. Devreden KDV	36.940,33	6,30	2,62	31.829,26	4,60	1,51
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>586.720,48</u>		<u>41,61</u>	<u>691.856,34</u>		<u>32,77</u>
II- DURAN VARLIKLAR						
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	816.903,19	99,23	57,94	1.334.635,00	94,04	63,22
1. Arazi ve Arsalar	11.978,50	1,45	0,85	11.978,50	0,84	0,56
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri	139.251,17	16,91	9,88	139.251,17	9,81	6,60
3. Binalar	800.232,48	97,20	56,75	849.426,36	59,85	40,24
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	891.178,46	108,25	63,20	1.310.197,73	92,32	62,06
5. Taşıtlar	136.957,64	16,64	9,71	363.417,32	25,61	17,21
6. Demirbaşlar	(1.540.882,35)	(187,17)	(109,28)	(1.921.819,05)	(135,41)	(91,04)
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	378.187,29	45,94	26,82	582.182,97	41,02	27,58
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar						
9. Verilen Avanslar						
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR				45.269,04	3,19	2,14
1. Haklar				45.269,04	3,19	2,14
2. Birikmiş Amortismanlar (-)						
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	6.370,47	0,77	0,45	39.305,65	2,77	1,86
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	6.370,47	0,77	0,45	39.305,65	2,77	1,86
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>823.273,66</u>		<u>58,39</u>	<u>1.419.209,69</u>		<u>67,23</u>
AKTİF TOPLAMI	1.409.994,14			2.111.066,03		

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	Grup Toplamı	Genel Toplam	2005	Grup Toplamı	Genel Toplam
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR						
A.MALİ BORÇLAR				163.622,57	27,95	7,75
1. Banka Kredileri						
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar				22.135,63	3,78	1,05
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)				(5.913,80)	(1,01)	(0,28)
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri				147.400,74	25,18	6,98
B. TİCARİ BORÇLAR	72.174,92	79,04	5,12	361.370,27	61,72	17,12
1. Satıcılar	72.174,92	79,04	5,12	361.370,27	61,72	17,12
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	28.461,18	31,17	2,02	51.590,35	8,81	2,44
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	9.271,63	10,16	0,66	11.501,98	1,96	0,54
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.189,55	21,01	1,36	40.088,37	6,85	1,90
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	(9.319,70)	(10,21)	(0,66)	8.873,26	1,52	0,42
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.	9.727,10	10,65	0,69	33.662,31	5,75	1,59
2. Diğer Yükümlülükler	(19.046,80)	(20,86)	(1,35)	(24.789,05)	(4,23)	(1,17)
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>91.316,40</u>		<u>6,48</u>	<u>585.456,45</u>		<u>27,73</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR						
A.MALİ BORÇLAR	50.393,00	89,35	3,57	152.438,59	79,50	7,22
1. Banka Kredileri	50.393,00	89,35	3,57	139.275,97	72,64	6,60
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar				14845,20	7,74	0,70
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)				(1.682,58)	(0,88)	(0,08)
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	6.006,37	10,65	0,43	39.302,65	20,50	1,86
2.Gider Tahakkukları	6.006,37	10,65	0,43	39.302,65	20,50	1,86
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>56.399,37</u>		<u>4,00</u>	<u>191.741,24</u>		<u>9,08</u>
III- ÖZKAYNAKLAR						
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	1.461.514,10	115,78	103,65	1.461.514,10	109,57	69,23
1.Sermaye	1.000.000,00	79,22	70,92	1.500.000,00	112,45	71,05
2. Ödenmemiş Sermaye (-)				(38.485,90)	(2,89)	(0,02)
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	461.514,10	36,56	32,73			
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)						
C.KÂR YEDEKLERİ	131.586,28	10,42	9,33	131.586,28	9,87	6,23
1. Yasal Yedekler	6.646,79	0,53	0,47	6.646,79	0,50	0,31
2. Olağanüstü Yedekler	124.939,49	9,90	8,86	124.939,49	9,37	5,92
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI						
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(321.757,84)	(25,49)	(22,82)	(330.822,00)	(24,80)	(15,67)
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(9.064,17)	(0,72)	(0,64)	71.589,96	5,37	3,40
1. Dönem Net Kârı				71.589,96	5,37	3,40
2. Dönem Net Zararı (-)	(9.064,17)	(0,72)	(0,64)			
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI PASİF TOPLAMI	<u>1.262.278,37</u>		<u>89,52</u>	<u>1.333.868,34</u>		<u>63,19</u>
	1.409.994,14			2.111.066,03		

Çizelge 62. Şirket Gelir Tablosu Dikey Analizleri

T.SÜT A.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	Net Satışlar	2005	Net Satışlar
A.BRÜT SATIŞLAR	5.816.342,43	100,07	8.068.376,23	100,79
1. Yurtiçi Satışlar	5.814.842,43	100,05	8.065.538,40	100,75
2. Yurtdışı Satışlar				
3. Diğer Gelirler	1.500,00	0,02	2.837,83	0,04
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	4.213,72	0,07	63.068,39	0,79
1. Satıştan İadeler (-)	4.213,72	0,007	38.054,15	0,48
2. Satış İskontoları (-)			25.014,24	0,31
3. Diğer İndirimler (-)				
C. NET SATIŞLAR	5.812.128,71	100,00	8.005.307,84	100,00
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	5.314.053,84	91,43	6.868.774,43	85,80
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	5.314.053,84	91,43	6.868.774,43	85,80
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)				
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	498.074,87	8,57	1.136.533,41	14,20
E. FAALİYET GİDERLERİ	448.183,98	7,71	1.037.411,68	12,96
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	310.031,14	5,33	782.621,14	9,78
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	138.152,84	2,38	254.790,54	3,18
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	49.890,89	0,86	99.121,73	1,24
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR				
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri				
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3. Faiz Gelirleri				
4. Komisyon Gelirleri				
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6. Menkul Kıymet Satış Kârları				
7. Kambiyo Kârları				
8. Reeskont Faiz Gelirleri				
9. Enflasyon Düzeltme Kârları				
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar				
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	50.383,22	0,87		
1. Komisyon Giderleri (-)				
2. Karşılık Giderleri (-)				
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4. Kambiyo Zararları (-)				
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	50.383,22	0,87		
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)				
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)			8.859,08	0,11
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			8.859,08	0,11
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(492,33)	(0,01)	90.262,65	1,13
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	1.155,27	0,02	14.989,62	0,19
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları				
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	1.155,27	0,02	14.989,62	0,19
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)				
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)				
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)				
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)				
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	662,94	0,01	105.252,27	1,31
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)	9.727,10	0,17	33.662,31	0,42
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(9.064,16)	(0,16)	71.589,96	0,89

Dikey analizde net satış tutarı “100” olarak kabul edilir ve diğer gelir tablosu kalemleri buna oranlanır.

2004 ve 2005 yılları rakamlarına göre; *brüt satışlar*; brüt satışların net satışlara oranı 2004 yılında % 100,07, 2005 yılında % 100,79 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlara göre brüt satışların net satışlara yakın oranda olması satış indirimlerinin az olduğunu gösterir. Satış hasılatında meydana gelen kayıplar az olmuştur. *Satışların maliyeti*; satışların maliyeti 2004 yılında % 91,43, 2005 yılında % 85,80 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında maliyet rakamlarının yükseldiği fakat oran olarak düştüğü görülmektedir. Maliyetlerin düşmesi brüt satış kârını (firma kârlılığını) 2004 yılında % 8,57’ den , 2005 yılında % 14,20’ ye yükseltmiştir. Böyle bir sonuç firmanın giderlerini karşılamada yeterli kâr elde ettiğini gösterebilir. Normal şartlar altında satılan malın maliyeti net satışların yarısı ve ya yarısından biraz fazla olması uygundur. Çünkü, burada katlanılan giderler de düşüldükten sonra kâr veya zarara ulaşılabacaktır. Maliyetlerde ki artışlar satışlarda ki artışlardan düşük olarak gerçekleşmiştir. *Faaliyet giderleri*; faaliyet giderleri 2004 yılında % 7,71, 2005 yılında % 12,96 olarak gerçekleşmiştir. Giderler, firmanın devamlılığını sağlamak için yaptığı, o yılda tüketilen varlıklardır. *Faaliyet kârı veya zararı*; satış indirimleri, maliyetler ve faaliyet giderleri düşüldükten sonra firmanın ana faaliyetleri sonucu durumunu gösteren faaliyet kârı veya zararına ulaşılmaktadır. Firma 2004 ve 2005 yıllarını faaliyet kârı ile kapatmıştır. 2004 yılında oran % 0,86, 2005 yılında % 24 olarak gerçekleşmiştir. Oran firmanın karşılaşılabileceği finansman giderlerini karşılamada yetersiz kalabilir. *Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar*; bu grupta yer alan tutar enflasyon düzeltmelerinden kaynaklanan zararlardır. Oran % 0,87 olarak gerçekleşmiş fakat tutar olarak yüksek bir rakam olarak görülebilir. *Finansman giderleri*; firmanın üçüncü kişilerden almış olduğu kredilere istinaden ödedikleri faiz, komisyon ve bankalarca firmanın işlemleri nedeniyle firma hesabından yapılan ödemeler yer almaktadır. Oranlar, 2004 2005 yılında % 0,11 olarak gerçekleşmiştir. Firmanın yabancı kaynak kullanımından kaynaklanan faiz yükü 2005 yılında artmıştır. *Olağan kâr veya zarar*; Buraya kadar firma faaliyet konuları (beklenen) ile ilgili olan kalemler sıralanmıştır. Olağan kâr veya zarar kalemi tüm bu faaliyetlerle ilgili olarak oluşan kâr veya zararı göstermektedir. Firmanın olağan kâr zarar kalemi 2004 yılından 2005 yılına geçerken kâr eğilimi göstermiştir. 2004 yılında firma zarar ettiği için oran negatif değer almış ve % 0,01, 2005 yılında % 1,13 olarak gerçekleşmiştir. *Olağandışı gelir ve kârlar*; firmanın faaliyetleri dışında beklenmeyen fakat oluşabilecek gelirlerin izlendiği kalemleri içerir. Kalemin oranı 2004 yılı için % 0,02, 2005 yılı için % 0,19 olarak gerçekleşmiştir.

Dönem kârı veya zararı; bu kalem firmanın olağandışı (beklenmeyen) gelir ve kârlarının olağan kâra eklenmesi, olağandışı gider ve zararların düşülmesi sonucu oluşan net rakamdır. Bu kalem 2004 yılı için 662,94 YTL kâr, 2005 yılı için 105.252,27 YTL kâr etmiş olarak gözükmektedir. *Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılıkları*; bu kalem dönem kârı veya zararından vergi karşılıklarının hesaplanıp gösterildiği kalemdir. 2004 yılı kârla kapatılmış fakat K.K.E.Giderler yüzünden ayrılan karşılıkların fazla olmuştur. 2005 yılı kârla kapatılmış ve karşılık olarak 33.662,31 YTL karşılık ayrılmış ve devlete ödenmiştir. *Dönem net kârı veya zararı*; karşılıklar da ayrıldıktan sonra kalan net kâr yıl sonunda gelir tablosunda veya bilançoda görülecek kâr veya zarardır. Bu dağıtılacak, yedeklerin ayrılacağı veyahut yatırımcıların ilgilendiği kâr veya zarardır. Firma 2004 yılında 9.064,16 YTL net zararla kapatırken 2005 yılını 71.589,96 YTL net kârla kapamıştır.

6.3.3.3.2. Trend Analizleri

Trend yüzdeleri işletmelerin mali tablolarında yer alan kalemlerin yıllar itibarı ile seyrini ortaya koyan analiz tekniğidir. (ÖZER, Mevlüt 1997).

Firmanın 2004 ve 2005 yılları bilançoları incelendiğinde 2005 yılında firma bilanço kalemleri anlamında gelişme gösterdiği görülmektedir. *Dönen varlıklar*; 2004 yılında 2005 yılına göre % 117,19 oranında artış göstermiştir. Hazır değerler kalemlerinde 2005 yılında 2004 yılına göre % 273,48 oranında artış göstererek değer olarak da artmıştır.. Hazır değerler kaleminde de artışın asıl nedeni alınan banka hesabı kaleminin % 100' lük bir artış göstermesidir. Bu durum firmanın 2005 yılı sonu itibarı ile nakitlerini banka hesaplarında bıraktığını göstermektedir. 2005 yılında müşterilerden alınan çeklerin tahsilatlarının yapılması sonucunda nakitlerin banka hesaplarında bırakıldığı görüşüne de varılabilir. 2005 yılında alınan çekler kalemi sıfır değer almış bu da tüm çeklerin tahsil edilerek banka hesaplarında bekletildiğini gösterebilmektedir. Ticari alacaklar grubunda; firmanın ticari alacakları 2005 yılında sıfır değer almıştır. 2004 yılına göre % 100' lük azalma gerçekleşmiştir. Bu durum firmanın tahsilatlarını hızlandırdığını, satışlarında azalma meydana gelebildiğini veyahut tüm tahsilatların banka aracılığı ile nakit olarak yapıldığını gösterebilmektedir. Stoklar grubunda; firma 2005 yılında ilk madde ve malzeme stoklarını azaltırken mamul stoklarını arttırmıştır. Satışlara bakıldığında 2005 yılında artış eğilimi göstermektedir. Burada firmanın üretimin devamlılığı için ilk madde ve malzeme stokları bulundurmaya başladığı şeklinde yorumlanabilir. Gelecek aylara giderler ve gelir tahakkukları kalemi 2005 yılında 37.738,52 YTL değer almıştır. Bu durum yapılan yatırımların artması sonucu gelecek aylara ait giderlerde artışa neden

olmuştur. Diğer dönen varlıklar kalemleri; devreden KDV kalemi 2005 yılında 2004 yılına göre % 13,84 oranında azalış göstermiştir. Satışların artması sonucu firmanın devletten KDV alacağıının azaldığını göstermektedir.

Duran varlıklar; 2005 yılında 2004 yılına göre % 72,39 oranında artış göstermiştir. Duran grubunu daha çok maddi duran varlıklardan oluşmaktadır. Maddi duran grubu 2005 yılında 2004 yılına göre % 63,39 oranında artış göstermiştir. Maddi duran varlıklar grubunda taşıtlar ve demirbaşlar kalemleri ağırlıktadır. Firmanın pazarlama ağının genişlemesi sonucunda, tesisler yenilenmiş, yeni demirbaşlar ve araçlar alınmıştır. Maddi olmayan duran varlıkla grubu da aynı şekilde 45.269,04 YTL artış göstermiştir. Gelecek yıllara ait giderleri; firmanın yaptığı giderlerin ilgili yılda düşülemeyen ve gelecek yıllara sarkan giderlerinin izlendiği hesaptır. 2005 yılında firmanın gelecek yıllara ait giderlerinde % 517 oranında artış göstermiştir.

Pasif taraftaki kaynak kalemlerinde artışlar gözlenmektedir. Kısa vadeli yabancı kaynaklar kalemi 2005 yılında 2004 yılına göre % 541,13 oranında artış göstermiştir. Kısa vadeli yabancı kaynak kalemlerinde mali borçlarda 2005 yılında 163.622,57 YTL' lik bir artış meydana gelmiştir. Bu artış firmanın maddi duran varlık alırken kullandığı krediler nedeniyle artış göstermiştir. Ticari borçlar kalemlerinde 2005 yılında % 400,69 oranında artış meydana gelmiştir. Firma artan satışları neticesinde hammadde alımlarını ve diğer alımlarını kredili olarak yapmıştır. Bu yüzden firma borçlarında artış meydana gelmiştir. Vergi ve yükümlülükler oranında 2005 yılında % 81,27 oranında artmıştır. Artış nedeni olarak firmanın artan satışlarını karşılamak için işçi alması neticesinde ödediği gelir vergisi kesintilerinin 2005 yılı sonu itibarı ile artmasıdır. Borç ve gider karşılıkları kaleminde 2005 yılında % 95,21 oranında bir artış meydana gelmiştir. Bu firmanın 2005 yılında daha yüksek oranda kâr ettiğini bunun neticesinde daha yüksek karşılıklar ayrıldığını göstermektedir. Uzun vadeli yabancı kaynaklarda 2005 yılında % 239,97' lük bir artış meydana gelmiştir. Mali borçlar grubu % 202,50 oranında artış göstermiştir. Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları 2005 yılında % 554,35 oranında artış göstermiştir. Gruplar, firmanın araç kredilerinin ve bankalardan kullandığı kredilerin daha sonraki yıllara tekabül eden ödemelerini ve giderlerini içermektedir. Son grup öz kaynaklar grubu 2005 yılında % 5,67' lik artış göstermiştir. Ödenmiş sermaye kalemi toplamında oran olarak herhangi bir değişiklik olmamıştır. Öz sermaye kalemi 500.000,00 YTL artış göstermiştir. Sermaye düzeltmesi olumlu farkları sermayeye eklendiğinden 2005 yılında sıfır değer almıştır. Kâr yedekleri grubunda 2005 yılında herhangi bir değişiklik olmamıştır. Geçmiş yıl zararları % 2,82 oranında artış göstermiştir. Bu artışın

nedeni firmanın 2004 yılında etmiş olduğu zararın bu hesaba alınması nedeniyledir. Dönem net kâr ve zararında 2005 yılında net zarar kalemi sıfır değeri alırken, 2005 yılında net kâr etmiş 71.589,96 değeri almıştır. Bu firmanın 2004 yılını zararla 2005 yılını da kârla kapadığını göstermektedir

Çizelge 63. Şirket Bilanço Trend Analizleri

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005	% Eğilim
I- DÖNEN VARLIKLAR			
A.HAZIR DEĞERLER	88.678,44	242.514,10	273,48
1. Kasa	5.361,82	4.841,57	90,30
2. Alınan Çekler	83.316,62		(100,00)
3. Bankalar		237.672,53	100,00
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)			
C. TİCARİ ALACAKLAR	332.174,92		(100,00)
1. Alıcılar	332.174,92		(100,00)
2. Alacak Senetleri			
3. Verilen Depozito ve Teminatlar			
D. DİĞER ALACAKLAR			
5. Diğer Çeşitli Alacaklar			
E. STOKLAR	128.926,79	379.774,46	294,57
1. İlk Madde ve Malzeme	125.308,84	109.324,33	87,24
2. Yarı Mamuller			
3. Mamuller	3.617,95	270.450,13	7.475,23
4. Ticari Mallar			
F. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI		37.738,52	100,00
1. Gelecek Aylara Ait Giderler		37.738,52	100,00
2. Gelir Tahakkukları			
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	36.940,33	31.829,26	86,16
1. Devreden KDV	36.940,33	31.829,26	86,16
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>586.720,48</u>	<u>691.856,34</u>	<u>117,92</u>
II- DURAN VARLIKLAR			
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	816.903,19	1.334.635,00	163,38
1. Arazi ve Arsalar	11.978,50	11.978,50	
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri			
3. Binalar	139.251,17	139.251,17	
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	800.232,48	849.426,36	106,15
5. Taşıtlar	891.178,46	1.310.197,73	147,02
6. Demirbaşlar	136.957,64	363.417,32	265,35
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(1.540.882,35)	(1.921.819,05)	124,72
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar	378.187,29	582.182,97	153,94
9. Verilen Avanslar			
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		45.269,04	100,00
1. Haklar		45.269,04	100,00
2. Birikmiş Amortismanlar (-)			
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	6.370,47	39.305,65	617,00
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	6.370,47	39.305,65	617,00
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>823.273,66</u>	<u>1.419.209,69</u>	<u>172,39</u>
AKTİF TOPLAMI	1.409.994,14	2.111.066,03	149,72

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005	% Eğilim
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
A.MALİ BORÇLAR		163.622,57	100,00
1. Banka Kredileri			
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		22.135,63	100,00
3. Ertelemiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		(5.913,80)	100,00
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, Taksit ve Faizleri		147.400,74	100,00
B. TİCARİ BORÇLAR	72.174,92	361.370,27	500,69
1. Satıcılar	72.174,92	361.370,27	500,69
C. DİĞER BORÇLAR			
1. Ortaklara Borçlar			
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	28.461,18	51.590,35	181,27
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	9.271,63	11.501,98	124,06
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.189,55	40.088,37	208,91
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	(9.319,70)	8.873,26	195,21
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.	9.727,10	33.662,31	346,07
2. Diğer Yükümlülükler	(19.046,80)	(24.789,05)	130,15
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>91.316,40</u>	<u>585.456,45</u>	<u>641,13</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR	50.393,00	152.438,59	302,50
A.MALİ BORÇLAR	50.393,00	139.275,97	276,38
1. Banka Kredileri		14845,20	100,00
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		(1.682,58)	100,00
3. Ertelemiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)			
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	6.006,37	39.302,65	654,35
2.Gider Tahakkukları	6.006,37	39.302,65	654,35
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>56.399,37</u>	<u>191.741,24</u>	<u>339,97</u>
III- ÖZKAYNAKLAR			
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	1.461.514,10	1.461.514,10	
1.Sermaye	1.000.000,00	1.500.000,00	150,00
2. Ödenmemiş Sermaye (-)		(38.485,90)	(100,00)
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	461.514,10		
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)			
C.KÂR YEDEKLERİ	131.586,28	131.586,28	
1. Yasal Yedekler	6.646,79	6.646,79	
2. Olağanüstü Yedekler	124.939,49	124.939,49	
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI			
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(321.757,84)	(330.822,00)	102,82
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(9.064,17)	71.589,96	898,00
1. Dönem Net Kârı		71.589,96	100,00
2. Dönem Net Zararı (-)	(9.064,17)		(100,00)
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>1.262.278,37</u>	<u>1.333.868,34</u>	<u>105,67</u>
PASİF TOPLAMI	1.409.994,14	2.111.066,03	149,72

Çizelge 64. Gelir Tablosu Trend Analizleri

T.SÜT A.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	2005	% Eğilim
A.BRÜT SATIŞLAR	5.816.342,43	8.068.376,23	138,72
1. Yurtiçi Satışlar	5.814.842,43	8.065.538,40	138,72
2. Yurtdışı Satışlar			
3. Diğer Gelirler	1.500,00	2.837,83	189,19
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	4.213,72	63.068,39	1.496,74
1. Satıştan İadeler (-)	4.213,72	38.054,15	903,10
2. Satış İskontoları (-)		25.014,24	100,00
3. Diğer İndirimler (-)			
C. NET SATIŞLAR	5.812.128,71	8.005.307,84	137,33
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	5.314.053,84	6.868.774,43	129,26
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	5.314.053,84	6.868.774,43	129,26
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)			
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)			
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)			
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	498.074,87	1.136.533,41	228,19
E. FAALİYET GİDERLERİ	448.183,98	1.037.411,68	231,47
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)			
2. Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	310.031,14	782.621,14	252,43
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	138.152,84	254.790,54	184,43
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	49.890,89	99.121,73	198,68
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR			
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri			
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri			
3. Faiz Gelirleri			
4. Komisyon Gelirleri			
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar			
6. Menkul Kıymet Satış Kârları			
7. Kambiyo Kârları			
8. Reeskont Faiz Gelirleri			
9. Enflasyon Düzeltme Kârları			
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar			
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	50.383,22		(100,00)
1. Komisyon Giderleri (-)			
2. Karşılık Giderleri (-)			
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)			
4. Kambiyo Zararları (-)			
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)			
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	50.383,22		(100,00)
7. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)			
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		8.859,08	100,00
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)		8.859,08	100,00
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(492,33)	90.262,65	18.333,77
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	1.155,27	14.989,62	1.297,50
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları			
2. Diğer Olağandıışı Gelir ve Kârlar	1.155,27	14.989,62	1.297,50
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)			
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)			
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)			
3. Diğer Olağandıışı Gider ve Zararlar (-)			
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	662,94	105.252,27	15.876,59
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)	9.727,10	33.662,31	346,07
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(9.064,16)	71.589,96	898,00

Gelir tablosuna bakıldığında 2005 yılında bazı kalemlerde 2004 (baz yıl) yılına göre artış ve azalışlar gözlenmektedir. 2005 yılında firmanın faaliyetleri satış rakamları % 38,72, satış indirimleri % 1396,74, satış maliyetleri de % 29,26 oranında artış göstermiştir. Satışların artış oranı maliyetlerin artış oranından fazla olmuştur. Firmanın net satışları % 38,72 oranında buna karşın brüt satış kârı % 128,19 oranında artış göstermiştir. Bunun nedeni satış indirimlerinin oran olarak fazla fakat oran olarak düşük olmasından ve maliyetlerin artış oranının satış artış oranından az olmasından kaynaklanmaktadır. Faaliyet giderlerinde de % 131,47 oranında artış gerçekleşmiş ve artış faaliyet kârını düşürmektedir. Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri faaliyet giderleri içinde önemli paya sahiptir. Genel yönetim giderleri de faaliyet giderlerinde net satışlardan pay almaktadır. Satışların artış oranının pazarlama, satış ve dağıtım giderlerindeki artış oranından fazla olması olumsuz bir unsur olarak değerlendirilebilir. Satışlardaki % 38,72' lik artışa karşın faaliyet giderlerindeki % 131,47 oranında artış gerçekleşmiştir. Burada yapılan giderlerin önümüzdeki yıllarda firmayı nasıl etkileyeceği yani uzun vadede yapılan yatırımlarla ilgili olup olmadığı da göz önüne alınmalıdır . Tüm bunlara rağmen firmanın faaliyet kârı % 98,68 oranında artış göstermiştir. Bu durum firmanın finansman giderlerini karşılamada sorun yaşamayacağını gösterebilmektedir. Diğer taraftan finansman giderlerinde 2005 yılında 8.859,08 YTL artış gerçekleşmiştir. Olağan gelir veya kâr kalemi 2005 yılında % 1197,50 oranında artış göstermiştir. Oran yüksektir fakat tutar olarak yüksek bir rakam sayılmaz. Bu durumu firma faaliyet hacmine göre değerlendirmek gerekmektedir. Firma 2005 yılını daha yüksek kârla kapadığından vergi üzerinden karşılık da % 246,07 oranında artış göstermiştir. Firma sonuçta 2005 yılında net kârlılığını % 798,00 oranında arttırmıştır.

6.3.3.3.3. Şirket Karşılaştırmalı Bilançolar Analizi

Karşılaştırmalı mali tablolar analizi işletmenin en az iki yıllına ait verilerin aynı mali çizelgede birleştirilmesi, bunların karşılaştırılması yoluyla tespit edilecek artış ve azalışların yorumlanmasıyla işletme faaliyetleri hakkında bilgi sağlayan mali analiz tekniğidir. Karşılaştırmalı analiz ile işletmenin verimlilik, kârlılık, mali yapısı gibi konularda detaylı bilgi elde edilir. (ÖZER, Mevlüt 1993)

T.Süt A.Ş'nin 2004 ve 2005 yılları bilançoları karşılaştırmalı analize tabi tutulduklarında 2005 yılında bilanço varlık / kaynaklarında % 49,72' lik artışın gerçekleştiği görülmektedir. Bilanço varlıkları (aktif) incelendiğinde dönen varlıklar ve duran varlıklardan oluşmaktadır.

Dönen Varlıklar ; dönen varlıklar genel toplamda 105.135,86 YTL ve % 17,92 oranında artış göstermiştir. Dönen varlıkların artmasının en temel nedenleri, firmanın, hazır değerler

grubunda bankalar hesabında ve stoklar kalemlerinde 2005 yılında ilk madde ve malzeme stoku bulundurulması nedeniyle yaşanan artışlardır.

Hazır değerler grubunda; kasa hesabındaki 520,25 YTL ve % 9,70 oranında bir azalış gerçekleşmiştir. Para miktarı kasanın 31.12 tarihindeki bakiyesini vermektedir. Satışlara karşılık alınan müşteri çeklerinin 2004 yılına göre 83.316,62 YTL azalış göstermiştir. Bu azalışlar firmanın tahsilatlarında artık daha banka havalesi şeklinde tahsile gittiğini göstermektedir. Bankalar kalemi 237.672,53 YTL artış göstermiştir. Bu artış ticari faaliyetlerin neticesinde satışların yükselmesi neticesinde olabilmektedir. Ticari alacaklarda 2005 yılında 332.174,92 YTL azalma gerçekleşmiştir. Bunun nedenleri; satışlardaki azalışlar, tahsilatların etkin bir şekilde yapılabilmesinden, kredili satış yapılmamasından olabilir. Stoklar kalemi 2005 yılında 250.847,67 YTL ve % 194,57 oranında artış göstermiştir. Stoklar kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiği düşünülürse stok devir hızına bağlı olarak stokların kaç günde paraya çevrildiği konusuna dikkat edilmelidir. Çünkü, borçların ödenmesi üretilen mamullerin satışı sonucu oluşacak gelirle olacaktır. Diğer dönen varlıklar, devreden KDV kalemi 2005 yılında 5.111,07 YTL ve % 13,84 oranında azalış göstermiştir. Bu durumda firmanın tahsil ettiği KDV tutarının ödediği tutarıdan daha yüksek olduğu söylenebilir.

Duran Varlıklar; 2005 yılında 595.936,03 YTL ve % 72,39 oranında artış göstermiştir. Artışın asıl nedeni 2005 yılında pazar payının genişlemesi neticesinde yapılan yatırımlardır.

Maddi duran varlıklar; maddi duran varlıkları 2005 yılında 2004 yılına göre 517.731,81 YTL ve % 63,38 oranında bir artış göstermiştir. Bunun nedeni; firmanın pazarlama alanlarını ve müşteri portföyünü geliştirmesi neticesinde taşıtların yenilenmesi, gerekli olan demirbaş ve diğer maddi – maddi olmayan duran varlıklara yaptığı yatırımlardır. Maddi olmayan duran varlıklara da yatırımlar yapıldığı 45.269,04 YTL' lik artıştan gözlenmektedir. Amortisman giderlerinin tutarı ve oranı da maddi duran varlıkların artması sonucu artmıştır. 2005 yılında 380.936,70 YTL ve % 24,72 oranında artış göstermiştir. Gelecek yıllara ait giderlerde yapılan yatırımların artması neticesinde 32.935,18 YTL ve % 517,00 oranında artış göstermiştir.

Çizelge 65. Karşılaştırmalı Bilanço Analizleri

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005	(+) (-) Fark	% Değişim
I- DÖNEN VARLIKLAR				
A.HAZIR DEĞERLER	88.678,44	242.514,10	153.835,66	173,48
1. Kasa	5.361,82	4.841,57	(520,25)	(9,70)
2. Alınan Çekler	83.316,62		(83.316,62)	(100,00)
3. Bankalar		237.672,53	237.672,53	100,00
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)				
C. TİCARİ ALACAKLAR	332.174,92		(332.174,92)	(100,00)
1. Alıcılar	332.174,92		(332.174,92)	(100,00)
2. Alacak Senetleri				
3. Verilen Depozito ve Teminatlar				
D. DİĞER ALACAKLAR				
5. Diğer Çeşitli Alacaklar				
E. STOKLAR	128.926,79	379.774,46	250.847,67	194,57
1. İlk Madde ve Malzeme	125.308,84	109.324,33	(15.984,51)	(12,76)
2. Yarı Mamuller				
3. Mamuller	3.617,95	270.450,13	266.832,18	(7375,23)
4. Ticari Mallar				
F. GELCEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI		37.738,52	37.738,52	100,00
1. Gelecek Aylara Ait Giderler		37.738,52	37.738,52	100,00
2. Gelir Tahakkukları				
G. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	36.940,33	31.829,26	(5.111,07)	(13,84)
1. Devreden KDV	36.940,33	31.829,26	(5.111,07)	(13,84)
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>586.720,48</u>	<u>691.856,34</u>	<u>105.135,86</u>	<u>17,92</u>
II- DURAN VARLIKLAR				
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	816.903,19	1.334.635,00	517.731,81	63,38
1. Arazi ve Arsalar	11.978,50	11.978,50		
2. Yer altı ve Yer üstü Düzenleri				
3. Binalar	139.251,17	139.251,17		
4. Tesis, Makine ve Cihazlar	800.232,48	849.426,36	49.193,88	6,15
5. Taşıtlar	891.178,46	1.310.197,73	419.019,27	47,02
6. Demirbaşlar	136.957,64	363.417,32	226.459,68	165,35
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	(1.540.882,35)	(1.921.819,05)	(380.936,70)	(24,72)
8. Yapılmakta Olan Yatırımlar	378.187,29	582.182,97	203.995,68	53,94
9. Verilen Avanslar				
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		45.269,04	45.269,04	100,00
1. Haklar		45.269,04	45.269,04	100,00
2. Birikmiş Amortismanlar (-)				
F. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	6.370,47	39.305,65	32.935,18	517,00
1. Gelecek Yıllara Ait Giderleri	6.370,47	39.305,65	32.935,18	517,00
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	<u>823.273,66</u>	<u>1.419.209,69</u>	<u>595.936,03</u>	<u>72,39</u>
AKTİF TOPLAMI	1.409.994,14	2.111.066,03	701.071,89	49,72

Kısa vadeli yabancı kaynaklar; 2005 yılında firmanın kısa vadeli yabancı kaynakları 494.140,05 YTL ve % 541,13 oranında artış göstermiştir. Hesap grubu incelendiğinde artışın ağırlıklı olarak mali ve ticari borçlardan kaynaklandığı görülmektedir. Mali borçlar 2005 yılında 163.622,57 YTL tutarında artış göstermiştir. Bunun nedeni maddi duran varlık alımlarında banka kredilerinin kullanmasıdır. Mali borç kullanımı artmış ve bunun sonucu da kısa vadeli yabancı kaynak kullanımı artmıştır. Bu durum işletme aleyhine olarak yorumlanabilir. Fakat firmanın mali yapısı bunu kaldıracak düzeydedir. Ticari borçlar kaleminde 2005 yılında 289.195,35 YTL ve % 400,69 oranında artış meydana gelmiştir. Bunun nedeni firmanın tüm alımlarında kredili olarak borçlanmayı tercih etmesi olabilmektedir. Ticari borçların fazlalığı kısa vadede borç ödeme gücünü olumsuz etkilerken, diğer taraftan kredili alacakların tahsilinin etkin şekilde yapılabilmesi firma lehine olarak yorumlanabilmektedir. Vergi ve yükümlülüklerde ki 23.129,17 YTL ve % 81,27 oranında artışların nedeni; firmanın çalışan işçilerin sayısının artması neticesinde firmanın devlete ödediği gelir vergisi ve sigorta kesintilerinin artmasıdır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar; 2005 yılında firmanın uzun vadeli yabancı kaynakları 135.341,87 YTL ve % 239,97 oranında artış göstermiştir. Uzun vadeli yabancı kaynaklarda ki artışlar mali borçlarda ki artışlardan kaynaklandığı söylenebilir. Mali borçlarda ki 2005 yılındaki 102.045,59 YTL ve % 202,50 oranında artışın nedenleri; kullanılan kredilerin gelecek yıllara isabet eden borçlarıdır. Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları içinde aynı durum söz konusudur.

Öz kaynaklar grubunda 2005 yılında 71.589,97 YTL ve % 5,67 oranında artış gerçekleşmiştir.

Ödenmiş sermayede 2005 yılında tutar ve oran olarak değişiklik meydana gelmemiştir. Fakat, öz sermaye kaleminde 2005 yılında 500,000,00 YTL' lik artış meydana gelmiştir. Kâr yedekleri grubunda 2005 yılında tutar ve oran olarak değişiklik meydana gelmemiştir. Geçmiş yıl zararları 2004 yılı zarar tutarı olan 9.064,17 YTL ve % 2,82 oranında artış göstermiştir. Dönem net kâr / zarar kalemi 2004 yılında zarar edilmesi ve 2005 yılında da kâr edilmesi neticesinde 9.064,17 YTL azalış ve 71.589,97 artış göstermiştir.

Pasif (kaynaklar) tarafa bakıldığında, yabancı kaynaklarda artışlar değer ve oran olarak öz kaynaklarınkinden fazla olarak gerçekleşmiştir. Bu durum firma aleyhine olarak yorumlanabilirse de oran olarak bakıldığında firma ortaklarının firma üzerindeki haklarının fazla olduğu görülmektedir.

T.SÜT A.Ş. BİLANÇOLARI	2004	2005	(+) (-) Fark	% Değişim
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		163.622,57	163.622,57	100,00
A.MALİ BORÇLAR				
1. Banka Kredileri		22.135,63	22.135,63	100,00
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar				
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		(5.913,80)	(5.913,80)	(100,00)
4.Uzun Vadeli Kredi Anapara, .Taksit ve Faizleri		147.400,74	147.400,74	100,00
B. TİCARİ BORÇLAR	72.174,92	361.370,27	289.195,35	400,69
1. Satıcılar	72.174,92	361.370,27	289.195,35	400,69
E. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	28.461,18	51.590,35	23.129,17	81,27
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	9.271,63	11.501,98	2.230,35	24,06
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.189,55	40.088,37	20.898,82	108,91
F. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI				
1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yük.Karş.	(9.319,70)	8.873,26	18.192,96	195,21
2. Diğer Yükümlülükler	9.727,10	33.662,31	23.935,21	246,07
	(19.046,80)	(24.789,05)	5.742,25	30,15
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>91.316,40</u>	<u>585.456,45</u>	<u>494.140,05</u>	<u>541,13</u>
II-UZUNVADELİ YABANCI KAYNAKLAR				
A.MALİ BORÇLAR	50.393,00	152.438,59	102.045,59	202,50
1. Banka Kredileri	50.393,00	139.275,97	88.882,97	176,38
2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		14845,20	14.845,20	100,00
3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		(1.682,58)	(1.682,58)	(100,00)
F.GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	6.006,37	39.302,65	33.296,28	554,35
2.Gider Tahakkukları	6.006,37	39.302,65	33.296,28	554,35
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>56.399,37</u>	<u>191.741,24</u>	<u>135.341,87</u>	<u>239,97</u>
III- ÖZKAYNAKLAR				
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	1.461.514,10	1.461.514,10		
1.Sermaye	1.000.000,00	1.500.000,00	500.000,00	50,00
2. Ödenmemiş Sermaye (-)		(38.485,90)	(38.485,90)	100,00
3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	461.514,10		(461.514,10)	(100,00)
4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)				
C.KÂR YEDEKLERİ	131.586,28	131.586,28		
1. Yasal Yedekler	6.646,79	6.646,79		
2. Olağanüstü Yedekler	124.939,49	124.939,49		
D. GEÇMİŞ YIL KÂRLARI				
E. GEÇMİŞ YIL ZARARLARI (-)	(321.757,84)	(330.822,00)	9.064,16	2,82
F. DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)	(9.064,17)	71.589,96	80.654,13	(889,81)
1. Dönem Net Kârı		71.589,96	71.589,97	100,00
2. Dönem Net Zararı (-)	(9.064,17)		(9.064,17)	(100,00)
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	<u>1.262.278,37</u>	<u>1.333.868,34</u>	<u>71.589,97</u>	<u>5,67</u>
PASİF TOPLAMI	1.409.994,14	2.111.066,03	701.071,89	49,72

Çizelge 66. Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

T.SÜT A.Ş. GELİR TABLOLARI	2004	2005	(+) (-) Fark	% Değişim
A.BRÜT SATIŞLAR	5.816.342,43	8.068.376,23	2.252.033,80	38,72
1. Yurtiçi Satışlar	5.814.842,43	8.065.538,40	2.250.695,97	38,71
2. Yurtdışı Satışlar				
3. Diğer Gelirler	1.500,00	2.837,83	1.337,83	100,00
B. SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	4.213,72	63.068,39	58.854,67	1.396,74
1. Satıştan İadeler (-)	4.213,72	38.054,15	33.840,43	803,10
2. Satış İskontoları (-)		25.014,24	25.014,24	100,00
3. Diğer İndirimler (-)				
C. NET SATIŞLAR	5.812,128,71	8.005.307,84	2.193.179,13	37,73
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	5.314.053,84	6.868.774,43	1.554.720,59	29,26
1. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	5.314.053,84	6.868.774,43	1.554.720,59	29,26
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)				
3. Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4. Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	498.074,87	1.136.533,41	638.458,54	128,19
E. FAALİYET GİDERLERİ	448.183,98	1.037.411,68	589.227,70	131,47
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	310.031,14	782.621,14	472.590,00	152,43
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	138.152,84	254.790,54	116.637,70	84,43
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	49.890,89	99.121,73	49.230,84	98,68
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR				
1. İştirâklerden Temettü Gelirleri				
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3. Faiz Gelirleri				
4. Komisyon Gelirleri				
5. Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6. Menkul Kıymet Satış Kârları				
7. Kambiyo Kârları				
8. Reeskont Faiz Gelirleri				
9. Enflasyon Düzeltme Kârları				
10. Diğer Olağan Gelir ve Kârlar				
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	50.383,22		(50.383,22)	(100,00)
1. Komisyon Giderleri (-)				
2. Karşılık Giderleri (-)				
3. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4. Kambiyo Zararları (-)				
5. Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6. Enflasyon Düzeltme Zararları (-)	50.383,22		(50.383,22)	(100,00)
7. Diğer Olağan Gider ve Zararları (-)				
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		8.859,08	8.859,08	100,00
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)		8.859,08	8.859,08	100,00
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	(492,33)	90.262,65	90.754,98	18.433,77
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	1.155,27	14.989,62	13.834,35	1.197,50
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları				
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	1.155,27	14.989,62	13.834,35	1.197,50
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)				
1. Çalışmayan Kısım Gider Zararları (-)				
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)				
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)				
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	662,94	105.252,27	104.589,33	15.776,59
K. DÖNEM KÂRI VERGİ VE				
DİĞ.YAS.YÜK.KARŞ. (-)	9.727,10	33.662,31	23.935,21	246,07
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(9.064,16)	71.589,96	80.654,12	989,81

Gelir tablosu firmanın iki tarih arasındaki mali durumunu gösteren tablodur. T.Süt A.Ş' nin gelir tabloları çizelge 66' da karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Firmanın gelir tablosu incelendiğinde yurtiçi satışlarında % 38,72 oranında ve 2.252.033,80 YTL artış gerçekleşmiştir. Satışlar üzerinde durulması gereken en önemli unsurdur. Çünkü, işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri kârlılığa bağlıdır. Kârlılığı etkileyen en önemli unsur ise satışlarda ki başarıdır. Burada satışların artması ve kârlılıkların yükselmesi firmanın lehinedir. Satış indirimleri 58.854,67 YTL ve % 1396,74 oranında artmıştır. Değer oran olarak yüksek olmasına rağmen tutar olarak satışlarla kıyaslandığında düşüktür. Bunun nedeni; artan satış hacmine rağmen iyi bir satış politikası izlenmiş ve müşteri memnuniyeti sağlanmıştır. Net satışlarda, brüt satışlardaki % 37,82' lik artış etkisini aynı oranda göstermiş ve % 37,73 oranında artmıştır. Satışların maliyeti % 29,26 oranında artmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken maliyetlerde ki artmanın satışlardaki artmadan daha az olduğudur. Bu durum önemlidir, çünkü, firmanın kâr marjını etkilemektedir. Firmanın brüt satış karı % 128,29 oranında artmıştır. Bu durum firmanın mallarını 2004 yılına göre daha yüksek kâr marjıyla sattığı anlamına gelmektedir. Faaliyet giderleri % 131,47 oranında artmıştır. Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri % 152,43, genel yönetim giderleri de % 84,43 oranında artmıştır. Satışlardaki % 38,72 oranındaki artışa göre faaliyet giderlerindeki % 131,47 artış oranı firma aleyhinedir. Bu azalmanın uzun dönemdeki etkilerinin de göz önüne alınması gereklidir. Tüm bu unsurlara bağlı olarak faaliyet kârı % 98,68 oranında artış göstermiştir. 2004 yılında olağan gider ve zararlarda yer alan rakam enflasyon düzeltmelerinden kaynaklanmaktadır. Enflasyon düzeltmeleri ile ilgili şartlar gerçekleşmediği sürece hareket görece kalem değildir. Finansman giderleri firma faaliyetlerine göre düşük olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında 8.859,08 YTL artış meydana gelmiştir. Olağan kâr veya zarar kalemi 2005 yılında % 18433,77 oranında kâra dönmüştür. Oran olarak yüksektir fakat tutar olarak aynı doğrultuda gerçekleşmemiştir. Olağandışı gelir ve kârlar ile olağandışı gider ve zararlar arızı olarak ortaya çıkan kalemlerdir bu yüzden işletme faaliyetlerinin genel değerlendirilmesinde etkili bir unsur değildirler. Olağandışı gelir ve kârlar ile gider ve zararlarda kalemlerinde 2005 yılında herhangi bir hareket olmamıştır. Dönem kârı veya zararı; bu kalem vergi öncesi görülen kârı içermektedir. 2004 yılında 662,94 YTL kâr eden firma 2005 yılında kârını arttırarak 105.252,27 YTL kâr elde etmiştir. Vergi karşılıkları kalemi; 2005 yılında firma faaliyetleri sonucunda dah fazla kâr etmiştir ve devlete vergi olarak ödemesi gereken tutarda 23.935,21 YTL olarak hesaplanmıştır. Dönem net kârı veya zararı vergi tutarı hesaplandıktan bilançoda görülecek olan kârdır. Firma 2005 faaliyetleri sonucunda 71.589,96 YTL net kâr elde etmiştir.

6.3.3.3.4. Oran Analizleri

6.3.3.3.4.1. Likidite Oranları

Likidite, kısa vadeli yabancı kaynakları vadelerinde karşılayabilme bakımından dönen varlıkların kalite ve yeterliliğinin ölçüsü olmaktadır. Bu oranlar ile işletmenin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyip ödeyemeyeceği ölçülür. (Bektöre ve ark.1991)

1. Cari Oran	=	Dönen Varlıklar / K.V.Y.K.		
2004 Yılı	=	586.720,48 / 56.399,37	=	6,43
2005 Yılı	=	691.856,34 / 585.456,45	=	1,18

İşletmenin dönen varlıklarının, kısa vadeli kaynaklarına oranlanmasıyla bulunur. Oranın 2 olması istenir. (Bektöre ve ark.1991)

Yem sanayi firması rakamlarına göre oran 2004 yılında 6,43, 2005 yılında 1,18 olarak hesaplanmıştır. Firmanın cari oranı 2005 yılında azalış eğilimi göstermiştir. 2004 yılında 6,43'lük oran firmanın kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmede sorunla karşılaşmayacağını göstermektedir. Ayrıca da, oranın yüksekliğinin nedenleri arasında; firmada nakit fazlası bulunması, yeterli varlıklara sahip olması ve ikinci veya üçüncü derecede olan alacaklar ve stoklar kalemlerinin ağırlıklı olması gösterilebilir. (Bektöre ve ark.1991)

2005 yılında yatırımların artması sonucunda mali borçların artması nedeniyle 1,18' e düşmüştür. Bu durum, firmanın kısa vadeli borçlarını ödemediği sorunlarla karşılaşabileceğini gösterebilmektedir. Fakat, bunun diğer rasyolarla da desteklenmesi gerekir.

2. Likidite Oranı	=	Dönen Varlıklar – Stoklar / K.V.Y.K.		
2004 Yılı	=	457.793,69 / 91.316,40	=	5,01
2005 Yılı	=	312.081,88 / 585.456,45	=	0,53

Bu oranın hesaplanmasında stoklar göz ardı edildiğinden, asit – test oranı cari orana göre daha katı ancak, daha net bir sonuç veren bir orandır. Oranın genel kabul görmüş standardı 1' dir.

2004 yılında firmanın likidite oranı yüksek bir değer almıştır. Oranın genel kabul görmüş değeri 1 olarak kabul edilir. Oran, 5,01 olarak hesaplanmıştır, bunun anlamı; stoklar kaleminin dönen varlıklar içindeki payının, oranı fazla etkilemediğidir. 2005 yılında oran düşme eğilimi göstererek 0,53 olarak gerçekleşmiştir. Oran 1' in altına düşmüştür. Firmanın stoklarına bağımlılığı artış göstermiştir.

3. Nakit Oranı	=	Hazır Değerler + Menkul Kıymetler / K.V.Y.K.		
2004 Yılı	=	88.678,44 / 91.316,40	=	0,97

$$2005 \text{ Yılı} = 242.514,10 / 585.456,45 = 0,41$$

Oran, işletmenin satışlarının ve alacaklarının tahsillerinin bir süre için durması halinde ödeme gücünün ne olacağını gösterdiği için önemlidir. (Bektöre ve ark.1991)

Oran, 2004 yılında 0,97, 2005 yılında 0,41 olarak gerçekleşmiştir. Oran 2005 yılında düşüş eğilimi göstermesine rağmen genel kabul görmüş oran olan 0,20' nin üzerindedir. Bu durum firmanın 2004 yılında 1 YTL' lik kısa vadeli borcuna karşılık 0,97 YTL, 2005 yılında 0,53 YTL hazır değeri bulunduğunu göstermektedir.

4. Satışlar / K.V.Y.K.

$$2004 \text{ Yılı} = 5.816.342,43 / 91.316,40 = 63,69$$

$$2005 \text{ Yılı} = 8.068.376,23 / 91.316,40 = 13,78$$

Kısa vadeli borç devir hızının yükselmesi borç ödeme konusunda olumlu bir göstergedir. Firma faaliyetleri sonucu yarattığı kaynaklarla kısa vadeli borçlarını 2004 yılında 63,69 kez, 2005 yılında 13,78 kez ödemektedir. 2005 yılında 2004 yılına göre satışlarda ki artış oranı kısa vadeli yabancı kaynakların artış oranından daha fazla olmuştur.

6.3.3.3.4.2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar

1. Kaldıraç Oranı = $\frac{\text{K.V.Y.K} + \text{U.V.Y.K}}{\text{Toplam Varlıklar}}$

$$2004 \text{ Yılı} = 147.715,77 / 1.409.994,14 = 0,10$$

$$2005 \text{ Yılı} = 777.197,69 / 2.111.066,03 = 0,37$$

Oran, işletme varlıklarının yüzde kaçının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Gelişmiş ülkelerde oran % 50'nin altında olması arzu edilir, ancak ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde oran % 70'lere kadar çıkmaktadır.

Firma oranlarına göre, 2004 yılı için 0,10, 2005 yılı için 0,37 olarak hesaplanmıştır. 2004 yılında firma varlıklarının % 10' nu, 2005 yılında % 37' sini yabancı kaynaklardan sağlamıştır. Hem % 10 hem de % 37 oranı yeterli oranlar olarak kabul edilmektedir. Fakat, oranları değerlendirirken yabancı kaynakların verimli şekilde kullanılıp kullanılmadığı da önemlidir.

2. Öz sermaye Oranı = $\frac{\text{Öz sermaye}}{\text{Toplam Varlıklar}}$

$$2004 \text{ Yılı} = 1.000.000,00 / 1.409.994,14 = 0,71$$

$$2005 \text{ Yılı} = 1.500.000,00 / 2.111.066,03 = 0,71$$

Toplam kaynaklar içerisinde öz sermayenin payını gösteren rasyo toplam kaynakların ne kadar bir kısmının ortaklar tarafından karşılandığını gösterir. Oranın % 50' nin üzerinde çıkması istenir. (Özer, 1997)

Oran, varlıkların 2004 ve 2005 yılları için % 71' nin öz kaynaklarla karşılandığını göstermektedir. Bu işletme lehine olarak yorumlanır.

3. Toplam Borç =	Toplam Borç /	Öz Kaynaklar		
2004 Yılı =	147.715,77 /	1.262.278,37	=	0,12
2005 Yılı =	777.197,69 /	1.333.868,34	=	0,58

Oran, borçlanma katsayısı olarak da adlandırılır. Firmanın borçlanma yoluyla sağladığı yabancı kaynak ile, firma sahip veya sahiplerinin kattığı sermaye arasındaki ilişkiyi gösterir. Gelişmiş ülkelerde, oranın, orta büyüklükteki sınai işletmeleri için 1' i aşmaması gerektiği, genel bir kural olarak benimsenmiştir.

Örnekteki firmada oran 2004 yılı için 0,12, 2005 yılı için 0,58 olarak gerçekleşmiştir. Oran her iki yılda da istenen seviyededir. Firma, 2005 yılında nispeten biraz daha fazla yabancı kaynak kullanımına gitmiştir

4. KVK / Toplam Varlıklar (Kaynaklar)

2004 Yılı =	91.316,40 /	1.409.994,14	=	0,06
2005 Yılı =	585.456,45 /	2.111.066,03	=	0,28

Toplam aktiflerinin ne kadar kısmının kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ya da toplam kaynaklar içerisinde ne kadar kısa vadeli yabancı kaynak bulunduğunu gösteren orandır. (Özer, 1997)

Firma için oran 2004 yılı için 0,06, 2005 yılı için 0,28 olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılında firmanın varlıklarının % 6'sı, 2005 yılında da % 28'i kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılanmıştır. Oran, kısa vadeli yabancı kaynakların varlık finansmanında öz kaynaklara göre daha az kullanıldığını göstermektedir. Oranın düşüklüğü firmanın kısa vadeli borçlarını ödemedi ve kaynak yaratmada da sorunlar yaşamayacağı şeklinde yorumlanabilir.

5. KVK / Toplam Borçlar (KVK + UVK)

2004 Yılı =	91.316,40 /	147.715,77	=	0,62
2005 Yılı =	585.456,45 /	777.197,69	=	0,75

Toplam yabancı kaynaklar içerisinde kısa vadeli yabancı kaynakların oranını belirten rasyodur. (Özer, 1997)

Oran, 2004 yılı için 0,62, 2005 yılı için 0,75 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, firmanın toplam kaynaklarda daha çok kısa vadeli yabancı kaynak kullanımına gittiğini göstermektedir. Bu durum firmanın kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmede zorlanabileceğini gösterebilmektedir. Firmanın mali krizin var olduğu bir

ortamda uzun vadeli yabancı kaynak kullanımına gitmesi daha rahat ödeme imkanlarına sahip olması anlamına gelebilmektedir.

6. UVYK / Toplam Kaynaklar (Pasif) Oranı

$$2004 \text{ Yılı} = 56.399,37 / 1.409.994,14 = 0,04$$

$$2005 \text{ Yılı} = 191.741,24 / 2.111.066,03 = 0,09$$

Oran, toplam aktiflerin ne kadarının uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ya da toplam kaynakların ne kadarının uzun vadeli yabancı kaynaklardan oluştuğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

Firma 2004 yılında % 4, 2005 yılında % 9 oranında uzun vadeli yabancı kaynak kullanımına gittiğini göstermektedir.

7. UVYK / Devamlı Sermaye (UVYK + Öz Kaynaklar) Oranı

$$2004 \text{ Yılı} = 56.399,37 / 1.318.677,74 = 0,04$$

$$2005 \text{ Yılı} = 191.741,24 / 1.525.609,58 = 0,13$$

Oran, uzun vadeli yabancı kaynakların devamlı sermayenin ne kadarını oluşturduğunu gösterir. (Özer, 1997)

Firmanın devamlı sermayesinin 2004 yılı için % 4' ü, 2005 yılı için % 13' ü uzun vadeli yabancı kaynaklardan sağlanmakta. Devamlı sermayenin büyük bir bölümünün öz kaynaklarla karşılanması firma lehine olarak yorumlanabilir.

8. Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı

$$2004 \text{ Yılı} = 816.903,19 / 1.262.278,37 = 0,65$$

$$2005 \text{ Yılı} = 1.334.635,00 / 1.333.868,34 = 1,00$$

Oran, maddi duran varlıkların ne kadar kısmının öz kaynaklarla karşılandığı hakkında bilgi vermektedir.

Oran, maddi duran varlıkların 2004 yılında % 65' nin, 2005 yılında % 100' nün öz kaynaklarla karşılandığını göstermektedir. Bu durum öz kaynakların verimli kullanıldığını göstermektedir.

9. Maddi Duran Varlıklar / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı

$$2004 \text{ Yılı} = 816.903,19 / 56.399,37 = 14,48$$

$$2005 \text{ Yılı} = 1.334.635,00 / 191.741,24 = 6,96$$

Oran, firmanın 1 YTL' lik uzun vadeli borcuna karşılık kaç YTL'lik maddi duran varlığının olduğunu göstermektedir.(Akgüç, 1994)

Firmalarda, uygulamada maddi duran varlıkların uzun vadeli yabancı kaynaklarla karşılanması uygun olarak görülür. Oran, 2004 yılında 14,48, 2005 yılında 6,96 olarak

hesaplanmıştır. Oranın yüksekliği, firmaya uzun vadeli kredi verenler açısından emniyet payının yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. (AKGÜÇ, Öztin 1994)

10. Ödenmiş Sermaye / Öz Sermaye Oranı

2004 Yılı	=	1.461.514,10	/	1.000.000,00	=	1,46
2005 Yılı	=	1.461.514,10	/	1.500.000,00	=	0,97

Oran, öz sermaye yapısını gösterdiği gibi, kâr dağıtım veya oto finansman politikası konularında da bilgi vermektedir.

Örnekte oran 2004 yılında % 146, 2005 yılında % 97 olarak gerçekleşmiştir. Oranın yüksekliği, öz sermayenin esas itibarı ile ödenmiş sermaye artışı ile sağlandığını, şirket kârlarının büyük bir bölümünün dağıtıldığını veya uzun süreli kârlılık oranının düşük olduğunu gösterebilmektedir.

6.3.3.3.4.3. Faaliyet Oranları

1. Alacak Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar

2004 Yılı	=	5.812.128,71	/	290.095,08	=	20,04
2005 Yılı	=	8.005.307,84	/	166.087,46	=	48,20

Alacak devir hızı, alacakların tahsil kabiliyetini gösteren orandır. Oranın yüksek çıkması alacakların tahsilat dönemlerinin kısaldığını, yüksek çıkması ise tahsilat dönemlerinin uzadığını göstermektedir. (Özer, 1997)

Firma için alacak devir hızları 2004 yılı için 20,04, 2005 yılında için 48,20 olarak gerçekleşmiştir. Bunun anlamı firma alacaklarını; 2004 yılında 20,04 kez, 2005 yılında 48,20 kez tahsil etmiştir. 2005 yılında satışlar artarken kredili satışlarda azalma gerçekleşmiştir.

2. Alacakların Ortalama Tahsil Süresi = 360 / Alacak Devir Hızı

2004 Yılı	=	360	/	20,04	=	17,96
2005 Yılı	=	360	/	48,20	=	7,47

Oran, alacakların kaç günde bir tahsil edildiğini göstermektedir. Oranın yüksek çıkması işletme kaynaklarının alacaklara bağlandığını göstermesi nedeniyle işletme lehine yorumlanmaz. Sürenin düşük çıkması ise, alacakların tahsil süresini kısaltacağından işletme kaynaklarının daha etkin kullanılmasına imkan sağlar. (Özer, 1997)

2004 yılında firma alacaklarını 17,96, 2005 yılında 7,47 günde bir tahsil etmiştir. Firmanın 2005 yılında satışları artmasına rağmen alacaklarının tahsil süresi azalmıştır. Bunda firmanın tahsilatlarını hızlandırıcı faaliyetlerde bulunmasıdır.

3. Ticari Mallar Dev.Hızı = Satılan Ticari Mallar Maliyeti / Ortalama Ticari Mal Stokları

2004 Yılı	=	5.812.128,71	/	0,00	=	0,00
2005 Yılı	=	5.812.128,71	/	0,00	=	0,00

Bir işletmedeki stokların paraya çevrilebilme hızını gösteren orandır. Stok devir hızı, aynı zamanda bir işletmedeki stokların dönem içerisinde kaç defa yenilendiğini gösterir.

Firma 2004 yılında ticari mal satışı yapmadığından, 2005 yılında ise ticari mal stoku buldurduğundan oran hesaplanmamıştır.

4. Ticari Malların Stokta Kalma Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

2004 Yılı	=	360	/	0,00	=	0,00
2005 Yılı	=	360	/	0,00	=	0,00

Ortalama stokta kalış süresi, stokların likiditesini göstermektedir. Oran tüm satışları peşin olması halinde, stokların kaç günde bir paraya çevrildiğini, tüm satışların kredili olması halinde stokların ne kadar sürede alacak şekline dönüştüğünü gösterir.

2004 ve 2005 ticari mallar stok devir hızı sıfır olarak hesaplandığından hesaplama yapılamamıştır.

5. Mamul Mallar Devir Hızı = Satılan Mamuller Maliyeti / Ortalama Mamul Stokları

2004 Yılı	=	5.314.053,84	/	19.909,88	=	266,91
2005 Yılı	=	6.868.774,63	/	272.259,11	=	25,23

Mamul mallar, işletmede üretilerek satılan malları ifade etmektedir. Oran, üretilen malların ne kadar sürede elden çıkarıldığını göstermektedir. Daha açık ifadeyle, bir hesap döneminde stoktaki malların kaç defa yenilendiğini göstermektedir. (Özer, 1997)

Firmada 2004 yılında mamul mallarını 299,91 kez, 2005 yılında 25,23 kez satışa göndermiştir.

6. Stokların Stokta Kalma Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

2004 Yılı	=	360	/	266,91	=	1,35
2005 Yılı	=	360	/	25,23	=	14,27

Oran, mamul malların ne kadar stokta kaldığını, diğer bir ifade ile ne kadar zamanda satışa gönderildiğini göstermektedir.

Firma, mamul mallarını 2004 yılında 1,35 günde bir, 2005 yılında ise 14,27 günde bir satışa göndermiştir. Hesaplanan süreler düşük olarak gerçekleşmiş bu da firmada stokların çabuk bir şekilde satışa gönderildiğini göstermektedir.

7. Net Çalışma Sermayesi Devir Hız = Net Satışlar / (Dönen Varlıklar–KVYK)

2004 Yılı	=	5.812.128,71	/	495.404,08	=	11,73
2005 Yılı	=	8.005.307,84	/	106.399,89	=	75,24

Oran, işletmenin net çalışma sermayesinin satışlarla yılda kaç kez karşılanabileceğini göstermektedir. Oranın yüksek olması, çalışma sermayesinin yetersiz olduğunu ya da net satışların çok yüksek olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

Firmada, net çalışma sermayesi devir hızı 2004 yılı için 11,73, 2005 yılı için 75,24 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında satışların artış göstermiş, net çalışma sermayesi de azalma göstermiştir. Net çalışma sermayesi, satışlarla 2004 yılında 11,73 kez, 2005 yılında 75,24 kez karşılanabilmektedir.

8. Toplam Aktiflerin Devir Hızı = Net Satışlar / Toplam Aktifler

2004 Yılı	=	5.812.128,71	/	1.409.994,14	=	4,12
2005 Yılı	=	8.005.307,84	/	2.111.066,03	=	3,79

Toplam aktiflerin verimli ve etkin kullanılıp kullanılmadığını ölçmek amacıyla kullanılan orandır. Oranın yüksek çıkması aktiflerin verimliliğini gösterirken, rasyo değerinin küçük çıkması ise aktiflerin verimsiz kullandığını işaretleri olarak kabul edilir. (Özer, 1997)

Rasyo ile ilgili kesin ve standart bir oran olmamakla birlikte sanayi işletmelerinde 2 civarında, küçük sanayi işletmelerinde ise 4 civarında olması normal karşılanmaktadır. (Özer, 1997). Firmada 2004 yılında 4,12, 2005 yılında 3,79 olarak gerçekleşmiştir.

9. Maddi Duran Varlıkların Devir hızı = Net Satışlar / Ortalama Maddi Duran

Varlıklar

2004 Yılı	=	5.812.128,71	/	584.563,66	=	9,94
2005 Yılı	=	8.005.307,84	/	1.743.086,60	=	4,59

Maddi duran varlıkların ne derecede etkin kullanıldığını gösteren orandır. Ayrıca da, aynı zamanda işletmedeki kapasite kullanımı hakkında da bilgi verir. (Özer, 1997)

Bu rasyo ile ilgili kesin ve standart bir oran olmamakla beraber büyük sanayi işletmelerinde 5 civarında olması normal karşılanmaktadır. Firma da oran 2004 yılında 9,94 oranı yüksek çıkmıştır. Bu durum maddi duran varlıkların kapasitelerinin çok üzerinde kullanıldıklarını gösterebilmektedir. Bu durum maddi duran varlıklarda yıpranmalara neden olabilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus maddi

duran varlıklar net değer olarak alınmıştır. 2005 yılında oran neredeyse yarı yarıya inmiş ve 4,59 olarak gerçekleşmiştir. Oran, sanayi işletmeleri için belirlenen oranın civarında gerçekleşmiştir.

10. Dönen Varlıkların Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Dönen Varlıklar

2004 Yılı	=	5.812.128,71	/	554.010,99	=	10,49
2005 Yılı	=	8.005.307,84	/	985.216,58	=	8,13

Brüt çalışma sermayesi devir hızı olarak da adlandırılan dönen varlıklar devir hızı dönen varlıkların net satışlarla kaç kez karşılanabildiğini göstermektedir. (Özer, 1997) Firmanın, dönen varlıklar devir hızı 2004 yılında 10,49, 2005 yılında 8,13 olarak gerçekleşmiştir. Firmanın 2005 yılında devir hızı düşmüştür. Bunun anlamı, firma 2004 yılında dönen varlıkları satışları ile 10,49 kez, 2005 yılında 8,13 kez karşılanmaktadır.

11. Ticari Borçların Devir Hızı = Kredili Alışlar / Ortalama Ticari Borçlar

2004 Yılı	=	72.174,92	/	36.087,46	=	2,00
2005 Yılı	=	361.370,27	/	397.457,73	=	0,91

Oran, işletmenin ortalama olarak ticari borçlarını yılda kaç kez ödediğini gösteren orandır.

Firmanın, ticari borç devir hızı 2004 yılında 2,00, 2005 yılında 0,91 olarak gerçekleşmiştir.

Firma 2005 yılında borçlarını daha uzun sürede ödeyerek kendisine finansman sağlamaktadır. 2004 yılında ise borç ödeme süresi kısalmıştır. Bu durum finansman sıkıntısı yaratabilmektedir.

12. Ticari Borçların Ort.Ödenme Süresi = 360 / Ticari Borçlar Devir Hızı

2004 Yılı	=	360	/	2,00	=	180,00
2005 Yılı	=	360	/	0,91	=	395,60

İşletmenin kredili alışlarına ilişkin borçlarını ortalama kaç günde bir ödediğini yada kredili alışlara ilişkin işletmeye ortalama kaç gün vade tanıdığını göstermektedir.

Firmada birinci yılda borçlar 180 günde bir ödenirken, vade ikinci yılda vade 395,60 güne yükselmiştir. Borç ödeme vadelerinin uzayıp alacakların tahsil sürelerinin kısa olması firma lehine sonuçlar doğurabilmektedir.

13. Duran Varlıkların Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Duran Varlıklar

2004 Yılı	=	5.812.128,71	/	588.653,56	=	9,87
2005 Yılı	=	8.005.307,84	/	1.121.241,68	=	7,14

Duran varlıkların satışlarla bir yılda karşılama oranını gösterir. Bu rasyo değerinin düşük çıkması duran varlıkların fazlalığına işaret ederken, kaynakların verimsiz kullanıldığının da bir belirtisi olarak kabul edilmelidir. Oranın yüksek çıkması ise duran değerlere aşırı bir yatırım yapılmadığını ve kaynakların verimli kullanıldığının göstergesi olarak kabul edilir. (Özer, 1997)

Firmada oranlar 2004 yılı için 9,87, 2005 yılında 7,14 olarak gerçekleşmiştir. Satışlar 2005 yılında artarken duran varlıkların da tutarı yükselmiştir. Duran varlıklar 2004 yılında satışlarla 9,87 kez, 2005 yılında ise 7,14 kez karşılanmaktadır.

14. Öz kaynaklar Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Öz kaynaklar

$$2004 \text{ Yılı} = 5.812.128,71 / 1.013.727,50 = 5,73$$

$$2005 \text{ Yılı} = 8.005.307,84 / 1.298.073,36 = 6,17$$

Oran, işletmede öz kaynakların ne denli etkin kullanıldığının tespiti amacıyla kullanılır. Oranın, yüksek çıkması, öz sermayenin etkin kullanıldığını gösterirken, düşük çıkması ise, etkin kullanılmadığını gösterir. Hesaplanan oranlara göre firmanın öz kaynaklarını oldukça verimli kullandığı söylenebilir.

15. Mali Borçlanma Faiz Oranı Rasyosu = Finansman Giderleri / Net Satışlar

$$2004 \text{ Yılı} = 0,00 / 5.812.128,71 = 0,00$$

$$2005 \text{ Yılı} = 8.859,08 / 8.005.307,84 = 0,0011$$

Özellikle yabancı kaynak maliyetlerinin tespitinde kullanılan rasyodur. 2004 yılında finansman giderlerinin değeri sıfır olarak gerçekleştiğinden oran hesaplanmamıştır. 2005 yılında oran 0,0011 olarak hesaplanmıştır, yabancı kaynakların maliyeti firma için oldukça düşük olarak gerçekleşmiştir.

2005 yılında mali borçların artma eğilimi göstermiştir. Fakat, burada kredi kullanımlarına rağmen finansmanla ilgili giderler maddi duran varlığın maliyetine eklendiğinden gelir tablosunda gözükmemektedir.

6.3.3.3.4.4. Kârlılığa İlişkin Oranlar

A. Yatırımların Karlılığına İlişkin Rasyolar

1. Vergi Sonrası Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu = Net Kâr / Öz kaynaklar

$$2004 \text{ Yılı} = - 9.064,16 / 1.262.278,37 = 0,00$$

$$2005 \text{ Yılı} = 71.589,96 / 1.333.868,34 = 0,05$$

Rasyo, yönetimin başarısının ölçülmesinde önemli bir kriter olarak ele alınır. Bu rasyo ile bulunan oran işletmeye yatırılan bir birim sermayeye ne oranda kâr isabet ettiğini gösterir. (Özer, 1997)

2004 yılında firmada zarar edildiğinden oranın değeri sıfır olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında firma kâr etmiştir. Bir birim sermayeye 0,05 birim kâr isabet etmektedir. Firmada kâr marjının düşük olduğunu gösterebilmektedir.

2. Vergi Öncesi Net Kar / Öz kaynaklar Rasyosu = Net Kâr / Öz kaynaklar

$$2004 \text{ Yılı} = 662,94 / 1.262.278,37 = 0,0005$$

$$2005 \text{ Yılı} = 105.252,27 / 1.333.868,34 = 0,08$$

Vergi öncesi net kar işletmeler arasında daha sağlıklı bir karşılaştırma yapılabilmesi açısından gereklidir. Bu rasyo ile net kar üzerindeki vergiler ihmal edilmekte ve rasyo değerleri vergi öncesi kar üzerinden hesaplanmaktadır.

Oranla, işletmeye yatırılan bir birim sermayeye ne oranda kâr isabet ettiğini göstermektedir. (Özer, 1997).

2004 yılında firmada oran 0,0005, 2005 yılında 0,08 olarak hesaplanmıştır. Firma 2004 yılında 1 YTL öz kaynağına karşılık olarak 0,0005 YTL, 2005 yılında 0,08 YTL kâr etmiştir.

3. Faiz ve Vergi Öncesi Net Kar/ Öz kaynaklar Rasyosu

$$2004 \text{ Yılı} = 662,94 / 1.262.278,37 = 0,0005$$

$$2005 \text{ Yılı} = 114.111,35 / 1.333.868,34 = 0,09$$

Faiz ve vergiden önceki kar üzerinden öz sermayenin karlılığını tespit etmeye yönelik olan bu rasyo vergiden önceki net kâra faiz giderlerinin ilavesiyle bulunmaktadır. (Özer, 1997)

2004 yılında finansman giderleri sıfır olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla sadece vergi öncesi kâr dikkate alınmıştır. 2004 yılında finansman giderleri % 005, 2005 yılında finansman giderleri net kâra % 9 oranında etkide bulunmuştur.

4. Vergi Öncesi ve Sonrası Net Kar / Toplam Aktifler

$$2004 \text{ Yılı} = 662,94 / 1.409.994,14 = 0,0004$$

$$2005 \text{ Yılı} = 105.252,27 / 2.111.066,03 = 0,05$$

Toplam aktiflerin ve toplam kaynakların verimliliğini tespit amacıyla hesaplanan rasyodur. (Özer, 1997)

2004 firmada elde edilen vergi öncesi kâra göre 1 YTL' lik aktife 0,0004 YTL, 2005 yılında firmanın 1 YTL' lik aktifine karşılık 0,06 YTL kâr isabet etmektedir.

B. Satışların Karlılığı İle İlgili Rasyolar

1. Brüt Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

$$2004 \text{ Yılı} = 498.074,87 / 5.812.128,71 = 0,09$$

$$2005 \text{ Yılı} = 1.136.533,41 / 8.005.307,84 = 0,14$$

Brüt satış kârı, firmanın faaliyet giderleri ile diğer giderlerini karşılayabilecek ve firma sahip ve sahiplerine, normal, yeterli bir kâr sağlayacak düzeyde olmalıdır.

Satışların kârlılığı birinci yılda % 9 civarında çıkarken bu oran, ikinci yılda % 14'a yükselmiştir. Satışlar artmış ve maliyetlerde de azalmalar meydana gelmesi nedeniyle oranda artışlar meydana gelmiştir. Satışların artış oranı maliyetlerin artış oranından fazla olması firmanın lehine olarak yorumlanabilir.

2. Net Faaliyet Karı / Net Satışlar Rasyosu

$$2004 \text{ Yılı} = 49.890,89 / 5.812.128,71 = 0,009$$

$$2005 \text{ Yılı} = 99.121,73 / 8.005.307,84 = 0,01$$

Bu rasyo satışların maliyeti ile birlikte faaliyet giderlerinin satışları nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla kullanılır. (Özer, 1997)

Satışların kârlılığı birinci yılda % 09 çıkarken ikinci yılda % 1 civarında çıkmıştır. 2005 yılında satışların maliyetlerinde ki ve faaliyet giderlerinde artış oranı satış oranından düşük olarak oluşmuştur. Sonuç, olarak da firmanın net faaliyet kârında yaklaşık % 99' luk bir artış meydana gelmiştir.

3. Net Kar / Net Satışlar Rasyosu

$$2004 \text{ Yılı} = -9.064,16 / 5.812.128,71 = 0,00$$

$$2005 \text{ Yılı} = 71.589,96 / 2.051.566,06 = 0,03$$

Bu rasyo ile net satışların net kârlılığı hesaplanmaktadır. Rasyonun sonucunun yüksek olması işletmede satışlara ilişkin net kârlılığın yüksek olduğunu gösterirken rasyonun düşük çıkması ise net kârlılığın düşük olduğunu gösterir. (Özer, 1997)

2004 yılında net kâr olmaması nedeniyle bu oranın değeri sıfır olarak hesaplanmıştır. 2005 yılında net kâr üzerinden hesaplanan satışların % 3 civarındadır. Oranın düşük olduğu söylenebilir. Bu oranın değerlendirilmesinde rakip firmalar, içinde bulunulan endüstri kolu ve önceki yıllar oranları göz önüne alınmalıdır.

4. Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Rasyosu

$$2004 \text{ Yılı} = 448.183,98 / 5.812.128,71 = 0,08$$

$$2005 \text{ Yılı} = 1.037.411,68 / 8.005.307,84 = 0,13$$

Oran, faaliyet giderlerinin net satışlara olan etkisini göstermektedir. Oranın yüksekliği faaliyet giderlerinin fazla olduğunu, düşük çıkması ise faaliyet giderlerinin düşük olduğunu ve satışların verimliliğini göstermektedir. (Özer, 1997)

2004 yılında firmanın faaliyet giderlerinin net satışlara etkisi % 8 civarında iken 2005 yılında oran % 13' e yükselmiştir. Diğer bir ifade ile 2004 yılında satışların % 8'i, 2005 yılında da % 13'ü faaliyet giderlerine ayrılmıştır.

5. Satışların Maliyeti / Net Satışlar

2004 Yılı =	5.314.053,84 /	5.812.128,71	=	0,91
2005 Yılı =	6.868.774,43 /	8.005.307,84	=	0,86

Oran, net satışlar içindeki satışların maliyetini tespit etmede kullanılır. Oranın yüksek olması maliyetlerin yüksek olduğunu dolayısıyla kârlılığın düşeceğini, oranın düşük olması maliyetlerin düşük olduğunu ve satışların kârlılığını yüksek olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

2004 yılında firmanın net satışlar içerisindeki satışların maliyetinin payı % 91 iken, 2005 yılında oran % 86' ya düşmüştür. İkinci yılda maliyetler düşmesine rağmen, satışların maliyetleri net satışlar içerisinde payları yüksek pay almıştır.

6. Finansman Giderleri / Net Satışlar

2004 Yılı =	0,00 /	5.812.128,71	=	0,00
2005 Yılı =	8.859,08 /	8.005.307,84	=	0,0011

Oran, net satışları içindeki finansman giderlerinin ağırlığının ölçülmesi amacıyla kullanılmaktadır. Oranın yüksek çıkması finansman giderlerinin yüksek olduğunu, oranın düşük çıkması net satışlardan indirilecek finansman giderlerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. (Özer, 1997)

2004 yılında finansman giderleri sıfır değer almıştır. O yüzden oran hesaplanmamıştır. 2005 yılında net satışların 0,0011' lik kısmı finansman giderlerine gitmektedir.

6.2.3.4. Firma SWOT Analizi

T.Süt A.Ş.' ye ait ekonomik ve mali bilgilere göre SWOT analizi aşağıda yapılmış ve şekil 3' de verilmiştir.

Şekil 3. Süt Sanayi firması SWOT analizi

<p>STRENGTH (Güçlü Yönler)</p>	<p>WEAKNESS (Zayıf Yönler)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Firma ISO ve HACCP kalite belgelerine sahiptir. • Yabancı kaynak kullanım oranı düşüktür. • Ulaşım yollarına yakındır • Aile şirketi olarak kurulmuştur. • İstanbul da faaliyet alanlarını genişletmiştir. • Maddi duran varlık yatırımı oldukça yüksektir. • Firma tesisleri demiryoluna yakındır. • Tüm üretim tesisleri firmaya aittir. • İyi kurulmuş muhasebe sistemi ve pazarlama ağına sahiptir. • Artan bir müşteri portföyü vardır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yabancı kaynak kullanımı giderek artan seyir göstermiştir. • Pazarlama ağının genişlemesi • İstanbul’ da kullanılan depolar ve bazı araçlar kiralıktır. • Firma ISO ve HACCP kalite belgelerine sahiptir. • Pazarlama faaliyetlerinde kullanılan araç sayısı artmıştır. • Müşteri portföyü artmıştır. • Üretim dışında farklı talepler gelmesi. • İstanbul pazarında istenen sonuçlara ulaşamama riski vardır.
<p>OPPORTUNITY (Fırsatlar)</p>	<p>THEREATS (Tehlikeler)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Firma kalite standart belgelerine sahip olması ürünlere olan güveni arttırmaktadır. • Öz kaynakların fazlalığı firmayla ilgilenenler açısından güven yaratmaktadır. • Yabancı kaynak kullanımının düşük olması faiz yükünün az olması ve borç ödemede zorluk yaşanmayacağını gösterebilir. • Firma İstanbul – Edirne otoyoluna yakın olarak kurulmuştur. Ulaşım kolay ve hızlı bir şekilde olmaktadır. • Aile şirketi olarak kurulan firmada ortakların birbirlerine güveni oldukça fazladır. • Pazarlama ağı genişletilerek firma satışları olumlu yönde etkilenmiştir. • Maddi duran varlık yatırımlarının fazla olması artan üretimi ve talepleri karşılamada yeterliliği sağlamaktadır. • Demiryolu istasyonu olmamasına rağmen gelecekte oluşabilecek ihtiyaçta tesisler rahat kurulabilecek pozisyonundadır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duran varlık yatırımları nedeniyle yabancı kaynak kullanımı artmıştır. Bu faiz yükünün ve mali borçların artmasına neden olmaktadır. • Pazarlama ağının genişlemesi çalışan kişi ve araç sayısını arttırmıştır. Bu durum denetimleri zorlaştırabilmektedir. • Depoların kiralanması gelecekte mal sahipleri ile sorunlar yaşanma olasılığını doğurmaktadır. • Kalite standartlarına uygun üretim yapılamaması durumunda belgelerin firmadan alınması prestij kaybına neden olabilir. • Artan araç sayısı neticesinde yakıt ve bakım giderlerinde de artış oluşmaktadır. • Müşteri portföyünün artması alacakların artması anlamına da geldiğinden tahsilde zorluklar yaşanabilir. • Firmaya farklı ürünlerle ilgili talep geldiğinde, talepleri karşılamak için yeni yatırımlar yapmak durumunda kalabilir. • Rakiplerin fazla olması amaçlanan kârlara ulaşılmasını engelleyebilir ve yapılan yatırımların finanse edilememesi riskini ortaya çıkarmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzün ekonomik şartları firmaların faaliyetlerini ve yaşamlarını sürdürmelerini zor bir hale sokmuştur. Firmalar, faaliyet ve yaşamlarını sürdürebilmek için kaynağa ihtiyaç duymaktadırlar. Bunları bazen kendileri yaratmakta bazen de dışarıdan sağlamaktadırlar. Firmalar kendi finansman kaynaklarını faaliyetleri sonucunda oluştururken, dışarıdan ise kreditorler (çoğunlukla bankalar) tarafından finanse edilerek sağlamaktadırlar. Temel amacın süreklilik olduğu düşünülürse bu sağlanan kaynakların sadece işletmeler açısından değil bunlarla ilgili kişiler ve kurumlar açısından da önemi büyüktür. Bu kişiler firma ortaklarından firmada çalışanlara kadar uzanan bir listeyi oluşturmaktadır. Yatırımcılar için yatırımlarını yönlendirmede, kreditorler için verilen kredilerin geri ödenme durumu, firmaya mal sağlayanlar açısından sattıkları malların bedellerinin ödenme durumunun anlaşılması açısından analizler önemlidir. Finansal bilgilerinin incelenerek değerlendirilmesi önemli ölçüde etkili olmaktadır Bu nedenlerle, işletmelerin finansal analizinin yapılması, ilgili gruplar açısından önemli yer tutmaktadır.

Çalışmada üç adet gıda sanayi firmasına yer verilmiştir. Bu firmaların analizleri yapılmış ve durumları değerlendirilmiştir. Değerlendirme esnasında mali tabloların yanında, firmaların fiziksel çevresi, pazar durumları ve yatırımları da göz önüne alınmıştır.

Ekonomik ve mali verilere göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Un sanayi firması fiziksel çevre, ulaşım olarak uygun bir ortamda, pazara yakınlık olarak da iyi bir durumdadır. Firmanın İstanbul' a sadece 1,5 saat , Edirne'ye de 2 saat uzaklıkta olması pazar payını büyütmesi ve araştırma yapabilmesi için avantaj sağlamaktadır. Aile şirketi olarak kurulmuştur. Bu durum bazen ters tepmekte, profesyonel yardım alma anlamında güven sorunlarının yaşanmasına neden olmaktadır. Ortaklar kendileri çalışmakta ve tüm firma faaliyetlerinde denetimde bulunmaktadır. Firmanın ortaklarının eğitim konusunda açıklarının kapatılması gerekmektedir.
- Firma 2005 yılı ekonomik faaliyet sonuçlarına göre genel bir değerlendirme yapıldığında, iyi bir yıl geçirdiği önceki yıllara ait zarar eğiliminin kâra dönüştüğü görülmektedir.
- Bu faaliyetlerin yerine getirilmesi aşmalarında da doğal olarak giderler yapılmaktadır. Firma incelendiğinde, giderlerinin pazarlama, satış ve dağıtım giderlerinde ağırlığın olduğu görülebilmektedir.
- Bu giderlerinin yanında imalatın yapılabilmesi için hammadde ihtiyacı olmaktadır. Firmanın ana hammadde ihtiyacını buğday, yardımcı hammadde ihtiyacı olarak da çuval ve etiketler oluşturmaktadır. Kârlılığını etkileyen maliyetlerin ve giderlerin düşürülmesi için

nelerin yapılabileceği araştırılmalıdır. Teknoloji veya eğitim açıları saptanarak bunlar kapatılmalıdır.

- Hammaddelerin temin yerlerini olarak daha çok üreticiden yapılan alımlar oluşturmaktadır. Tüccarlardan da ayrıca alımlar yapılabilmektedir. Diğer yardımcı hammaddelerin alımları yurtiçinde ki özel firmalardan yapılmaktadır. Firma kullandığı hammaddeler neticesinde un, kepek, razmol, bonkalit ve kırıklı buğday üretimini ve bunların satışını yapmaktadır. Firma doğal olarak da hammadde ve mamul anlamında stoklu çalışmaktadır.
- Bu üretimi yapılan mamullerle ilgili yurtiçine değişik sektörde çalışan işletmelere satışlar yapılmaktadır. Mamul satışının büyük kısmını esas faaliyet konusunu oluşturan un satışları oluşturmaktadır. Un satışlarının büyük bir kısmını ekmek üretimi yapan fırınlara yapılmaktadır. Diğer yan ürünlerin satışları daha çok tüccarlara yapılmaktadır. Firma, 'Trakya Birlik' in yapmış olduğu yan ürün ihalelerini kazanmakta ve teslimatları gerçekleştirmektedir.
- Satışlara istinaden firma tahsilatlarını daha çok çek alımı şeklinde yapmaktadır. Bu durum, ödemede bulunan firmalara ödeme konusunda toleranslı olduğunu, ödemelerin ileri bir tarihte yapılabilmesi konusunda izin verildiğini göstermektedir. Fakat, hammadde alımları daha çok çiftçilerden yapıldığından ödemeler nakit olarak yapılmak zorundadır. Diğer ödemelerini çek ile yapmaktadır. Bunu kendi çeklerini vermek istememesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü, çeklerin ödenememesi durumunda ticari anlamda prestij kaybına neden olabilmektedir. Ayrıca, eldeki nakit para en değerli güçtür mantığı da ortaklarda vardır.
- Firmada, üretim, pazarlama ve temsille ilgili olarak yıllık ortalamaya göre aylık bazda 8 kişi çalışmaktadır. Ayrıca da firmada kamyon ve buğday yükleme işlemleri için dışardan gelen hamallar çalışmaktadırlar. Bu durum aslında firmanın çalışanları açısından eğitim düzeyinin fazla yüksek olmadığını gösterebilmektedir.
- Firmada çalışanlar tek vardiya olarak çalışmaktadırlar. Üretimin rutin bir şekilde olduğu dönemlerde gece çalışmaları yapılmaktadır. Bunun nedeni ise, elektrik kullanımının gece tutar olarak daha az maliyetli oluşudur.
- Ticaret Odasından Kapasite Raporuna göre firmanın üretebileceği mamuller hesaplanmıştır. 2005 yılında ki rakamlara bakıldığında un ve kepek imalatı bakımından saptanan ortalama değerlerin çok altında kaldığı görülmektedir. Bu durum, ya firmanın kurulu kapasitesinin yetersiz olduğunu ya da kapasitenin iyi kullanılmadığını, atıl

kapasite olduğunu gösterebilmektedir. Tüm üretim tesislerinin firmaya ait olduğu düşünüldüğünde rahat bir şekilde yatırımlar yapılabilir ve kapasite daha olumlu yönde arttırılabilir.

- Firmayla ilgili olarak mali bilgilerden yola çıkarak analizler yapılmıştır. Bunun için şirket bilanço ve gelir tabloları incelenmekte ve durumları değerlendirilmektedir. Temel mali tablolar dikey analizlere, trend analizlerine, yatay analizlere ve oran analizlerine tabii tutulmuştur. Ayrıca, firma ile ilgili olarak SWOT analizi yapılmış ve şirketin içinde bulunduğu durum değerlendirmeye tabii tutulmuştur.
- Diğer firmalar gibi un sanayi firması da imalatçı bir firma durumundadır. Bilançolarına bakıldığında da firma 2004 yılından 2005 yılına geçerken neredeyse iki kat civarında büyümüştür. Bu büyümenin neticesinde de firma kârlılığı artmıştır.
- Firma imalat firması olduğundan imalatın devamlılığı için normal şartlar altında duran varlıklara yatırım yapılması gerekmektedir. Fakat, 2005 yılına bakıldığında firmanın bunun tersi bir durumla karşılaştığı görülmektedir. Burada yapılması gereken yatırımların farklı alanlara kaydırıldığı görülmektedir. Bu durum ekonomik şartların getirdiği sıkıntılardan kaynaklanabileceği gibi ortakların firma da yer alan duran varlıklarını yeterli görmelerinden kaynaklanmış olabilir.
- Firma, üretim kapasitesini artırma yoluna gittiği takdirde duran varlıklarını arttırmak zorunda kalacaktır. Bu diğer alanlara yönlendirilen yatırımlarla ilgili olarak duran varlıklarına aktarılabilir. Eğer finansman sıkıntısı yaşanacağı düşünülürse alternatif yollar belirlenmelidir. Örneğin, leasing kredileri, düşük faizli firma kredileri kullanılabilir. Ayrıca, bu kreditorlerin firmadan isteyeceği mali tablolarının incelenmesi durumunda imalatın devamı için duran varlıkların yetersiz olduğu kararına varılırsa da firma mali anlamda sıkıntı yaşayabilir. Firma burada geçici yatırımlarında yer alan likitlerini kendi faaliyeti ile alakalı olan yatırımlara kaydırmalıdır.
- Aslında yabancı kaynak kullanımından daha fazla olarak duran varlıkların öz kaynaklarla karşılanması durumunda da firmanın bilançosu daha kuvvetli bir hale gelecektir. Bunun için sermaye artırımını yoluna gidilebilir. Böylece ortakların firmalarının üzerindeki söz söyleme hakları da artacaktır. Bunun sonucu olarak bilançolar analize tabii tutulduklarında yeterli oranların çıkması da çıkar grupları açısından memnuniyetle karşılanacaktır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre yem sanayi firmasının değerlendirilmesi aşağıdaki şekilde yapılmıştır.

- Yem sanayi firmasına bakıldığında da firma fiziki çevre olarak biraz daha pazardan uzakta kalmaktadır. Bu dezavantajı ortaklarının aktif olarak pazarlama faaliyetlerine katılmasıyla gidermeye çalışmaktadır. Firmanın faaliyetleri neredeyse tüm Marmara Bölgesi' ni kapsamaktadır. Yem firması anonim şirket statüsüne, 5 ortak ve 300.000,00 YTL sermayeye sahiptir. Bu durum, ilişkide bulunan firmalar açısından güven duyulmasına neden olmaktadır.
- Merkezi olarak Tekirdağ' da olmasına rağmen faaliyetler Vize' de ki fabrikadan yürütülmektedir. Bu durum firma için dezavantajdır. Çünkü, merkezden dışarıda kalmaktadır. Ayrıca da, resmi dairelerde burası merkez olarak görüldüğünden iletişim gerçekleştirilememektedir.
- 2005 yılı genel ekonomik faaliyet sonuçlarına bakıldığında ise; firma 2005 yılını 37.560,41 YTL kârla kapadığını, iyi bir yıl geçirdiğini göstermektedir.
- Kârın elde edilmesinde katlanılan giderler açısından pazarlama, satış ve dağıtım giderleri büyük bir pay almaktadır.
- Firma yem imalat firmasıdır doğal olarak da değişik hammaddelerin elinde bulunması gerekmektedir. Müşterilerden gelebilecek siparişler doğrultusunda taleplere çabuk cevap verilebilmesi açısından hammadde hareketleri oldukça yüksek olarak gerçekleşmektedir. Bu hammadde ihtiyacının karşılanması çiftçilere yakın olduğundan rahat bir şekilde karşılanabilmektedir. Hammadde ihtiyacının büyük bir kısmı özel firmalardan sağlanmaktadır. Bu durum, hammadde temininde dışarıya borçlanma anlamında dezavantaj oluşturmaktadır. Diğer ihtiyacı oluşturan yardımcı malzemelerde aynı şekilde özel firmalardan sağlanmaktadır.
- Firmada müşteri ihtiyaçlarına göre oldukça bol çeşitte yem üretimi yapılmakta ve piyasaya sürülmektedir. Firma ürettiği yemleri hemen sattığından yıl sonunda stok bulundurmamaktadır. Firma yem satışlarının büyük çoğunluğunu çiftçilere yapmaktadır. Diğer satışlarını ise normalde imalat için kullandığı hammaddelerini çevreden gelen talepler nedeniyle bazen özel sektör firmalarına bazen de çiftçilerden gelen istek üzerine onlara yapmaktadır. Firma ayrıca bir yem fabrikası içinde fason üretim yapmaktadır.
- Yapılan satışların büyük çoğunluğu çiftçilere yapıldığından yem bedelleri nakit ya da senet alınarak tahsil edilmektedir. Kooperatifler ve diğer firmalar satış bedellerini banka havalesi veya daha çok çekle yapmaktadırlar. Alınan senetler bankalardan kredi almak için veya borç karşılığı ciro edilmektedir.

- Borç ödemelerini daha çok vererek yapmaktadır. Firma kendi çeklerini kullanmaktadır. Bu durum risk oluşturmaktadır. Çeklerini ödeyememem durumunda firma aleyhine bir sonuç oluşmaktadır. Bu anlamda firmanın iyi bir ödeme politikası belirlemesi yapabileceği tahsilatlarını ve yapacağı ödemeleri iyi bir şekilde dengelemesi gerekmektedir. bu durum firma açısından lehte de yorumlanabilir. Çünkü, firma tahsilatlarını ileri vadede alabildiği gibi ödemelerinde de ileri vadeli çekler vererek ödeme yapabilmektedir. Bu durum da firma elinde biriken nakitlerini değerlendirmeye tabii tutabilir.
- Tüm faaliyetlerin gerçekleştirilme sürecinde çalışan personel durumu incelendiğinde; firma, Temmuz – 2005’ e kadar Edirne – Meriç’ te faaliyet gösterirken orada buluna fabrikasını ekonomik nedenler yüzünden bırakarak şimdiki bulunan yerine taşımıştır. Bunun sonucu olarak da Temmuz – 2005’ den itibaren yem üretimini fason olarak yaptırmaya başlamış, işçilerini çıkartmıştır. İşten çıkarma fason imalat yapan fabrikaya çalışanların devredilmesiyle gerçekleşmiştir.
- Ortalama olarak ayda 7 kişi ile fabrika faaliyetleri devam ettirilmeye çalışılmıştır. Firmada çalışanların nitelikleri, eğitimleri iyi bir düzeydedir. Bu durum faaliyetlerin her aşamasında tam bir kontrolü sağlamaktadır. Personelin çalışma saatleri günlük 12 saat olarak gerçekleşmiştir.
- Yine Ticaret Odasından alınan kapasite raporuna göre hesaplamalar yapılmıştır. Burada dikkat çeken nokta tüm firmalarda ortak nokta olan tam olarak kullanılmayan kapasitedir. Yem firmasında da aynı durum gerçekleşmiş % 33 oranında kapasite kullanımı gerçekleşmiştir.
- Mali anlamda firmaya bakıldığında 2005 yılında varlıklarında artışlar gözlenmektedir.
- Dönen varlıkları, artışlar göstermiştir. Bu artışlarda ki asıl nedenlerden birincisi, muhasebenin temel kavramları içersinde yer alan özün önceliği kavramına uyulamaması sonucu hazır değerler kaleminin 2004 yılında negatif değer almasıdır.
- Stokların artması da dönen varlıkların artmasına neden olmuştur. Önemli olan nokta stokların elde bulundurulma süreleri yani satışa ne kadar zamanda verildiği ve stok bulundurma maliyetleridir. Stokların çabuk bir şekilde satışa sunulması gerekmektedir. Çünkü, bunların bir an önce paraya çevrilmeleri işletme lehinedir.
- 2005 yılında duran varlıklarda da artışlar gözlenmiştir. Duran varlıkların finansmanında yabancı kaynak kullanımına gidilmiştir. Bu da firmanın dışa bağımlılığını arttırmıştır.

- Yabancı kaynak kullanımının fazla olması firma güvenilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Yabancı kaynak kullanımını yerine öz kaynak artışı sağlanması yoluna gidilmesi devamlılık açısından firma yararına olacaktır. Firmanın bu durumunu daha iyi hale getirebilmesi için satışlarını arttırıcı faaliyetlerde bulunması gerekmektedir. Artan satışlarla birlikte yabancı kaynak kullanımını azalacak, dış borçlar ödenecek ve firma için finansman sağlanacaktır.
- Yalnız, dikkat edilmesi gereken nokta satışların arttırılması çabaları içerisinde tahsilatların düzgün bir şekilde yapılabilmesidir. Tüm önlemlerin temelinde yatan satışların arttırılması da etkin bir pazarlama sürecini ilgilendirmektedir. Ortakların, kendilerinin yaptığı pazarlama faaliyetleri dışında profesyonel kişilerin firmada istihdam edilerek satış faaliyetlerinde çalışmaları firma lehine olacaktır.

Süt sanayi firması ile araştırma sonuçları aşağıdaki gibidir.

- Süt sanayi firması, en avantajlı çevre koşulları ve pazar durumuna sahiptir. Süt firması anonim şirket statüsünde kurulmuş büyük bir işletmedir. Firmanın sermayesi kapasitesine ve günün gereklerine uygun bir şekilde yüksek tutulmuştur. Firma sermayesi 1.500.000,00 YTL' dir. Beş ortaklı bir aile şirketi olarak Çorlu – Velimeşe Beldesinde faaliyette bulunmaktadır. Ayrıca, firmanın İstanbul'da da depoları yer almakta ve burada da satış yapmaktadır.
- 2005 yılı faaliyet döneminin sonunda geçmiş yıl zararlarının mahsubundan sonra firmanın kârlılığı yükselmiştir.
- Katlanılan giderleri firmanın büyüklüğü oranında çeşitlilik göstermiştir. Oranlar bakımında gider kalemleri birbirine yakın olarak gerçekleşmiş, fakat, büyük bir kısmı pazarlama, satış ve dağıtım giderleri oluşturmuştur. Nedeni ise, genişleyen pazar ağıdır.
- Firma imalatında kullanılmak üzere, süt, süt tozu, kimyasal maddeleri ve akaryakıtları kullanmaktadır. İmalatta kullanılan süt civar köylerden süt toplama araçlarının gönderilmesiyle toplanmaktadır. Diğer yardımcı malzemeler özel firmalardan alınmaktadır. Ayrıca firma, süt üreticileri ile toplantılar yapmakta ve sütlerini saklama ve depolama konularında bilgi vermektedir. Bunun sonucunda çiftçiler sütlerini daha iyi bir fiyata satabilecekleri konusunu iletmektedir.
- T.Süt A.Ş.' nin mamul çeşitliliği de oldukça iyidir. Ayrıca firmanın ISO ve HACCP kalite belgelerine sahip olması da üretimin belli bir standardın altına düşmediğini kanıtlamaktadır. Firma, ürettiği ürünlerin büyük kısmını bakkallar ve marketler

satmaktadır. Bunun dışında da Çorlu'da bulunan askeri birliklere de satış işlemleri yapılmaktadır.

- Yapılan satışlarla ilgili olarak tahsilatlar ise firmanın lehine olarak nakit olarak gerçekleşmektedir. Ana hammadde olarak kullanılan sütün ödemeleri de nakit olarak diğer yardımcı malzeme ödemeleri de banka havalesi veya çek verilerek olmaktadır. Firmanın çekle ödeme yapması tahsilatların büyük çoğunluğunun nakit yapılması nedeniyle oldukça iyi bir durumdur.
- Firma piyasada prestiji, kredibilitesi oldukça iyi olan bir firma olduğundan güven duyulmaktadır. Faaliyette bulunulan çevre açısından büyük bir istihdam gücü yaratan firmada çalışan sayısı ortalama 102 kişi olarak gerçekleşmiştir. Üretimde, pazarlamada, muhasebede eğitim ve nitelik olarak kalifiye elemanların varlığı firma faaliyetlerinin yönlendirilmesini olumlu yönde etkilemektedir. Firma içerisinde personel verilecek hizmet içi eğitimlerle çalışanların oluşabilecek eğitim eksikleri giderilebilir.
- Kapasite raporlarına göre firmanın yıllık üretim kapasitesi peynir 448 ton, ayran için 11.520 ton, yoğurt için 23.520 ton, kaşar peyniri içinse 305,46 ton olarak belirlenmiştir.
- 2005 yılında yapılan hamle ile pazarlama ağı oldukça genişlemiş ve durum satışlara yansımıştır. Firma bunun bilincine vararak 2005 yılı için yatırımlarını doğru bir şekilde yönlendirmiştir.
- Firmanın faaliyetleri 2005 yılında genişlemiş ve artmıştır. Üç gıda firması içerisinde en büyük işlem hacmine sahip olan firma iyi bir kaynak yapısına sahiptir. Firma daha çok öz kaynaklarıyla finanse edilmekte ve iyi bir şekilde yönetilmektedir. Firma, kredi verenler açısından iyi bir firma olarak değerlendirilebilir.
- Firma 2005 yılında oldukça iyi bir gelişme göstermiş ve varlıklarını arttırmıştır. Varlık artırımını daha çok öz kaynaklarıyla yapması firmanın lehinedir. Varlık artırımını, pazar payının büyütülmesi için İstanbul'da depo kiralama satışlara artış olarak yansımıştır. Firma aynı şekilde iyi yönetilmeye devam ettiği sürece gelişmeye devam edecektir.
- Firma da sadece 2004 yılında hazır değerlerle ilgili olarak sıkıntı yaşamış olabilir. Dönen varlıklar içinde hazır değerler düşük değer almıştır. Fakat, 2005 yılında hazır değerler kalemi normal değerine ulaşmıştır. Dönen varlıklar kaleminde bankalarda

biriken paraların 2005 yılında arttığı görülmektedir. 2006 yılında bu nakitlerin doğru yatırımlara yönlendirilmesi firma açısından önemli bir durumdur.

- Firma imalat firması olduğunda da stok kalemlerini yüksek tutmuş ve daha sonra yaşanabilecek fiyat dalgalanmalarından uzak durmayı hedeflemiştir. Önemli olan nokta stokların elden çıkarılma süresidir. 2005 yılında sağlanan artışlar neticesinde de yabancı kaynak kullanımını artmıştır. İmalat yapması firmanın duran varlıklarına olan yatırımlarının artmasına neden olmuştur.
- Yapılan yatırımların neticesinde yabancı kaynak kullanımına gidilmiştir. Aynı şekilde gerçekleşen kredili alımlar nedeniyle de ticari borçlar artış göstermiştir. Bu artış firmanın aleyhine olan bir durum değildir. Yatırımlara oranla düşük kalma nedeni öz kaynak kullanımına gidilmesidir.
- Firma yabancı kaynak geri ödeme zamanları borçları ile ilgili olarak ödeme anlamında sıkıntıya düşebilir. Fakat bu dönemler iyi bir şekilde belirlenerek sağlanacak nakit akımları belirlenebilir ve ödemelerde sıkıntı ortadan kaldırılabilir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında; üç firma kendi sektörlerinde örnek olarak alınması muhtemel şirketler içerisinde en fazla cirolara sahip firmalardır. Firmalar değerlendirildiklerinde süt sanayi firması yöneticilerinin ileriye düşünen daha iyiyi yapmayı hedefleyen bir yapıya sahip olmalarından yeniliklere açık ve değişen teknolojiyi takip etme çabası içerisinde. Bu durum firmanın satışlarına, ürettiği mamullerin kalitesine ve maliyetlerine olumlu yönde etki etmektedir. Firma ekonomik ve mali anlamda diğer iki gıda firmasına göre daha kuvvetli bir firma olarak değerlendirilebilir.

Un sanayi firması ciroları anlamında diğer örnek teşkil edebilecek firmalara göre mali anlamda daha kuvvetli bir firmadır. Firma diğer iki gıda firmasına göre mali güç bakımından ikinci sırada gelmektedir denebilir. Firma yıllar itibarı ile satış rakamlarının arttırmaktadır fakat geleneksel aile yapısı gösteren yöneticileri nedeniyle değişimlere daha kapılıdırlar. Mali anlamda güçlü olma nedenleri arasında emniyette kalınması amacına elde para tutulmasıdır.

Yem sanayi firmasına bakıldığında çoğunlukla yabancı kaynaklara olan bağımlılık fazladır. Yatırım kararı vermek isteyenler açısından riskli bir firmadır. Firma kredi bankalardan alınan kredilerin fazlalığı nedeniyle ileride bunları geri ödemede sorunlar yaşayabilir. Bu durum nakit sıkıntısı oluşturabilir.

Tüm açılardan bakıldığında firmalar arasında sıralama yapıldığında süt sanayi firması, un sanayi firması ve yem sanayi firması olarak sınıflandırmaya gidilerek yatırım kararları verilebilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AKDOĞAN, N., SEVİLENGÜL, O.,** (2001). Türkiye Muhasebe Standartları ile Uyumlu Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması. İ.S.M.M.M.O. Yayınları, İstanbul.
- AKGÜÇ, Ö.,** (1994). Finansal Yönetim. Avcıol Basın Yayın, İstanbul.
- AKTAN, B.,** Rasyolar Vasıtasıyla Finansal Durumunuzu Nasıl Analiz Edersiniz? MBA Çalışması, İstanbul.
- ALAN, M., KARASİOĞLU, F., BEZİRCİ, M., ÖZPEYNİRCİ, R., DUMAN, H., ERDEMLİ, N.K.,** (2004). Uygulamalı Finans, Atlas Kitapevi. ISBN 975-591-619-9, Konya
- ALTUNDAĞ, S.,** (2003). Güncel Muhasebe Terimleri Sözlüğü. Adalet Yayınevi, ISBN 975-7926-86-8, Ankara.
- ANONİM,** Projeler ve Ödevler , www.odevsitesi.com.tr (erişim tarihi, 2006 – 2007 yılları)
- ARGUN, D., İBİŞ, C.,** (2007). Mali Tablolar Analizi Uygulamaları. İSMMMMO Yayınları No:62, İstanbul.
- ATAMAN, Ü., HACİRÜSTEMOĞLU, R.,** (1999). Yöneticiler İçin Muhasebe ve Finans Bilgileri. Türkmen Kitapevi, ISBN 975-6812-03-6, İstanbul.
- AYAN Serbest Muhasebecilik Limited Şirketi,** (2004 – 2005). Firma Finansal Tabloları. Tekirdağ
- AYDIN, N., COŞKUN, M., BAKIR, H.,** (2003). Finansal Yönetim. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1465, Eskişehir.
- BEKTÖRE, S., ÇÖMLEKÇİ, F., SÖZBİLİR, H.,** (1991). Mali Tablolar Analizi. Eskişehir.
- CANIKLI, N.,** (1998). Bütün Yönleriyle Tek Düzen Muhasebe Sistemi. Erkam Matbaası, ISBN 975-96587-0-4, İstanbul.
- ÇÖMLEKÇİ, F., ÖNCE, S., KAYA, E.,** (2004). Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1585, Eskişehir.
- ÇÖMLEKÇİ, F., KEPEKÇİ, C., ERDOĞAN, M.,** (1992). Muhasebe Denetimi. Birlik Matbaası, Eskişehir.
- GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI,** (2003 - 2004 – 2005). Kurumlar Vergisi Beyannameleri, www.gib.gov.tr. (erişim tarihi, 07.08.2007)
- GÜNGÖR, H., GÜNGÖR, G.,** (2001). Trakya Bölgesi Un Sanayi Sektör Analizi. T.Ü. Araştırma Fonu Projesi, TÜAF-301, Edirne.

- GÜVEN, M.**, (2004). Finansal Hesaplar. Gazi Kitapevi, Ankara.
- İNAN, İ.H.**, (1998). Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği. Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tekirdağ.
- İSMMMO**, (2007). SMMM Yeterlilik ve Staja Başlama Sınavına Hazırlık Kursu Ders Notları 1. İSMMMO Yayın No:73, İstanbul.
- İSMMMO**, (2007). SMMM Yeterlilik ve Staja Başlama Sınavına Hazırlık Kursu Ders Notları 2. İSMMMO Yayın No:74, İstanbul.
- İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI**, (2004 – 2005), Firma Bilançoları ve Analizleri , www.imkb.gov.tr (erişim tarihi, 15.09.2007)
- KARDEŞ SELİMOĞLU, S., GÖKTEPE, H.**, (2007). Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bağımsız Denetimler İlgili Yeni Düzenlemeler. Mali Çözüm Dergisi cilt 1 :17 – 44, ISBN 1303-5444, İstanbul
- KARABAĞLI, A., ALPKENT, N.**, (1998). Türkiye ve ABD’ de Un ve Unlu Mamuller Sanayinin Durumu ve Dış Ticaretinde Gelişmeler. MPM Yayınları No:629, Ankara.
- KUMKALE, R.**, (2001). Vergi Sözlüğü. As Yayınları, ISBN 975-6678-02-x, Ankara
- ÖZER, M.**, (1997). Vergi Kanunları ve Tek Düzen Muhasebe Sistemi Kapsamında Mali Tablolar ve Finansal Analizi Cilt 1, Cilt 2. Özkan Matbaacılık, ISBN 975-95145-5-9 Cilt 1, ISBN 975-95145-6-7 Cilt 2, Ankara.
- ÖZTÜRK, B.**, (2006). Dönem sonu Envanter ve Değerleme İşlemleri. Mali Pusula Dergisi Eki, İstanbul.
- SANLI, N.**, Muhasebenin Temel Kavramları ve Tek Düzen Hesap Planı. TÜRMOB Yayınları – 234, Ankara.
- TASARI Açık Öğretim Yayınları**, (2005). AÖF Yardımcı Kitabı. Bu Yayınevi, ISBN 975-65-415-1, İstanbul.
- TEKİRDAĞ S.M.M.M. ODASI**, (2007). Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik Staja Başlama Kursu Dersi Notları, Tekirdağ.
- TÜKENMEZ, V., SUSMUŞ, T., ÖZKAN, S., KUTAY, N., EVRİM, P., BAKLACI, H. F., YÜCEL, T., ÖZKOL, E., DURUKAN, M.B., YÜKÇÜ, S.**, (1999). Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliğine Göre Finansal Yönetim. Vizyon Yayınları, ISBN 975-944250-0-7, İzmir.
- TÜRK DİL KURUMU**, Türk Dil Kurumu Sözlüğü. www.tdk.org.tr (erişim tarihi, 2006 – 2007 yılları)
- YALÇIN, H.**, (2000). Ticari Kazanç ve Kurum Kazancı Tespitinde Giderler. Kılavuz Yayınları, İstanbul

EK 1 : YABANCI BİR BANKANIN FİNANSAL ANALİZDE KULLANDIĞI RASYOLAR¹

1.Current Ratio (Current Assets / Short Term Liabilities.)	%
2.Quick Ratio ((Current Assets - Inventories) / Current Liabilities)	%
3.Receivables Turnover Rate(360 / (Net Sales /Trade Receivables)	Day
4.Inventory Turnover Rate (360 (Cost Of Sales / Average Inventory)	Day
5. Payable Turnover Rate (Cost Of Sales / Trade Payables)	Day
6.Net Working Capital Turnover Rate (Net Sales / Net Working Capital)	Turn
7.Assets Turnover Rate (Net Sales / Total Assets)	Turn
8.Borrowing Rate (Total Debt / Shareholders' Equity)	%
9. Financial Debt to Equity (Financial Debts / Shareholders' Equity)	%
10. Tangible Assets Covering Ratio (Total Tangible Assets / (Shareholders' Equity-Intangible Assets))	%
11.Return on Equity (Net Profit / Shareholders' Equity)	%
12.Return On Asset (Profit Before Tax + Interest Expenses) / Total Assets)	%
13.Interest Coverage ((Profit Before Tax + Interest Expenses) / Interest Expenses)	%
14. Financial Debt Covering Difference ((Profit Before Tax+Int. Expense + Depreciation / Average Total Asset) - (Interest Exspense / Average Payables))	%
15.Income Generation Power (Profit Before Tax + Depreciation + Provision For Severant Payment) / Net Sales	%
16.Operation Turnover (R.T.R.+ I.T.R.-P.T.R.)	Day
17.Total Liabilities Turnover Rate (Net Sales / Total Liabilities)	Turn
18.Total Financial Debts Turnover Rate (Net Sales / Total Financial Debts)	Turn
19. Inventory Dependency Rate (((Short Term Liabilities - (Current Assets - Inventories)) / Inventories)*100	%

1.Cari Rasyo (Döner Varlıklar Toplamı / Kısa Vadeli Borçlar Toplamı)	%
2.Asit-test Rasyosu ((Döner Varlıklar - Stoklar) / Kısa Vadeli Borçlar)	%
3.Ticari Alacak Tahsil Süresi (360/(Net Satışlar / Ticari Alacaklar)	Gün
4.Stokların Devir Süresi (360 (SMM / Ortalama Stoklar)	Gün
5. Borç Ödeme Süresi (SMM / Ticari Borçlar)	Gün
6.Net İşletme Sermayesi Devir Hızı (Net Satışlar / Net İşletme Sermayesi)	Defa
7.Aktif Devir Hızı (Net Satışlar / Toplam Aktifler)	Defa
8.Borçlanma Rasyosu (Toplam Borçlar / Öz sermaye)	%
9.Bankalara Borçlanma Rasyosu (Banka Borçları + Diğer Kredi Borçları / Öz sermaye)	%
10.M.Duran Var. Karşılama Rasyosu (Maddi Duran Var./ (Maddi Öz sermaye))	%
11.Öz sermaye Karlılığı (Net Kar / Öz sermaye)	%
12.Aktif Karlılığı (Vergi Öncesi Kar + Faiz Giderleri) / Toplam Varlıklar)	%
13.Faiz Ödeme Gücü ((Vergi Öncesi Kar + Faiz Giderleri) / Faiz Giderleri)	%
14. Faiz Gücü Karşılama Farkı ((VÖK+Faiz Giderleri+Amortisman / Ortalama Aktif Toplamı) - (Faiz Giderleri / Ortalama Borçlar))	%
15.Fon Yaratma Gücü (VÖK + Amortisman+Kıdem Tazminatı) / Net Satışlar	%
16.Çalışma Sermayesi Süresi (A.O.S.+ S.D.S.-B.D.S)	Gün
17.Toplam Borç Devir Hızı (Net Satışlar / Borç Toplamı)	Defa
18.Toplam Banka Borçları Devir Hızı (Net Satışlar / Toplam Banka Borcu)	Defa
19. Stok Bağımlılık Oranı (((Kısa Vadeli Borçlar - (Döner Varlıklar - Stoklar)) /Stoklar) * 100	%

¹ AKTAN, Bora, “Rasyolar Vasıtasıyla Finansal Durumunuzu Nasıl Analiz Edersiniz.?” , MBA Çalışması

ÖZGEÇMİŞ

Feyzullah Tarık GÜLGÖR,

1980 yılında Tekirdağ' ın Çorlu İlçesinde doğdu.

1998 yılında Trakya Üniversitesi Muratlı Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Tekirdağ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümüne geçiş yaptı. Tekirdağ Ziraat Fakültesinden 2001 yılında mezun oldu.

2006 yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İşletme Bölümünden mezun oldu.

2008 yılında Tekirdağ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalında Yüksek Lisansını tamamladı.

Eylül 2007 yılında Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik stajını başlattı ve halen özel bir mali müşavirlik bürosunda çalışmaktadır.